

" እናንተ ፡ እንጂ ፡ ናቸው ፡ ያፍሪካ ፡ ሆስ ፡ ቅሬት ፡
 ባከዘውድ ፡ ቋንቋ ፡ ባከተለ ፡ ከክሊክ ፤
 ግእዝ ፡ ዐማርኛም ፡ ኹነት ፡ ቋንቋች ፡
 ታካቅ ፡ ታናሽ ፡ ከባይ ፡ ያፍሪካ ፡ ወንዞች ፡
 ካፍሪካ ፡ ዐክራሪው ፡ ተርፈው ፡ በባሕር ፡ በዋብስ ፡
 ገና ፡ ይሰፋሉ ፡ እንደግዜ ፡ መገረድ ፤
 ሰላማርኛ ፡ ሰላማእዝ ፡ ክብር ፡
 ዋዜማ ፡ ተቋማት ፡ በብዙ ፡ ክህጉር ። "

ኪላት ፡ ወክሉ ፡ ክፍሎ ።
 (፲፱፻፱ - ፲፱፻፴፮ ፡ ዓ.ም.)

ወደ ፡ ዘካቂው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ሥርዓት ፡ ከክብር ፡ ከመሸጋገር ።

ዋዜማ

ሥርዓት

Wazéma

System

Wazéma

Système

ነጻው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የሚሰራ ፡ መጻፊያ ፡ ሥርዓት ፡ ክስ ፡ 3 ፡ ከ ፡
 the free Ethiopian computer writing system, version 3, for ፡
 le système d'écriture informatique éthiopien libre, version 3, pour ፡

Windows & Mac OSX

ግእዝ - ዐማርኛ

የግእዝ ፡ ዐማርኛ ፡ መዛግብት ፡ ከክፍሉ ፡ መጽሐፍ ፡ (ክ.3)

መሥረት ፡ መመሪያ • online manual • manuel en-ligne

[Amharic original with abridged English & French translations • Texte amharique avec des traductions française & anglaise abrégées]

ወሎ ፡ ነጋ

Welé Negga

<http://www.gzamargna.net>

11ኛ ፡ ዝግጁት ፡ 27 ፡ ቀን ፡ 2003 ፡ ዓ.ም. ።

11th edition; 5th May 2010 A.D. • 11ième édition; 5 mai 2011 A.D.

ዋዜማ : 2003

ከድክ : በዓጥ :
፪ሺ : ዓመት : መታሰቢያ ::

"... : እምቢ! : አለች : ኢትዮጵያ : ቁንዳላ : ተሠርታ ::

ምስጋና

ታናሽም ፡ ኾነ ፡ ታላቅ ፡ በጎ ፡ ሥራ ፡ ኹሉ ፡ ባለውለታን ፡ ሊያመሰግኑበት ፡ ይገባል ፤ ኾኖም ፡ ታላላቆቹን ፡ ክብር ፡ መንሣት ፡ እንዳይኾንብኝ ፡ ስም ፡ ጠርቼ ፡ በዝርዝር ፡ ከማመስገን ፡ ይልቅ ፡ በጅምላ ፡—

ለዚህ ፡ ታናሽ ፡ ሥራ ፡ ምክራቸውን ፣ ዕውቀታቸውን ፣ ጊዜያቸውን ፣ ደጋፋቸውንና ፣ ማበረታታቸውን ፣ በፍጹም ፡ ቸርነት ፣ በእምነት ፣ ከሩቅም ፣ ከቅርብም ፣ ለለገሱኝ ፡ ኹሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይስጥልኝ ፡

እያልኹ ፡ ጥልቅ ፡ ምስጋናዬን ፡ በትሕትና ፡ አቀርባለኹ ።

ይህ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ የምታዩት ፡ ሥራ ፡ አንዳች ፡ ርባና ፡ ቢኖረው ፡ ነፍሳቸውን ፡ ይማርና ፡

ክ. ፡ ሊ. ፡ ገፎኔራል ፡ ነጋ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ ፡

ከልጅነት ፡ እስከ ፡ ዕውቀት ፡ ዘመኔ ፡ ሳይሰለገፍ ፣ ሳይታክቱ ፣ ሳይነፍጉ ፣ ሳይደብቁ ፡ ባባትነት ፡ የልጅ ፡ ፍቅር ፡ በተወላጅነት ፡ ያገር ፡ ፍቅር ፡ ለዘመናት ፡ ከለገሱኝ ፡ ትምህርትና ፡ ምክር ፡ በንኡስ ፡ ችሎታዬ ፡ ያተረፍኩት ፡ መክሊት ፡ ነውና ፡ ዕዳዬን ፡ ባልከፍለውም ፡ በተለይ ፡ ሳልጠቅሰው ፡ ማለፉን ፡ አልወድም ።

ዋጋቸውን ፡ ቸር ፡ አምላክ ፡ በሰማይ ፡ ይክፈልልኝ ።

ሠሪ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሰውም ፡ መሣሪያው ፡ ነውና ፡

አነሣሥቶ ፡ ላስገናኝረኝ ፡ አስገናኝረኝ ፡ ላስፈጸመኝ ፡

ለልዑል ፡ እግዚአብሔር ፡ ክብር ፡ ምስጋና ፡ ይግባው ፡

ለዘለዓለሙ ፤ አሜን ❖

Acknowledgements

To all those who so generously extended to me their advice, expertise, time, support and encouragement, during the development of Wazéma System, I express here my deep gratitude.

Remerciements

À tous ceux qui m'ont si généreusement prodigué leurs conseils, leur expertise, leur temps, leur soutien ainsi que leurs encouragements, durant le développement de Wazéma Système, j'exprime ici ma profonde gratitude.

ማሳሰቢያ ።

ይህ ፡ መመሪያ ፡ ሲሰናዳ ፡ በቃልም ፡ ኾነ ፡ በፊደል ፡ ረገድ ፡ ተገቢው ፡ ጥንቃቄ ፡ ኹሉ ፡ ተደርጎለታል ። ኾኖም ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ስሕተት ፡ መገኘቱ ፡ አይቀርምና ፡ በተገኘበት ፡ ቀጥር ፡ ይታረማል ።

በተረፈ ፡ አንዳንድ ፡ ዐዳዲስ ፡ የማስሊያ ፡ ቃላት ፡ አንባቢን ፡ ግር ፡ ሊያሠኙ ፡ ይችላሉ ፤ ይህ ፡ እንዳይኾን ፡ በጥንቃቄ ፡ የተሰናዳ ፡ የማስሊያ ፡ ግስ ፡ ወይም ፡ ቃላት ፡ መፍቻ ፡ እመመሪያው ፡ መጨረሻ ፡ ገጾች ፡ ላይ ፡ ይገኛል ፤ አስቀድሞ ፡ ማየቱ ፡ ይጠቅማል ።

አለደራሲው ፡ ፈቃድ ፡ የሥርዐቱን ፡ መሳሊያዎችም ፡ ኾነ ፡ ጽሑፎች ፡ እንዳለም ፡ ኾነ ፡ ለዋውጦ ፡ መሸጥ ፡ ክልክል ፡ ነው ።

It is strictly forbidden to sell the enclosed software Wazéma System or any of its documentation, with or without modification, without the express permission from the author.

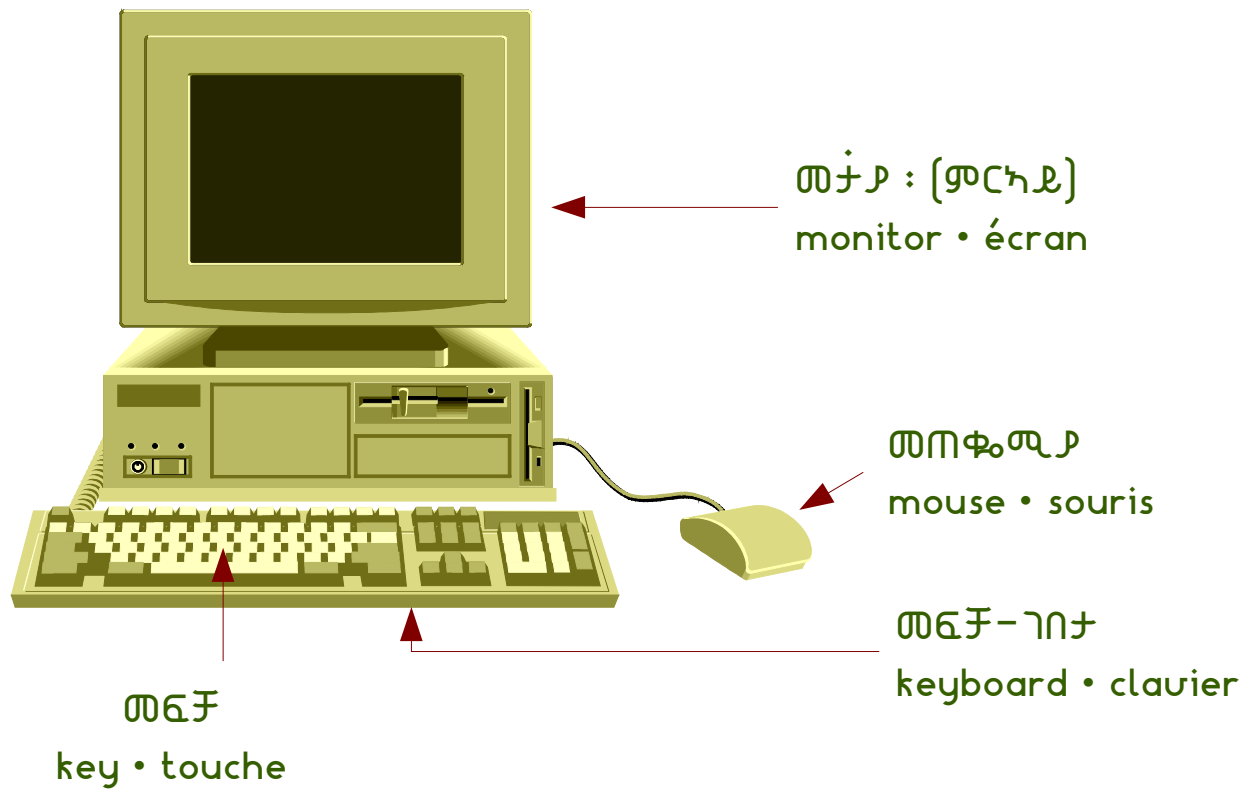
Il est formellement interdit de vendre le logiciel Wazéma Système ainsi que sa documentation, avec ou sans modification, sans l'accord préalable et expresse de l'auteur.

ISBN 0-9538769-0-X

ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ Wazéma System ፡ Wazéma Système ፡ © ወኮ ፡ ነጋ ፡ 1988-2003 ፡ ዓ.ም. ፤ Welé Negga, 1996-2011 A.D.

በጽሑፉም ፡ ኾነ ፡ በመሳሊያው ፡ ረገድ ፡ ያለው ፡ መብት ፡ ኹሉ ፡ ለደራሲው ፡ በሕግ ፡ የተጠበቀለት ፡ ነው ።
All rights reserved • Tous droits réservés.

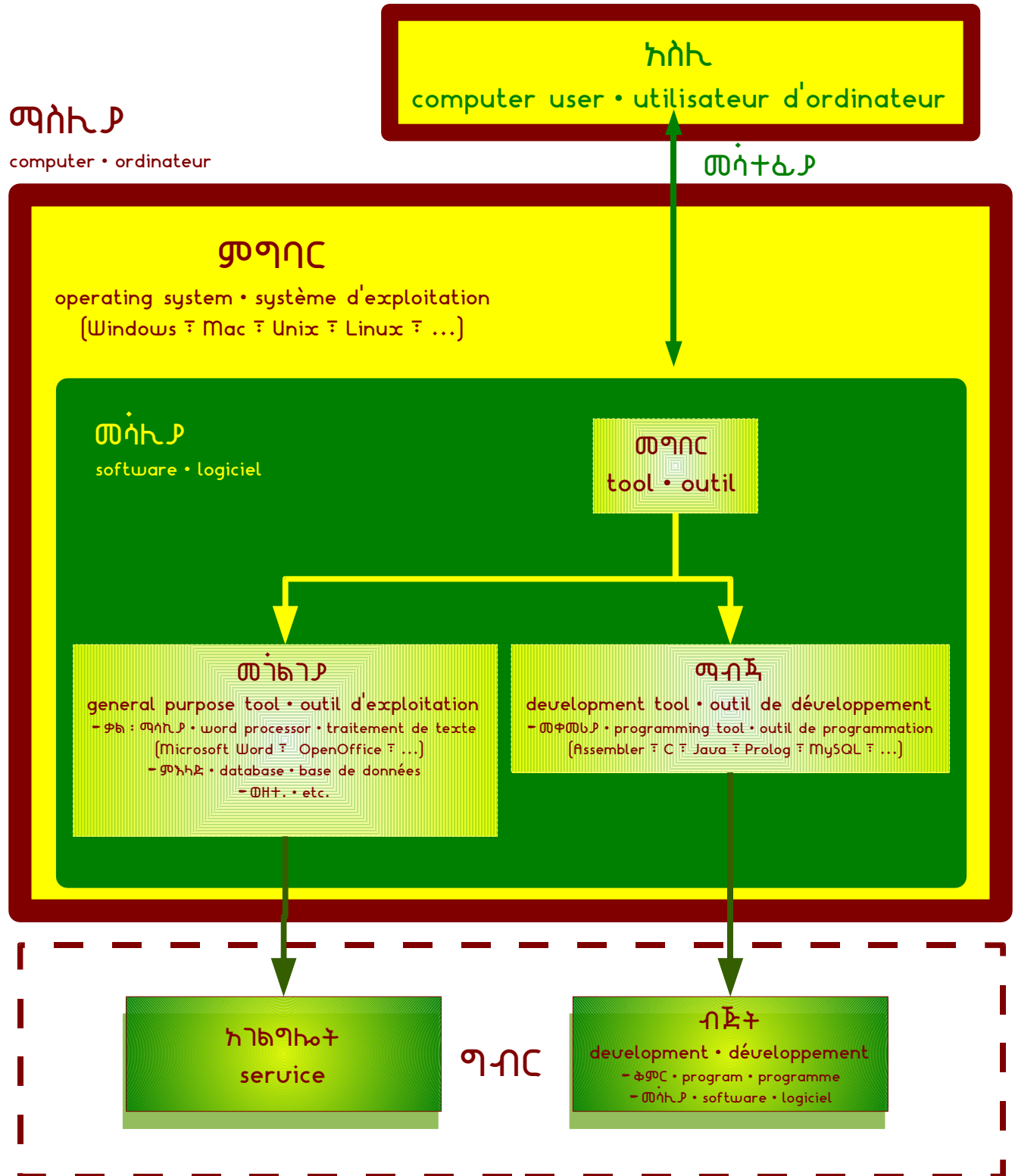
ማሰኪያ • computer hardware • matériel informatique

ስኬትኛ • computing • informatique

ሚሳኪዎ

computer • ordinateur

አለቃ : ኪዳነ : ወልድ : ክፍሌ ።

(1862-1936 ፡ ዓ.ም.)

Aleqa Kidane-Weld Kflé

(1870-1944 A.D.)

"ትምህርታችን ፡ ይገረፍ ፤ ቋንቋችን ፡ ይፍሰስ ፤

ገጠኛ ፡ ማዕበሉ ፡ አፍሪቃን ፡ ያልብስ ፤

ኤውሮፓንም ፡ ያርካ ፤ እስያን ፡ ያርስ ፤

ወዳሜሪካንም ፡ ይጋልብ ፤ ይገሥግሥ ፤

እኛንም ፡ ያጥምቀን ፡ እንደ ፡ ዮርዳኖስ ፤

ቀድሞ ፡ የተጣፈው ፡ በጥቁር ፡ ክርታስ ፡

መጽሐፈ ፡ ዕዳችን ፡ እንዲደመስስ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ።

(አሐዱ ፡ አምላክ ፤ አሜን ።)"

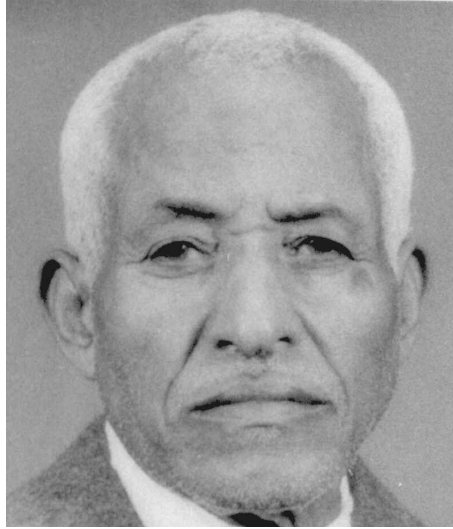
ኪዳነ : ወልድ : ክፍሌ¹

¹ ኪዳነ : ወልድ : ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ መዝገበ ፡ ፊደል ። ገጽ ፡ 32 ።

<http://www.gzamargna.net/html/mezgebefidel32.html>

ማውጪ • Contents • Table des matières

ምስጋና • Acknowledgements • Remerciements	3
ማውጪ • Contents • Table des matières	7
መቅደም • Preface • Préface	9
መግቢያ • Introduction	23
ምዕራፍ : 1 ጠቅላላ : መግቢያ • General Presentation • Présentation Générale	27
ምዕራፍ : 2 የዋዜማ : 2003 : ተከካ Installation of Wazéma2003 • Installation de Wazéma2003	40
ምዕራፍ : 3 የዋዜማ : 2003 : መፍቻ-ገበታ : ክስተተር : ምሳሌ : ስኬት Wazéma2003 Keyboard Layout & Typing Method Disposition de clavier Wazéma2003 & méthode de frappe	45
ምዕራፍ : 4 ክምምድ • Exercices • Exercices	55
ምዕራፍ : 5 ተደጋጋሚ : የጥያቄ : መከራ Frequently Asked Questions • Questions fréquemment posées	67
ምዕራፍ : 6 ሥርጭት • Distribution	69
ምዕራፍ : 7 በኢትዮጵያዊ : ማሳሰቢያ : ሥርዐት : ዋዜማ On the Eve of an Ethiopian Computing Standard A la veille d'un standard informatique éthiopien	70
ተቀጥሎ : 1 የጸሐፊዎች : ዝምድና Appendix 1: Kinship of Scripts Appendice 1: Parenté des écritures	76
ተቀጥሎ : 2 የቃላት : ዝምድና Appendix 2: Kinship of Words Appendice 2: Parenté des mots	77
ተቀጥሎ : 3 የኢትዮጵያ : ልዩነት : ድምጽ : በሮማይስጥ : ልዩነት : ሲደምጥ Appendix 3: Transliteration of the Ethiopian Alphabet in Latin Characters Appendice 3: Translittération de l'alphabet éthiopien en caractères latins	79
ተቀጥሎ : 4 ፕሮሎግ-ቅመራ : ባላርጅ Appendix 4: Prolog Programming in Amharic Appendice 4: Programmation Prolog en amharique	82
ተቀጥሎ : 5 የቋንቋዎች : የጸሐፊዎች : (የጸሐፊዎች) : ጽሑፍ Appendix 5: Comparisons of Languages and Scripts Appendice 5: Comparaison de langues et écritures	87
ተቀጥሎ : 6 ስኬት-ግሪ-ወላርጅ : ቃላት : ክፍል : ትርጉም : መጠንቀቅ :: Appendix 6 : On G'z and Amharic Spelling Appendice 6 : Sur l'orthographe g'z et amharique	88
ተቀጥሎ : 7 የስም : ክፍል : ርባታ : በግሪ-ወላርጅ :: Appendix 7 : G'z-Amharic Word Generation from a Radical Appendice 7 : Génération de mots g'z-amhariques à partir d'un radical	97
የስራት ግሪ : ግሪ • Informatics Glossary • Glossaire d'informatique	98
መጥቀሻዎች • References • Références	105
ማስታወሻ • Notes	107

አለቃ : ደስታ : ተክለ : ወልድ :

(1893-1977 : ዓ.ም.)

Aleqa Desta Tekle Weld

(1901-1985 A.D.)

"ያገሩን : ቋንቋ : ተምሮ : ንባብ : ከጽፈት : ሳያውቅ :

ያማርኛን : ግስ : በማቃለል : ግእዝን : ደግሞ : በመናቅ :

የፈረንጅ : ፊደል : አጥንቶ : ምንም : በያስተውል : በራቀቅ :

የሰው : ወርቅ : አያደምቅ ፤ አያደምቅ : የሰው : ወርቅ ። "

ደስታ : ተክለ : ወልድ² ።

2 ደስታ : ተክለ : ወልድ : (አለቃ) ፤ ፀዲስ : ያማርኛ : መዝገበ : ቃላት ፤ ገጽ : 2 ።

<http://www.gzamargna.net/html/fidelawariya2.html>

መቅደም

"ዋይ! ዜማ ፡ ዘሰማዕኩ ፡ በሰማይ ፡ እመላእክት ።"
ቅዱስ ፡ ያሬድ ፡ (ድን) ።

ከሰባ ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ይኸናል ፡ ኢትዮጵያ ፡ በፋሺስት ፡ ኢጣሊያ ፡ ተወራ ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ከዝነኛው ፡ ባለቅኔ ፡ ነገር ፡ ዐዋቂና ፡ የቀለም ፡ ሰው ፡ ከነጋድራስ ፡ ተሰማ ፡ እሸቴ ፡ ጋራ ፡ ነፋስ ፡ ለመቀበል ፡ በእግራቸው ፡ ሲንሸራሸሩ ፡ ኢጋድራስ ፡ መቼ ፡ ይኾን ፡ ፈረንጆችን ፡ የምንደርስባቸው ፡ ብሎ ፡ በወጣትነት ፡ መንፈስ ፡ ቢጠይቃቸው ፡ በታወቀው ፡ ፈጣን ፡ አመላለሳቸው ፡ እኛ ፡ ስንኼድ ፡ እነሱ ፡ ደርሰው ፡ ሲመለሱ ፡ እመካል ፡ መንገድ ፡ እንገናኛለን ፤ ሲሉ ፡ መለሱለት ።

ከሰባ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ በ 21 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ መባቻ ፡ ምዕራባውያንና ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ መላውም ፡ ዓለም ፡ "ኢንተርኔት" ፡ እተባለ ፡ መካል ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡ በ"ዩኒኮድ" ፡ አማካይነት ፡ እንሆን ፡ ተገናኝተናል ።

በኹለትና ፡ ሦስት ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ ፍልስፍና ፡ በሦስትና ፡ አራት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ምርምር ፡ የምዕራብ ፡ ሥልጣኔ ፡ ዘመናዊውን ፡ ጥበብ ፡ ተገናኝቷል ፡ ዘመናዊውን ፡ ኪነት³ ፡ ታጥቆ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ ጠልቆ ፡ እየመረመረ ፡ ዕለት ፡ በለት ፡ ተነግሮ ፡ የማያልቅ ፡ የዕውቀትና ፡ የክንዋኔ ፡ ሀብትን ፡ ያገናኛል ። ማስለያም ፡ ኾነ ፡ ኢንተርኔት ፡ የዚሁ ፡ የምዕራብ ፡ ሥልጣኔ ፡ ጉዞ ፡ ግኝቶች ፡ ናቸው ።

ለተማሪዎችና ፡ ለመምህራን ፡ በደረሱት ፡ መጽሐፋቸው ፡ ታላቁ ፡ ሊቅ ፡ የብርዕ ፡ ዐርበኛ ፡ አለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ እንዲህ ፡ ሲሉ ፡ ያነቃቁናል ፡-

"የተዳፈነ ፡ አሳት ፡ የተፈጥሮ ፡ ዕውቀት ፡ አይነድም ፡ አይነድም ፡ ካልገላለጡት ፤ እንዲጤስ ፡ እንዲነድ ፡ እንዲበረክት ፡ መጨመር ፡ ያሻዋል ፡ ክብትና ፡ ዕንጨት ፤ ክብቱም ፡ ዕንጨቱም ፡ የጥበብ ፡ ትምህርት ፡ ኤውሮፖች ፡ በመጣፍ ፡ የለቃቀሙት ። እናንተም ፡ ለቃቅሙ ፡ ሰብስቡ ፡ በቅጥ ፡ ቤታችኹ ፡ እንዲሞቅ ፡ እንዲገለምጥ ፤ በቋንቋችኹ ፡ መጣፍ ፡ ባሮጌው ፡ ብራና ፡ ዐዲሱ ፡ ሥልጣኔ ፡ አለተጣፈምና ።"⁴

እንደ ፡ አርሰጣጣሊስ ፡ ያሉ ፡ ፈላስፋዎች ፡ እንደ ፡ ዴካርትና ፡ ኒውተን ፡ ያሉ ፡ ጥበበኛዎች ፡ እልፍ ፡ አእላፍ ፡ ያእምሮ ፡ ሰዎች ፡ በድቅድቅ ፡ ጨለማ ፡ በሐሳብ ፡ እየተመሩ ፡ በጥበባዊ ፡ ርትዕ ፡ እያቀኑ ፡ ዕውር ፡ ድንብራቸውንም ፡ ቢኾን ፡ ተጉዘው ፡ ያደረሱት ፡ ይህ ፡ በዘመናዊው ፡ ማስለያ ፡ የሚመስል ፡ የኪነት ፡ ብልጽግና ፡ መንገሪያው ፡ ቋንቋና ፡ ማመልከቻው ፡ ፊደል ፡ ሲመረመሩ ፡ ከጥንታዊው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ መሠረት ፡ ከግእዝ ፡ ካማርኛ ፡ ጋራ ፡ ባልተጠበቀ ፡ መንገድ ፡ ተገናኝተውና ፡ ተሰማምተው ፡ ሲታዩ ፡ አቤት ፡ ማስደሰቱ!

ከአልፍ-A ፡ ተነሥተን ፡ ታው-T ፡ እስክንደርስ ፡ እያንዳንዱ ፡ ምዕራባዊ ፡ የፊደል ፡ ቅንጣት ፡ ቅርጽ ፡ ከድምፅ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ ነሥቶ ፡ እናየዋለን ። ተቀጥካ ፡ 13 ፡ ይመለከታል ። (ገጽ ፡ 78)

ከ electron⁵ ፡ ተነሥተን ፡ በ kilo⁶ ፡ በ meter⁷ ፡ አድርገን ፡ እ technique⁸ ፡ እስክንደርስ ፡ የያንዳንዱ ፡ ምዕራፍ ፡ ቃል ፡ ከየት-መጣው ፡ ዘሩ ፡ ሲመረመር ፡ አኹንም ፡ ግእዝ ፡ ኾኖ ፡ እናገኘዋለን ። ምስጋን ፡ ለኢትዮጵያ ፡ አርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያንና ፡ ለካህናቷ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ከነሥልጣኔዋ ፡ መላውጥ ፡ መከፋፈል ፡ ሳያገኛቸው ፡ ተጠብቀው ፡ እዘመናችን ፡ ደርሰዋል ።

ለግእዝ ፡ የተባለው ፡ ለሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉ ፡ ይረጋል ፤ ማስረጃውንም ፡ ለመስጠት ፡ ወደ ፡ ጥንተ ፡ ታሪክ ፡ መለስ ፡ ማለት ፡ ያሻል ። ለአውሮፓ ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ መሠረት ፡ የሚቈጠረው ፡ የጽርእ ፡ ቋንቋ ፡ (ግሪክኛ) ፡ ከግእዝ ፡ በተለይ ፡ ደግሞ ፡ ከፊንቄ ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ከአረማይስጥ ፡ ከዐረብ ፡ እንዲሁም ፡ ከኮሻውያን ፡ ቋንቋዎች ፡ ብዙ ፡

3 ኪነት ፤ ገቢረ ፡ ኪን ፡ "ቴክኖሎጂ" ።

4 ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ ፊደልና ፡ ፊደላዊታና ፡ የልጆች ፡ አፍ ፡ መፍቻ ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1941 ፡ ዓ.ም. ፤ ገጽ ፡ 21 ። (<http://www.gzamargna.net/html/fidelawariya21.html>)

5 እለቄጥኛ ፤ ከየት-መጣው ፡ ቅጥራን ። (ኪ.ወ.ክ. ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፡ ገጽ ፡ 225 ና ፡ 790 ።)

6 ከሊየ ፡ ለካ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ "ኪሎ"ም ፡ "መክሊት"ም ፡ ይገኛሉ ። (ኪ.ወ.ክ. ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፡ ገጽ ፡ 533 ።)

7 መተረ ፡ ቈረጠ ፡ ለየ ፡ ከፈለ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ያማርኛ ፡ ዘር ፡ "መትር/ሜትር" ፡ ይወጣል ። (ኪ.ወ.ክ. ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፡ ገጽ ፡ 616 ።)

8 ኪነ (ከየነ) ፤ ብልሃ ፡ ኾነ ፡ ፈጠረ ፡ ሠራ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ "ኪን" ፡ "ኪነት" ፡ "መኪና" ፡ ይገኛሉ ። (ኪ.ወ.ክ. ፡ 7.530 ። ደ.ተ.ወ. ፡ 7.769) (<http://www.gzamargna.net/html/gzmezgebeqalat530.html>)

ቃላትን ፡ ወርሷል ። ተራውን ፡ ጽርዕ ፡ ለምሥራቅ ፡ አውሮፓና ፡ ለመስኮብ ፡ እንዲሁም ፡ ከታናሽ ፡ እስያ ፡ በመጡት ፡ በኤትዮጵያ ፡ አማካይነት ፡ ለሮማይስጥ ፤ ሮማይስጥ ፡ ደግሞ ፡ ለቀሩት ፡ ያውሮፓ ፡ ቋንቋዎች ፡ ዐይሌ ፡ ቃላትንና ፡ ጸሐፊቸውን ፡ (አጻጻፋቸውን) ፡ አውርሰዋል ። ውርሱ ፡ በአውሮፓውያን ፡ ብቻም ፡ አይደለ ፡ በአፍሪቃውያንና ፡ በእስያውያንም ፡ እንጂ ። ለዚሁም ፡ ዋነኛው ፡ ምክንያት ፡ ሦስቱም ፡ አንጋፋ ፡ የዓለም ፡ ሃይማኖቶች ፡ (አይሁድና ፡ ክርስትና ፡ እስልምና) ፡ በመገናኛሪያ ፡ በሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ ተነግረውና ፡ ተሰብከው ፡ ከአየርላንድ ፡ እስከ ፡ ቻይና ፡ ከመስኮብ ፡ እስከ ፡ ኢንዶኔዚያ ፡ በዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ መስፋፋታቸው ፡ ኾኖ ፡ እናገኘዋለን ። በተለይ ፡ የመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ሥርጭትና ፡ ወደየቋንቋው ፡ መተርጎም ፡ ከሃይማኖቱ ፡ ጋራ ፡ በቋንቋው ፡ አማካይነት ፡ የዕውቀትና ፡ የሥልጣኔ ፡ የጥበብና ፡ የኪነት ፡ ምስጢራትን ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ አስተላልፈዋል ፡ ብርሃንን ፡ አብርተዋል ።

የምዕራብና ፡ የምሥራቅ ፡ ቋንቋዎች ፡ ከሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ ከወረሷቸው ፡ ቃላት ፡ ውስጥ ፡ ከየጥናት ፡ መስክ ፡ በነሱ ፡ ለቅመን ፡ ለናሙና ፡ ያኽል ፡ ጥቂቶቹን ፡ ተቀጥካ ፡ 2 ፡ (ገጽ ፡ 79) ፡ ላይ ፡ በሰንጠረዥ ፡ መልክ ፡ ደርድረናቸዋል ፤ እስቲ ፡ አንድ ፡ አፍታ ፡ እንመልከታቸው ።

እንግዲህ ፡ ማመልከቻው ፡ ምልክት ፡ መንገሪያውም ፡ ቃል ፡ ዓለምን ፡ ዞረው ፡ ዞረው ፡ እምንጫቸው ፡ ሲመለሱ ፡ እንደወንዝ ፡ ውሃ ፡ ከሚፈሰው ፡ ዕውቀትና ፡ ከሰው-ሠራሹ ፡ አስደማሚ ፡ ኪነት ፡ ሌላ ፡ ምን ፡ ምን ፡ ይዘውልን ፡ መጡ ፡ ምን ፡ አተረፍን ።

አጠቃላይ ፡ ስናየው ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ አይደለ ፡ ያተረፍነው ፡ "ግሎባል ፡ ፖለቲካ" ፡ "ፓንዴሚክ" ፡ በያይነቱ ፡ "ጄኔቲክ ፡ ማኒፕዩሌሽን" ፡ "ናኖ-ቴክኖሎጂ" ፡ "ኒዩክሊየር ፡ ፕሮሊፈሬሽን" ፡ "ቢግ ፡ ብሬብር" ፡ "ኮምፕዩተር ፡ ቫይረስ" ፡ ሌላም ፡ ሌላም ፡ የዘመኑ ፡ መዓቶች ፡ ኾኖ ፡ እናገኘዋልን ። ዓለም ፡ ከተፈጠረ ፡ ዝምሮ ፡ የተከታተሉት ፡ ሥልጣኔዎች ፡ በጅምላቸው ፡ ያልነዙትን ፡ ጉድፍ ፡ ዛሬ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ዐሥር ፡ ዕጥፋን ፡ ያውም ፡ ጠንቀኛውን ፡ በየዕለቱ ፡ ያራግፈዋል ፤ አካባቢውን ፡ ዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡ ያክለፈልፈዋል ። ዓለም ፡ ከተፈጠረ ፡ ለመገናኛሪያ ፡ ጊዜ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ብቸኛ ፡ መኖሪያው ፡ የኮንፕዩቱን ፡ ምድር ፡ 10 ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ደጋግሞ ፡ ሊያጠፋ ፡ የሚችልበትን ፡ የጥፋት ፡ ጎይል ፡ አካማችታል ። መጥፊያው ፡ ተደግቦ ፡ የጥፋቱን ፡ ቀን ፡ ቀጠሮ ፡ የሚጠባበቅ ፡ ይመስላል ።

"መሻሻል" ፡ ስንል ፡ እንግዲህ ፡ ምን ፡ ማለታችን ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ለይተን ፡ ማወቅ ፡ አለብን ። የ"ሳይንስ" ፡ የ"ቴክኖሎጂ" ፡ የ"ሜዲሲን" ፡ ... ፡ መሻሻል ፡ የሰው ፡ ልጆችን ፡ ከመሞት ፡ ያደነናልን ። ርስ ፡ ለርሳችንስ ፡ ሥልጡን ፡ ተከባባሪ ፡ ተፈቃቃሪ ፡ ቸር ፡ ያደርገናልን ። መንግሥታትንስ ፡ ርስ ፡ ለርሳቸው ፡ ሥልጡን ፡ ለፍትሕ ፡ ተገዢ ፡ ለርትዕ ፡ ተረቺ ፡ ያደርጋቸዋልን ። ዛሬ ፡ በዓለማችን ፡ የምናየው ፡ ይህን ፡ አይደለም ። የ"ሳይንስ" ፡ መራቀቅ ፡ በየዕለቱ ፡ ጎበኝተን ፡ ሲከሥት ፤ ወዲያውም ፡ "ቴክኖሎጂ" ፡ የ"ሳይንስን" ፡ ዐዲስ ፡ ግኝት ፡ በሥራ ፡ አውሎ ፡ የማልማትን ፡ ችሎታ ፡ ከማጥፋት ፡ ችሎታ ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ ሲያዳብረው ፡ ተራቸውን ፡ ይህን ፡ ዐዲስ ፡ መንታ ፡ ችሎታ ፡ ፈጥነው ፡ የጨበጡ ፡ ጎያላን ፡ ሲመከብሩና ፡ ሲታበዩበት ፡ ርስ ፡ በርሳቸውም ፡ ሲፎካከሩበትና ፡ ሲገዳደሩበት ፡ ደካማዎችንም ፡ ሲጨቅኑበትና ፡ ሲደመስሱበት ፡ እናያለን ፡ እንሰማለን ። በመጨረሻም ፡ ለሥጋው ፡ ድሎት ፡ ሲል ፡ ተደልሎ ፡ በ"ቴክኖሎጂ" ፡ መሥገርት ፡ ተተብትቦ ፡ የተያዘው ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ነጻነቱን ፡ ለ"ቴክኖሎጂ" ፡ ባርነት ፡ ሲለውጥ ፡ ፈጽሞም ፡ ሲንበረከክ ፡ በነፍሱም ፡ ሲራብ ፡ ሲጠማ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የሥልጣኔው ፡ ብርሃን ፡ ፈዘ ፡ ደንግዞ ፡ ይጠፋል ፤ የጨለማ ፡ ዘመን ፡ ይወድቅበታል ። ጨለማም ፡ ይሏል ፡ መጠፋፋት ፡ ነው ።

መደምደሟቸውን ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ገነትን ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ አገኛታለኹ ፡ ባጣትም ፡ እፈጥራታለኹ ፡ ብሎ ፡ ሲኳትን ፡ በመጨረሻ ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ ሲኳልን ፡ እንደሚያገኘው ፡ ይኸው ፡ ተረጋገጠ ። የምዕራብ ፡ ሥልጣኔ ፡ ከንግዲህ ፡ መመለስ ፡ እንጂ ፡ መቀጠል ፡ እማይችልበት ፡ እመንገዱ ፡ ጫፍ ፡ እገደሉ ፡ አፋፍ ፡ ደረሰ ። በ2000 ፡ ዓ.ም. ፡ ፍጻሜ ፡ በዓለም ፡ የደረሰውን ፡ መናጋት ፡ ለይተው ፡ "ንዋይዊ ፡ መናጋት" ፡ ወይም ፡ "ፋይናንሻል ፡ ክራይሲስ" ፡ ቢሉትም ፡ ቅሉ ፡ የጠቅላላው ፡ ምዕራባዊ ፡ ሥልጣኔ ፡ መናጋት ፡ ንፍፊት ፡ መኾኑን ፡ ጥቂቶች ፡ አምነውበታል ። መንፈሳውያን ፡ አባቶች ፡ ብቻ ፡ ሳይኾኑ ፡ የዓለም ፡ አካባቢያዊ ፡ ደገንነት ፡ ያሳስባቸው ፡ ዓለማውያን ፡ ፈላስፋዎችና ፡ ምሁራን ፡ የግዛት ፡ ባለሥልጣናቸውም ፡ ሳይቀሩ ፡ የሥልጣኔዎች ፡ ውይይት ፡ ማስፈለጉን ፡ ከመቼውም ፡ የበለጠ ፡ አምነውበታል ።

ለጊዜው ፡ ሥጋቱ ፡ ጋብ ፡ ቢልም ፡ አደጋው ፡ ተረጋግጧል ፤ መናጋቱ ፡ ድንገትና ፡ ባልታወቀ ፡ ጎይል ፡ ሊባባስ ፡ ስለሚችል ፡ ከጠድፉ ፡ ወደ ፡ ሜዳው ፡ መመለስን ፡ ኹሉም ፡ ይኹታል ። ነገር ፡ ግን ፡ ምዕራባዊውን ፡ ሥልጣኔ ፡ ብሔራዊ ፡ (የመላ ፡ ዓለም) ፡ ለማድረግ ፡ ማለት ፡ ለ"ግሎባሊዜሽን" ፡ ዓላማ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ብዙ ፡ ስለተሠራና ፡ ለነገም ፡ ብዙ ፡ ስለ ፡ ታቀደ ፡ እንዲህ ፡ በዋዛ ፡ የሚመለሱበት ፡ አይኾንም ።

የሥልጣኔ ፡ ኹሉ ፡ መንገዱ ፡ ቋንቋ ፡ መንኰራኩሩም ፡ ፊደል ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እንግሊዝኛን ፡ በግድም ፡ በውድም ፡ ብሔራዊ ፡ ቋንቋ ፤ ሮማይስጥ ፡ (ላቲን) ፡ ፊደልን ፡ ደግሞ ፡ በግድም ፡ በውድም ፡ ብሔራዊ ፡ ፊደል ፡ ለማድረግ ፡ በመላ ፡ ዓለም ፡ ሰፊ ፡ ዘመቻ ፡ ተይዟል ።

የሰው ፡ ልጆች ፡— የምዕራብ ፡ ሥልጣኔ ፡ አዝማሚያው ፡ አላማረንም ፤ ከጥፋት ፡ መመለስ ፡ አለብን ፡ ብለው ፡ ያመኑ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ግን ፡ ዐይነተኛው ፡ መመለስ ፡ የሥልጣኔ ፡ መመለስ ፡ መንገዱም ፡ ቋንቋ ፡ መንኰራኩሩም ፡ ፊደል ፡ መኾኑን ፡ ዐውቀው ፡ መተኪያቸውን ፡ መሻት ፡ ይኖርባቸዋል ። በዚህ ፡ ባለሦስት ፡ ረድፍ ፡ ብሔራዊ ፡ ጥያቄ ፡ ረገድ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ በሦስቱም ፡ ረድፎች ፡ የምታበረክታቸው ፡ የተሟሉ ፡ ማማረጫዎች ፡ አሏት ።

የኢትዮጵያ ፡ ፌደራል ፡ ቀዳሚ ፣ ምንጭ ፡ በመኾኑ ፡ ብሔራዊ⁹ ፡ ነው ፤ የምዕራብም ፣ የምሥራቅም ፡ (የሀንድና ፡ ከሀንድ ፡ ፌደራል ፡ የወረዳት ፡ የአስያ ፡ ፌደራሎች ፡ ኹሉ) ፡ ከርሱና ፡ ከመሰሎቹ ፡ ጥንታውያን ፡ ፌደራሎች ፡ ተገኝተዋልና ። ምዕራባውያን ፡ "ኮንሶንንት"ና ፡ "ቫወል" ፡ ብለው ፡ የፌደራልን ፡ ባሕርይ ፡ ለኹሉት ፡ ከፍለው ፡ አግጣጫ ፡ ሲለውጡ ፡ "የክርስቶስን ፡ ሥራ ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ ኹሉት ፡ አንክፈል" ፡ ያለች ፡ ኢትዮጵያ ፡ ፌደራልን ፡ ባንድ ፡ ባሕርይ ፡ ጠብቃ ፡ ይዛለች ፤ ይህም ፡ ወረድ ፡ ብለን ፡ እንደምናየው ፡ የፌደራልን ፡ ብሔራዊነት ፡ አረጋግጦላታል ። አግጣጫን ፡ መመለስ ፡ እንግዲህ ፡ ከፌደራል ፡ ይዠምራል¹⁰ ።

እግዚአብሔር ፡ አዳምንና ፡ ሔዋንን ፡ ያነጋገረበት ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋዋም ፡ ጠልቆና ፡ ረቆ ፣ ሞልቶና ፡ በቅቶ ፡ ምስጢራትን ፡ ኹሉ ፡ ስለሚገልጥላት ፡ ትርጉም ፡ ጎደለብኝ ፤ ሐሳብ ፡ ረቀቀብኝ¹¹ ፡ ብላ ፡ በፍልስፍና ፡ አትባዝንም ፡ አግጣጫ ፡ አትስትም ። ሊቀ ፡ መዘምራን ፡ ሞገስ ፡ ዕቁበ ፡ ጊዮርጊስ¹² ፡ "መጽሐፈ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት" ፡ በተባለው ፡ መጽሐፋቸው ፡—

ይህ ፡ "ሥነ ፡ ፍጥረት" ፡ የተባለ ፡ መጽሐፍ ፡ ዛሬ ፡ የተጻፈ ፡ ወይም ፡ የተፈለለፈ ፡ ዐዲስ ፡ ነገር ፡ ሳይኾን ፡ ዓለም ፡ ከተፈጠረ ፡ ዝምሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ በገለጠላቸው ፡ ነቢያት ፡ ሐዋርያት ፡ ቅዱሳን ፡ ጳውሎስ ፡ ታውቆ ፡ ሲነገርና ፡ ሲያያዝ ፡ እስከ ፡ ዘመነ ፡ መሴ ፡ ደረሰ ። ከዚያም ፡ ሊቀ ፡ ነቢያት ፡ መሴ ፡ "በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ" ፡ በሚል ፡ አርእስት ፡ የሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ ነገር ፡ አምልቶ ፡ አስፍቶ ፡ ጽፏል ። ከሱም ፡ በኋላ ፡ ተራ ፡ በተራ ፡ የተነሡ ፡ ነቢያት ፡ የሱን ፡ መሠረት ፡ መነሻ ፡ በማድረግ ፡ አጉልተው ፡ አስፍተው ፡ ጽፈዋል ። ኋላም ፡ ጌታ ፡ ራሱ ፡ ሰው ፡ ኾኖ ፡ በዚህ ፡ ዓለም ፡ እየተመላለሰ ፡ ወንጌልን ፡ ሲያስተምር ፡ ፈጣሪ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ፡ መኾኑን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ አምላካዊ ፡ ታምራት ፡ በማድረግ ፡ አስረድቷል ። (የሐ. ፡ 4 ፡ 10-12) ።

ከጌታም ፡ በኋላ ፡ ዓለሙን ፡ ለማስተማር ፡ የታዘዙት ፡ ከሐዋርያትና ፡ ሰባ ፡ አርድኦት ፡ የሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ ነገር ፡ አምልተው ፡ አጉልተው ፡ አስተምረዋል ። ከሐዋርያትና ፡ ከሰባ ፡ አርድኦት ፡ በኋላ ፡ የተነሡ ፡ ሊቃውንትም ፡ ሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ በሰፊው ፡ አስረድተዋል ። በዘመነ ፡ ኦሪት ፡ ኾነ ፡ በዘመነ ፡ ወንጌል ፡ የተነሡ ፡ ሥነጋውያን ፡ ፈላስፋዎችም ፡ የነቢያትንና ፡ የሐዋርያትን ፡ ሥነ ፡ ጽሑፍ ፡ አጸደቁት ፡ እንጂ ፡ አላስተባበሉም ።

ሳይንስ ፡ የተባለ ፡ እምነት ፡ በሰፊነት ፡ ባኹኑ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ በነቢያት ፡ በሐዋርያት ፡ ጊዜ ፡ ያልታዩ ፡ ዐዳዲስ ፡ ጥበቦችና ፡ ፍልስፋዎች ፡ ስለሚታዩ ፡ የጊዜው ፡ ወጣቱ ፡ ትውልድ ፡ ምድራዊውን ፡ ጥበብ ፡ እከታተላለኹ ፡ ሲል ፡ ካኹን ፡ ቀደም ፡ እንዳልተፈጠረና ፡ እንዳልነበረ ፡ አስመስሎ ፡ በመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ የሥነ ፡ ፍጥረት ፡ ጽሑፍ ፡ ከመመልከት ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ሳይንሳዊው ፡ እምነት ፡ አድልቶ ፡ ስለሚታይ ፡ እንዲያውም ፡ ዓለምና ፡ በዓለም ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ በልማድ ፡ የተፈጠረና ፡ የኖረ ፡ መሰሎ ፡ እስኪታየው ፡ መድረሱ ፡ ስለሚያጠራጥር ፡ ጥንታዊውን ፡ ጽሑፍ ፡ መላልሶ ፡ እንዲመለከት ፡ ለማስታወስና ፡ ለማሳሰብ ፡ ያኽል ፡ "ወኹሉ ፡ ዘተጽኦል ፡ ለተግሣጸ ፡ ዚኦነ ፡ ተጽኦል ፡ ከመ ፡ በትዕግሥትና ፡ ወበተወክሎ ፡ መጻሕፍት ፡ ንርከብ ፡ ተሰፋኑ ። " ፡ (ሮሜ. ፡ 15 ፡ 4) ፡ (በትዕግሥታችንና ፡ መጻሕፍትን ፡ በመመልከት ፡ ተሰፋችንን ፡ እንድናገኝ ፡ የተጻፈው ፡ ኹሉ ፡ እኛን ፡ ለመምከርና ፡ ለመግሠጽ ፡ ተጻፈ ።) ፡ ያለው ፡ የሐዋርያው ፡ ቃል ፡ ይህን ፡ የሥነ ፡ ፍጥረት ፡ አስተዋፅኦ ፡ እንደጽፍ ፡ አሳስበንኝ ።

ሊሉ ፡ ይህንኑ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ ሐሳብና ፡ እምነት ፡ አስታውሰውናል ።

9 "ብሔር" ፡ በግእዝ ፡ "ብሔር" ፡ (መስፋት ፡ መንጣለል ፤ መዘርጋት ፡ ሰፊ ፡ ዝርግ ፡ ወርዳም ፡ ረዥም ፡ መኾን ፡ የቦታ ፡ የመሬት ፡ የርስት ፡ የግዛት ፤ ኪ.ወ.ክ. ፡ 7.261) ፡ ካለው ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ። ወሰን ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ ወሰን ፡ የሌለው ፡ ሊኾን ፡ ይችላል ። ሲወሰን ፡ ለምሳሌ ፡ "ብሔር ፡ ኦሪት" ፡ ቢል ፡ የመጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ክፍል ፡ ያመለክታል ፤ እንዲሁም ፡ "ብሔር ፡ ኩሽ" ፡ ቢል ፡ የኩሽ ፡ ልጆችን ፡ ምድር ፡ ለማለት ፡ ነው ። ሳይወሰን ፡ ደግሞ ፡ ጠፈርን ፡ ጨምሮ ፡ መላው ፡ ዓለም ፡ መላው ፡ ፍጥረት ፡ ማለት ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ "እግዚአብሔር" ፡ ስንል ፡ የፍጥረት ፡ ኹሉ ፡ የዓለም ፡ ኹሉ ፡ ገዥ ፡ ማለታችን ፡ ነው ። እንደዚሁ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽሉ ፡ "ብሔራዊ" ፡ ሲወሰን ፡ "ምድራዊ" ፡ (በፈረንጅኛ ፡ "territorial") ፤ ሳይወሰን ፡ ደግሞ ፡ "የመላ ፡ ዓለም" ፡ (በፈረንጅኛ ፡ "universal" • "universel") ፡ ማለት ፡ ነው ። እዚህ ፡ ላይ ፡ "ብሔራዊ"ን ፡ "የመላ ፡ ዓለም" ፡ ብሎ ፡ ያነቧል ። (በጠቅላላው ፡ በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ "ብሔራዊ" ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ በትክክለኛው ፡ ትርጉሙ ፡ "የመላ ፡ ዓለም" ፡ ለማለት ፡ ውሏል ፤ በፈረንጅኛ ፡ "universal • universel" ፡ ይሉታል ። "ሀገራዊ" ፡ ማለት ፡ ደግሞ ፡ በፈረንጅኛ ፡ "national" ፡ የሚሉት ፡ ነው ።)

10 ይህ ፡ ሰፊ ፡ ርዕስ ፡ ነው ፤ ምዕራፍ ፡ 7 ፡ መግቢያውን ፡ ይጠቀማል ። ሙሉውን ፡ ይዘት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ በጽሕፈት ፡ አመልክተውታል ፤ ጥናቱና ፡ ምርምሩ ፡ ከንግዲህ ፡ ይዳብራሉ ፡ እንጂ ፡ አይመነሙም ።

11 ዐያሌው ፡ ታምሩ ፡ (አሰቃ) ፤ መልእክተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ዐዲስ ፡ ዐታሚዎች ፤ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1995 ፡ ዓ.ም. ።

12 ሞገስ ፡ ዕቁበ ፡ ጊዮርጊስ ፡ (ሊቀ ፡ መዘምራን) ፡ መጽሐፈ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ ንግድ ፡ ማተሚያ ፡ ድርጅት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1987 ፡ ዓ.ም. ፡ ገጽ ፡ 1-2 ።

"አዳም¹³ም ፡ ለሚስቱ ፡— ሐዋን ፡ ብሎ ፡ ስም ፡ አወጣ ፡ የሕያዋን¹⁴ ፡ ሹሉ ፡ እናት ፡ ናትና" ። ዘፍ.3.20
"ኑ ፡ እንወረድ ፤ አንዱ ፡ ያንዱን ፡ ነገር ፡ እንዳይሰማው ፡ ቋንቋቸውን ፡ በዚያ ፡ እንደባልቀው" ። ዘፍ.11.7
"ስለዚህም ፡ ስሟ ፡ ባቢሎን¹⁵ ፡ ተባለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በዚያ ፡ የምድርን ፡ ቋንቋ ፡ ሹሉ ፡ ደባልቋልና ፤ ከዚያም ፡
እግዚአብሔር ፡ በምድር ፡ ሹሉ ፡ ላይ ፡ እነርሱን ፡ በትኗቸዋል" ። ዘፍ.11.9

እነዚህ ፡ ሦስት ፡ የመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ጥቅሶች ፡ የዓለም ፡ ቋንቋዎችን ፡ ኹኔታ ፡ የሥልጣኔዎችንም ፡ አገማሚያዎች ፡ እንደንመረምርባቸው ፡ ይረዱናል ። የሰው ፡ ልጆች ፡ ሹላችን ፡ ካንድ ፡ አባት ፡ ካንድ ፡ እናት ፡ ተወልደናልና ፡ በመሠረቱ ፡ አንድ ፡ ቋንቋ ፡ እንደ ፡ ነበረን ፡ አያጠራጥርም ። በቤተ ፡ ሰብ ፡ በጎሣ ፡ ተዋግነን ፡ ከዚያም ፡ በነገድ ፡ በሀገር ፡ ተለያይተን ፡ በቦታ ፡ በየብስ ፡ ተራርቀን ፡ ስንኖር ፡ በሕዝብነት ፡ ስንፈደፍድ ፡ መጨረሻውን ፡ ቋንቋዎቻችን ፡ እንደ ፡ ልማዶቻችንና ፡ እንደ ፡ ታሪኮቻችን ፡ የየራሳቸውን ፡ ዐዲስ ፡ ጠባይና ፡ አገባብ ፡ ልዩ ፡ ድምፅና ፡ ፈለጥ ፡ እየያዙ ፡ አድገውና ፡ ዳብረው ፡ እንሆ ፡ ዛሬ ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ በብዙ ፡ ሺሕ ፡ በሚቈጠሩ ፡ ቋንቋዎች ፡ ተካላን ፡ እንገኛለን ። ከነዚህም ፡ ውስጥ ፡ ጥቂቶቹ ፡ እንደ ፡ እንግሊዝኛና ፡ ዐረብኛ ፡ እንደ ፡ ፈረንሳይኛና ፡ ስፓኝኛ ፡ ያሉት ፡ ድንበር ፡ ዘለል ፡ እየኾኑ ፡ በብዙ ፡ አገሮች ፡ ስለሚነገሩ ፡ የ"አህጉራዊ ፡ ቋንቋ" ፡ ደረጃን ፡ ይዘዋል ።

ኾኖም ፡ ከቋንቋ ፡ መደበላለቅ ፡ (መባበል) ፡ ዕጣ ፡ የተሰወሩት ፡ የሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ እስከ ፡ ዘመናችን ፡ የመጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ቃል ፡ ከነትርጉሙ ፡ ይዘው ፡ በመኖራቸው ፡ ለመንፈሳዊ ፡ ጥናትና ፡ ምርምር ፡ ቦታቸውን ፡ የሚቀናቀን ፡ አልተገኘም ፡ አይገኝምም ።

እውነት ፡ ነው ፡ ለሥጋዊው ፡ ጥናትና ፡ ምርምር ፡ ክንዋኔና ፡ አካሄድ ፡ እላይ ፡ ከጠቀስናቸው ፡ ቋንቋዎች ፡ ውስጥ ፡ በተለይ ፡ እንግሊዝኛ ፡ የዘመኑ ፡ አንጋፋ ፡ ቋንቋ ፡ ኾኗል ። ለዚህም ፡ ታሪካውያን ፡ ምክንያቶች ፡ አሉት ፤ የብሪታንያ ፡ ምልክ ፡ ወይም ፡ "ኤምፓየር" ፡ የዓለምን ፡ አንድ ፡ አራተኛ ፡ ጨቀኑኖ ፡ በያዘበት ፡ ባ19 ኛው ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ቋንቋው ፡ እንግሊዝኛ ፡ ባምብቱም ፡ የብሶች ፡ ተስፋፍቷል ። የብሪታንያ ፡ ምልክ ፡ ተቀጽላ ፡ የኾኑት ፡ የተባበሩት ፡ የሚሪካ ፡ ኹነቶችም ፡ ከ20 ኛው ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ መባቻ ፡ ወዲህ ፡ የብሪታንያን ፡ ግዛታዊም ፡ ኾነ ፡ ወታደራዊ ፡ ባህላዊም ፡ ኾነ ፡ ጥርየታዊ ፡ ገናንነት ፡ ልቀው ፡ ሲያጠሉበት ፡ የጋራ ፡ ቋንቋቸው ፡ እንግሊዝኛን ፡ ተራቸውን ፡ ከመቼውም ፡ የበለጠ ፡ በመላ ፡ ዓለም ፡ አስፋፍተውታል ። ቋንቋው ፡ በታላቅ ፡ ክብካቤ ፡ የተያዘና ፡ የተከብተከብተ ፡ መኾኑ ፡ እጅግ ፡ ያስመስግናልና ፤ የዓለምን ፡ ሕዝቦች ፡ በማስማማቱም ፡ ታላቅ ፡ ውለታን ፡ ውሏል ። ይወላልም ። እንግሊዝኛ ፡ ቃላትን ፡ ከውጭ ፡ ቋንቋዎች ፡ ተውሶ ፡ የራሱ ፡ የማድረግ ፡ የዳበረ ፡ ልማድ ፡ ስላለው ፡ ዘሩ ፡ እጅግ ፡ በዝታል ። ይህው ፡ ዘረ ፡ ብዙነቱ ፡ ግን ፡ እንግሊዝኛን ፡ ለብሔራዊ ፡ ቋንቋነት ፡ የማያሳጨው ፡ አንድ ፡ የማይታለፍ ፡ መሠረታዊ ፡ ሕጻጽ ፡ ኾኖበታል ። የቃላቱ ፡ ዘር ፡ ወይም ፡ ከየት-መጣ ፡ ውጥንቅጥ ፡ ነው ፤ ቃላቱ ፡ ቢያንስ ፡ ካ10 ፡ ካ20 ፡ የተለያዩ ፡ አባት ፡ ቋንቋዎች ፡ ተገኝተዋል ፡ (Celtic ፡ Irish ፡ Icelandic ፡ Indo-European ፡ Germanic ፡ Old English ፡ Old Norse ፡ Old Saxon ፡ Dutch ፡ Gothic ፡ Latin ፡ Old French ፡ French ፡ Greek ፡ German ፡ Hebrew ፡ Arabic ፡ Spanish ፡ ወዘተ.) ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ እያንዳንዱ ፡ ቃል ፡ ያዘለውን ፡ ምስጢር ፡ ለማግኘት ፡ የቃሉን ፡ ከየት-መጣ ፡ መርምሮና ፡ ተፈላሰፎ ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ በቀጥታ ፡ አይሞከርም ። ለምሳሌ ፡ አንድ ፡ የሒሳብ ፡ አረፍተ ፡ ነገርን ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ጠቅሰን ፡ የቃላቱን ፡ ዘር ፡ እንመርምር ፡—

"the whole equals the sum of its parts"

(ቤት)	the	whole	equals	sum	of	its	parts
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
1)	thy (Old English)	hal (Old English)	aequalis (Latin)	somme (French)	æf (Old English)	hit (Old English)	part (French)
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
2)	sa (Germanic)	summus ¹⁶ (Latin)	abh (Germanic)	hi- (Germanic)	pars (Latin)
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
3)	...	holos (Greek)	አከለ (ግእዝ/ዐማርኛ)
		↑					↑
?		ኸል/ኸል (ግእዝ/ዐማርኛ)					ፈርጽ/ፈርጥ ¹⁷ ፋራስ/ፍራሽ (ግእዝ/ዐማርኛ)

13 አዳም ፡ ስሙ ፡ "አደመ" ፤ ደም ፡ መሰለ ፤ ቀላ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ ይወጣል ።
14 ሐዋንም ፤ ሕያዋንም ፡ "ሐወ/ሐይወ" ፤ ሕያው ፡ ኾነ ፤ ዳነ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ ይገኛሉ ። "ሐዋን"ም ፡ ሕያውት ፤ የሕያዋን ፡ እናት ፡ ማለት ፡ ነው ።
15 ባቢሎን ፡ "ባበለ" ፤ ተቀላቀለ ፤ ተዘባረቀ ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ ይወጣል ።
16 "summus" ፡ ድምር ፡ ማለት ፡ የኾነውን ፡ ያኽል ፡ ምጡቅ ፤ ጫፍ ፤ ዕንብር ፡ ማለትም ፡ ነው ፤ ለ"ሰማይ" ፡ ጎር ፡ ይመስላል ።
17 "ፈ" ፡ እና ፡ "T" ፡ ይወራረሳሉ ፡ (ም. ፡ "ፋርስ" ፡ "Persia • Perse" ፤ "ፍልስጥኤም" ፡ "Palestine") ።

የአረፍተ ፡ ነገሩ ፡ 7 ፡ ቃላት ፡ እያንዳንዳቸው ፡ በያንስ ፡ በያንስ ፡ ከሦስትና ፡ ካራት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ቋንቋዎች ፡
ወርደዋል ። ምርምሩን ፡ ጠለቅ ፡ ብናደርገውማ ፡ ምናልባት ፡ ካምስት ፡ ከስድስትም ፡ ከዚያም ፡ በላይ ፡ ይኾናል ።
ይህንን ፡ አረፍተ ፡ ነገር ፡—

"ኹሉ ፡ የክፍሎቹን ፡ ድምር ፡ ያክላል"¹⁸

ብለን ፡ ወዳማርኛ ፡ ብንመልሰው ፡ ደግሞ ፡

(ቤት)	ኹሉ	የክፍሎቹን	ድምር	ያክላል
	↑	↑	↑	↑
1	ኹሉ ፡ (ከለለ) (ግእዝ)	ክፍል ፡ (ከፈለ) (ግእዝ)	ድምር ፡ (ደመረ) (ግእዝ)	አክለ (ግእዝ)

አራቱም ፡ ቃላት ፡ ለግእዝ ፡ ቤተኛዎች ፡ ናቸው ፤ ዝምድናቸው ፡ አንድ ፡ ቤት ፡ ነው ። የየቃሉን ፡ ሙሉ ፡ ምስጢር ፡ ከነሙሉ ፡ ትርጓሜው ፡ ከነሙሉ ፡ ድንጋጌው ፡ ከዚያው ፡ ከግእዝ ፡ እናገኘዋለን ፤ ሌላ ፡ ፍልስፍና ፡ አያሻውም ።

በዚህ ፡ ኹኔታው ፡ የእንግሊዝኛ ፡ መግነንና ፡ ዋነኛው ፡ የሥጋዊ ፡ ጥናትና ፡ የምርምር ፡ ቋንቋ ፡ መኾን ፡ ከብሪታንያ ፡ ምልክ ፡ እንዲሁም ፡ ከተባበሩት ፡ ያሜሪካ ፡ ኹነቶች ፡ መግነን ፡ ጋራ ፡ በመያያዙ ፡ እንጂ ፡ በቋንቋው ፡ ሥረ ፡ ወጥነት ፡ አለመኾኑ ፡ ወሎ ፡ ዐድሮ ፡ የተገቢነቱን ፡ ጥያቄ ፡ ማስነሣቱ ፡ አይቀርም ። በእውን ፡ እንደሚታየው ፡ አጥኚዎች ፡ ለምርምር ፡ የሚገለገሉባቸው ፡ በተለይ ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃላት ፡ የተውሰዱ ፡ ቃላት ፡ በመኾናቸው ፡ ትርጉማቸው ፡ እያሻማ ፡ በየጥናት ፡ መስኩ ፡ እሚረታ ፡ ሐሳብ ፡ ላይ ፡ መድረስ ፡ ፈጽሞ ፡ አቅቷል ፤ ወደ ፡ ኹለትና ፡ ሦስት ፡ ከዚያም ፡ ወደበዛ ፡ ያስተያየትና ፡ የፍልስፍና ፡ አግጣጫ ፡ እመከፋፈል ፡ ተደርሷል ። የ"ሶሲዮሎጂ"ና ፡ የ"ኤክኖሚክስ" ፡ ብቻ ፡ ሳይኾን ፡ "ኤግዛክት ፡ ሳይንስዝ" ፡ የተባሉት ፡ የ"ፊዚክስ" ፡ ወዘተ. ፡ ምርምሮችም ፡ እንኳ ፡ በየራሳቸው ፡ በ"ኦብጀክቲቪዝም"ና ፡ በ"ሳብጀክቲቪዝም" ፡ በ"ዲተርሚኒዝም"ና ፡ በ"ኢንዲተርሚኒዝም" ፡ ተፃራሪ ፡ የምርምር ፡ አግጣጫዎች ፡ እንደማይታረቁ ፡ እየኾኑ ፡ ተዘርዝረው ፡ ተለያይተዋል ።

ለምሳሌ ፡ በግዛቱ ፡ (በ"ፖለቲካው") ፡ መስክ ፡ በዘመናችን ፡ ዐያሌ ፡ የግዛት ፡ ቡድኖች ፡ የግዛት ፡ ጎልያቸውን ፡ ("አይዲዮሎጂያቸውን") ፡ የግራውን ፡ "ፖለቲካል ፡ ዲሞክራሲ" ፡ ወይም ፡ "ሬቮሉሽነሪ ፡ ዲሞክራሲ" ፡ የቀኙን ፡ "ሊበራል ፡ ዲሞክራሲ" ፡ መኻል ፡ ሰፋሪውን ፡ "ሶሻል ፡ ዲሞክራሲ" ፡ ወዘተ. ፡ እያሉ ፡ ሚናቸውን ፡ ለያይተው ፡ ተከፋፍለው ፡ አንደኛው ፡ በሌላው ፡ አንጻር ፡ ቆሟል ። ኹሉም ፡ ያቺን ፡ ብሔራዊት ፡ ሥልጣኔ ፡ ይሻሉ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ያ ፡ "ዲሞክራሲ"¹⁹ ፡ የሚሉት ፡ ከጽርክ ፡ ቋንቋ ፡ የተዋሰኑት ፡ ጥምር ፡ ቃል ፡ ያዘለውን ፡ ምስጢር ፡ እያንዳንዱ ፡ እንዳስተያየቱ ፡ እንደመሰለው ፡ እየተረጎመ ፡ የሰያሽ²⁰ ፡ ወገኑን ፡ ለይቶ ፡ ይፋለምበታል ፡ እንጂ ፡ ካስተያየት ፡ በላይ ፡ እኾነች ፡ እርትዕ ፡ ላይ ፡ ደርሶ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ አይሰማማበትም ። ለምሳሌ ፡ "ክራሲያ" ፡ የሚለው ፡ የጽርዕ ፡ ቃል ፡ "ጎይል"ም ፡ "ሥልጣን"ም ፡ ተብሎ ፡ ይተረጎማል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ በግእዝም ፡ ኾነ ፡ በማርኛ ፡ ጎይልና ፡ ሥልጣን ፡ ፈጽመው ፡ የተለያዩ ፡ ናቸው ። ጎይል²¹ ፡ ጉልበትን ፡ ያመለክታል ፡ ("የጦር ፡ ጎይል" ፡ "የኤሌትሪክ ፡ ጎይል" ፡ እንዲሉ) ፤ ለደግሞ ፡ ለክፉም ፡ ይውላል ። ሥልጣን²² ፡ ግን ፡ መሰየምና ፡ ተገቢነትን ፡ ያመለክታል ፡ (የመንግሥት ፡ ሥልጣን ፡ የክህነት ፡ ሥልጣን ፡ የዳኝነት ፡ ሥልጣን ፡ እንዲሉ) ፤ የሚውለውም ፡ ለደግ ፡ ብቻ ፡ ነው ። አንድ ፡ የተደራጀ ፡ ቡድን ፡ ሕዝብ ፡ ሠይሞት ፡ መንግሥታዊ ፡ ጎይልን ፡ ሲይዝ ፡ ሥልጣንን ፡ ከሕዝብ ፡ ተሠይሟልና ፡ ባለሥልጣን ፡ ኾኗል ፤ መንግሥቱም ፡ ተገቢ ፡ ኾኗል ፤ በመንግሥት ፡ ጎይል ፡ የሚሠራው ፡ ኹሉ ፡ በሥልጣን ፡ የተሠራ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተገቢነት ፡ ይኖረዋል ። አፍራሻውን ፡ አንድ ፡ የተደራጀ ፡ ቡድን ፡ ሕዝብ ፡ ሳይሾመው ፡ መንግሥታዊ ፡ ጎይልን ፡ በእጅ ፡ መናኛ ፡ ቢይዝ ፡ ምንም ፡ ጎይል ፡ ቢኖረው ፡ ሥልጣንን ፡ ከሕዝብ ፡ አልተሠየመውምና ፡ "ባለሥልጣን" ፡ አልኾነም ፡ ሊባልም ፡ አይገባውም ፤ የመንግሥትነትን ፡ ተገቢነት ፡ አላገኘም ። ነገር ፡ ግን ፡ በእጅ ፡ መናኛም ፡ ቢኾን ፡ መንግሥታዊ ፡ ጎይልን ፡ ጨብጧልና ፡ በመንግሥት ፡ ጎይል ፡ (በጦር ፡ ሰራዊቱ ፡ በጸጥታው ፡ በፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ወዘተ.) ፡ የሚሠራው ፡ ኹሉ ፡ አለሥልጣን ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ተገቢነት ፡ የለውም ፤ ውንብድና ፡ ነው ። በድፍኑ ፡ "ዲሞክራሲ ፡ ዲሞክራሲ" ፡ ማለቱ ፡ አይበቃም ፤ "ክራሲያ" ፡ ይህን ፡ የጎይልንና ፡ የሥልጣንን ፡ መሠረታዊ ፡ ልዩነት ፡ ስለማይገልጥ ፡ ብዙዎችን ፡ ለስሕተት ፡ ዳርጓል ። ይህን ፡ የመሰለ ፡ ስሕተት ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ረገድ ፡ ይታያል ። ምሁርነትን ፡ በተለይ ፡ በፈረንጅ ፡ ትምህርት ፡ ያገኙ ፡ የዘመኑ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ምሁራን ፡ "ነገርን ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ ከእንግሊዝኛ ፡ እየተረጎሙ ፡ ይሳሳታሉ" ፡ የሚል ፡ ወቀሳ ፡ ቀርቦባቸዋል ። ለምሳሌ ፡ በፈረንጅኛ ፡ "to take power • prendre le pouvoir" ፡ ቢል ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ "ሥልጣንን ፡ መያዝ" ፡ ብለው ፡ ይተረጎሙታል ። እላይ ፡ እንዳየነው ፡ ሥልጣን ፡ በመሾም ፡ የሚገኝ ፡ ረቂቅ ፡ ጸጋ ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ማንኛውም ፡ ተጨባጭ ፡ ነገር ፡ ነጥቀው ፡

18 "አክለ" ፡ ጨመረ ፡ ማለትም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ "ኹሉ ፡ ክፍሎቹን ፡ ያክላል" ፡ ቢባልም ፡ ይቻላል ።

19 "ዲሞስ" ፡ ሕዝብ ፡ "ክራሲያ" ፡ ጎይል ፡ ሥልጣን ።

20 ወይም ፡ በፈረንጅኛ ፡ "policy • politique" ።

21 በፈረንጅኛ ፡ "power • pouvoir" ።

22 በፈረንጅኛ ፡ "authority • autorité" ።

የሚወስዱት ፡ አይደለም ። ጎይል ፡ ግን ፡ አዎ! ሊጠቅም ፡ በእጅ ፡ መናኛ ፡ ሊያገዝ ፡ ይችላል ። ለምሳሌ ፡ የሐኪምነት ፡ ሥልጣን ፡ ሳይኖርው ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ከመሬት ፡ ተነሥቶ ፡ ሌላን ፡ ላክም ፡ ቢል ፡ ሥልጣኑ ፡ የለውምና ፡ አይገባውም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ሐኪም ፡ በሚያከምበት ፡ ጎይል ፡ ኹሉ ፡ (በዕውቀቱ ፡ በመድኃኒቱ ፡ በመሣሪያው ፡ በሐኪም ፡ ቤቱ) ፡ በድፍረት ፡ ወይ ፡ በጉልበት ፡ ሊያገዝበት ፡ ይችላል ። በነዚህ ፡ ኹሉ ፡ ኹኔታዎች ፡ በሥልጣን ፡ ሊሠራበት ፡ የሚገባውን ፡ ጎይል ፡ ሥልጣን ፡ የሌለው ፡ ወገን ፡ "ጎይልን ፡ በእጅ ፡ መናኛ ፡ ያዘ" ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፡ "ሥልጣንን ፡ ያዘ" ፡ ማለት ፡ ፍጹም ፡ ስሕተት ፡ ይኾናል ። ስሕተቱ ፡ የመጣው ፡ እንግዲህ ፡ ነገርን ፡ በቋንቋችን ፡ በግእዝ-ዐማርኛ ፡ ተርጉመን ፡ ከማለብ ፡ ይልቅ ፡ በቀጥታ ፡ በፈረንጅኛው ፡ በማሰባችን ፡ ነው ። ይህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ዐይኔ ፡ ማስረጃዎችን ፡ መጥቀስ ፡ ይቻላል ።

ወረድ ፡ ብለን ፡ እንደምናየው ፡ "ዴሞክራሲ" ፡ ላልነው ፡ ቃልም ፡ ከ"ዴሞክራሲ" ፡ ይልቅ ፡ "ሥልጣን ሕዝብና" ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ምስጢርን ፡ ጠንቅቆና ፡ አሟልቶ ፡ ይገልጻል ፡ ሲሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ አመልካታዊነት²³ ።

የቃላትን ፡ ምስጢር ፡ ካለመለየት ፡ በሚነሣ ፡ ያስተያየት ፡ መከፋፈል ፡ ከፋፋይ ፡ ዲያብሎስ ፡ ያጠፋበት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ እንጂ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ አይጠቀምበትም ። ይልቁንም ፡ የመጠፋፈያው ፡ ዐቅም ፡ ፍጹም ፡ በኾነበት ፡ በዛሬ ፡ ዘመን ፡ ርትዕ ፡ ላይ ፡ ደርሶ ፡ መስማማቱ ፡ ለሰው ፡ ልጆች ፡ ምንኛ ፡ ተፈልጓል ። ሥጋዊው ፡ ከመንፈሳዊው ፡ መንፈሳዊው ፡ ከሥጋዊው ፡ ባግጣጫ ፡ ተለያይተው ፡ በጥቅም ፡ ተፃረው ፡ የሚከንፉበት ፡ አካሄድ ፡ ፈጽሞ ፡ እንደማያዛልቅ ፡ 20 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ በሚያሠጋ ፡ ኹኔታ ፡ ስለመለከተው ፡ ከንግዲህ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ መንፈሳዊውንና ፡ ሥጋዊውን ፡ አዋሕዶ ፡ ለሚተክርበትና ፡ ለሚያስተውልበት ፡ ርትዕንም ፡ ለሚቀበልበት ፡ ልቡናው ፡ ሙሉና ፡ ሥረ ፡ ወጥ ፡ ብሔራዊ ፡ ቋንቋን ፡ ሊሻለትና ፡ ሊያዝለት ፡ በርሱም ፡ አማካይነት ፡ ሊድን ፡ እውኑ ፡ ራሱ ፡ እያደረ ፡ ያስገድደዋል ፡ ይመራዋል ።

አውሮፓውያን ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ በካቶሊካዊት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አማካይነት ፡ ሲያገኙ ፡ እስካ 16 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ በሮማይስጥ ፡ ቋንቋ ፡ ካልኾነ ፡ በቀር ፡ በሚገባቸው ፡ በየራሳቸው ፡ ቋንቋ ፡ ሊተረጎሙት ፡ አልተፈቀደላቸውም ፡ ነበር ። ካ 16 ኛው ፡ እስካ 17 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ ዐይኔ ፡ ክርስቲያን ፡ ሊቃውንት ፡ ተነሥተው ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ወደየቋንቋቸው ፡ ቢተረጎሙ ፡ "በትርጉም ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት ፡ ሃይማኖት ፡ እንዳይለወጥ ፡ እንዳይለያይ" ፡ በሚል ፡ ሥጋት ፡ ጎይለኛ ፡ ተቃወሙ ፡ ከካቶሊክ ፡ ቤተ ፡ ክህነት ፡ ገጠማቸው ። "እንቢ" ፡ ብለው ፡ በሥራቸው ፡ የገፉትም ፡ ለእሳትና ፡ ለስቅላት ፡ ተዳርገው ፡ ሰማዕትነትን ፡ ተቀብለዋል ። በዚህ ፡ ዘመን ፡ በብሪታንያ ፡ ብቻ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ከሱርስት ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ከጽርእ ፡ ከሮማይስጥ ፡ ወደ ፡ እንግሊዝኛ ፡ የተረጎሙ ፡ እንደ ፡ ዋይክሊፍ²⁴ና ፡ እንደ ፡ ካቪርዴል ፡ እንደ ፡ ቲንዴል ፡ ያሉ ፡ ሊቃውንት ፡ እንዲሁም ፡ የእንግሊዝኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ዐትማችኳል ፡ ወይ ፡ ሸጣችኳል ፡ ወይም ፡ አንብባችኳል ፡ የተባሉ ፡ ከ 300 ፡ ያላነሱ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ይህን ፡ የሰማዕትነት ፡ ዕጣ ፡ ደርሷቸዋል ። በጠቅላላው ፡ አውሮፓም ፡ እንደዚሁ ፡ በደማቸውና ፡ በዐጥንታቸው ፡ ዐመድ ፡ ላይ ፡ ሥራቸው ፡ ለመለመድ ፡ ከዚያ ፡ ወዲያ ፡ ኹሉም ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ወደየቋንቋቸው ፡ ተርጉሞ ፡ ያዘ ። አጠናው ፡ ተመገበው ።

ውጤቱም ፡ ወዲያው ፡ ታየ ። ክርስትና ፡ በመላ ፡ አውሮፓ ፡ ተስፋፋ ፡ ተጠናከረ ። ኾኖም ፡ ከመንፈሳዊው ፡ ጥቅም ፡ ይልቅ ፡ ሥጋዊው ፡ ጥቅም ፡ ዐይኑ ፡ አውሮፓ ፡ በሥጋዊ ፡ ጥበብና ፡ በኪነት ፡ ሥራ ፡ የምናውቀውን ፡ ግንባር ፡ ቀደምትነት ፡ በዓለም ፡ ደረጃ ፡ አገኘች ። "ከለማበት ፡ የተጋባበት" ፡ እንዲሉ ፡ ክርስትናን ፡ የምትሰብክ ፡ የምታስፋፋ ፡ ኾና ፡ የኔ ፡ ዐይነቱ ፡ ክርስትና ፡ ይበልጣል ፡ በሚል ፡ ትምክሕት ፡ ጣዖት ፡ አምላኪ ፡ አረመኔውንም ፡ ቀደምት ፡ ክርስቲያኑንም ፡ እኩል ፡ አጠምቃለኹ ፡ አለች ። እነዚህ ፡ ናኦድ ፡ የፈሩት ፡ ስምንተኛው ፡ ሺሕ²⁵ ፡ በዚያ ፡ ዘመን ፡ ዠሞሯልና ፡ በሃይማኖትና ፡ በሥልጣኔ ፡ ስም ፡ ያፍራቃና ፡ የእስያ ፡ ያሜሪካና ፡ የዋሪያንያ ፡ ምዝበራ ፡ ተካሄደበት ። ኢትዮጵያ ፡ ብቻ ፡ በሥልጣኔዋ ፡ መክታ ፡ በእግዝእት ፡ አገርነቷና ፡ በሐራ ፡ ሕዝብነቷ ፡ ስትዘልቅ ፡ የቀረው ፡ ዓለም ፡ በብረት ፡ በትር ፡ ተቀጥቶ ፡ ተገዛ ፡ ገበረ ።

"ኹሉ ፡ በርሱ ፡ ኾነ ፡ ያለርሱ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ ምን ፡ የኾነ ፡ የለም ፡ በሰማይም ፡ ያለ ፡ በምድርም ፡ ያለ"²⁶ ፡ የሚለውን ፡ መንፈስ ፡ የምትከተል ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሃይማኖትን ፡ ከጥበብ ፡ ጥበብን ፡ ከሃይማኖት ፡ ለይታ ፡ ስለማታይ²⁷ ፡ ሊቃውንቷ ፡ ሃይማኖት ፡ የሌለበትን ፡ ጥበብና ፡ የጅ ፡ ሥራ ፡ ከከነቱ ፡ አለዚያም ፡ ካላች ፡ እየቁጠሩት ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ አላሉትም ። ዝንባሌያቸው ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ መንፈሳዊው ፡ ጥበብ ፡ ትጋታቸውም ፡ ለሚመጣው ፡ ሕይወትና ፡ ለነፍሳቸው ፡ እየኾነ ፡ ወደ ፡ መጸሐፍትና ፡ ወደ ፡ ቅኔ ፡ እንጂ ፡ ሰው-ሠራሹን ፡ ኪነት ፡ ምድራዊውን ፡ ጥበብ ፡ አልፈለጉት ፡ አልተከተሉትም ። ይህም ፡ በዛሬ ፡ ዘመን ፡ ከስንፍና ፡ ተቈጥሮባቸዋል ። እላይ ፡ እንዳየነው ፡ ግን ፡ ምድራዊውንና ፡ ሰማያዊውን ፡ ያላስታረቅ ፡ አካሄድ ፡ መጨረሻው ፡ መለያየት ፡ መፃረርና ፡ መጠፋፋት ፡ ኾኖ ፡ ስለ ፡ ተገኘ ፡ አኹን ፡ ላይ ፡ አፍ ፡ ሞልቶ ፡ አባቶቻችን ፡ አልተሳሳቱም ፡ ማለቱ ፡ ተገቢ ፡ ኾኗል ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ እምነቷና ፡ ሥልጣኔዋ ፡ ይፈቅዳላታልና ፡ ቋንቋዋና ፡ ፊደሏ ፡ ያስቅሏታልና ፡ ኹለቱን ፡ (ሥጋዊውንና ፡ መንፈሳዊውን) ፡ በሚያስታርቅና ፡ በሚያዋሕድ ፡ ዐዲስ ፡ ስልት ፡ በየመስኩ ፡ ተረማምዳ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ ኹሉ ፡ የምታበረክተው ፡ ገና ፡ ብዙ ፡ ሀብት ፡

23 ይህን ፡ ጠለቅ ፡ ያለ ፡ ግንዛቤ ፡ ሊገኝራል ፡ ነጋ ፡ ጎይል ፡ ሥላሴ ፡ ቀደም ፡ ሲል ፡ በጉባኤ ፡ አብራርተውታል ።
24 ባ 1374 ፡ ዓ.ም. ፡ ገደማ ፡ ዋይክሊፍ ፡ የተባለው ፡ እንግሊዝካዊ ፡ ሊቅ ፡ ከጥቂት ፡ ረዳቶቹ ፡ ጋራ ፡ የካቶሊክ ፡ ቤተ ፡ ክህነትን ፡ ክልክል ፡ ተራምዶ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስን ፡ ከሮማይስጥ ፡ ወደ ፡ እንግሊዝኛ ፡ ተረጎመ ። አራት ፡ ዓመት ፡ በኳላም ፡ ሞቶ ፡ ተቀበረ ። ሥራውን ፡ የወደዱ ፡ ብዙዎች ፡ በእንግሊዝም ፡ ባውሮፓም ፡ ስለ ፡ ተነሡ ፡ መስቅጠጫና ፡ መቀጣጫ ፡ ይኾንባቸው ፡ ዘንድ ፡ ባ 1420 ፡ ዓ.ም. ፡ በካቶሊክ ፡ ቤተ ፡ ክህነት ፡ ትእዛዝ ፡ ዐፅሙ ፡ ወጥቶ ፡ ተቃጠለ ።
25 1500 ፡ ዓ.ም. ፡ 7000 ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ።
26 በ 318 ፡ ዓ.ም. ፡ በኔቅያ ፡ ጉባኤ ፡ 318 ቱ ፡ ሊቃውንተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የወሰኑት ፡ የሃይማኖት ፡ ጸሎት ።
27 ሞገስ ፡ ዕቁበ ፡ እግዚእ ፡ (ሊቀ ፡ መዘምራን) ፡ መጽሐፈ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት ፡ ንግድ ፡ ማተሚያ ፡ ድርጅት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1987 ፡ ዓ.ም. ።

ይኖራል ፡ የሚለውን ፡ የቀደመ ፡ እምነት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ እንመካበታለን ። ስንመካበት ፡ ግን ፡ ዛሬ ፣ በሥጋ ፡ ዐይን ፡ ሲታይ ፡ ነገሩ ፡ የት ፡ እየለሌ ፡ መምሰሉን ፡ አላጣነውም ። አያምጣውና ፡ የተፈራረው ፡ ጥፋት ፡ ሲመጣና ፡ ሌላ ፡ መድኃኒት ፡ ሲታጣ ፡ ግን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ምናልባት ፡ ... ። ጥፋቱ ፡ ዘር ፡ ሳይል ፡ ሃይማኖት ፡ ሳይል ፡ በዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ ላይ ፡ የመጣ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቁም ፡ ነገሩ ፡ ከጥፋት ፡ በፊት ፡ መዳኛን ፡ ማግኘቱና ፡ መያዙ ፡ ነው ። የመዳን ፡ መብቱንና ፡ ግዴታውን ፡ ደግሞ ፡ ማንም ፡ ቢኾን ፡ ለማንም ፡ አላልፎ ፡ አይሰጥ ።

የሰው ፡ ልጅን ፡ መድረሻ ፡ ዓላማ ፡ እስካለተፃረረ ፡ ድረስ ፡ በመሠረቱ ፡ የጥበብና ፡ የኪነት ፡ እድገት ፡ የማይገታና ፡ ሊገታም ፡ የማይገባው ፡ ደገኛ ፡ ኹደት ፡ ነው ። እግዚአብሔር ፡ ምድርንና ፡ ጠፈሯን ፡ በጠቅላላው ፡ ብሔርን ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ "ግዛ ፡ ንዳ" ፡ ብሎ ፡ ሲሰጠው ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ዐብረው ፡ በተሰጡት ፡ የፈጣሪነትና ፡ የገዢነት ፡ ጸጋዎቹ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረትን ፡ መርምሮ ፡ ብሔሩን ፡ ቃኝቶና ፡ አልምቶ ፡ ሊያድርበትና ፡ ሊባዛበት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ይታመናል ። የጥበብና ፡ የኪነት ፡ እድገትም ፡ ቢኾን ፡ ገና ፡ "ሀ" ፡ ተብሎ ፡ ተገምግሞ ፡ እንጂ ፡ መቼ ፡ ተፈጸመና ፡ የሚመጣው ፡ እድገት ፡ እስካኹን ፡ የታየውን ፡ ገና ፡ ሳያስንቀው ፡ ይቀራልን ።

ይህ ፡ ዛሬ ፡ እስወራን ፡ ዓለማውያን ፡ ኅይሎች ፡ ቅጥጥር ፡ ሥር ፡ ወድቆ ፡ ለክፉና ፡ ለተሳሳተ ፡ ዓላማቸው ፡ በመዋሉ ፡ ዓለምን ፡ ሊያጠፋ ፡ የተቃረበ ፡ ጥበብና ፡ ኪነት ፡ ተመልሶ ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ በጎና ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ በጎ ፡ ብቻ ፡ የሚውልበትን ፡ እምነትና ፡ አገባብ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ቃል ፡ "ሥልጣኔ"²⁸ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ራሱ ፡ ወዶ ፡ ፈቅዶ ፡ በእግዚአናው ፡ ሊያጸድቀውና ፡ በርሱም ፡ ሊያድር ፡ ይገባዋል ፤ ሥልጣኔው ፡ በዚህ ፡ ችሎታው ፡ ልክ ፡ ይለካል ። ይህን ፡ ባይፈጽም ፡ ግን ፡ ሥልጣኔ ፡ የሚሉት ፡ አካቱውን ፡ ዕልም ፡ ድርግም ፡ ብሎ ፡ እንደሚጠፋ ፡ ምልክቶች ፡ ኹሉ ፡ ጠቀሙዋል ።

ምድራዊውን ፡ ከሰማያዊው ፡ ያስታረቀ ፡ "የመድረሻው ፡ ሥልጣኔ" ፡ ሲሉ ፡ ሊቃውንት ፡ አባቶቻችን ፡ የጠሩት ፡ ጥንታዊና ፡ ብሔራዊ ፡ ሥልጣኔ ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ (ወይም ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ የመነገሪያውም ፡ የመጥቀሚያውም ፡ ጊዜና ፡ ኹኔታ ፡ እንሆን ፡ ገጥሟል ። ሊገኛል ፡ ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ሥልጣኔ ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ እንዲህ ፡ ሲሉ ፡ አጠቃለው ፡ ያብራሩታል ፡—

በተመጠነ ፡ አኔጋገር ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ የብሔር ፡ መብትና ፡ ነጻነት ፡ በማክበር ፡ ውዴታ ፡ የራስን ፡ መብትና ፡ ነጻነት ፡ በብሔር ፡ አስከብሮ ፡ መኖር ፡ ነው ። ከዚህም ፡ የመብትና ፡ ግዴታ ፡ ተመዛዛኝነት ፡ የሚገኘው ፡ ባሕርያዊው ፡ ብሔራዊ³⁰ ፡ ተወናፋይ ፡ የመነሻ ፡ ሥልጣኔ ፡ ወይም ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ በኹለት ፡ ፊት ፡ ገደብ ፡ እታፈፈ ፡ ዛጎን ፡ ላይ ፡ የሰፈነ ፡ ርትዕት ፡ ወይም ፡ በፍትሕ ፡ የሚሠራ ፡ የሚያበጀና ፡ የሚያለማ ፡ የርትዕ ፡ ኅይል ፡ ነው ። በተለይም ፡ ከጎን ፡ የብሔር ፡ መብትና ፡ ነጻነት ፡ ከላይ ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ዳኝነት ፡ ከታችም ፡ የሕግን ፡ ገዥነት ፡ በማክበር ፡ የራስን ፡ አስከብሮ ፡ ከመኖር ፡ የሚገኘው ፡ ኢትዮጵያዊው ፡ ባሕርያዊው ፡ ተወናፋይ ፡ የመድረሻ ፡ ሥልጣኔ ፡ ወይም ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ ባራት ፡ በኩል ፡ ተመዛዝኖ ፡ በረጋ ፡ ባራት ፡ በኩል ፡ ተመጣጥኖ ፡ በታፈፈ ፡ ዛጎን ፡ ላይ ፡ ያረፈ ፡ ሰላም ፡ ወይም ፡ ከማጥፋት ፡ የሚከለክል ፡ ከጥፋት ፡ የሚያድን ፡ ከውድቀት ፡ የሚያስነሣ ፡ ችሎት ፡ ነው ።

"የኔ ፡ ጥቅም ፡ ይቅደም" ፤ ወይም ፡ "የኔ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ ይፈጸም" ፡ የሚለው ፡ ለራሴ ፡ ባይነት ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ "የኔ ፡ ይቅደም ፡ የሌላው ፡ ይውደም" ፤ "የኔ ፡ እንዲፋፋ ፡ የሌላው ፡ ይጥፋ" ፡ የሚለው ፡ egoism ፡ ግን ፡ ገና ፡ በመነሻው ፡ ያንዱን ፡ ፊት ፡ ገደብ ፡ ያፈረሰ ፡ የብሔር ፡ መብትና ፡ ነጻነት ፡ የሚቀንስ ፡ ጨርሶም ፡ የሚደመስስና ፡ የራስ ፡ ነጻነትና ፡ መብት ፡ መገኛ ፡ የሚኾነውን ፡ ተመዛዛኝነት ፡ ተመልሶ ፡ የሚያፈርስ ፤ መደምደሚያውን ፡ የኹሉን ፡ ሰላም ፡ የሚነሣ ፡ የሚያደፈርስ ፡ የሚያጠፋ ፡ ስእነት³¹ ፡ ነው ።

ሰላምን ፡ የሚነሣው ፡ የሚያፈርሰው ፡ የሚያጠፋው ፡ ስእነት ፡ እጅግ ፡ የሚያርዕድ ፡ የሚያንቀጠቅጥ ፡ እቀት ፡ ሲኾን ፤ ማፍረሻ ፡ መደምሰሻ ፡ ጠባዩን ፡ በሌላ ፡ አኔጋገር ፡ ውንብድናውን ፡ በባሕርዩ ፡ የያዘ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ራሱን ፡ በራሱ ፡ ማፍረሱና ፡ ማጥፋቱ ፡ ወይም ፡ ሚዛኑን ፡ በገዛ ፡ እጁ ፡ ደፍቶ ፡ መውደቁና ፡ መንኮራከቱ ፡ የማይቀርሉት ፡ ዕዳው ፡ ነው ።

የሚሠራው ፡ የሚያበጀውና ፡ የሚያለማው ፡ ርትዕት ፡ ግን ፡ በዚያው ፡ አንጻር ፡ እጅግ ፡ የሚያስተማምን ፡ የሚያበረድድና ፡ የሚያገጥግን ፡ ችሎት ፡ ነው ። ችሎትም ፡ ስእነትን ፡ ስለሚደመስስ ፡ ከቶ ፡ ጥፋት ፡ አያገኘውም ።³²

28 "ሥልጣኔ" ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ (ጥሬ ፡ ዘር) ፡ "ሠለጠ" ፡ (ሠለጠነ) ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ ይወጣል ፤ "ሠለጠ" ፡ ወይም ፡ ባማርኛ ፡ "ሠለጠነ" ፡ ማለትም ፡ ሥልጣንን ፡ ተሠየመ ፡ እግዚአናን ፡ አገኘ ፡ ጌተየ ፡ መብቱን ፡ ዐወቀ ፡ የብሔራውን ፡ መብት ፡ በማክበር ፡ የራሱን ፡ መብት ፡ አስከበረ ፡ ሥልጣኑን ፡ ኾነ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሥልጣኔ ፡ እንግዲህ ፡ በመሠረቱ ፡ የርትዕ ፡ አክብሮት ፡ ወንፈል ፡ ነው ። ሥልጣንም ፡ ከባለቤቱ ፡ የሚሠየመው ፡ ለሥልጣኔ ፡ (ማለት ፡ ለበጎ ፡ ብቻ) ፡ እንጂ ፡ ለክፉ ፡ የማይውል ፡ ጸጋ ፡ ነው ።

29 ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊገኛል) ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ ለንደን ፡ ጥቅምት ፡ 1983-1989 ፡ ዓ.ም. ።

30 የመላ ፡ ዓለም ።

31 ስእነት ፡ ስኬትነት ፡ እቀት ፡ አለመቻል ።

32 ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊገኛል) ፡ ሥልጣንንና²⁹ ፡ 3 ኛ ፡ ዓመት ፡ ቀ.005 ፡ ታኅሣሥ ፡ 1985 ፡ ዓ.ም. ።

ከኢንተርኔት ፡ ጋራ ፡ የዩኒኮድ ፡ አንድ-ወጥ ፡ አቀማመጥ ፡ መገኘት ፡ የሰዎችን ፡ ብቻ ፡ ሳይኾን ፡ የሥልጣኔዎችንም ፡
ርስ ፡ በርስ ፡ መወያየትና ፡ ርስ ፡ በርስ ፡ መረታታት ፡ ስለሚያስችል ፡ ምናልባት ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ አበላ ፡ ማብረሻውን ፡
ያስገኛለት ፡ ይኾን ።

ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ በመጻፊያ ፡ ሥርዐትነቱ ፡ መሣሪያ ፡ የኾነለት ፡ ጉዳይ ፡ የተራራ ፡ ያኽል ፡
የራቀ ፡ የመጠቀ ፡ የዳበረ ፡ የከበረ ፡ የኢትዮጵያና ፡ የሥልጣኔዋ ፡ ጉዳይ ፡ ነው ። በዚህ ፡ ረገድ ፡ ባኹኑ ፡ ወቅት ፡
ኢትዮጵያዊውን ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐት ፡ ባልተስተካከለ ፡ ባልረጋ ፡ መሠረት ፡ ላይ ፡ አወላክፎ ፡ ለማነጽ ፡ የሚደረገው ፡
ያልተመጣጠነ ፡ ስውር ፡ ጦርነት ፡ ይህ ፡ እላይ ፡ በምኞት ፡ በጠቀስኩት ፡ በሥልጣኔዎች ፡ ሱታፌ ፡ ፈንታ ፡ የሥልጣኔዎችን ፡
ጦርነት ፡ የሚያመለክት ፡ ኾኗል ። አንድ-ወጥ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ በየነገዱ ፡ የተለያየ ፡ ድምፅ ፡ እንዲኖረው ፡
የምዕራባውያን ፡ ጫና ፡ አስገድዷል ። ይህም ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ ሕዝብ ፡ ሳይጠይቅ ፡ ሮማይስጥ ፡ ("ቁቤ") ፡ ፊደል ፡
በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ ፈንታ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ በግድ ፡ እንዲውል ፡ ተደርጓል ።

የተወሰኑ ፡ ምዕራባውያን ፡ ኅይሎች ፡ አህጉራዊ ፡ ርትዕን ፡ ተራምደው ፡ ጥሰው ፡ በቀጥታም ፡ ኾነ ፡
በተዘዋዋሪ ፡ በእግዝእት ፡ ኢትዮጵያና ፡ በሕዝቧ ፡ ላይ ፡ በጣልቃ-ገብነት ፡ የሚፈጽሙት ፡ ይህ ፡ ኹሉና ፡ እዚህ ፡
የማንዘረዝረው ፡ ከዚህ ፡ የከፋ ፡ ሌላም ፡ የተቀነባበረ ፡ ግፍ ፡ ከሰባ ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ለኹለተኛው ፡ የዓለም ፡ ጦርነት ፡
ምክንያት ፡ ከኾነው ፡ ፋሺስት ፡ ኢጣልያ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ ከፈጸመው ፡ ግፍ ፡ በባሕርይ ፡ ስለማይለይ — ለግፍ ፡ ጸሎት ፡
አያሻውምና — ዛሬም ፡ አህጉራዊ ፡ መዘዙ ፡ በባሕርይ ፡ የተለየ ፡ አይኾንም ። እነዚህ ፡ ምዕራባውያን ፡ ኅይሎች ፡ ከዚህ ፡
የጥፋት ፡ መንገድ ፡ እስካልተመለሱ ፡ አህጉራዊ ፡ ርትዕን ፡ ጥሰው ፡ ያንዲት ፡ እግዝእት ፡ አገርን ፡ የመኖር ፡ መብት ፡
እስከረመረሙ ፡ ድረስ ፡ ሊሠሩት ፡ የሚነሡለት ፡ አንዳቸውም ፡ ሥራ ፡ ምን ፡ ደገኛ ፡ ቢኾን ፡ ከንግዲህ ፡ በጎ ፡ ፍጻሜን ፡
ያገኛል ፡ ማለት ፡ "አይመሸም ፡ አይነጋም" ፡ ነው ፤ የተፈጥሮ ፡ ሕግ ፡ አይፈቅደው ፡ የሥልጣኔ ፡ አገባብ ፡ አይቀበለው ፡
እግዚአብሔርም ፡ አይባርከው ።

ከስሕተት ፡ መማርና ፡ ከጥፋት ፡ መመለስ ፡ ስግብግብነትን ፡ ንቆ ፡ ራስን ፡ መግዛትም ፡ የታላቅነት ፡ የሥልጣንነት ፡
ምልክቶች ፡ የሰላምም ፡ ዋስትናዎች ፡ ናቸው ። አፍራሻውን ፡ "ምን ፡ ልታደርጉ ፡ ትችላላችኹ ። " በሚል ፡ ዕብሪት ፡
የሚፈጸም ፡ ግፍ ፡ ኹሉ ፡ ፈጻሚውን ፡ መልሶ ፡ የሚገባው ፡ ጡር ፡ መኾኑን ፡ የሰነበተ ፡ ኹሉ ፡ ያረጋግጠዋል ።

እስካኾን ፡ ያየነው ፡ የሥልጣኔው ፡ ጦርነት ፡ አንዱ ፡ ገጽ ፡ ነው ። ጦርነቱም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ብቻ ፡ አልተወሰነ ፤ መላ ፡
ዓለምን ፡ አስጨነቆ ፡ ይዟል ። "ግለባሊዜሽን" ፡ የሚል ፡ ስም ፡ ሰጥተውታል ፤ "ጥብላሌ" ፡ ወይም ፡ "አጠቃለል" ፡ ብንለው ፡
እንችላለን ። ለመኾኑ ፡ ማን ፡ ይኾን ፡ አጠቃላይ ፡ ማንስ ፡ ይኾን ፡ ተጠቃላይ ።

ባንድ ፡ ወገን ፡ "መላ ፡ ዓለምን ፡ ጠቅሎ ፡ መግዛትን" ፡ መድረሻ ፡ ዓላማው ፡ ያደረገ ፡ በጉልበቱ ፡ የተመካ ፡ በጥበቡ ፡
የተማመነ ፡ በዚህች ፡ ዓለም ፡ የከተመ ፡ ከሥልጣኔው ፡ ይልቅ ፡ ስግብግብነቱ ፡ ያየለበት ፡ "ኹሉን ፡ ለኔ ፡ ለኔ ፡ ብቻ" ፡ ያለ ፡
ዓላማዊ ፡ ኅይል ፤ በሌላው ፡ ወገን ፡ ደግሞ ፡ "እግዚአብሔር ፡ በፈጠረልኝ ፡ ዓለም ፡ በሰጠኝ ፡ አገር ፡ በርትዕ ፡ ዳኝነት ፡
እግዚእናዬ³³ ፡ ተከብሮልኝ ፡ በነጻነት ፡ በሰላም ፡ የመኖር ፡ የተቀደሰ ፡ መብቴን ፡ አላስደፍርም" ፡ ያለ ፡ "አልቀማም ፡ ባይ ፡
ታጋይ ፡ አልሞት ፡ ባይ ፡ ተጋዳይ" ፡ የሥልጣኔ ፡ ኅይል ፡ እኒህ ፡ ኹለቱ ፡ መንፈሳዊም ፡ ሥጋዊም ፡ ግብግብ ፡ ገጥመዋል ።

ቻይና ፡ ከፈቃዷ ፡ ውጪ ፡ ምዕራባውያን ፡ ወደፈቅዳቸው ፡ ስበው ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐቷን ፡ አሰናክለው ፡
በቀይዳባት ፡ ባላት ፡ ሥጋዊ ፡ ዐቅም ፡ መከታ ፡ ለጊዜው ፡ መልሳቸው ፡ ከሞላ ፡ ጉዳይ ፡ የፈቀደችውን ፡ ሥርዐቷን ፡
ይዛለች ። ኢትዮጵያ ፡ ባኹኑ ፡ አቋሟ ፡ የምትመክትበት ፡ ሥጋዊ ፡ ዐቅም ፡ ቢኖራትም ፡ ቅሉ ፡ ባለመታደል ፡ የኔ ፡
የምትለው ፡ የፈቃዷን ፡ የሚፈጽምላት ፡ ተገቢ ፡ መንግሥት ፡ የላትም ። ነገር ፡ ግን ፡ በረሻም ፡ ዘመን ፡ ታሪክ ፡ እንደታየው ፡
ኹሉ ፡ መቼም ፡ ቢኾን ፡ በሥጋዊ ፡ ዐቅም ፡ ተመክታ ፡ አታውቅም ።

በህልውናዋ ፡ ሲመጡባት ፡ መከታዋ ፡ በመዝናኛም ፡ በመጨረሻም ፡ በእግዚአብሔር ፡
በሚመካ ፡ በሥልጣንሕዝብና ፡ ርትዕ ፡ በጸና ፡ ሥልጣኔዋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የብጤዎቿን ፡ መብት ፡ የምታከብር ፡ ሥልጣን ፡
ኢትዮጵያ ፡ የኔንም ፡ መብት ፡ አከብራልኝ ፡ ስትል ፡ ታስጠነቅቃለች ፤ የሥልጣኔዋ ፡ የሥልጣንሕዝብናዋ ፡ የማይሻር ፡
መሠረትም ፡ የድኅነት ፡ ኅይልም ፡ ይህ ፡ ነውና ።

ወሌ ፡ ነጋ

መጋቢት ፡ 2000 - ሚያዝያ ፡ 2003 ፡ ዓ.ም. ።

33 "እግዚእና" ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ "ገዢነት" ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በፈረንጅኛ ፡ "sovereignty • souveraineté" ፡ ተብሎ ፡
ይተረጎማል ። በእግዚእና ፡ ፈንታ ፡ "ሉዓላዊነት" ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ አለትርጉሙና ፡ አለቦታው ፡ በዘመናችን ፡ ሲነገር ፡
ይሰማል ። የገዢነትን ፡ ጥያቄ ፡ በሉዓላዊነት ፡ (በበላይነት) ፡ ጥያቄ ፡ እየተከፈለ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ የግዛት ፡ ችግር ፡ እስከዛሬ ፡ መፍትሔ ፡
ባይገኝለት ፡ አይደንቅም ። እንግሊዝ ፡ ሲተርት ፡ "if you can't name it, you can't claim it" ፡ ይላል ። እንዲሁም ፡ "የሕግ ፡
የበላይነት" ፡ ሲሉ ፡ እንሰማለን ፤ "ማን ፡ የሠራውን ፡ ሕግ" ፡ ሲሏቸው ፡ ግን ፡ መልስ ፡ የላቸውም ። ሕግን ፡ በተለይም ፡ ሕግ ፡
መንግሥትን ፡ ተገቢ ፡ የሚያሠኘውና ፡ የበላይ ፡ የሚደርገው ፡ በሕዝብ ፡ እግዚእና ፡ (በሕዝብ ፡ ገዢነት) ፡ መሠራቱ ፡ ብቻ ፡
ነው ። በሕዝብ ፡ እግዚእና ፡ የተሠራ ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ ወይም ፡ ክዋኔ ፡ የሕዝብ ፡ ነው ፤ ለሕዝብ ፡ ነው ፤ የበላይ ፡ ነው ፤ ኹሉን ፡
ይገዛል ፤ ኹሉም ፡ ይገዛለታል ፤ ኹሉም ፡ ይገዛበታል ። በርሱም ፡ መሠረት ፡ የሚሠራ ፡ ኹሉ ፡ ምርጫም ፡ ኾነ ፡ ምን ፡ ተገቢ ፡
ይኾናል ። አፍራሻውን ፡ ተገቢ ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ በሌለበት ፡ ኹኔታ ፡ የሚፈጸም ፡ ምርጫም ፡ ኾነ ፡ ምን ፡ "እንዳየን ፡ ጤፍ ፡ አጋየን" ፡
ነው ፤ ፋይዳ ፡ አይኖረውም ።

Preface

"O! Melody of Angels I heard in Heaven"
Saint Yared

Some seventy years ago, during the invasion of Ethiopia by fascist Italian forces, two Ethiopians, one the well known and quick-witted man of arts Negadras Tesemma 'sheté, the other a young compatriot, were strolling along in a promenade, when the young man candidly asked: "*Negadras, when do you think we Ethiopians will catch-up with the Ferendjs [Europeans]?*" With the sharpness he was known for, the Negadras instantaneously replied: "*Us in our forward journey, the Europeans in their return journey, we shall meet somewhere in the middle.*"

Some seventy years later, at the dawn of the 21st century, it seems that, Ethiopians, Europeans, and indeed Humanity as a whole, have finally met in the middle of our journey, somewhere called "Internet", by means of "Unicode".

After two to three thousand years of sound philosophy, three to four hundred years of methodical research and creative applications, Western Civilisation, armed and equipped with modern Science and Technology, is exploring the deepest reaches of Nature, to reap and exploit the endless supply of intellectual and material riches that Nature has to offer.

The Computer and Internet are the quintessential symbols of Western Civilisation. They are the emblems of the final destination of an arduous journey, philosophers like Aristotle, scientists like Newton and Descartes, innumerable scholars, undertook during the past centuries, in the pitch of darkness, proceeding with Logic as their guide, and Science as their rectifier.

It is a source of immense joy to see that the words and the letters used in realising these jewels of Western Technology, share their origins with our own G'z and Amharic [Ethiopian] languages and Ethiopian alphabet!³⁴ Starting from A till Z, we find (and experts agree) that these Western [Greek and Latin] characters have their source in the original scripts (of which Ethiopic is the most ancient surviving representative) that have given rise to the Greek, the Latin, the Cyrillic and the Oriental [Indian and related] scripts among others (see Appendix 1, p78).

Préface

"Ô! Mélodie des Anges que j'entendis au Ciel"
Saint Yared

Il y a de cela près de soixante-dix ans, à l'époque où l'Éthiopie était victime de l'invasion fasciste italienne, deux Éthiopiens, le Negadras Tesemma 'sheté, grand homme de lettres et d'esprit, et un jeune compatriote, prenaient l'air en se promenant, quand soudain le jeune homme demanda candidement : "*Negadras, quand pensez-vous que nous Éthiopiens rattraperons les Ferendjs [Européens]?*" Avec la subtilité qu'on lui connaît, le Negadras Tesemma lui répondit de manière quasi-instantanée : "*Nous, à l'allée, les Européens sur le chemin du retour, nous nous rencontrerons quelque part à mi-chemin.*"

Soixante-dix ans plus tard, à l'aube du 21ème siècle, il semble que les Éthiopiens, les Européens ainsi que l'Humanité entière se soient finalement rencontrés au milieu de notre parcours, quelque part appelé "Internet", par le biais de "Unicode".

Après deux ou trois millénaires de philosophie saine, trois ou quatre siècles de recherches méthodiques et d'applications créatrices, la Civilisation occidentale, armée de son savoir scientifique, et équipée de sa technologie moderne, explore les profondeurs de la Nature, pour en extraire et exploiter le flot intarissable de richesses intellectuelles et matérielles que la Nature ne cesse de fournir.

L'informatique et Internet sont la quintessence même de la Civilisation occidentale. Ce sont les emblèmes de la destination finale d'un parcours ardu que des philosophes comme Aristote, des scientifiques comme Descartes et Newton, d'innombrables savants ont aidé, au cours des siècles, à entreprendre dans l'obscurité de la nuit, procédant avec la Logique comme guide, et la Science comme rectificateur.

C'est une source de joie immense que de voir que les mots et les lettres utilisés dans la réalisation de ces bijoux de la Technologie occidentale partagent leurs origines avec nos langues éthiopiennes, le g'z et l'amharique, et notre écriture éthiopienne!³⁸ Commençons par les lettres, de A à Z, et nous découvrons qu'elles ont leurs origines dans l'écriture éthiopienne, car elle est la plus ancienne survivante des écritures mères qui ont donné naissance aux écritures latines, cyrilliques, indiennes, etc. [voir l'appendice 1, p78].

We move on to the words they constitute (see Appendix 2, p79): we may start from *electron*, on through to *meter* and *kilometre*, until we reach *technique*, we find these words to have but G'z roots³⁵. If we are able to witness this today, it is thanks to the Ethiopian Orthodox Tewahdo Church and her Clergy, who have preserved and kept intact for centuries, both the languages and their unique script, together with the Ethiopian Civilisation they mediate.

If the words, in their meanings and their glyphs, having travelled around the World, finally return to their starting point, recognisably so, what else have they brought with them, apart from the ever expanding Knowledge, and the artifice of technology, however extraordinary these may be? Is it not "Global Pollution", "Pandemics" of all sorts, "Genetic Manipulation", "Nano-Technology", "Nuclear Proliferation", "Big Brother", "Computer Virus", and all the calamities of the times? (Not to mention the scourges of colonialism, fascism, neo-colonialism and other totalitarianisms ...)

Humanity, by seeking Paradise on Earth, or by seeking to create it if it cannot find it, will at

Passons aux mots que ces lettres constituent [voir l'appendice 2, p79] : on peut commencer par électron, puis passer par mètre et kilomètre, et arriver à technique, pour découvrir que ces mots ont des racines g'z³⁹. Si l'on a la chance de témoigner de cela aujourd'hui, c'est grâce à l'Église Orthodoxe Tewahdo d'Éthiopie et son Clergé qui ont su préserver et garder intactes pendant des siècles, à la fois ces langues et cette écriture unique, ainsi que la Civilisation éthiopienne qu'elles véhiculent.

Si les mots, dans leurs significations comme dans leurs formes, ayant fait le tour du Monde, se retrouvent enfin à leur point de départ –où de plus, ils y sont reconnus et accueillis– mis-à-part la Connaissance constamment en expansion et l'artifice technologique, aussi extraordinaires soient-ils, que nous rapportent-ils d'autre? N'est-ce pas la 'pollution mondiale', les 'pandémies de toutes sortes', les 'manipulations génétiques', la 'nano-technologie', la 'prolifération nucléaire', 'Big Brother', les 'virus informatiques' et autres calamités de ces temps? [pour ne pas mentionner les fléaux du colonialisme, du fascisme, du néo-colonialisme et autres totalitarismes ...]

34 Some consider the Ethiopian alphabet to be a syllabary rather than an alphabet proper; and past versions of this manual uncritically accepted that mistaken view. It is now corrected: the name alphabet comes from the name of the first two letters of the Ethiopian (or more generally Afro-Asiatic) alphabet, i.e. *alf-h* and *bét-n*. The distinction of letters of the alphabet into "consonant" and "vowel" is a later European "dualist" re-interpretation of the nature of the alphabet in contrast to the "one-nature" original interpretation (a difference of approach which, interestingly, has a parallel in the theological debate over the Nature of Christ). Both remain alphabets; "Ethiopian" and "European" are sufficient adjectives to distinguish them further (if that is not enough, well, we could use such qualifiers as "tewahdo" for the Ethiopian alphabet, and "dual" for the European alphabet!). To "dislodge" the first in favour of the latter, though, has no justifications at all.

35 Or, more generally, Afro-Asiatic roots (Greek, the ancestor of most European languages, has incorporated a significant number of Afro-Asiatic root words, be they Hebrew, Phoenician, Aramaic, Arabic or G'z) as well as Cushitic. The spread of the Bible, and its numerous translations from the original Hebrew and Aramaic, as well as contacts with the Arabo-Islamic world are some of the principal reasons behind these phenomena.

38 Certains considèrent l'alphabet éthiopien comme étant un syllabaire plutôt qu'un alphabet "à proprement parler"; les précédentes versions de ce manuel avaient repris le terme de syllabaire sans un examen critique préalable. En effet, le terme de syllabaire ne convient pas, dans la mesure où le mot "alphabet" lui-même provient des deux premières lettres *alph-h* et *bét-n* de l'alphabet éthiopien (ou plus généralement afro-asiatique). La distinction des lettres en "consonne" et "voyelle" est une distinction ou une ré-interprétation "dualiste" européenne tardive qui contraste avec l'interprétation originale éthiopienne de l'alphabet comme ayant une seule nature, [différence d'interprétation qui a son parallèle dans le débat théologique concernant la Nature du Christ]. Par de-là ces différences d'interprétation, tous deux restent des alphabets. On peut, si cela est nécessaire, les distinguer plus précisément par l'usage des adjectifs "éthiopien" et "européen" [si cela n'est pas suffisamment précis, on peut tout aussi qualifier de "tewahdo" l'alphabet éthiopien, et de "dualiste" l'alphabet européen, par exemple!]; mais en aucun cas sommes nous justifiés en "délogeant" le premier en faveur du second.

39 Ou, plus généralement, des racines sémitiques [la langue grecque, considérée comme l'ancêtre de la plupart des langues européennes, a emprunté aux langues sémitiques comme l'hébreu, le phénicien, l'araméen, l'arabe et le g'z, une part considérable de son vocabulaire] et couchitiques.

the end of its search inevitably find, instead, Hell on Earth.

Western Civilisation has reached the very end of its journey: it has reached a point from which only a return journey is possible. The renown British historian, Arnold J. Toynbee expressed this point with these words: "The greatest challenge and newest frontier of the future can no longer be the physical, they must become the spiritual one."

We have reached a dead-end, but we still have the choice: either carry on forward to our loss, or turn back from the brink, and advance together towards a Universal Civilisation, whose avenue is a universal language, and whose vehicle is a universal alphabet; an ultimate goal and two ultimate means which only Humanity as a whole is entitled to determine freely.

The issue here is not that of stopping or even limiting the progress of Science or Technology; this is neither feasible nor desirable. We are merely at the beginning, at the primitive stages of Science and Technology: the best is yet to come. The critical standard by which Civilisation shall be judged may well be the capacity for Humanity as a whole to sovereignly and universally adopt and respect the spiritual values and the operative principles that will, together, drive these scientific and technological progresses for the sole good of mankind, freed from the manipulative and devious contrivances of the obscure powers of this World. Failure to do so may mean the end of Civilisation.

By reconciling the earthly with the heavenly, the ancient Civilisation of Ethiopia, or ሥልጡንክብና³⁶ [Slttunhzbna], has earned from its own Great Minds the accolade of *Civilisation of the Destination*. It is time for it to be restated to the Conscience of the World. The advent of Internet and the Unicode standard, it is hoped, will allow the dialogue of civilisations out of which may arise a solution to the human predicament. Sadly though, the reality of today does not lend to such an optimistic outlook.

Wazéma System is an instrument in the service of a major script, the Ethiopic script, vehicle of the Ethiopian Civilisation. As such, it is witness to a hidden war being waged around the

L'Humanité, en recherchant le Paradis sur Terre, ou --faute de l'y avoir trouvé-- en cherchant à le créer, finira par découvrir à sa place, et de manière inéluctable, l'enfer sur Terre.

La civilisation occidentale a atteint l'ultime étape de son parcours, le point au-delà duquel seul le chemin du retour est possible. Le visionnaire et homme de haute culture français, André Malraux, mieux que quiconque, conscient de cette impasse, n'avait-il pas averti en disant: "Le 21ème siècle sera spirituel ou ne sera pas."

Nous sommes face à une impasse; mais nous avons toujours le choix: soit foncer tout droit vers notre perte; soit se détourner du précipice, pour avancer ensemble vers une Civilisation universelle, dont un langage universel est son avenue, et un alphabet universel son véhicule; un objectif et deux moyens dont l'Humanité toute entière est seule en droit de déterminer librement.

Il ne s'agit aucunement de freiner ni même de ralentir les progrès de la Science ou de la Technologie; cela n'est ni faisable, ni souhaitable. Nous ne sommes, en fait, qu'au tout début, aux stades primaires de la Science et de la Technologie: le meilleur est encore à venir. L'échelle critique par laquelle sera mesurée la Civilisation pourrait bien être la capacité de l'Humanité toute entière, à adopter et respecter, de manières souveraine et universelle, les valeurs spirituelles et les principes opératoires, en vertu desquelles ces progrès scientifiques et technologiques sont réalisés pour le seul bien du genre humain, affranchis des idées manipulatrices et déviantes des puissances obscures de ce Monde. Tout manquement pourrait signifier la fin de la Civilisation.

En réconciliant le Terrestre avec le Céleste, la vieille civilisation éthiopienne, appelée aussi ሥልጡንክብና⁴⁰ [Slttunhzbna], a reçu de ses plus Grands Esprits l'accolade de Civilisation de la Destination. Il est temps qu'elle soit de nouveau portée à l'attention de la Conscience universelle. La venue d'Internet et du standard Unicode a suscité un grand espoir quant à la possibilité d'un dialogue entre civilisations permettant de trouver une issue à la condition humaine. Hélas, la réalité actuelle ne prête guère à un tel optimisme.

Wazéma Système est un outil au service d'un important système d'écriture, l'écriture

36 Negga Haile Sellassie [Lt. Gen.]. "ሥልጡንክብና ፡ ቦህተት ፡ ሥልጣኔ ፡", ሥልጡንክብና, London, 1991-1996.

establishment of an Ethiopian computer standard.

The Latin script, as a direct consequence of its distinction of the letters of the alphabet into consonants and vowels, has undergone a centuries old "babelisation" process which has given rise to the multitude of variants of pronunciations (English, French, German, Spanish, Hungarian, etc.). In contrast, the Ethiopian script --which only recognises one nature in the letters of the Alphabet where consonant and vowel are united in the same letter-- has the enviable characteristics of being fundamentally one, but infinitely extensible (thus avoiding ambiguity of letters) and uniformly available to all Ethiopian languages, and indeed, to all languages. We can safely say that, potentially, the Ethiopic script is to writing systems what Unicode is to encoding systems.

Today though, this Ethiopian script is being forcibly altered by Western directives, so that the diverse Ethiopian languages are deprived of the advantages of a common script, and communication between them is hampered and therefore weakened. Beyond alteration, it is being forcibly replaced by the Latin script as the writing system of most other Ethiopian languages, in total absence of any legitimate request for this to take place, or any benefit to be made out of it, from the Ethiopian side.

All this, and much worse still, is being inflicted upon Ethiopia and her people, directly or indirectly, by certain Western powers, in complete disregard of the principles of international Right.

These acts are no different in substance from the fascist aggression of Ethiopia on the eve of the Second World War, for, those same principles of international Right, guarantors of World peace, are once again being trampled. God forbid! the consequences may not be any different today, if only compounded by the infinitely greater destructive power the World is presently endowed with. We live in a fool's paradise, at the mercy of a historical accident.

More generally, we are in the midst of a war of civilisations waged worldwide, not just against Ethiopia and her Civilisation. Its ultimate objective being an overall World domination, whereas its ultimate victim can only be Civilisation itself.

éthiopienne, véhicule de la Civilisation éthiopienne. De ce fait, il est aussi le témoin d'une guerre silencieuse menée autour de l'élaboration du standard informatique éthiopien.

L'écriture latine, en divisant les lettres de l'alphabet en consonnes et voyelles, a, de ce fait, subi, durant les siècles passés, un processus de "babélisation" qui a donné lieu à la multiplication de variantes de pronunciations et d'usage des lettres latines (les variantes française, allemande, anglaise, espagnole, hongroise, etc.). À l'opposé, l'écriture éthiopienne --qui ne reconnaît qu'une seule nature dans les lettres de son alphabet, où consonne et voyelle sont unies dans chaque lettre-- a l'enviable caractéristique d'avoir conservé son unité fondamentale, tout en étant infiniment extensible (évitant ainsi les risques d'ambiguïté des lettres) et de servir uniformément toutes les langues, éthiopiennes ou non, sans qu'il y ait de variantes de prononciation ni d'usage. On peut dire que, potentiellement, l'écriture éthiopienne est aux systèmes d'écriture ce que Unicode est aux systèmes de codage.

Sauf que, aujourd'hui, les directives occidentales sont en train de changer la donne, de force: d'une part, en altérant l'écriture éthiopienne afin que cette uniformité de service pour toutes les langues et l'avantage qu'elle procure soient neutralisés; et, d'autre part, en imposant l'écriture latine pour un nombre croissant de langues éthiopiennes, sans qu'il y ait eu une demande légitime en ce sens ou un avantage quelconque à tirer pour les éthiopiens, bien au contraire.

Tout cela, et pire encore, est infligé à l'Éthiopie, directement ou indirectement, par certaines puissances occidentales, au mépris des principes du Droit international. Ces actes, en substance, ne diffèrent guère de l'agression fasciste dont a été victime l'Éthiopie à la veille de la seconde guerre mondiale; car ces mêmes principes de Droit international, garants de la paix dans le monde, sont de nouveau piétinés. Dans un monde qui s'est, depuis, doté d'une puissance de destruction infiniment supérieure, les conséquences seraient elles différentes cette fois? Nous vivons dans une fausse sécurité, à la merci d'un accident historique.

Plus généralement, nous sommes en plein dans une guerre des civilisations qui est livrée quotidiennement partout dans le Monde, dont l'objectif ultime est la domination mondiale, mais

Globalisation is what it means; the question is: what will globalise what, or who will globalise whom?

When faced with existential threats of this nature, Ethiopia, in her long history, has always referred to her Civilisation or *ሥልጣን* founded on Right³⁷, and having God at its helm. Respectful of others, Ethiopia demands respect in return, as this is the founding and salutary principle of her Civilisation.

dont la victime ultime ne sera autre que la Civilisation elle-même.

La mondialisation est bien ce qu'elle signifie; la question est: qui 'mondialisera' qui? ou, que 'mondialisera' quoi?

Face à des menaces existentielles de cette nature, l'Éthiopie a, chaque fois, montré dans son histoire pluri-millénaire, qu'elle se ressourçait dans sa Civilisation ou *ሥልጣን*, fondée sur le Droit⁴¹, avec Dieu à son sommet. Respectueuse des autres, l'Éthiopie exige en retour le respect qui lui est dû: cela constitue le principe fondateur et salvateur de sa Civilisation.

Welé Negga

Mars 2008 A.D. - May 2011 A.D.

mars 2008 A.D. - mai 2011 A.D.

37 That the word *Right* (and all its European variants) to which the whole World attaches the greatest importance, and rightly so, finds its origin in the G'z (Ethiopic) or Amharic root *CʔO* (rt'), is worthy of note.

40 Negga Haile Sellassie [Lt. Gen.]. "*ሥልጣን ፡ ሥልጣን*" : *ሥልጣን*, Londres, 1990-1996.

41 Il est intéressant de noter que le mot *Droit* [di-rect], [dans toutes ses variantes européennes], auquel le monde entier attache, à juste titre, une importance primordiale, trouve son origine dans la racine g'z et amharique [ou éthiopienne] *CʔO* [rt'].

ሊ. : ገፍኔራል : ነጋ : ኅይለ : ሥላሴ ።
(1910 - 2000 : ዓ.ም.)

Lt. General Negga Hayle Sllasé⁴²
(1918 - 2008 A.D.)

"እንደኢትዮጵያ : ሕዝብ : ተጠሪዎች : አኒጋገር ፣ የኢትዮጵያ : ሥልጣኔ : [ሥልጣንን ሕዝብና] ፣ የራስ : መብትና : ግዴታ : በብጤ : እንዲከበር : በሚወደደው : መጠን ፣ የብጤን : መብትና : ግዴታ : በማክበር : የመኖር : ሥርዐት : ወይም : ባህል : ነው ።

ይኸውም ፣ በባሕርይዋ : ባላት : ሥላሴ : ክሄል ፣

- የራሷ : ገዢ : አንዲቱ : እግዝእት : ራሷ ፣
- የራሷ : ተገዢ : አንዲቱ : ዜጋ : ራሷ ፣
- የኹለቱም : ግብር : መገናኛ ፣ የምርታቸው : ተረካቢ : አንዲቱ : ባዕልት : (ባልተቤት) : ራሷ ፣

ኾና ፣ በውጭ : ከብጤዎቿ ፣ አህጉራት : ጋራ : በእኩል : ኹነትነት ፣ በእኩል : እግዝእትነትና : በእኩል : ሐርነት ፣ የሚኖሩት ፤

እውስጧም ፣ እያንዳንዱን ፣ ተወላጇን ፣ በባሕርዩ : ባለለት : ያው : ሥላሴ : ክሄል ፣

- የራሱ : አዛዥ ፣ አንድያው : ጌታ : ራሱ ፣
- የራሱ : ታዛዥ ፣ አንድያው ፣ አሸከር ፣ ራሱ ፣
- የኹለቱም : ግብር : መገናኛ ፣ ውጤታቸው ፣ የሚገባለት ፣ አንዱ ፣ ባዕል ፣ (ባለቤት) ፣ ራሱ ፣

በእኩል ፣ እግዚእና ፣ በእኩል ፣ ዜግነትና ፣ በእኩል ፣ ሐርነት ፣ እንዲኖር ፣ የሚያደርግላት ፣ ባሕርያዊ ፣ ደገኛ ፣ አገባብ ፣ ስለ ፣ ኾነ ፣ ከቶ ፣ እሱ ፣ ሊነካባት ፣ አትወድም ። ቢነካባት ፣ ግን ፣ እንዳንካከው ፣ ዐይነትና ፣ መጠን ፣ ህልውናዋ ፣ ስለሚነካ ፣ ደኅንነቱን ፣ ትጠብቅ ፣ ዘንድ ፣ ባላት ፣ ክሄል ፣ ነኪውን ፣ ልትከለክል ፣ ትገደዳለች ። ይህም ፣ ሲጨመር ፣ መጨረሻውን ፣ ሥልጣኔዋ ፣ ለዚህ ፣ ታዳጊ ፣ ባህሏ ፣ ጽናት ፣ መሠዋትንም ፣ ይጨምራል ። " ⁴³

ነጋ : ኅይለ : ሥላሴ ።

42 Lt. General Negga Haile Sellassie.

43 ነጋ : ኅይለ : ሥላሴ ፣ (ሊ. ፣ ገፍኔ.) ፤ ሥልጣንን ሕዝብና ፣ የኢትዮጵያ ፣ ሥልጣኔ ። ሥልጣንን ሕዝብና ፣ ቁጥ.004 ፣ ሐምሌ ፣ 1984 ፣ ዓ.ም. ።

መግቢያ

ዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ይፋ ፡ በወጣ ፡ በ 7 ኛ ፡ ዓመቱ ፡ (ሐምሌ ፡ 1999 ፡ ዓ.ም.) ፡ ማይክሮሶፍት ፡ በታሪኩ ፡ ለመዝናኛ ፡ ጊዜ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ፊደሎች ፡ ያከለ ፡ "ኒያላ" ፡ የተሠኘውን ፡ ቅርጽቱን ፡ ባዲሱ ፡ በ"ዊንዶውስ ፡ ቪስታ" ፡ ምግባሩ ፡ በ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ ላገልግሎት ፡ አብቅቷል ።

Unicode ፡ ትንሽ ፡ ትልቅ ፡ ሳይል ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ አሉ ፡ የሚባሉትን ፡ የጽሕፈት ፡ ሥርዓቶች ፡ ወይም ፡ ጻሕፎች ፡ (ለምሳሌ ፡ የሮማይስጥ ፡ የዐረብ ፡ የዕብራይስጥ ፡ የጽርዕ ፡ የመስኮብና ፡ የመኻል ፡ አውሮፓ ፡ የቻይና ፡ የህንድ ፡ የጃፓን ፡ የሞንጎሊያ ፡ የኮሪያ ፡ የታይላንድ ፡ ወዘተ.) ፡ በነቂስ ፡ የቀመረ ፡ እንደመኾኑ ፡ መጠን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ መዋሉ ፡ ለማስለያ ፡ ከነት ፡ እድገትና ፡ መስፋፋት ፡ እጅግ ፡ ይረዳል ። ለኅርመተ ፡ ብዙው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፊደልም ፡ ታላቅ ፡ መፍትሔ ፡ ይኾናል ። የ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ አጠቃላይነት ፡ ባንድ ፡ ሰነድና ፡ ባንድ ፡ ቅርጽ ፡ የዓለምን ፡ ፊደላት ፡ በሙሉ ፡ ለማስፈር ፡ ስላስቻለ ፡ ይህ ፡ ለረዥም ፡ ዘመን ፡ ሲታለም ፡ የኖረ ፡ ዐቅም ፡ እንሆን ፡ ዛሬ ፡ እውን ፡ ኾኖ ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ በዚህ ፡ ደረጃ ፡ ድርስ ፡ ደንበኞቹን ፡ ለመጥቀም ፡ የቀድሞውን ፡ ጠባብን ፡ የ ANSI⁴⁴ ፡ አቀማመጥ ፡ ወደ ፡ ኳላ ፡ ትቶ ፡ ባዲሱ ፡ የ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ ክለሳ ፡ 2.0-3 ን ፡ ይፋ ፡ በማውጣትና ፡ በነጻ ፡ በመናኘት ፡ ከዘመኑ ፡ ጋራ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ተረማምዷል ።

ዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ ከመፍቻ-ገበታው ፡ ጋራ ፡ ሦስት ፡ የተለያዩ ፡ ቅርጽቶችን ፡ (A0 Desta Unicode ን ፡ በማተሚያ ፡ ቤት ፡ ፈሊጥ ፤ A0 Addis Abeba Unicode ን ፡ በክቡብ ፡ ፈሊጥ ፤ A0 Tesfa Unicode ን ፡ በምእዙን ፡ ፈሊጥ) ፡ በነጻ ፡ ያበረክታል ።

A0 Desta Unicode	A0 Addis Abeba Unicode	A0 Tesfa Unicode
አበበገደጀሀወዘዠሐኃ ጠጨየከኸለመነኘሀዐፈ ጸፀቀረሰሸተቸጸፐ . ፣ ፡ ። ... ። ፥ ፦ ፧ ፨ ፩	አበበገደጀሀወዘዠሐኃ ጠጨየከኸለመነኘሀዐፈ ጸፀቀረሰሸተቸጸፐ . ፣ ፡ ። ... ። ፥ ፦ ፧ ፨ ፩	አበበገደጀሀወዘዠሐኃ ጠጨየከኸለመነኘሀዐፈ ጸፀቀረሰሸተቸጸፐ . ፣ ፡ ። ... ። ፥ ፦ ፧ ፨ ፩
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789 !@#\$%^&*()_+{} ;,:'\`~	ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789 !@#\$%^&*()_+{} ;,:'\`~	ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 0123456789 !@#\$%^&*()_+{} ;,:'\`~

ምን ፡ ዐዲስ ፡ ከከ ፡

በሚያዝያ ፡ ወር ፡ 2003 ፡ ዓ.ም. ፡ ዋዜማ ፡ 2003 ፡ ክለሳ ፡ 3.0 ፡ ከግእዝ-ጠላር፣ ክለሳ ፡ 3.0 ፡ ጋራ ፡ ወጥቷል ።

▶ ዋዜማ ፡ 2003 ፡ ክለሳ ፡ 3.0 ፡ ያደሰው ፡ ነገር ፡ በተለይ ፡ በመፍቻ ፡ ገበታው ፡ ረገድ ፡ ነው ። ይህም ፡ በሦስቱም ፡ ቅርጽቶች ፡ ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ ሲጠቃለሉ ፡ መምቻቸው ፡ በመፍቻው ፡ ገበታ ፡ አልተሟላም ፡ ነበር ፡ እንሆን ፡ አኹን ፡ ተሟልቶ ፡ ላገልግሎት ፡ ደርሷል ። ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ ሞልተው ፡ የሚገኙባቸው ፡ ፊደሎች ፡

"ገምል-ገ" ፡ ገ ፡ ጉ ፡ ጊ ፡ ጋ ፡ ጌ ፡ ግ ፡ ጎ ፡ ጒ ፡ ጓ ፡ ጔ ፡ ጕ ፡
"ኅርም-ኅ" ፡ ፡ ኅ፡ ኅ፡ ኅ፡ ኅ፡ ኅ፡
"ካፍ-ከ" ፡ ፡ ከ፡ ከ፡ ከ፡ ከ፡ ከ፡
"ቆፍ-ቀ" ፡ ፡ ቆ፡ ቀ፡ ቃ፡ ቄ፡ ቅ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

በሌሎች ፡ ፊደሎች ፡ በ"አ ፡ በ ፡ በ ፡ ጀ ፡ ሀ ፡ ..." ፡ ከራሰቦ ፡ ዲቃሎች ፡ (ኢ ፡ ሀ ፡ ለ ፡ ዳ ፡ ጀ ፡ ሂ ፡ ...) ፡ በቀር ፡ የካዕብ ፡ የሣልስ ፡ የኃምስ ፡ የሳድስ ፡ የሳብዕ ፡ ዲቃሎች ፡ እስካኹን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ አልታከሉም ፡ ነበር ። የዚህ ፡ ምክንያት ፡ ለማሳዘን ፡ ለማርገፍ ፡ ከተለመዱት ፡ ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ ሌላ ፡ ስላላስፈለገ ፡ ነው ። ኾኖም ፡ በዘመናችን ፡ የዓለም ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ መጻፍ ፡ ስለሚኖርባቸው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ መሟላት ፡ ግዴታ ፡ ኾኗል ። ዋዜማ ፡ 2002 ፡ ክለሳ ፡ 2.2 ፡ ይህንኑ ፡ ሚሚያ ፡ በቀዳሚነት ፡ ማበርከቱ ፡ ይታወቃል ። ሲያበረክት ፡ ግን ፡ ከሚከተሉት ፡ ሦስት ፡ ማስጠንቀቂያዎች ፡ ጋራ ፡ ነው ።

- 1 ኛ ፡ እነዚህ ፡ ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ አልነበሩም ፤ ዐዳዲስ ፡ ናቸው ።
- 2 ኛ ፡ ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ ዐዳዲስ ፡ በመኾናቸው ፡ ባቀማመጥም ፡ ኾነ ፡ ባቀራረጹ ፡ በዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ ቅርጽቶች ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በሌሎች ፡ ቅርጽቶች ፡ አይገኙም ።

44 የዋዜማ ፡ 2003 ፡ በዩኒኮድ ፡ መቅመጥ ፡ በቀድሞዎቹ ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዓተ-ጥበቃ ፡ ክለሳዎች ፡ የተጻፈው ፡ ሰነድ ፡ ኹሉ ፡ ይቀልጣል ፡ ማለት ፡ አይቻልም ። በቀድሞው ፡ ክለሳዎች ፡ የተጻፉትን ፡ ሰነዶች ፡ ወደ ፡ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ የሚመልስ ፡ መግባር ፡ ተዘጋጅቶ ፡ እንደ ፡ ደረሰ ፡ ይፋ ፡ ይወጣል ።

Introduction

It is now over nine years since the release of version 1.0 of Wazéma System, in July 2000. In 2007, Microsoft released its first font with Ethiopian characters: Nyala; alas, available only to those who have acquired its latest operating system, Windows Vista. Fear not: Wazéma2003 offers you, free of charge, three Unicode compatible TrueType fonts (A0 Desta Unicode, A0 Addis Abeba Unicode, A0 Tesfa Unicode).

Wazéma2003 is the latest version of Wazéma System, fully Unicode compatible, and freely available from Internet, ☎:

<http://www.gzamargna.net>

Its strict adherence to the fundamental rules of the Ethiopian script, as laid out by our forefathers, as well as its compatibility with the international standard, the completeness, speed and ease of use of its keyboard system as well as the quality of its fonts, make of Wazéma System the ideal tool for Ethiopian computing.

For those involved in or interested by Ethiopian computing standardisation, Wazéma2003 will provide them with features and aspects nowhere else available.

To the Ethiopian programmer, there is also a section on: **Prolog Programming in Amharic!** Yes, it is possible with SWI-Prolog; Appendix 4 is devoted to explaining how this is done.

Those wishing to try now Wazéma2003, may do so by skipping the General Presentation, in chapter 1, and reading chapter 2 which explains the installation procedure (for Windows and Mac OSX).

Chapter 3 explains in great detail the Wazéma System Unicode keyboard typing method.

Chapter 4 carries a dozen graded exercises dealing with all aspects, features and functionalities of the Wazéma System Unicode keyboard and fonts.

Chapter 5 gives brief answers to frequently asked questions.

Introduction

Voilà plus de neuf ans que la première version de WazémaSystème a été lancée, en juillet 2000. Plus récemment, en 2007, Microsoft a lancé exclusivement avec son nouveau système d'exploitation, Vista, sa première police de caractères ayant des caractères éthiopiens. Rassurez-vous, WazémaSystème vous offre trois polices de caractères gratuitement (A0 Desta Unicode, A0 Addis Abeba Unicode, A0 Tesfa Unicode).

Wazéma2003 est la dernière version de WazémaSystème entièrement compatible avec le standard Unicode, et disponible gratuitement sur Internet, ☎:

<http://www.gzamargna.net>

Son adhésion stricte aux règles fondamentales de l'écriture éthiopienne telles que nous les ont léguées nos pères anciens, ainsi que sa compatibilité avec le standard international, le caractère complet, la vitesse et le confort de son système de clavier, la qualité de ses polices de caractères, font de Wazéma Système un outil de choix pour l'informatique éthiopienne.

Pour ceux que la standardisation de l'informatique éthiopienne intéresse, Wazéma2003 leur fournira des fonctionnalités et des aspects nulle part ailleurs disponibles.

Pour le programmeur éthiopien, voici une nouvelle sensationnelle: **la programmation Prolog en amharique est désormais possible!** Ceci grâce à SWI-Prolog; toute une section (Appendice 4) est consacrée à cela.

Ceux qui souhaitent essayer tout de suite Wazéma Système, peuvent le faire en survolant le chapitre 1 qui est une présentation générale, pour passer directement au chapitre 2 qui traite la procédure d'installation (pour Windows et Mac OSX).

Le chapitre 3 explique en détail l'utilisation du clavier Unicode de Wazéma2003.

Le chapitre 4 contient une douzaine d'exercices gradués, adressant chacun des aspects, caractéristiques et fonctionnalités du clavier et des polices Wazéma2003.

Le chapitre 5 répond brièvement aux questions fréquemment posées.

Chapter 6 covers issues on the world-wide availability of Wazéma System .

The final chapter, chapter 7, deals with the challenges ahead in the standardisation of Ethiopian computing.

A series of appendixes give additional information:

- Appendix 1 presents, in table form, some of the principal alphabets of the world, originating from the Ethiopic and Phoenician alphabets;
- Appendix 2 draws a comparative table of a small sample of kindred G'z, Amharic, Hebrew, Arabic, Assyrian, Punjabi, Greek, Latin, English and French words.
- Appendix 3 presents a table with approximate transliterations of Ethiopic alphabets into Western alphabets;
- Appendix 4 gives brief examples of Prolog programming using the Ethiopian script;
- Appendix 5 presents a simple but interesting comparative study (with no scientific pretensions) of the expressiveness of some languages of the World, on the basis of their respective scripts, with their Ethiopic transcription serving as a benchmark;
- Appendix 6 presents briefly the basic principles of Amharic and G'z orthography;
- Finally, Appendix 7 gives a partial illustration of the powerfully generative features of both Amharic and G'z.

The User's Manual concludes with a brief glossary of computer terms.

Le chapitre 6 porte sur les questions touchant à la distribution de Wazéma Système dans le monde entier.

Le dernier chapitre, chapitre 7, évoque les défis auxquels la standardisation informatique éthiopienne doit faire face.

Une série d'appendices offrent des informations supplémentaires:

- Appendice 1 présente, sous forme de table, quelques uns des principaux alphabets du monde dérivés de l'éthiopien et du phénicien;
- Appendice 2 dresse un tableau comparatif d'un petit échantillon de mots g'z, amhariques, hébreux, arabes, assyriens, panjabi, grecques, latins, anglais et français ayant une origine commune.
- Appendice 3 présente une table approximative de translittération des caractères éthiopiens en caractères latins;
- Appendice 4 donne de brèves illustrations de programmation Prolog utilisant le script éthiopien;
- Appendice 5 présente une simple mais intéressante étude comparative (sans aucune prétention scientifique) de l'expressivité des certaines langues du Monde, sur la base de leur scripts respectifs, avec leur transcription en écriture éthiopienne servant point de référence.
- Appendice 6 donne une brève présentation des principes de base de l'orthographe amharique et g'z;
- Enfin, Appendice 7 illustre de manière partielle les aspects puissamment génératifs de l'amharique et du g'z.

Un bref glossaire informatique conclut le manuel d'utilisation.

1. ጠቅካካ ፡ መግከጫ ።

"ዐሣ ፡ ገጥረን ፡ ዘንዶ ፡ ሲያወጣ ፡
የሰው ፡ ፈላጊም ፡ የራሱን ፡ ሲያጣ ፡
ከኹለት ፡ ዛፍ ፡ ለወደቀው ፡
አላገር ፡ ቋንቋ ፡ ማነው ፡ አንሺው ። "

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ። ⁴⁶

1.1 "ካማርኛ ፡ ግእዝ ፡ ዳኛ ። "

በተፈጥሮ ፡ የታደለች ፡ ኢትዮጵያ ፡ በሃይማኖትና ፡ በቋንቋ ፡ የበለጸገች ፡ በቀለምና ፡ በባህል ፡ የዳበረች ፡ በታሪክና ፡ በዝና ፡ የከበረች ፡ አገር ፡ ናት ።

ርትዕት ፡ ሃይማኖታትን ፡ የተሟላ ፡ ቋንቋና ፡ ጸሕፏን ፡ የዳበረ ፡ ባህሏን ፡ እየጣልን ፡ ያልተገባንን ፡ የባዕድን ፡ ወርቅ ፡ ስናሳድድ ፡ እግዚአብሔር ፡ በታላቅ ፡ ቸርነቱ ፡ ያደለንን ፡ ጸጋ ፡ እስከ ፡ መገፈፍ ፡ ለምለም ፡ ተፈጥሮ ፡ እስከ ፡ መነጠቅ ፡ ድርሰን ፡ እንሆ ፡ ዛሬ ፡ ልጆቿ ፡ ለረጋታቸው ፡ ለሰደት ፡ እንደ ፡ ተጋለጥን ፡ ኹሉ ፡ ከኹለት ፡ ያጣ ፡ ተናቃላ ፡ ውዳቂ ፡ ኾኖ ፡ ለሚቀርበትም ፡ አደጋ ፡ ተጋልጠናል ። አገርን ፡ ከነሀብቷ ፡ ከነባህሏ ፡ ከነእምነቷ ፡ ዳር ፡ ድንበሯን ፡ ጠብቀው ፡ ያወረሱ ፡ ፊትኛዎች ፡ ትውልዶች ፡ አርአያ ፡ ኾነውት ፡ የዛሬው ፡ ትውልድ ፡ አፍጦ ፡ የመጣበትን ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ተጋፍጦ ፡ ለማስወገድ ፡ ከወደቀበት ፡ አስቀድሞ ፡ መነሣት ፡ ይኖርበታል ።

የኢትዮጵያ ፡ ጥንታዊ ፡ ቋንቋ ፡ ግእዝ⁴⁷ ፡ ከሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ ከሱርስት ፡ ከዕብራይስጥ ፡ ከዐረብኛ ፡ ይገጥማል ። ባገባቡ ፡ ደግሞ ፡ ከሴም ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉ ፡ የተሟላው ፡ የቀናውና ፡ የቀለጠፈው ፡ መኾኑን ፡ የዓለም ፡ ልሳናውያን ፡ መስክረዋል ።

አኩረም⁴⁸ ፡ ላይ ፡ ከግእዝ ፡ የተወለደው ፡ ዐማርኛም ፡ እነዚህን ፡ የግእዝን ፡ ጠባዮች ፡ ከመውረሱ ፡ ጋራ ፡ ከኩሻውያን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ በመዋሐዱ ፡ ሀገራዊነትን ፡ አግኝቶ ፡ ካሥራ ፡ አንደኛው ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ አንሥቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሀገራዊ ፡ ልሳን ፡ ኾኗል ።

ታላቁ ፡ ሊቅ ፡ አለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ስለግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ አንድነት ፡ በተለይ ፡ ደግሞ ፡ አለግእዝ ፡ ዐማርኛ ፡ ብቻውን ፡ ሕይወት ፡ እንደሌለውና ፡ እንደማይኖረውም ፡ ሲያጠይቁ ፡ የሚከተለውን ፡ ተቀኝተውልናል⁴⁹ ፤

"ቋንቋቸውንም ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡
ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚፋቱት ፡
ላይላይዩ ፡ ተለያይተው ፡
ያሟግቱናል ፡ ኹለት ፡ መስለው ።
ከቶ ፡ እኛ ፡ አንችልም ፡ ልንለያቸው ፤
እግዚር ፡ ነውና ፡ ያጣመራቸው ።
ነፍሱና ፡ ሥጋ ፡ ከተለያዩ ፡
ሕያው ፡ እንዳይኾን ፡ የሰው ፡ ባሕርይ ፡
ያማርኛም ፡ ቃል ፡ የግእዝ ፡ ሥጋ ፡
አለግእዝ ፡ ነፍስ ፡ ራሳ ፡ ባልጋ ።
ራሳውን ፡ ቃል ፡ የሚሸከሙ ፡
በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሲፈታ ፡ ይስሙ ። "

ዐዲሱ ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዐት⁵⁰ ፡ መርበቢያ ፤

<http://www.gzamargna.net>

ላማርኛና ፡ ለግእዝ ፡ ትምህርት ፡ መሠረታውያን ፡ የኾኑ ፡ መጻሕፍትን ፡ በእለቄጥሯዊ⁵⁰ ፡ አቀጻጽ ፡ አጠናቅሮ ፡ አሰናድቶ ፡ ይዟል ። ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ያለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ታላቁ ፡ የግእዝ-ዐማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ይገኝበታል ፡ (<http://www.gzamargna.net/html/gzMezgebeQalat.html>) ። ይህ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ በኢትዮጵያ ፡ በዓለምም ፡ ደረጃ ፡ በጥራቱና ፡ በመሰሉነቱ ፡ ተወዳዳሪም ፡ ምትክም ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ አልተገኘለትም ፤ ምናልባትም ፡ ገና ፡ ለረዥም ፡ ዘመን ፡

46 ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፤ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ። (ገጽ ፡ 186)

47 "ግእዝ ፤ የቋንቋ ፡ ስም ፡ ሴማዊ ፡ አዳማዊ ፡ ቋንቋ ፤ የዕብራይስጥ ፡ ወንድም ፡ ከዐረብ ፡ ከሱርስት ፡ የሚገጥም ። ዘይቤው ፡ አልፍ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ መዝገመሪያ ፤ ምስጢሩ ፡ ጥንታዊ ፡ አዳማዊ ፡ ልሳን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ዘፍ. ፡ 11 ፡ 1) ። " ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፤ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ። (ገጽ ፡ 294)

48 "አኩረም" ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ የኩሸ ፡ ልጆች ፡ የኩሻውያን ፡ ምድር ፡ ማለት ፡ ነው ።

49 ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1948 ፡ ዓ.ም. ። (ገጽ ፡ 186)

50 እለቄጥሩ ፤ የቅጥራን ፡ ቅጥራናዊ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በፈረንጅኛ ፡ electron • électron ። እለቄጥሯዊ ፡ (ወይም ፡ እለቄጥሩካዊ) ፡ electronic • électronique ።

አይገኝለት ፡ ይኸኛል ። ብዙዎች ፡ ምሁራን ፡ በመዝገበ ፡ ቃላቱ ፡ ተምረውበታል ፤ ሠርተውበታል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ በገበያ ፡ ላይ ፡ በሰፊው ፡ ስላልቀረበ ፡ አገልግሎቱ ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ተገቷል ።

እንደ ፡ መልአክ ፡ ብርሃን ፡ አድማሱ ፡ ጀንበሬ⁵¹ ፡ እንደ ፡ አለቃ ፡ ዐደሌው ፡ ታምሩ ፡ ያሉ ፡ ታላላቅ ፡ ሊቃውንት ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ሊ. ፡ ገፍኔራል ፡ ነጋ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ ፡ ያሉ ፡ ያገር ፡ አውራጆች ፡ ካልኾኑ ፡ በቀር ፡ የኚህን ፡ ታላቅ ፡ ሊቅ ፡ መጽሐፋቸውን ፡ የጠቀሰላቸው ፡ ሚያቸውን ፡ የነገረላቸው ፡ ተጋድሏቸውን ፡ የዘከረላቸው ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ትምህርታቸውን ፡ ያስተጋባላቸው ፡ ሌላ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ምሁር ፡ የሚገኝውን ፡ ያኽል ፡ እስካኹን ፡ አልታዩም ፤ አልተሰማም ።

ከምንም ፡ ከማንም ፡ የበለጠ ፡ ጥቅሙን ፡ ዐውቀውት ፡ የሚሠሩበት ፡ የውጭ ፡ መርማሪዎችም ፡ ቢኾኑ ፡ "ባለቤቱ ፡ ያቃለለውን ፡ ዐሞሌ ፡ ባለዕዳ ፡ አይቀበለውም" ፡ ብለው ፡ ይመስላል ፤ ስሙን ፡ ፈጽመው ፡ አያነሡትም ፤ አይጠቅሱትም ፤ ለኹሉ ፡ ጊዜ ፡ አለውና ፡ ምናልባት ፡ 21ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ የተረሱት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ ሥራ ፡ በሰፊው ፡ የሚነዛበትና ፡ ጥቅሙን ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ለዓለሙም ፡ ኹሉ ፡ የሚሰጥበት ፡ ዘመን ፡ ይኸኛል ። ግእዝ-ዐማርኛ ፡ ይኸንኑ ፡ እውን ፡ ለማድረግ ፡ የበኩሉን ፡ ይሠራል ።

መዝገበ ፡ ቃላቱን ፡ ባ 19 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ የወጡት ፡ ያንኮበሩ ፡ ሊቅ ፡ "አራት ፡ ዐይናው"⁵² ፡ መምህር ፡ ክፍለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ናቸው ። ኢየሩሳሌም ፡ ኾነው ፡ መጽሐፉን ፡ ሳይፈጽሙት ፡ ጊዜ ፡ ሞታቸው ፡ ቢደርስ ፡ ለደቀ ፡ መዝሙራቸው ፡ ላለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ዐደራ ፡ ብለው ፡ መርቀው ፡ ሰጧቸው ። ወዲያው ፡ ብዙ ፡ ሳይቈዩ ፡ መምህር ፡ ክፍሌ ፡ ዐርፈው ፡ እድብረ ፡ ጽዮን ፡ ተቀበሩ ።

መዝገበ ፡ ቃላቱ ፡ በተወጠነበት ፡ ዘመን ፡ "ኹለት ፡ ልደቶች"ና ፡ "ሦስት ፡ ልደቶች" ፡ ተብለው ፡ የሚታወቁት ፡ የነገረ ፡ መለኮት ፡ ሊቃውንት ፡ ወገኖች ፡ ስለ ፡ ምስጢረ ፡ ሥጋዊ ፡ ሳይሰማሙ ፡ እየቀሩ ፡ ይከራከሩ ፡ ነበርና ፤ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ በተወሰኑ ፡ ቃላት ፡ ትርጉምም ፡ ላይ ፡ ይኸው ፡ ልዩነት ፡ ይታያል ።

ግንቦት ፡ 18 ፡ ቀን ፡ 1870 ፡ ዓ.ም. ፡ ዐፄ ፡ ዮሐንስና ፡ ዐፄ ፡ ምኒልክ ፡ እተገኙበት ፡ የቦሩ ፡ ሜዳ ፡ ጉባኤ⁵³ ፡ የኹለት ፡ ልደት ፡ ወይም ፡ "ካራ" ፡ ሊቃውንት ፡ በቀኝ ፡ ቆመው ፡ የሦስት ፡ ልደት ፡ ወይም ፡ "ጸጋ" ፡ ሊቃውንት ፡ ደግሞ ፡ በግራ ፡ ቆመው ፡ ኹለቱም ፡ ወገኖች ፡ ከተሟገቱ ፡ በኋላ ፡ ካራዎች ፡ ስለ ፡ ረቱ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡— ሽላት ፡ ልደት ፡ በተዋሕዶ ፡ ክብረ ፡ ብላ ፡ የሦስት ፡ ልደትን ፡ ትምህርት ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ አውግዛለች ። በዚህ ፡ ረገድ ፡ እጥቂት ፡ የቃላት ፡ ትርጉም ፡ ላይ ፡ የግእዝ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ያሳሳተው ፡ ቢኖር ፡ አንባቢ ፡ ይኸን ፡ ያርምበት ፡ ዘንድ ፡ "መዝገበ ፡ ሃይማኖት" ፡ የተሠኘው ፡ ባ 16 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ የተደረሰው ፡ የተዋሕዶ ፡ ሃይማኖት ፡ ድንጋጌ ፡ ካማርኛ ፡ ትርጉሙ ፡ ጋራ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ባ 1959 ፡ ዓ.ም. ፡ እንዳሳተመችው ፡ ዐብሮ ፡ ተመዝግቦ⁵⁴ ፡ ይገኛል ።

ይህን ፡ ድንቅ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሌሎችንም ፡ ያለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌን ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ መጻሕፍት ፡ በጥንቃቄ ፡ አዘጋጅተው ፡ ያሳተሙት ፡ ደቀ ፡ መዝሙራቸውና ፡ የመላ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ባለውለታ ፡ ታላቁ ፡ ሊቅ ፡ አለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ናቸው ። አለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ የደረሷቸውም ፡ ሌሎች ፡ መሠረታውያን ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ መማሪያ ፡ መጻሕፍት ፡ ዐብረው ፡ ተከማችተውላችኋል ። እንዲሁም ፡ በቃልም ፡ በፊደልም ፡ ተለቅመው ፡ የታረሙ ፡ እንደ ፡ መዝሙረ ፡ ዳዊትና ፡ እንደ ፡ ውዳሴ ፡ ማርያም ፡ ያሉ ፡ የጸሎትና ፡ የንባብ ፡ መጻሕፍት ፡ ይገኛሉ ። ግእዝ-ዐማርኛ ፡ ክኩሳ ፡ ር.ባ ፡ ደግሞ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አሰናድታ ፡ ባ 1980 ፡ ዓ.ም. ፡ ያሳተመችውን ፡ ዐማርኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ በ HTML ፡ በ PDF ፡ አቀጻጽ ፡ ፊደል ፡ ከንባብ ፡ ለቅሞ ፡ አጠናቅሮ ፡ አቅርቧል ። ይህም ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ ለረዥም ፡ ዘመን ፡ ሲጠበቅ ፡ የነበረው ፡ ተወዳዳሪ ፡ የማይገኝለት ፡ ያለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሞላውን ፡ ተነምሮና ፡ ተሰናድቶ ፡ ዐብሮ ፡ ቀርቧል⁵⁵ ።

ኹሉም ፡ በኹሉ ፡ ካ 4500 ፡ ገጽ ፡ ያላነሰ ፡ የመዘገበው ፡ ይህ ፡ የግእዝ-ዐማርኛ ፡ መድበል ፡ ግእዝና ፡ ያማርኛን ፡ ለሚማሩ ፡ ለሚያስተምሩ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ቀለም ፡ ባህል ፡ ፍልስፍና ፡ ሃይማኖት ፡ ሥልጣኔ ፡ ለሚያጠኑ ፡ ለሚመረምሩና ፡ ለሚያዳብሩ ፡ ደራስያን ፡ መምህራን ፡ ተማሪዎች ፡ ባለሟያዎች ፡ አገር ፡ አዋቶች ፡ እንዲሁም ፡ የማወቅ ፡ ፍላጎት ፡ ላላቸው ፡ አንባብያን ፡ ኹሉ ፡ መጻሕፍቱን ፡ በቅደም ፡ ተከተላቸው ፡ አደራጅቶ ፡ በነጻ ፡ አቅርቦላቸዋል ። ሙሉውን ፡ መድበል ፡ ከግእዝ-ዐማርኛ ፡ መርበቢያ ፡ ከ <http://www.gzamargna.net> ፡ በነጻ ፡ ቀድሞ ፡ እማስሊያ ፡ ላይ ፡ መትከል ፡ ይቻላል ።

በተለይ ፡ ደግሞ ፡ ለኢትዮጵያዊው ፡ የማስሊያ ፡ ሥርዐት ፡ ድንጋጌም ፡ ኾነ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ መሳሊያን ፡ ለሚያበጁ ፡ የሰሌት ፡ ባለሟያ ፡ አስሊዎች ፡ ኹሉ ፡ እነዚህ ፡ መጻሕፍት ፡ መተኪያና ፡ ዐቻ ፡ የማይገኝላቸው ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በእለቄጥሯዊ ፡ አቀጻጽ ፡ ባንድ ፡ ስፍራ ፡ መከማቸታቸውና ፡ በነጻ ፡ መናገሳቸው ፡ እጅግ ፡ ይጠቅማቸዋል ፡ ብዬ ፡ አምናለኹ ። ዋዜማ ፡ ሠርዐት ፡ ምን ፡ ያኽል ፡ እንደ ፡ ጠቀሙት ፡ አንባብያን ፡ ይገምቱታል ።

51 አድማሱ ፡ ጀንበሬ ፡ (መልአክ ፡ ብርሃን) ፤ መጽሐፈ ፡ ቅኔ ፡ ትንሣኤ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ 1963 ፡ ዓ.ም. ፡ (ገጽ ፡ 25-30) ።
እንዲሁም ፡ ኩዠራ ፡ ሃይማኖት ፡ ትንሣኤ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ 1989 ፡ ዓ.ም. ፡ (ገጽ ፡ 90) ።

52 ያራቱም ፡ ጉባኤያት ፡ የብሉይ ፡ የሐዲስ ፡ የሊቃውንትና ፡ የመጽሐፈ ፡ መነኩሳት ፡ መምህር ፡ ሊቅ ።

53 ጉብረ ፡ ሥላሴ ፡ እሸቴ ፡ (ጸሐፊ ፡ ትእዛዝ) ፤ ታሪክ ፡ ዘመን ፡ ዘዳግማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክስ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1959 ፡ ዓ.ም. ፡ (ገጽ ፡ 87-90)

54 <http://www.gzamargna.net/html/mezgebeHaymanot.html> ፡ ይመለከታል ።

55 <http://www.gzamargna.net/html/amargnaMezgebeQalat.html> ፡ ይመለከታል ።

1.2 ግእዝ-ዐማርኛ ፡ ኢትዮጵኛ ።

"ትሰሙኝ ፡ እንደኾን ፡ ልንገራችኹ ፡ እኔ ፤
አለቂንቂ ፡ ትምህርት ፡ ሥልጣኔ ፡ ሰይጣኔ ።"
ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ⁵⁶ ።

ግእዝን ፡ ካማርኛ ፡ እኩል ፡ አሟልቶ ፡ ሊፈታው ፡ የሚችል ፡ ሌላ ፡ ቋንቋ ፡ የለም ፤ ዐማርኛ ፡ ዐይነተኛው ፡ የግእዝ ፡ መፍቻም ፡ ማስተማሪያ ፡ ቋንቋም ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ የመላ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ ያምናሉ ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ከጥንት ፡ ዝምታ ፡ በግእዝ ፡ የተጻፉትን ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍትም ፡ ኾነ ፡ በየዘመኑ ፡ ሊቃውንቱ ፡ የሚደርሷቸውን ፡ የግእዝ ፡ ድርሰቶችና ፡ የሚቀጥሏቸውን ፡ የግእዝ ፡ ቅኔዎች ፡ መምህራኑ ፡ የሚፈቱበት ፡ ባንድምታ ፡ የሚያብራሩበትና ፡ የሚያመለካጥበት ፤ ከመላ ፡ ኢትዮጵያም ፡ የሚመጡ ፡ ተማሪዎቻቸው ፡ መንፈሳዊውን ፡ የቀለም ፡ ትምህርት ፡ የሚቀረጡበትና ፡ የሚያራቅቁበት ፡ የባህል ፡ ቋንቋቸው ፡ ዐማርኛ ፡ ማማረጫ ፡ የማይገኝለት ፡ አንድያው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ልሳን ፡ ኾኗል ።

የኢትዮጵያ ፡ መዲና ፡ ከአክሱም ፡ ተነሥቶ ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ እስኪረጋ ፡ አንዴ ፡ ላሊበላ ፡ አንዴ ፡ ሐራምባ ፡ አንዴ ፡ አንኮበር ፡ አንዴ ፡ ጎንደር ፡ አንዴ ፡ መቀሌ ፡ አንዴ ፡ እንጦጦ ፡ እያለ ፡ ሲዘዋወር ፡ ቢኖርም ፡ ዐማርኛ ፡ በመንግሥት ፡ ቋንቋነቱ ፡ ሀገራዊው ፡ ጉዳይ ፡ ኾሉ ፡ የሚፈጸምበት ፡ ዐዋጅ ፡ የሚታወጅበት ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ ተገልጦ ፡ ፍርድ ፡ የሚታይበትና ፡ የሚበየንበት ፡ ቋንቋ ፡ ኾኖ ፡ ላንድ ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ በማገልገሉ ፡ እጅግ ፡ የዳበረ ፡ የሰበቀለ ፡ የቀና ፡ የገራ ፡ ቋንቋ ፡ ለመኾን ፡ በቅቷል ፡ ሲሉ ፡ የቋንቋ ፡ ጠበብት ፡ ያስረዳሉ ። በዘመናችን ፡ ከዘጠና ፡ ሚልዮን ፡ ያላነሱ ፡ ተናጋሪዎች ፡ ስላሉትም ፡ በተናጋሪ ፡ ብዛት ፡ ዐማርኛ ፡ ካሥራ ፡ ዐምስቱ ፡ አንጋፋ ፡ የዓለም ፡ ቋንቋዎች ፡ አንዱ ፡ ኾኗል ፤ በአፍሪቃም ፡ ደረጃ ፡ ከዐረብኛ ፡ ቀጥሎ ፡ ተነጋሪው ፡ አፍሪቃዊ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ።

ያዲሳባ ፡ የጎባ ፡ ያንኮበር ፡ የጎንደር ፡ ያክሱም ፡ የጉርሱም ፡ ያስመራ ፡ የቋራ ፡ የማጂ ፡ የገርጂ ፡ የሳይንት ፡ ያዲግራት ፡ የቡልጋ ፡ የቦንጋ ፡ ዐማርኛ ፡ እየተባለ ፡ የዘዬ ፡ የዘይቤ ፡ የቄንጥ ፡ የፈሊጥ ፡ ዘርፍ ፡ ቢወጣለትም ፡ ቅሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ የሚሰማማበት ፡ ውሳኔውንም ፡ ባንድ ፡ ድምፅ ፡ የሚያስማማበት ፡ አንድያ ፡ ሀገራዊ ፡ ልሳኑ ፡ አገርኛው ፡ ነው ።

"ዐምሐራ" ፡ ወይም ፡ "ዐማራ" ፡ ማለትም ፡ ባንድ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ (ክዋኔ ፡ ወይም ፡ "ዐዜ ፡ ሥር") ፡ ባንድ ፡ የርትዕ ፡ መንግሥት ፡ (ወይም ፡ የርትዕ ፡ ኹነት⁵⁷) ፡ ባንድ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ የሚተዳደረው ፡ መንግሥትን ፡ ዐቅፎ ፡ የኖረው ፡ የሻሚ ፡ ሻሪው ፡ መላ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ የግብር ፡ ስሙ ፡ መኾኑን ፡ ሊቃውንት ፡ አባቶቻችን ፡ ታሪክ ፡ ዘክረው ፡ ሥርዐት ፡ ጠቅሰው ፡ ጥልቅ ፡ ፍልስፍናውን ፡ አስረግጠው ፡ ያስረዳሉ⁵⁸ ።

"ዐም" ፡ ሕዝብ ፡ "ሐራ" ፡ ነጻ ፡ በተገናኘ ፡ "ነጻ ፡ ሕዝብ" ፡ እግዚእና ፡ ያለው ፡ "ዜጋ" ፡ "ተወላጅ" ፡ "ሀገራዊ" ፡ "ገዢ" ፡ ማለት ፡ ነው ። ዐማራ ፡ ማለት ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዜጋ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ተወላጅ ፡ ማለት ፡ ነው ። ወይም ፡ በሌላ ፡ አነጋገር ፡ ገዢውም ፡ ተገዢውም ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ የኾነው ፡ የመላው ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ መጠሪያ ፡ እንጂ ፡ የዘር ፡ ወይ ፡ የነገድ ፡ ወይም ፡ የከፊል ፡ ሕዝብ ፡ ስም ፡ አይደለም ። ይህውም ፡ ሊቃውንት ፡ ዐማራ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ውጪ ፡ ህልውና ፡ ኖሮት ፡ አያውቅም ፤ የኢትዮጵያ ፡ ርትዓዊ ፡ መንግሥት ፡ ወይም ፡ ርትዓዊ ፡ ኹነት⁵⁹ ፡ ሲሰፋ ፡ ሲጠብ ፡ ዐብሮ ፡ ያስፋል ፡ ይጠባል ፡ እንጂ ።

መንግሥት ፡ ሲጠብ ፡ ከሥልጣኑና ፡ ከግዛቱ ፡ ውጪ ፡ በኾኑት ፡ አካባቢዎች ፡ ስሙ ፡ በየዘንዳው ፡ እንደ ፡ ምስክር ፡ እየኾነ ፡ ምልክቱን ፡ ትቷል ፤ "ደቀ ፡ ዐምሐራ" ፡ (ቃል ፡ በቃል ፡ "ያማራ ፡ ልጅ" ፡ ካስመራ ፡ ደቡብ) ፡ "ካራ ፡ ዐማራ" ፡ ("ያማራ ፡ በር" ፡ ሐረርጌ) ፡ "ጀበል ፡ ዐምሐራ" ፡ ("ያማራ ፡ ተራራ" ፡ ሐረርጌ) ፡ "ቱሉ ፡ ዐማራ" ፡ ("ያማራ ፡ ተራራ" ፡ ወለጋ) ፡ እንዲሁም ፡ ከዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ውጪ ፡ እስከ ፡ ሱዳን ፡ ጅቡቲ ፡ ኬንያና ፡ ሱማልያ⁶⁰ ፡ ድረስ ፡ ይኸው ፡ ምልክት ፡ ይገኛል ።

56 ፊደልና ፡ ፊደላዊሪያ ፤ 7.21 ። <http://www.gzamargna.net/html/fidelawariya21.html>

57 ነጋ ፡ ጎይላ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገፍኔራል) ፤ ርትዓዊ ፡ ኹነት ፤ ለንደን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ፤ 124 ፡ ገጽ ።

58 ነጋ ፡ ጎይላ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገፍኔራል) ፤ ሥልጣንና ፡ ሥልጣኔ ፡ ፓሪስ ፡ ሐምሌ ፡ 30 ፡ ቀን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ። (ያልታተመ)

59 "ኹነት" ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ (ሳቢ ፡ ዘር) ፡ ግእዝ ፡ "ከዋን" ፡ (መኾን) ፡ ካለው ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ፤ ይህውም ፡ የአካል ፡

ህላዌ ፡ በሱታፊና ፡ በግብር ፡ የሚቀበሉት ፡ ስም ፡ ወይም ፡ እነት ፡ "መኾን" ፡ ማለት ፡ ነው ። (ኪ.ወ.ክ. ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ገጽ ፡

524-63 ፡ ይመለከታል ።) የነገረ ፡ መለኮት ፡ አፈታቱን ፡ ታላቁ ፡ ሊቅ ፡ መልአክ ፡ ብርሃን ፡ አድማሱ ፡ ጀንበሬ ፡— የአካላት ፡

ሦስትነትና ፡ የኩነታት ፡ ሦስትነት ፡ አንድ ፡ አይደለም ። አካላት ፡ መጠቅለልና ፡ መቀላቀል ፡

ሳይኖርባቸው ፡ በተከፍሎ ፡ በተፈልጦ ፡ በፍጹም ፡ ገጽ ፡ በፍጹም ፡ መልክ ፡ በየራሳቸው ፡ የቆሙ ፡

ሲኾኑ ፤ ከነታት ፡ ተከፍሎ ፡ ተፈልጦ ፡ ሳይኖርባቸው ፡ በተዋሕዶ ፡ በተጋብኦ ፤ ባንድነት ፡ አካላትን ፡ በህልውና ፡ ያገኘዘቡ ፡ ባንድ ፡

መለኮት ፡ ያሉ ፡ የነበሩ ፡ የሚኖሩ ፡ ናቸው ፡ ሲሉ ፡ ያብራራሉ ። (ክ-ክሐ ፡ ሃይማኖት ፡ ገጽ ፡ 120)

በግዛት ፡ ትርጓሜውም ፡ በአኳኙና ፡ በኳኙ ፡ ሕዝብ ፡ ፈቃድ ፡ የተከወነ ፡ (የኾነ) ፡ "መንግሥት" ፡ ማለት ፡

ነው ። በፈረንጅኛም ፡ State ፡ État ፡ ሮማይስጡ ፡ "este" (ወይም ፡ ባማርኛ ፡ "ኾነ") ፡ ካለው ፡ ዘር ፡ ይወጣል ፤ ሕገ ፡

መንግሥቱም ፡ "ከዋኔ" ፡ ይባላል ፡ (በፈረንጅኛ ፡ "constitution") ።

60 የዛሬዬቱ ፡ ሱማልያ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ መቃዲሾ ፡ "መቅደሱ" ፡ ትባል ፡ የነበረችው ፡ ጥንታዊቷ ፡ ያዜ ፡ ዳዊት ፡ ከተማ ፡ መኾኗን ፡ ታሪክ ፡ ዐዋቂዎች ፡ ይተርካሉ ፤ በርሷም ፡ በሰቄጥራ ፡ ደሴትም ፡ (ሀንድ ፡ ውቂያኖስ ፡ ውስጥ ፡ ከሱማልያ ፡ ዳርቻ ፡ አንፃር ፡ የምትገኝ ፡ አኹን ፡ የየመን ፡ ይዞታ) ፡ የቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ፍርስራሽ ፡ ይገኛል ።

ይህ ፡ የነጻ ፡ ሕዝብነት ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ መንፈስ ፡ እንደብረት ፡ አሎሎ ፡ የማይፈነክት ፡ እየኾነባቸው ፡ አገሳ ፡ ግፈኛዎች ፡
ኹሉ ፡ ይፈሩታል ፡ ይጠሉታልም ። ደፍሮ ፡ የመጣበትን ፡ ኹሉ ፡ የማታ ፡ ማታ ፡ እየዳመጠ ፡ ድል ፡ እየመታ ፡ በባሯል ፡ ወደ ፡
ፊትም ፡ ያባረራል ፤ ርሱ ፡ ከራሱ ፡ በልፎ ፡ የሌላን ፡ ስለማይመኝ ፡ እስከዓለም ፡ ፍጻሜም ፡ እይሸነፍም ።

"የፉክክር ፡ በረት ፡ ሳይዘጋ ፡ ዐደረ" ፡ የተባለው ፡ በኢትዮጵያም ፡ ላይ ፡ ይደርስባት ፡ ዘንድ ፡ ዙሪያዎን ፡ ያስፈሰፉ ፡ አገሳ ፡
ኅይሎች ፡ ሕዝቧን ፡ ርስ ፡ በርሱ ፡ አፎካክሮ ፡ "እኛ/እነሱ" ፡ በሚል ፡ ቋንቋ ፡ አንዱን ፡ ባንዱ ፡ ላይ ፡ በማስነሣት ፡ አገሪቱን ፡
ለማለያየት ፡ ሲሉ ፡ የኹሉንም ፡ ሚያ ፡ ላንደኛው ፡ ለይቶ ፡ በመስጠት ፤ ያንዱን ፡ ሚያ ፡ ደግሞ ፡ ላልዋለው ፡ ለሌላው ፡
አሳልፎ ፡ በመስጠት ፡ በወረና ፡ በስብከት ፡ ዘመቻ ፡ ብዙ ፡ ሞክረዋል ።

ከብዙው ፡ ሙከራቸው ፡ አንዱን ፡ ለመጥቀስ ፡ ያኽል ፡ በተለይ ፡ ካ 1967 ፡ ዓ.ም. ፡ አንሥቶ ፡ በጽሑፍም ፡ በቃልም ፡
ከምዕራቡ ፡ ዓለም ፡ የሚነሳው ፡ ሐሰት ፡ ለይቶ ፡ "ትግራዎች ፡ ፊደልን ፡ ለኢትዮጵያ ፡ አበረከቱ" ፡ ይላል ።

"ትግራ" ፡ የሚለው ፡ ስም ፡ የመጣው ፡ በዘጠነኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ የዲት ፡ ("ጉዲት") ፡ የተባለች ፡
ዐመፀኝት ፡ ክርስትናን ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ምድር ፡ ለማጥፋት ፡ ተነሥታ ፡ አክሱምን ፡ ካቃጠለችና ፡ አርባ ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ አገር ፡
ካጠፋች ፡ ወዲህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መናገሻ ፡ ከተማ ፡ ካከሰም ፡ ወደ ፡ ላስታ ፡ ከዚያም ፡ ወደ ፡ ሸዋ ፡ በጠቅላላው ፡ ወደ ፡
ደቡብ ፡ በተዛወረበት ፡ ወቅት ፡ ነው ። ይኸውም ፡ የኾነው ፡ ከቀይ ፡ ባሕር ፡ ዳርቻ ፡ የመርከብ ፡ ንግዳቸውን ፡ እስከ ፡ ደቡብ ፡
ዐረብና ፡ እስከ ፡ ህንድ ፡ ውቂያኖስ ፡ ድረስ ፡ የሚያካኹዱት ፡ "ትግራ" ፡ የተሠኙ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ከበርቱ ፡
ነጋዴዎች ፡ መንግሥት-አልቦ ፡ እቀረው ፡ ያከሰም ፡ የሸፊ ፡ ያማሴን ፡ የተንቤን ፡ ያጋሜ ፡ የሰራዬ ፡ ወዘተ. ፡ ገበሬ ፡ ዐማራ ፡
ሕዝብ ፡ ላይ ፡ ሠልጥነውበት ፡ አገሩን ፡ በሚያቸው ፡ "ትግራ" ፡ ስላሠኙት ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ታሪክ ፡ መዝግቦታል⁶¹ ። "ትግራ" ፡
ማለትም ፡ "ተገረ" ፡ (ባማርኛ ፡ "ኬደ" ፡ "ነገደ" ፡ "ተገረ") ፡ ካለው ፡ የግእዝ ፡ ዘር ፡ የወጣ ፡ ስም ፡ ነው ፤ ዐረብም ፡ ነጋዴ ፡
ሲል ፡ "نجر-ቱጃር" ፡ ይላል ፡ ("ገ"ና ፡ "ጀ" ፡ ይወራረሳሉ) ።

ዐምሐራ ፡ ደግሞ ፡ በሕዝብነት ፡ በቀዳማዊ ፡ ዐፄ ፡ ምኒልክ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ (ማለት ፡ ከጌታችን ፡ መድኃኒታችን ፡
ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ልደት ፡ ዘጠኝ ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ በፊት) ፡ ኢትዮጵያ ፡ በርትዕ ፡ ኹነትነት ፡ ስትመሠረት ፡ አክሱም ፡ ላይ ፡
ተወልዷል⁶² ፤ "ዐምሐራ" ፡ ማለትም ፡ እላይ ፡ እንዳየነው ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ "ሐራ ፡ ነጻ ፡ ሕዝብ ፤ ንጉሡን ፡ የሚሾም ፡
የሚሸር ፤ ባንድ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ ላንድ ፡ ሥልጣን ፡ የሚያድር" ፡ ማለት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ታሪኩም ፡ ቃሉም ፡ ግብሩም ፡
እስከ ፡ ዘመናችን ፡ አረጋግጠው ፡ ያስረዳሉ ። እንግዲህ ፡ ዛሬ ፡ "ትግራይ" ፡ የምንለው ፡ ያስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ሕዝብም ፡ ኾነ ፡
የመረብ ፡ ምላሽ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ⁶³ ፡ ጥንትም ፡ ዛሬም ፡ ዐማራ ፡ እንጂ ፡ ካማራ ፡ የተለየ ፡ ሀልውና ፡ የለውም ፡ ኖሮትም ፡
አያውቅ ፤ ቀደምት ፡ ዐማራ ፡ ወይም ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዜጋ ፡ ነው ። የኢትዮጵያ ፡ ፊደልም ፡ ጧት ፡ ገና ፡ በነበረ ፡ እዛን ፡ ዘመነ ፡
መንግሥት ፡ (ማለት ፡ ከዮዲት ፡ ምዝበራ ፡ ዐምስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ በፊት) ፡ ከሞላ ፡ ጐደል ፡ ዛሬ ፡ በሚያሳየው ፡ ቅጹ ፡
መላ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ያገለግል ፡ ነበር ።

ትግራም ፡ ኾነ ፡ ጎንደራ ፡ ሸዬም ፡ ኾነ ፡ ወሎዬ ፡ ወለጌም ፡ ኾነ ፡ ጉራጌ ፡ ዶርዜም ፡ ኾነ ፡ መንዜ ፡ ቱለማም ፡ ኾነ ፡
ኩናማ ፡ ኑወርም ፡ ኾነ ፡ ዐፈር ፡ ሐማሴንም ፡ ኾነ ፡ ዑጋዴን ፡ ሱማሌም ፡ ኾነ ፡ ወክፈሌ ፡ ተዋሕዶም⁶⁴ ፡ ኾነ ፡
ማመዶ⁶⁵ ፡ በጊዜ ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ወይም ፡ ከመካከለኛው ፡ መንግሥት ፡ በመቅረብ ፡ በመራቅ ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ይለይ ፡
እንጂ ፡ በህልውናም ፡ በመብትም ፡ በዜግነትም ፡ ኹሉም ፡ እኩል ፡ ዐማራ ፡ እኩል ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ተወላጅ ፡ ነው ። ምን ፡
እነዚህ ፡ ብቻ? ፤ ዐረቡ ፡ አርመኑስ ፡ ህንዱስ ፡ አፍሪቃዊውስ ፡ ግሪኩስ ፡ ጣሊያኑስ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዜጋ ፡ ከኾነ ፡ የነጻ ፡
ሕዝብነት ፡ ባህሉንና ፡ ህልውናውን ፡ ከተዋሐደው ፡ ወዲያ ፡ ዐማራ ፡ አይደለምን ፡ ነው ፡ እንጂ! ፡ በየግላችን ፡
የምናውቃቸው ፡ የምናስታውሳቸው ፡ ብዙዎች ፡ አሉ ።

አንዱ ፡- ከኔ ፡ ወዲያ ፡ ዐማራ ፡ ላሳር ፡ ብሎ ፡ ቢወድር ፡ ሌላው ፡ ደግሞ ፡- ዐማራ ፡ ሲያልፍም ፡ አይነካኝ! ብሎ ፡ ቢገደር ፡
ቢግደረደር ፡ ውዴታውም ፡ እንቢታውም ፡ ያንኑ ፡ ዐማራነቱን ፡ ያንኑ ፡ ኢትዮጵያዊነቱን ፡ ይመሰክሩለት ፡ ያረጋግጡለት ፡
እንደ ፡ ኾነ ፡ እንጂ ፡ አያስተባብሉበትም ፤ ነጻ ፡ ሕዝብ ፡ ነው ፤ አንድ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ነው ።

ዋናው ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ ነው ። ከፍ ፡ ብለን ፡ በቀዳማዊ ፡ ዐፄ ፡ ምኒልክ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ኢትዮጵያ ፡ በርትዕ ፡
ኹነትነት ፡ ስትመሠረት ፡ ዐማራም ፡ በሕዝብነት ፡ አክሱም ፡ ላይ ፡ ዐብሮ ፡ ተወለደ ፡ ብለናል ። ዝርዝር ፡ ውስጥ ፡

61 ሰባት ፡ ቤት ፡ ወሎ ፡ ከደቡብ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተነሥቶ ፡ ባ 18 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ በደሴ ፡ ዙሪያ ፡
ቢሰፍር ፡ ያ ፡ በየክፍሉ ፡ "ለስታ" ፡ "ደላንታ" ፡ "አንጎን" ፡ "ሣይንት" ፡ "አምባሰል" ፡ ወዘተ. ፡ ይባል ፡ የነበረው ፡ ሰባት ፡ ቤት ፡ ወሎ ፡
ያልደረሰበት ፡ ሰፊ ፡ አገር ፡ ኹሉ ፡ ከ 20 ኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ በጥቅሉ ፡ "ወሎ" ፡ ተብሏል ፤ በሕዝብነቱ ፡
ግን ፡ ጥንትም ፡ አኹንም ፡ ያው ፡ ዐማራ ፡ ወይም ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዜጋ ፡ ነው ።

62 ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገፍሬል) ፤ ሥልጣንና ፡ ሥልጣኔ ፡ ፓሪስ ፡ ሐምሌ ፡ 30 ፡ ቀን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ። (ያልታተመ)

63 ከመረብ ፡ ምላሽ ፡ ኢትዮጵያም ፡ ዐልፎ ፡ በዛሬዬቱ ፡ ሱዳን ፡ ሰሜን ፡ ምሥራቅ ፡ አኹን ፡ ድረስ ፡ "ማክዳውያን" ፡ ተብለው ፡ የሚጠሩት ፡
የማክዳ ፡ ንግሥተ ፡ ሳባ ፡ ዜጎች ፡ ይሆንኑ ፡ ታሪካቸውን ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ይተርኩታል ።

64 "ዐማራነት ፡ ተገዝሮ ፡ ተጠምቆ ፡ ማተብ ፡ አሰረ" ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዐማራ ፡ ለክርስቲያን ፡ ሞክሼውም ፡ ኹለተኛ ፡ ስሙም ፡
ነው ። (ደ.ተ.ወ. ፡ ዐዲስ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ገጽ ፡ 937 ፡ ይመለከታል ።) ቅዱስ ፡ መጽሐፍም ፡ በ 2 ኛ ፡
ቆሮ.3.21 ፡ "የጌታም ፡ መንፈስ ፡ ባለበት ፡ በዚያ ፡ ሐራነት ፡ አለ" ፡ ሲል ፡ ይህንኑ ፡ ያረጋግጣል ።

65 ሞላውን ፡ ክርስቲያን ፡ የነበረው ፡ ዐማራ ፡ ከሰባተኛው ፡ ምዕተ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ እስልምና ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ በሰላም ፡ ሲገባ ፡ ጥቂት ፡
ተከታይ ፡ አግኝቶ ፡ እነዚህ ፡ ያፈራቸው ፡ እስላም ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ "ዐማራ ፡ ሰለምት" ፡ ተብለው ፡ በዚህ ፡ ስማቸው ፡ እስከ ፡
ዘመናችን ፡ ይታወቁበታል ።

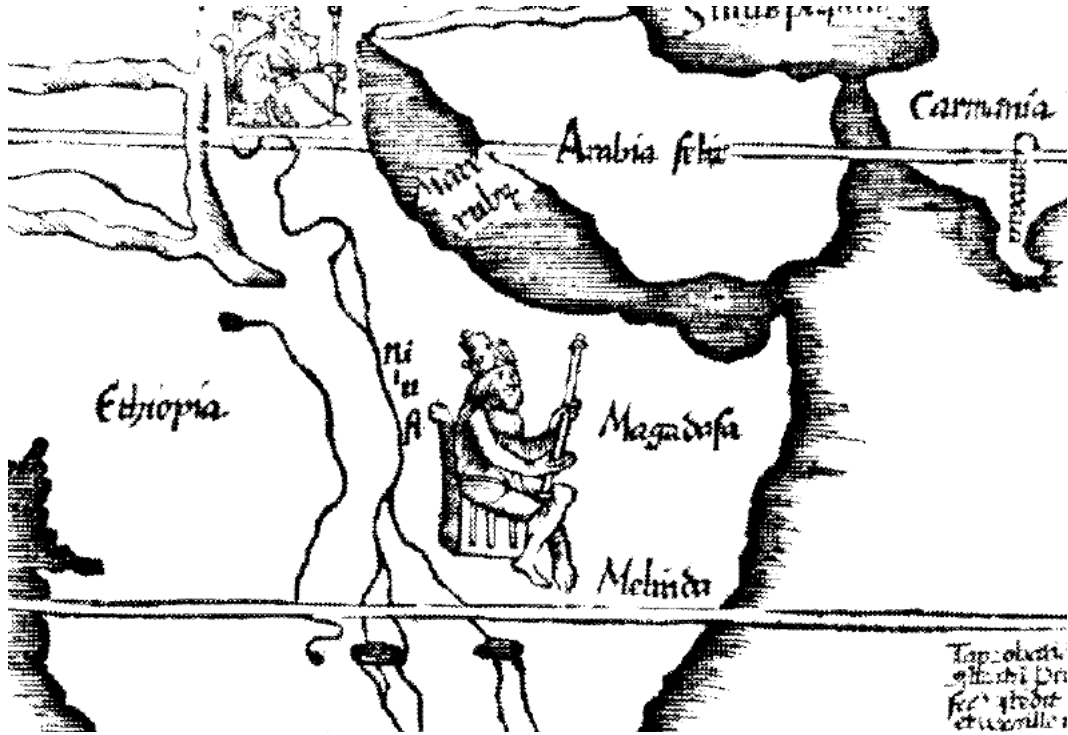
ሳንገባ ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፡ የተባለው ፡ ሀገራዊ ፡ የታሪክ ፡ መዝገባችን ፡ እንደ ፡ መዘገበው ፡ ታሪኩ ፡ ባጨረፈ ፡ እንዲህ ፡ ነው ። ንግሥተ ፡ አዜብ ፡ ማክዳ ፡ ከንጉሥ ፡ ሰሎሞን ፡ የወለደችው ፡ ልጇ ፡ አቤቶ ፡ ምኒልክ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ድረስ ፡ ኼዶ ፡ አባቱን ፡ ተሳልሞ ፡ ለጥቂት ፡ ዘመንም ፡ ሲማር ፡ ከቁየ ፡ በኋላ ፡ ወደናቱ ፡ አገር ፡ መመለሻው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ የንጉሥ ፡ ሰሎሞን ፡ የበክር ፡ ልጅ ፡ ነውና ፡ የእስራኤል ፡ ታላላቆችም ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ የበክር ፡ ልጆቻቸውን ፡ ዐብረው ፡ ከአቤቶ ፡ ምኒልክ ፡ ጋራ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ እንዲሰዱ ፡ ስለ ፡ ተወሰነ ፡ እልፍ ፡ አእላፍ ፡ እስራኤላውያን ፡ ዐብረውት ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገቡ ። ጽላተ ፡ ሙሴም ፡ ከነታቦቷ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዐብራ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገባች ። ንግሥት ፡ ማክዳም ፡ ዐልጋዋን ፡ ለልጇ ፡ ለምኒልክ ፡ ስታወርስ ፡ የኹለት ፡ ነገሥት ፡ ልጅ ፡ መኾኑንና ፡ የተከተለውንም ፡ ዐዲስ ፡ ሕዝብ ፡ ብዛት ፡ አይታ ፡ ኹለቱን ፡ አዋሕዶ ፡ ይገዛ ፡ ዘንድ ፡ የዘር ፡ የሃይማኖት ፡ ልዩነት ፡ ሳይደረግ ፡ መደባዩም ፡ ሕዝብ ፡ መጤውም ፡ ሕዝብ ፡ በእኩል ፡ ዜግነት ፡ በእኩል ፡ መብተና ፡ ነጻነት ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ቃል ፡ በርትዕ ፡ የሚያድሩበትን ፡ ሥርዐት ፡ በሕዝቧ ፡ ሹማምት ፡ አስወስና ፡ ኢትዮጵያ ፡ በርትዕ ፡ ኹነትነት ፡ ተከወነች ፤ ከዋኙም ፡ ሕዝቧ ፡ "ዐም ፡ ሐራ" ፡ ተሠኘ ፡ ሲሉ ፡ ታሪክ ፡ ዐዋቂዎች ፡ አብራርተው ፡ ያስረዳሉ⁶⁶ ።

ይህ ፡ ርትዓዊ ፡ ኹነቷ ፡ ባገናኝፋት ፡ ግዛታዊ ፡ ርጋታ ፡ ጥርየታዊ ፡ ልማትና ፡ ባህላዊ ፡ ብስለት ፡ ዝናዋ ፡ ዓለምን ፡ አዳርሶት ፡ "የጸድቃን ፡ የርቱዓን ፡ አገር" ፡ "የነጻነት ፡ ዐምባ" ፡ "የሥልጣኔ ፡ እናት" ፡ ለመባል ፡ በቃች ። ግዛቷ ፡ እስከ ፡ የመንና ፡ ህንደኬ ፡ እስከ ፡ መኻል ፡ አፍሪቃና ፡ ግብጽ ፡ ድረስ ፡ ተስፋፋ ። ከነዚህ ፡ ኹሉ ፡ አገሮች ፡ ረጋብና ፡ ጦርነት ፡ ያሰደዳቸው ፡ ሕዝቦች ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገብተው ፡ ተርፈውባታል ። ርሷም ፡ ዘር ፡ ሃይማኖት ፡ ሳትለይ ፡ "ድኻ ፡ በቤቱ ፡ ንጉሥ ፡ ነው" ፡ ብላ ፡ ባገራት ፡ ኹሉንም ፡ አስተካክላ ፡ ሠርታቸዋለች ። በነዚህ ፡ ኹሉ ፡ አገሮች ፡ የ"ሐበሾች" ፡ ጥሩ ፡ ዝና ፡ እስከ ፡ ዘመናችን ፡ ገና ፡ ይነገራል ። የእስልምናው ፡ ነቢይ ፡ ሙሐመድ ፡ በሃይማኖቱ ፡ ምክንያት ፡ በራሱ ፡ ወገኖች ፡ በመካከል ፡ ሰዎች ፡ በተወጋ ፡ ጊዜ ፡ ሴት ፡ ልጇን ፡ ሩቃያህንና ፡ ሌሎች ፡ ወገኖቹን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሸሹ ፡ ብሎ ፡ ሲልካቸው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ሥልጡንነት ፡ የሥርዐታቸውም ፡ ርቱዕነት ፡ አስተማማኝነት ፡ ነው ። በዚህም ፡ አልተሳሳተ ፤ እስልምና ፡ ከክርስትና ፡ ሃይማኖት ፡ ከመሠረቱ ፡ የተለየ ፡ ቢኾንም ፡ ዐልፎ ፡ የሌላን ፡ ሃይማኖት ፡ መብት ፡ እስካልተራመደ ፡ ድረስ ፡ ማንም ፡ ቢኾን ፡ በሃይማኖቱ ፡ የማምለክ ፡ መብት ፡ አለው ፡ ብላ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተቀብላ ፡ አስተናግዳቸዋለች ፤ በብሔሯም ፡ ላይ ፡ ሠርታቸዋለች ።

በዘጠነኛው ፡ ምዕት ፡ ዓመት ፡ የዲት-"ጉዲት" ፡ የኢትዮጵያን ፡ መዲና ፡ አክሱምን ፡ መዝብራ ፡ መላ ፡ አገሪቱን ፡ ላርባ ፡ ዘመን ፡ ካጠፋች ፡ ወዲያ ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ ገዢዎቹን ፡ ተከትሎ ፡ ወደ ፡ ደቡብ ፡ አግጣጫ ፡ ፈለሰ ። ግዛቱም ፡ ወደ ፡ ዛጌ ፡ ሥርወ ፡ ነገሥት ፡ ተላልፎ ፡ ለሦስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከባለቃል ፡ ኪዳኑ ፡ አጋቦስ⁶⁷ -ወሰሎሞናዊ ፡ ዘርዐ ፡ ነገሥት ፡ ተለይቶ ፡ ቆየ ።

የዛጌ ፡ ነገሥታት ፡ በተለይ ፡ እንደ ፡ ቅዱስ ፡ ላሊበላ ፡ ያሉት ፡ ታላላቅ ፡ መሪዎች ፡ ነበሩና ፡ ለኢትዮጵያም ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያኖችም ፡ ዐያሌ ፡ ሥራን ፡ አከናውነዋል ። ይህ ፡ ሥራቸው ፡ ቢያስወድዳቸውም ፡ የሥልጣን ፡ ተገቢነት ፡ አልነበራቸውምና ፡ ውሎ ፡ ዐድሮ ፡ (ከሦስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ በኋላ) ፡ የይገበኛል ፡ ጥያቄ ፡ ተነሣባቸው ፡ "መንግሥት ፡ ከነአኩቶ ፡ ለአበ ፡ ወደ ፡ ባለቃል ፡ ኪዳኑ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ትዛወር" ፡ የሚለው ፡ ድምፅ ፡ ዕለት ፡ ተለት ፡ ደጋፊ ፡ እያገኘ ፡ ኼደ ።

66 ነጋ ፡ ነይላ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገጽ ፭፻፭) ፤ ሥልጣንና ፡ ሥልጣኔ ፡ ፓሪስ ፡ ሐምሌ ፡ 30 ፡ ቀን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ። (ያልታተመ)
67 አጋቦስ ፡ የመዝገብያው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ ነው ። የነገሠውም ፡ "ልጁገረድ ፡ የምንገብርለትን ፡ አርዌ ፡ (ደራገን) ፡ ብትገድልልን ፡ ላንተና ፡ ለልጅ ፡ ለጆችክ ፡ እንገዛልክለን ፤ አንተም ፡ ልጆችክም ፡ ከፈቃዳችን ፡ ላትወጡ ፡ ትገዙናላችኹ" ፡ ብለው ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ በተጋቡት ፡ መሠረት ፡ አጋቦስ ፡ አርዌን ፡ ገድሎ ፡ ነግሟል ። ማክዳ ፡ ንግሥተ ፡ ሳባም ፡ የአጋቦስ ፡ 74 ኛ ፡ ትውልድ ፡ ናት ፡ ይላሉ ።

ባ 1518 ፡ ዓ.ም. ፡ ሻልደገዬሚለር ፡ የተባለ ፡ የሆላንድ ፡ ሰው ፡ ከነደፈው ፡ የዓለም ፡ ቢጋር ፡ በከፊሉ ።

(ምስላቸው ፡ የሚታየው ፡ በዘመኑ ፡ አውሮፓውያን ፡ Prestre John • Prêtre Jean ፡ ብለው ፡ በገና ፡ የሚተርኩላቸው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ናቸው ። ማንኛው ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ታሪከኛዎች ፡ ገና ፡ አልተስማሙበትም ፤ እንግሊዝ ፡ "John" ፡ ያለው ፡ ፈረንሳይ ፡ ደግሞ ፡ "Jean" ፡ ያለው ፡ ያማርኛውን ፡ "ጃን ፡ ሆይ" ፡ ላይኾን ፡ አይቀርም ፡ ሲሉ ፡ አንዳንዶች ፡ ጠቀሙዋል ። "መቅደስ ፡ ማርያም" ፡ ትባል ፡ የነበረችውን ፡ የዛሬዬቱን ፡ መቃዲሽ ፡ "Magadasa" ፡ ብሏታል ።)

በ 1262 ፡ ዓ.ም. ፡ በብፁዕ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ (ዕጨጌ ፡ ዘደብረ ፡ ሊባኖስ) ፡ ትንብልና ፡ መንግሥት ፡ ከዛሬው ፡ ዘርዐ ፡ ነገሥት ፡ ወደ ፡ ባለቃል ፡ ኪዳኑ ፡ አጋቦስ-ወሰሎሞናዊው ፡ ዘርዐ ፡ ነገሥት ፡ አላንዳች ፡ ደም ፡ መፋሰስ ፡ ሲመለስ ፡ ዐማራ ፡ ሣይንት ፡ (ዐምሐራ ፡ ሠዩምት⁶⁸) ፡ ላይ ፡ በሕዝብ ፡ ሹማምት ፡ በተመራ ፡ ሀገራዊ ፡ ሽንጎ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዐዲሱን ፡ ሕገ ፡ መንግሥቷን ፡ "ዐፄ ፡ ሥር" ፡ አሠኝታ ፡ ሠርታ ፡ በርትዕ ፡ ኹነትነት ፡ ዳግመኛ ፡ ተከውና ፡ ጸንታለች ። አንድያ ፡ ሀገራዊ ፡ ሥልጣኗም ፡ "ሕዝብ ፡ አንጋሽ ፡ መስፍን ፡ ነጋሽ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ቀዳሽ" ፡ ብላ ፡ ሕጋጊውን ፡ ሥልጣን ፡ ለሕዝብ ፡ ፈጸሟውን ፡ ሥልጣን ፡ ለመስፍን ፡ (ለንጉሠ ፡ ነገሥት) ፡ ፈታሐውን ፡ ሥልጣን ፡ ደግሞ ፡ ለቤተ ፡ ክህነት⁶⁹ ፡ በግብር ፡ ለይታ ፡ ሰጥታ ፡ ባዲስ ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ በሦስት ፡ ደንቦች ፡ አደላድላ ፡ ግዛቷን ፡ በሥልጡንሕዝባዊ ፡ መሠረት ፡ ላይ ፡ ዳግመኛ ፡ አቁማለች ። ዳግመኛም ፡ ይኸው ፡ ርትዓዊ ፡ ኹነቷ ፡ የነጻነትን ፡ የሰላምን ፡ የታላቅነትን ፡ ታሪካዊ ፡ ምዕራፍ ፡ ከፈተላት ። መታበይ ፡ ከዚያም ፡ ውድቀት ፡ እስኪከተል ፡ ድረስ ፡ ተድላው ፡ ደስታው ፡ በዛላት ፡ የቅልጣን ፡ ዘመን ፡ ኾነላት ። ⁷⁰ ውድቀቱም ፡ አልቀረ ፤ በ 1542 ፡ ዓ.ም. ፡ ግራኝ ፡ ሙሐመድ ፡ በዐስማናውያን ፡ አነሣሽነትና ፡ ድጋፍ ፡ የዲት ፡ ከፈጸመችው ፡ ጥፋት ፡ ያላነሰ ፡ ጥፋት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ ፈጸመ ።

ከዚያ ፡ በፊት ፡ እንደ ፡ ዳኝቶች ፡ ኹሉ ፡ ከግራኝ ፡ ወረራም ፡ በኋላ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተመልሳ ፡ በዚህ ፡ ሥልጡንሕዝባዊና ፡ ርትዓዊ ፡ ኹነቷ ፡ በእግዝእት ፡ ሀገርነቷ ፡ በነጻ ፡ ሕዝብነቷ ፡ ሕገ ፡ መንግሥቷን ፡ ራሷ ፡ ሠርታ ፡ እየታደሰች ፡ ተመልሳ ፡ ጸንታለች ። የቀደሙ ፡ አባቶች ፡ ደጋግመው ፡ እንዳስታወሱን ፡ እንዲህ ፡ ያለ ፡ አጠቃላይ ፡ ጥፋት ፡ በታሪኪ ፡ በደረሰባት ፡ ቀጥሮ ፡ ወደ ፡ ጥንተ ፡ ባሕርይዋ ፡ ወደ ፡ ሥልጡንሕዝባዊና ፡ እየተመለሰች ፡ መድኅኒትንም ፡ እያገኘች ፡ ከጥፋት ፡ ድናበታለች ፤ ዐዲስ ፡ ነገር ፡ አይደለም ።

68 "ሠዩምት" ፡ በግእዝ ፡ ሺሜዎች ፡ ማለት ፡ ነው ።

69 "ውኃቱኒ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ተካየደ ፡ ምስለ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ወወሀቦ ፡ ሢሶ ፡ መንግሥት ፡ ወእምይእኬ ፡ ይሠመይ ፡ ዘመን ፡ ዘመነ ፡ ኪዳን ። " (ትርጉም ፡ "ይኸም ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ከአቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ጋራ ፡ ተዋዋለ ፤ ሢሶ ፡ መንግሥትንም ፡ ሰጣቸው ፡ ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ ገምሮ ፡ ያለው ፡ ዘመንም ፡ የቃል ፡ ኪዳን ፡ ዘመን ፡ ይባላል") ። ብዕለ ፡ ነገሥት ፡ ከተሠኘው ፡ መጽሐፍ ፡ የተቀዳ ፡ (ተክለ ፡ ጳድቅ ፡ መክሪያ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ከዐፄ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ እስከ ፡ ዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፤ ተስፋ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1951 ፡ ዓ.ም. ። ገጽ ፡ 22-3 ።)

"...ወበእንተዝ ፡ ወሀቦሙ ፡ ለውሉዱ ፡ አሐደ ፡ እደ ፡ እምሠለስቱ ፡ እድ ፡ መንግሥተ ፡ ወምክናን ፡ ወሥልጣን ፡ ወሢመ ፡ እምውሉደ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ዕጨጌ ፡ በኪዳን ፡ ወመሐላ ፡ ወእምውሉደ ፡ አባ ፡ ኢየሱስ ፡ ሞአ ፡ ዐቃቤ ፡ ሰዓት ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሎሙ ፡ ርስተ ፡ ለትውልደ ፡ ትውልድ ። " (ትርጉም ፡ "ሰለዚህ ፡ ከመንግሥት ፡ ከግዛትና ፡ ከሥልጣን ፡ አንድ ፡ ሦስተኛውን ፡ ሰጣቸው ፤ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖትን ፡ በቃል ፡ ኪዳንና ፡ በመሐላ ፡ ዕጨጌ ፡ ብሎ ፡ ሾማቸው ። አባ ፡ ኢየሱስ ፡ ሞአንም ፡ ዐቃቤ ፡ ሰዓት ፡ ብሎ ፡ ለትውልደ ፡ ትውልድ ፡ ርስት ፡ አድርጎላቸው ፡ ሾማቸው ። ") ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ከተሠኘው ፡ መጽሐፍ ፡ የተቀዳ ፡ (ተክለ ፡ ጳድቅ ፡ መክሪያ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ከዐፄ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ እስከ ፡ ዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፤ ተስፋ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1951 ፡ ዓ.ም. ። ገጽ ፡ 22-3 ።)

70 ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገፍፌራል) ፤ ሥልጣንና ፡ ሥልጣኔ ፡ ፓሪስ ፡ ሐምሌ ፡ 30 ፡ ቀን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ። (ያልታተመ)

ነቢዩ ፡ ዳዊት ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አናግሮት ፡— ኢትዮጵያ ፡ ታቦጽሕ ፡ እደዊሃ ፡ ጎበ ፡ እግዚአብሔር⁷¹ ፡ ሲል ፡ ጧት ፡ የተነበየላት ፡ አምላካዊ ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ እንሆ ፡ ለሦስት ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ ጸንቶ ፡ ኖሯል ፤ ወደ ፡ ፊትም ፡ እስከ ፡ ዘመን ፡ ፍጻሜም ፡ ጸንቶ ፡ ይኖራል ።

የኢጣሊያ ፡ አገሳሪ ፡ ጎይል ፡ ቅኝ ፡ ግዛት ፡ ሊያደርጋት ፡ ቢመጣ ፡ በነጻ ፡ ሕዝብነት ፡ መንፈሷ ፡ ዐድዋ ፡ ላይ ፡ ድል ፡ አድርጋው ፡ የቅኝ ፡ ገዢነትን ፡ ግብአተ ፡ መሬት ፡ ለመቼውም ፡ ፈጽማበታለች ። ያርባ ፡ ዓመት ፡ ቂሙን ፡ ሊወጣ ፡ ይቀናው ፡ መስሎት ፡ የፋሺዝምን ፡ ዓላማ ፡ አንግቦ ፡ ዳግመኛ ፡ ቢወራት ፡ አኹንም ፡ በዚህ ፡ የነጻ ፡ ሕዝብነት ፡ መንፈሷ ፡ ድል ፡ መታ ፡ አባራዋለች ፤ የፋሺዝምንም ፡ ዜና ፡ ሞት ፡ በቀዳሚትነት ፡ ለዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ አብሥራበታለች ። ቅኝ ፡ ገዢነትን ፡ ድል ፡ ብታደርግ ፡ ፋሺዝም ፡ ተተካ ፤ ፋሺዝምንም ፡ ድል ፡ ብታደርግ ፡ "ኔዎኮሎኒያሊዝም" /ተሐድሶ ፡ ቅኝ ፡ ገዢነት ፡ ተደርቦ ፡ ተሰውሮ ፡ መጣባት ።

አባቶቻችንና ፡ እናቶቻችን ፡ ወንድሞቻችንና ፡ እናቶቻችን ፡ ላለፉት ፡ 70 ፡ ዓመታት ፡ "ተሐድሶ ፡ ቅኝ ፡ ገዢነት"ን ፡ በያጣጣጫው ፡ በየግንባሩ ፡ ሲታገሉ ፡ የከፈሉትን ፡ መሥዋዕትነት ፡ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ አያውቀውም ። ታሪኩ ፡ አልተጻፈም ። ስለ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ አቋማቸው ፡ በእጅ ፡ አዙር ፡ በግዞት ፡ በክስ ፡ በእስርና ፡ በስደት ፡ የተንገላቱት ፤ በጥይት ፡ የተቁሉት ፤ ከርስታቸው ፡ የተነቀሉት ፤ በ"ሐኪም" ፡ መርዝ ፡ ያለቁት ፡ የቀድሞ ፡ ዐርበኛዎችና ፡ መኳንንት ፤ በተሐድሶ ፡ ቅኝ ፡ ገዢነት ፡ ምንዳሴ ፡ የተመነደቡትና ፡ የተንጨበረሩት ፡ ያንድነት ፡ ወገኖች ፤ ጉም ፡ በሚያስጨብጥ ፡ "አይዲዮሎጂ" ፡ ተታለው ፡ የጠፉት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ወጣቶች ፤ በርባና ፡ ቢስ ፡ የመገንጠል ፡ ፍልሚያ ፡ ወንድማማቾች ፡ እናትማማቾች ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የተላለቁበት ፡ ዕልቂት ፤ በሰው-ሠራሽ ፡ ረታብ ፡ ክፉ ፡ ሞትን ፡ የሞቱትና ፡ የሚሞቱት ፡ እልፍ ፡ አእላፍ ፡ ወገኖቻችን ፤ አስቀድሞ ፡ በ"ማርክዚዝም-ሌኒኒዝም" ፡ ሰብብ ፡ ርስት ፡ ተዘርፎ ፡ ዛሬ ፡ ለውጭ ፡ ባለሀብቶች ፡ በብላሽ ፡ የሚቸበቸብበት ፡ ሸር ፤ ሌላም ፡ ተዘርዝሮ ፡ የማያልቅ ፡ ያለፈ ፡ ያላና ፡ ነገም ፡ ገና ፡ የማያልፍልን ፡ የተሐድሶ ፡ ቅኝ ፡ ገዢነት ፡ ግፍ ፡ አለብን ። በቀል ፡ የእግዚአብሔር ፡ ነውና ፡ ላለፈው ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ አንበቀልም ፤ ላለውና ፡ ለሚመጣው ፡ ኹሉ ፡ ግን ፡ ከመከላከል ፡ ወደ ፡ ኺላ ፡ አንልም ። ሐዋርያው ፡ "እንግዲህ ፡ በሕይወት ፡ ኾነን ፡ ብንኖር ፡ ወይም ፡ ብንሞት ፡ የጌታ ፡ ነን" ፡ ሲል ፡ እንዳስረዳው⁷² ፡ ሞት ፡ የሞተልን ፡ ሕያዋን ፡ ነን ።

ፋሺዝምን ፡ ድል ፡ ያደረጉ ፡ ዐርበኛዎች ፡ ተሐድሶ ፡ ቅኝ ፡ ገዢነት ፡ እጅግ ፡ በረቀቀ ፡ መንገድ ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ሲከብና ፡ ሲሠርግ ፡ ሲሸረሸርና ፡ ሲንድ ፡ 33 ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ እየታገሉትም ፡ እያጠኑትም ፡ ቈይተው ፡ መጨረሻውን ፡ ጊዜ ፡ ያልፈታውን ፡ ፍቱን ፡ መድኃኒት ፡ ከጥንታዊው ፡ ሥልጣኔያችን ፡ ቀምመው ፡ ለሱም ፡ ምሰን ፡ አግኝተውለት ፡ ባዲስ ፡ ስም ፡ "ሥልጡንሕዝብና" ፡ ብለው ፡ ሰይመው ፡ አስተላልፈውልን ፡ ዐልፈዋል ። በመድኃኒቱ ፡ መዳንና ፡ ማዳን ፡ የዛሬው ፡ ትውልድ ፡ ታሪካዊ ፡ ተልእኮው ፡ ኾኗል ።

የዛሬው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ትውልድ ፡ ትግል ፡ በሥልጡንሕዝብናው ፡ ርትዕ ፡ ሕዝባዊ ፡ አንድነቱን ፡ አጽንቶ ፡ የተገፈፈውን ፡ ሀገራዊ ፡ እግዚአናውን ፡ ዳግመኛ ፡ ማስከበር ፤ እግዚአናውንም ፡ አስከብሮ ፡ ዐዲሱን ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱን ፡ መሥራትና ፡ የርትዕ ፡ ኹነቱን ፡ ዳግመኛ ፡ መከወን ፡ ይኾናል ። ይህ ፡ አንድነቱ ፡ እስላም ፡ ክርስቲያን ፡ ደገኛ ፡ ቁለኛ ፡ ሳይል ፡ ኹሉንም ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዜጋ ፡ ለሀገራዊ ፡ እግዚአናው ፡ መከበር ፡ የሚሰበሰብ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ማንም ፡ አይሰየው ። የኢትዮጵያ ፡ ዕትብት ፡ የተቀበረባት ፡ ባሕር ፡ ምድርም ፡ ብትኾን ፡ ፈረንጅ-ቅድ ፡ አቡጃዲዋን ፡ አውልቃ ፡ ጥላ ፡ ያበሻ ፡ ቀሚሷን ፡ በፍቅር ፡ አጥልቃ ፡ ዐሥራ ፡ አራተኛ ፡ ወንበሯን ፡ ይዛ ፡ በኢትዮጵያዊ ፡ ህልውናዋና ፡ እግዚአናዋ ፡ ዐዲሷን ፡ ሥልጡንሕዝባዊት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ትኾናለች ።

ይህንኑ ፡ ሀገራዊ ፡ ዓላማችንን ፡ ለመፈጸም ፡ ባ 1966 ፡ ዓ.ም. ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ዐይነተኛዎች ፡ አፈ ፡ ጉባኤዎች ፡ በተሰጠው ፡ ዐደራና ፡ ሥልጣን ፡ መሠረት ፡ አካል ፡ ሠርቶ ፡ የተቋቋመው ፡ ዮኢተዮጵያውያን ፡ ሀገራዊ ፡ ሥልጡንሕዝባዊ ፡ ኦንድነት ፡ (ኢ.ሀ.ሥ.ክ.) ፡ ይታገላል ።

ስላንድነቱ ፡ ግብር ፡ ለመነጋገር ፡ ይህ ፡ መመሪያ ፡ ተገቢው ፡ ቦታ ፡ ስላልኾነ ፡ ያንድነቱን ፡ ትእምርተ ፡ ቃል ፡ አመልክቼ ፡

አንባብያችን ፡ ወደ ፡ ኢ.ሀ.ሥ.ክ. ፡ እመራቸዋለች ።

71 "ኢትዮጵያ ፡ እጆቿን ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ትዘረጋለች" ፡ መዝ.67 ፡ (68) ፡ ቀ.31 ።
72 ሮሜ ፡ 14 ፡ 8 ።

1.3 "ከንቋነታችን ፡ ከፊደላችን ፡ ይዘምራለን!"

ከጥቂት ፡ ዓመታት ፡ በፊት ፡ በምዕራብ ፡ አውሮፓ ፡ በተካኸደ ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ ጉባኤ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ታላቅ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ዐዛውንት ፡ ተነሥተው ፡ ለተሰበሰበው ፡ ሕዝብ ፡— አንድነታችን ፡ ከፊደላችን ፡ ይዘምራል ፤ ፊደላችን ፡ አንድ ፡ አድርገናል ። ፊደላችን ፡ ሲከፋፈል ፡ ግን ፡ አንድ ፡ የነበርነው ፡ ሕዝብ ፡ እንከፋፈላለንና ፡ ስለ ፡ ፊደላችን ፡ እንቁርቁር ፡ ሲሉ ፡ የገለጹትን ፡ ጥልቅ ፡ ሐሳብ ፡ ብዙው ፡ ሰሚ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ያስተዋለው ፡ አልመሰለም ፡ ነበር ።

አኹን ፡ ላይ ፡ በዘረዎችን ፡ ስንመለከት ፡ የ"ቁቤ" ፡ ጸሐፍ ፡ እመካላችን ፡ ተተክሎ ፡ ምን ፡ ያክል ፡ እንደ ፡ ከፋፈለን ፡ ኸላችንም ፡ ተገንዝበናል ።

የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ አንድነት ፡ በቋንቋው ፡ ባማርኛው ፡ ብቻም ፡ አይደል ፤ በፊደሉም ፡ እንጂ ። ጉራግኛም ፡ ኾነ ፡ አንዋቅኛ ፡ አረምኛም ፡ ኾነ ፡ ሱማልኛ ፡ ትግርኛም ፡ ኾነ ፡ ወላይትኛ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉም ፡ ባንድ ፡ ቅርጽ ፡ ባንድ ፡ ድምፅ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደልና ፡ ጸሐፍ ፡ እኩል ፡ ይደምጣሉ ፡ እኩል ፡ ይጻፋሉ ። ወረድ ፡ ብለን ፡ እንደምናየው ፡ የ"ቁቤ" ፡ ጸሐፍ ፡ ሙሉውን ፡ ጉዳት ፡ እንጂ ፡ አንዳችም ፡ ጥቅም ፡ አላመጣልን ፡ አያመጣልንም ፤ ልንጥለው ፡ እንገደዳለን ።

ለየትኞቹም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ ይህ ፡ የ"ቁቤው" ፡ ጸሐፍ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ጸሐፍ ፡ በልጦ ፡ የሚታይባቸው ፡ መስፈርት ፡ የሉም ። በደንዳንዱ ፡ መስፈሪያ ፡ (በፊደል ፡ ብዛት ፡ በድምፅ ፡ ብዛት ፡ ባሻሚነት ፡ በችሎታ ፡ ወዘተ.) ፡ የኢትዮጵያው ፡ ጸሐፍ ፡ ተሸሎ ፡ ይገኛል ።

እንደ ፡ እውነቱ ፡ ይህ ፡ አንድያ ፡ ፊደላችን ፡ ከኢትዮጵያም ፡ ዐልፎ ፡ ተርፎ ፡ መላ ፡ ጥቅር ፡ አፍሪቃን ፡ በተሟላና ፡ በተስማማ ፡ ኹኔታ ፡ ሊያገለግለውም ፡ ሊያገናኘውም ፡ ሊያዋህደውም ፡ ይችላል ።

በእነዚህ ፡ እውኖች ፡ መነሻነትና ፡ መንፈስ ፡ ለዘላቂው ፡ ሀገራዊ ፡ ዓላማችንም ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ሊያገለግል ፡ እንሆን ፡ ታንጸል ።

1.4 ዋዜማ ፡ ግእዝ-ዐማርኛ ።

ዋዜማ ፡ 2000-2003 ፡ በ Unicode ፡ አቀማመር ፡ ላይ ፡ በመታነጸቸው ፡ ከቀደሙት ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ክለሳዎች ፡ (ክለሳ ፡ 1.0 ፡ እስከ ፡ 1.5) ፡ ባቀማመር ፡ ፈጽሞ ፡ ይሰጥ ፤ በቅርጹ ፡ ፈሊጥና ፡ በመፍቻ-ገበታው ፡ አስታተር ፡ ደግሞ ፡ የቀደሙትን ፡ ክለሳዎች ፡ አሻሽለዋል ። ይህም ፡ መሻሻል ፡ የተገኘው ፡ ከ ANSI ው ፡ ይልቅ ፡ የ Unicode ፡ አቀማመር ፡ ኹሉንም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፊደሎች ፡ ባንድ ፡ ቅርጽ ፡ ለማጠቃለል ፡ ስለሰቻለ ፡ ነው ።

ስሙ ፡ አስቀድሞ ፡ እንደሚነግረው ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ነገ ፡ ወደሚመሠረተው ፡ ወደ ፡ ዘላቂው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐት ፡ ወይም ፡ ደንብ ፡ የሚያሸጋግር ፡ ድልድይን ፡ ለመኾን ፡ የተሟላ ፡ አመሠራረት ፡ አለው ።

- ባንድ ፡ ወገን ፡ ሊቃውንት ፡ አባቶቻችን ፡ በመጽሐፍ ፡ መዝግበው ፡ በልማድ ፡ ጠብቀው ፡ በትውፊት ፡ ባወረሱን ፡ የቋንቋም ፡ የፊደልም ፡ የጸሐፍም ፡ መሠረት ፡ ላይ ፡ ታንጸል ።
- በሌላው ፡ ወገን ፡ ከአህጉራዊው ፡ የማስለያ ፡ አቀማመር ፡ (Unicode) ፡ ጋራ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ይሰማማል ፡ ይዋደዳል ።

ዘላቂው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐት ፡ ገና ፡ አልተደነገገም ፡ አልተሠራም ። ርግጥ ፡ ነው ፡ የማስለያ ፡ ደንብ ፡ ድንጋጌ ፡ ተቋማት ፡ "በቃኹ ፡ ነቃኹ" ፡ ብለው ፡ ላለቡት ፡ ዓላማ ፡ በመሰላቸውና ፡ በሚፈልጉት ፡ ዐይነት ፡ ለኢትዮጵያና ፡ ለቋንቋዎቿ ፡ የማስለያ ፡ ደንብን ፡ ማርቀቃቸውና ፡ ለማስፈጸም ፡ መጣደፋቸው ፡ ይሰማል ። "አስጸደቅነው ፤ አስፈጸሙ" ፡ ቢሉም ፡ ቅሉ ፡ ለዘላቂነቱ ፡ ዋስትና ፡ የሚኖረው ፡ በሕጋዊ ፡ መንግሥት ፡ ሥልጣን ፡ ሲፈቀድና ፡ ሲጸድቅ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ጉዳዩ ፡ የእግዚአናም ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቻይናና ፡ ጃፓን ፡ ለየራሳቸው ፡ እንዳደረጉት ፡ ኹሉ ፡ እኛም ፡ የሚሻለንን ፡ እኛው ፡ ጠንቅቀን ፡ ዐውቀን ፡ ባፈጸም ፡ ደረጃ ፡ የሚጠየቀውን ፡ የሥራ ፡ ስታፌ ፡ ኹሉ ፡ በመፍቀድ ፡ ዘላቂውን ፡ የማስለያ ፡ ደንባችንን ፡ አብጅተን ፡ አህጉራውያኑ ፡ ተቋማት ፡ የፈቃዳችንን ፡ እንዲፈጽሙልን ፡ የማስደረግ ፡ የእግዚአና ፡ መብታችንን ፡ አስቀድመን ፡ ማስከበር ፡ ግዴታችን ፡ ይኾናል ።

ይህ ፡ እስኪፈጸም ፡ ድረስ ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ለኢትዮጵያዊው ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐት ፡ ድንጋጌ ፡ የሚበጀውን ፡ ሐሳብ ፡ ንድፍና ፡ ክንዋኔ ፡ በየጊዜው ፡ ለሕዝብ ፡ እንዲሁም ፡ ለሚመለከታቸው ፡ ተቋማት ፡ ስሜትና ፡ አገልግሎት ፡ እያቀረበ ፡ የኹሉንም ፡ ስታፌና ፡ አስተያየት ፡ በማዋሐድ ፡ ዘላቂው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የስሌት ፡ ሥርዐት ፡ እስኪበጅ ፡ ድረስ ፡ የማስለያ ፡ መጻፊያ ፡ ሥርዐቱን ፡ እየከለሰና ፡ እያሻሻለ ፡ ማበርከቱን ፡ ይቀጥላል ።

1. General Presentation

1.1 G'z or Old-Ethiopic

Ethiopia is an old country with a rich literary tradition. Her most ancient language G'z (a Semitic or Afro-Asiatic language with the most developed and yet simplest syntax among all the Semitic languages), has given rise to Amharic, which became the national and official language of Ethiopia from the 11th century AD.

Both languages are powerfully generative (from a given HC or radical, up to 200 or more other words are derived, following some very regular and simple rules), and share a very complete syntax.

1.2 G'z-Amharic or New-Ethiopic

"Amhara" stands for "am" people, and "hara" independent, and translates into "Free People" or "citizens of the Ethiopian State of Right". It is the designation of Ethiopian citizens since the reign of Emperor Mnilk 1st (10th century B.C.) when Ethiopia was reconstituted as a State of Right.

After the destruction of the Ethiopian capital Akwsm and the devastation of a significant part of the country, brought upon by the anti-Christian rebel, Yodit (also known as "Gwdit" | "the monstress"), in the 9th century A.D., there followed a southward shift of the political, economic, cultural and demographic centre of gravity. By the 11th century, during the Zagwé dynasty, Amharic, the language of the Free People, already the national language of Ethiopia, confined G'z to ecclesiastical and scholarly usage, and became the official language of Ethiopia. Since Ethiopians are predominantly Christian (70% of the total population, or some 63 million out of a population of 90 million in 2009, are followers of the Ethiopian Orthodox Tewahdo⁷³ Church), Amhara is synonymous with Christian; on the other hand Muslims are also called Amhara-Selemt.

In addition to being the national language of Ethiopia, Amharic is the "meta-language" of G'z: it is the language, among all other Ethiopian languages, that most completely and

1. Présentation générale

1.1 G'z ou éthiopien ancien

L'Éthiopie est un vieux pays avec une tradition littéraire riche. Sa langue la plus ancienne, le G'z (une langue sémitique ou afro-asiatique dont la grammaire est parmi les plus simples mais aussi les plus développées de toutes les langues sémitiques) a donné naissance à l'amharique, langue nationale et officielle de l'Éthiopie depuis le 11ème siècle de notre ère.

Ces deux langues sont puissamment génératives (à partir d'un quelconque HC ou radical, 200 mots ou plus sont générés, suivant des règles simples), et partagent une grammaire très complète.

1.2 G'z-amharique ou éthiopien nouveau

"Amhara", composé de "am" peuple et "hara" indépendant, peut se traduire par "Peuple Libre" ou "citoyens de l'État de Droit éthiopien". C'est la désignation des citoyens éthiopiens depuis le règne de l'empereur Mnilk 1er (10ème siècle avant J.C.) lorsque l'Éthiopie fut reconstituée en un État de Droit.

Après la destruction de l'ancienne capitale éthiopienne Akwsm par la rebelle Yodit "Gwdit" ["la monstress"], au 9ème siècle A.D., s'enclencha un mouvement vers le Sud des centres de gravité politique, économique, culturel et démographique. À partir du 11ème siècle A.D., sous la dynastie des Zagwés, l'amharique, langue du Peuple Libre -- déjà langue nationale de l'Éthiopie -- relégua le g'z à l'usage ecclésiastique et savant, pour devenir la langue officielle de l'Éthiopie. Puisque les éthiopiens, dans leur grande majorité, sont chrétiens (70% de la population totale de 90 million d'habitants en 2009, soit 63 million, appartiennent à l'Église Orthodoxe Tewahdo Éthiopienne), Amhara est synonyme de chrétien; les musulmans sont aussi appelés Amhara-Selemt.

L'amharique, langue nationale, sert en outre de "méta-langage" du g'z: de toutes les langues éthiopiennes, c'est celle qui traduit le plus complètement et le plus précisément le g'z, et aussi la langue d'enseignement du g'z.

73 The Ethiopian Orthodox Tewahdo Church is the largest of the six Oriental Churches which comprise with Her, the Armenian Apostolic Church, the Coptic Orthodox Church of Egypt, the Malankara Orthodox Church of India, and the Syriac Orthodox Church.

most precisely translates G'z, and the language in which G'z is taught.

Amharic is spoken, today, by 90 million people in Ethiopia⁷⁴ (including Bahr Mdr), and more than two million around the World. Amharic is, thus, in the top fifteen most spoken languages of the World, the most spoken African language, and the second most spoken Afro-Asiatic (or Semitic) language, after Arabic.

1.3 The Wazéma Countdown

Wazéma System started life in 1996 AD in its Apple-Mac version without ever being released, until the Windows version (started in 1999 AD) was released in July 2000 AD.

From version 1.0 till version 1.5, Wazéma System was based on ANSI (the 256 character encoding system), which meant the reliance on a layered font system to allow the entry of the numerous Ethiopic characters (over 300).

The advent of Unicode and its comprehensive encoding system has since, definitively changed all this. Unicode has introduced a new era in World Computing, and Wazéma System, through its latest Wazéma2000-3 versions, is drawing from it maximum benefit to serve its worldwide user community.

L'amharique est aujourd'hui parlée par 90 million d'individus en Éthiopie⁷⁵ [y compris le Bahr Mdr], et plus de 2 million dans le reste du monde. Elle est ainsi parmi la quinzaine des langues les plus parlées du Monde, la langue la plus parlée d'Afrique Noire, et la deuxième langue afro-asiatique [ou sémitique] la plus parlée, après la langue arabe.

1.3 Le compte à rebours Wazéma

Wazéma Système vit le jour en 1996 AD dans sa version Apple-Mac, laquelle ne fut cependant pas disponible au public jusqu'à ce que la version Windows [commencée en 1999 AD] soit lancée en Juillet 2000 AD.

Dans ses versions 1.0 à 1.5, Wazéma Système était établi sur la base du codage ANSI à 256 caractères, ce qui força la constitution de strates de polices de caractères afin que les nombreux caractères éthiopiens puissent être accessibles.

La venue de Unicode et son système de codage exhaustif a entièrement transformé la situation. Unicode a amorcé une ère nouvelle de l'informatique mondiale que Wazéma Système, dans ses nouvelles versions Wazéma2000-3, tente de tirer au maximum profit pour servir ses usagers partout dans le Monde.

74 Figures given by the web site www.ethnologue.org regarding speakers of Ethiopian languages are, for Amharic at least, 19th century figures, and based on the false premiss that the Amhara are an ethnic group. Amhara is synonymous with (Ethiopian) citizen, irrespective of "ethnic" origin. Likewise, the widely disseminated figures (and comments) provided by certain intelligence agencies and institutions (systematically and perniciously repeated by Western media), reflect more their own imperialist or neo-colonialist agenda than anything tangible; they are misleading and best avoided. As a general rule, "official" statistics on Ethiopia should be given little credence; instead it is far safer to establish one's own estimates using indirect means such as sample statistics, or even independent expert opinion. Thus, statistics on religious affiliation, for example, can easily be ascertained anywhere in the World where more than 100 Ethiopians are randomly assembled. Similarly, the fictive data on the "ethnic make up" of Ethiopia that is being widely published by the Western media, with renewed vigour lately, can also be easily uncovered as misinformation with more macabre ulterior motives: the break-up of the country into small neo-colonies. "Who sows wind, ..."

75 Les données, concernant les langues éthiopiennes, fournies par le site www.ethnologue.org sont des données du 19ème siècle, du moins en ce qui concerne l'amharique. Elles sont, par ailleurs, fondées sur la prémisse erronée que les amharas sont un groupe ethnique. Amhara est synonyme de citoyen éthiopien, quelque soit l'origine "ethnique". De même, certaines données et commentaires largement disséminés et émanant de certaines agences de renseignements et autres institutions (que les médias occidentales répètent de manière systématique et pernicieuse), reflètent davantage leurs agenda impérialistes ou néo-colonialistes qu'autre chose de tangible; elles sont trompeuses et à éviter à tout prix. En règle générale, on ne devrait accorder que peu de fiabilité, aux données statistiques "officielles" sur l'Éthiopie; il est bien plus sûr d'établir ses propres estimations en utilisant des moyens indirects comme les échantillons statistiques, ou même les opinions d'experts indépendants. Ainsi, les statistiques sur l'appartenance religieuse, par exemple, peuvent aisément être vérifiées partout dans le monde où plus de 100 Éthiopiens sont rassemblés au hasard. De manière similaire, les données fictives sur la "composition ethnique" de l'Éthiopie, que les médias occidentales diffusent largement et avec une vigueur accrue ces derniers temps, peuvent être aussi aisément dévoilées comme étant de la désinformation avec des motifs ultérieurs macabres: l'éclatement du pays en petites néo-colonies. "Qui sème le vent ..."

Following Wazéma2000-2, Wazéma2003 provides, now, features that were absent from the previous ANSI versions of Wazéma System: Ethiopic as well as European and International characters are available in the same Wazéma font and from the same Wazéma keyboard system.

Ethiopian computing is in the process of standardisation complicated by Ethiopia's political woes. These stem from the unwelcome interest her enormous strategic and geopolitical importance, her untapped human, agricultural, mineral, hydraulic resources, her unsurpassed historical, cultural and civilisational potentialities arouse.

If, in the meantime, Ethiopia does not pull her acts together, standardisation will be done "for" her rather than "by" her, with all the risks and dangers that such a course of action will engender, for the long term (as standards have rather long lives).

Notwithstanding, Wazéma System seeks to provide the best possible Ethiopian writing system with what existing encoding and system configurations allow, while at the same time exploring novel features to be considered for inclusion in the future standard.

Wazéma System is based on Unicode, in terms of its encoding, but offers also and in parallel, an alternative encoding (in the Private Use Area) that allows a better exploitation of the systematic arrangement of the Ethiopic alphabet for future language processing applications and experimentations.

Localisation issues are only indirectly addressed here, but are likely to gain greater attention in the coming months and years. After the issue of encoding, localisation will constitute the most sensitive issue in the standardisation endeavour.

Wazéma2003 comme Wazéma2000-2, est fondé sur le codage Unicode; de ce fait il offre des fonctionnalités que les précédentes versions ANSI de Wazéma n'offraient pas: des caractères éthiopiens, occidentaux et internationaux sont désormais disponibles dans la même police de caractères de Wazéma et par le biais du système de clavier Wazéma.

L'informatique éthiopienne subit, à l'heure actuelle, un processus de standardisation qui est rendu complexe par la convoitise que suscite la très grande importance stratégique et géo-politique de l'Éthiopie, ses immenses ressources humaines, agricoles, hydrauliques, minérales, ainsi que les potentialités historiques, culturelles et de civilisation dont elle dispose.

Si, entre temps, l'Éthiopie ne se ressaisit pas, Il semble que le standard informatique éthiopien se fera "pour" l'Éthiopie et non pas "par" l'Éthiopie, avec tous les risques et dangers que cela peut engendrer pour le long terme.

Malgré tout, Wazéma Système tâchera d'offrir un système d'écriture de qualité, dans la limite de ce que le standard et les configurations permettent, tout en explorant en parallèle des aspects novateurs, susceptibles d'être considérés pour inclusion dans le standard à venir.

Wazéma Système offre en parallèle au codage Unicode de l'éthiopien, un codage de caractères éthiopiens (dans la Zone d'Usage Privé) qui permet une meilleure exploitation de l'ordonnancement séquentiel de l'alphabet éthiopien dans des applications de traitements de langages.

La question de la localisation de ce que l'on pourrait appeler l'habillage informatique, n'est traitée ici que de manière indirecte; mais elle fera l'objet d'une attention grandissante dans les mois et années à venir. Après la question du codage, c'est sans doute celle qui sera la plus délicate à traiter.

የዋዜማ : ቅርጾች

WAZÉMA FONTS • POLICES DE CARACTÈRES WAZÉMA

የዋዜማ : ቅርጾች : ከ ANSI : ከቀመመር : (የቀድሞው)

Wazéma Fonts for ANSI encoding • Polices de caractères Wazéma pour le codage ANSI

ዋዜማ : በደስታ ፤

ዋዜማ : በተስፋ ፤

ዋዜማ : በኪዳን ፤

ዋዜማ : በቀከም ፤

ዋዜማ : በመስቀል ፤

ዋዜማ : በጽዮን

የዋዜማ : ቅርጾች : ከ Unicode : ከቀመመር : (ዐዲስ)

Wazéma Unicode Fonts • Polices de caractères Unicode Wazéma

ዋዜማ : በደስታ ፤

ዋዜማ : በተስፋ ፤

ዋዜማ : በዐዲስ : ከበባ

2. የዋኬማ : 2003 : ተከካ

Wazéma2003 Installation • Installation de Wazéma2003

የዋኬማ : ሥርዐት : ተከካ ፡ ፈጽሞ ፡
አያስቸግርም ። የሚከተሉትን ፡ ሦስት ፡
የተከካ ፡ ረድፎች ፡ አንድ ፡ ባንድ ፡
ይውሏቸው ፡:-

The installation of Wazéma
System is straightforward. You
simply have to follow these 3
steps one by one:

L'installation de Wazéma
Système est simple; il vous
suffit de suivre les 3 étapes
suivantes:

2.1 Windows

ከ) የተከካ ፡ ሰነዶች ፡ ጨልካ ።

A) Extraction of Installation Files

A) Extraction de fichiers d'installation

ዋኬማ : 2003 ፡
ለመትከል ፡ wazema.exe ፡
የተሠኘውን ፡ ተከናዋኝ ፡ ሰነድ ፡
በመጠቀሚያው ፡ መቀጭቀጭ ፡
ክንዋኔውን ፡ ማስገናኘት ፡ ተከናዋኝ ፡
ሰነድም ፡ በገዛ ፡ እጁ ፡ ተፈልፋሎ ፡
አስቀድሞ ፡ አተመደበለት ፡

Start the installation of
Wazéma2003 by double-
clicking the self-extracting
executable file wazema.exe to
extract the installation files
(Wazéma fonts and keyboard
systems) into folder

Pour installer Wazéma2003,
cliquez deux fois sur
wazema.exe pour extraire dans
le dossier

C:\Wazéma2003 v3.0

C:\Wazéma2003 v3.0

አተሠኘው ፡ ማኅደር ፡ ውስጥ ፡
ለተከላው ፡ የሚፈለጉትን ፡ ሰነዶች ፡
ኸሉ ፡ ያከማቻል ።

in the C drive of your PC.

du lecteur C de votre PC, tous
les fichiers d'installation (à la
fois les polices de caractères
Wazéma et les systèmes de
claviers Wazéma).

በ) የቅርጽ ፡ ተከካ ።

B) Fonts Installation

B) Installation des polices

እ C:\Wazéma2003 v3.0 ፡
ማኅደር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡
የዋኬማ ፡ ሥርዐት ፡ ቅርጾች ፡ (A0
Addis Abeba Unicode, A0 Desta
Unicode, A0 Tesfa Unicode),
በ Control Panel

Install the Wazéma fonts by
selecting them with the mouse,
to drag and drop them from
C:\Wazéma2003 v3.0 into the
FONTS folder found inside the
WINDOWS folder of your PC.

Pour installer les polices de
caractères Wazéma,
sélectionnez-les à partir du
dossier C:\Wazéma2003 v3.0,
pour les placer dans le dossier
C:\Windows\Fonts de votre PC.

አማካይነት ፡ ወይም ፡ በቀጥታ ፡

(you may also use the
CONTROL PANEL to install the
fonts; the latter is the method
recommended for Windows XP
and Vista)

(Vous pouvez aussi installer les
polices par le biais du panneau
de configuration; c'est la
procédure recommandée pour
Windows XP et Vista).

እ C:\Windows\Fonts ፡ ማኅደር ፡
ውስጥ ፡ ሲከታቸው ፡ ቅርጾቹ ፡
አማስሊያው ፡ ላይ ፡ ይተከላሉ ።

From now on, any Unicode (or
UTF8) encoded file, written
with Ethiopic characters will be
readable from your PC.

A partir de maintenant, tout
fichier de format Unicode (ou
UTF-8) contenant des
caractères éthiopiens est lisible
depuis votre ordinateur.

በ Unicode ፡ ወይም ፡ በ UTF8 ፡

አቀማመጥ ፡ መሠረት ፡ በኢትዮጵያ ፡
ፊደል ፡ የተጻፈ ፡ ሰነድ ፡ ኸሉ ፡
ከንግዲህ ፡ ከማስሊያው ፡ ተነባቢ ፡
ይኾናል ።

But, surely you want more
than read from your PC: you
also want to write with it. For
that purpose, you need also
install the Wazéma keyboards.

Mais, naturellement, vous
souhaitez plus que lire avec
votre ordinateur, vous
souhaitez aussi écrire: pour
cela, vous devez installer le
clavier Wazéma.

ማስሊያው ፡ ለማንበቢያ ፡ ብቻ ፡

ላይኝን ፡ ለመጻፈያም ፡

እንዲያገለግልዎ ፡

የዋኬማ ፡ ሥርዐት ፡ መፍቻ-

ገቢታ ፡ መትከል ፡ ይኖርብዎአል ።

ገ) መፍቻ-ገባታ : ተከካ ::

C) Keyboard Installation

C) Installation du Clavier

"Wazéma 2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboards v3.exe" :

የተባለውን : ተከካዋኝ :

ሰነድ : አሽንም : በመጠቀሚያ :

ይቀጭቅፎትና : የመፍቻ-ገባታውን :

ተከላ : መፍቻ-ገባታው : በታንጸበት : በ

Tavultesoft Keyman : መግባቢያ :

አማካይነት : እፍጻሜው : ያድርሱት ::

ዋዜማ : 2003 : ሹሉም :

በሹሉ : አራት : ዐይነት : የመፍቻ-

ገባታ : ሥርዐቶች : አሉት : ያሜሪካ :

[US] : የብሪታንያ : [UK] : የፍራንስ :

[Fr]ና : የጀርመን : [De] ::

ለማለፊያ : መፍቻ : ገባታ :

አስታተር : ተስማሚውን : መርጠው :

ይትከሉ : [ማለት : ያሜሪካ : መፍቻ-

ገባታ : እንደ : ሹነ : ያለም :

"Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard-US"

የሚለውን : ለይተው :

ይትከሉ) :: አራቱንም : በተከላቸው :

ደግሞ : ይችላሉ : መምረጫውን :

ከማጣበቡ : ሌላ : ምንም : ጉዳት :

የለውም ::

Double-click "Wazéma 2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboards v3.exe" to trigger the keyboard installation which will be carried-out through Tavultesoft Keyman [the development tool]. You simply have to press the "NEXT" and "OK" buttons throughout.

Wazéma2003 comes with four varieties of keyboard systems: the US, UK, French and German versions of Wazéma2003's Unicode keyboard. If, for example, you happen to have a US keyboard hardware with the US keyboard system as the default keyboard system of your PC, then select the "Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard-US" for installation. You can also install all four versions; it won't do any harm, except perhaps over-crowd the selection menu.

Cliquez deux fois sur "Wazéma 2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboards v3.exe" pour déclencher l'installation du clavier; laquelle installation se fera par le biais de l'outil Tavultesoft Keyman [outil utilisé pour le développement des systèmes de clavier Wazéma.] Il vous suffit d'appuyer les boutons "NEXT" et "OK" jusqu'au terme de l'opération.

Wazéma2003 comporte quatre variétés de clavier: française, US, UK, et allemande. Si, par exemple, votre ordinateur est équipé d'un clavier français, et que c'est le clavier par défaut pour Windows, alors sélectionnez "Wazéma2003 clavier Unicode Pan-éthiopien - Fr" pour l'installation. Vous pouvez aussi installer les trois autres versions; cela ne fera aucun mal, excepté peut-être encombrer le menu de sélection.

ደ) መመሪያ

D) Begin Typing

D) Commencez à "taper"

የዋዜማ : 2003 : ቅርጾችንም :

መፍቻ-ገባታም : ከተተከሉልም :

በኋላ : ባማርኛም : ሹነ :

በማንኛቸውም : የኢትዮጵያ :

ቋንቋዎች : ለመጻፍ : የሚያስፈልገው :

ሹሉ : ተገኝቶልዎአል :: አካሄዱም :

እንሆ ::

Now that the Wazéma2003 fonts and keyboard system are installed on your PC, you are in a position to start typing in Amharic or any other Ethiopian language. The steps to follow are:

Maintenant que les polices de caractères ainsi que le système de clavier Wazéma2003 sont installés sur votre ordinateur, vous êtes en mesure d'écrire en amharique ou toute autre langue éthiopienne. Il vous suffit de suivre les étapes suivantes:

- መገናኛሪያ : Keyman :

የተባለውን : የመፍቻ-ገባታ :

መግቢያ :

ለማስነሣት : ከ Windows :

የማስነሻ : መምረጫ [Start

Menu] : የ Tavultesoft Keyman

ን : ማኅደር : ያግኙና :

KEYMAN ን : ለይተው :

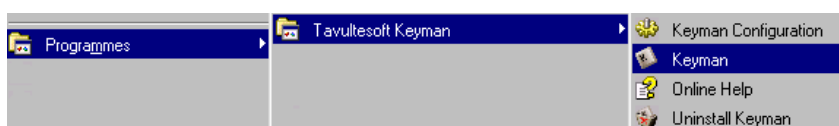
ጐፍጭረው : ያስነሡት ::

- first, from the "START" menu [bottom-left of your screen], start the keyboard application called "KEYMAN", from the "Tavultesoft Keyman" program

folder by clicking it once.

- tout d'abord, démarrez l'application appelée "KEYMAN" à partir du dossier de démarrage du programme "Tavultesoft Keyman" que vous trouverez dans le menu "DÉMARRER", en-

bas, à gauche de votre écran.

- ቀጥለው : ለጽፋብት : ያሰቡትን :

ቃል-ማሳኪያ : መግቢያ :

[OpenOffice : MS- Word :

- Then, start the word processor of your choice [OpenOffice, MS-Word,

- Ensuite, démarrez le traitement de texte de votre choix [OpenOffice, MS-Word,

Notepad ፡ ወዘተ.) ፡ ያስነሡ ፤

• ከዚያም ፡ በመስኮቱ ፡ ቀኝ-እግርጌ ፡ የሚታየውን ፡ የ Keyman ፡ ምስል ፡ [K] ፡ ጠቀሙ ፡ የመፍቻ-ገበታ ፡ መምረጫን ፡ ይከሥቱና ፡ ተስማሚውን ፡ የቀዜማ ፡ ሥርዓት ፡ መፍቻ-ገበታ ፡ ይምረጡ ።

Notepad, or any other);

• After that, click on the Keyman icon appearing on the tool bar (bottom-right of your screen) to select from the pop-up menu, the Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard that matches your default keyboard system.

Notepad, ou autre].

• Après cela, cliquez sur l'icône de Keyman qui apparaît sur la barre des tâches [en-bas, à droite de votre écran], pour sélectionner, à partir du menu qui s'ouvre, le clavier pan-éthiopien Wazéma2003 qui correspond au clavier par défaut de votre ordinateur.

እንደ ፡ መረጡም ፡ በ Keyman ፡ ምስል ፡ ምትክ ፡ የቀዜማ ፡ ሥርዓት ፡ ምስል ፡ ይታያል ፡ (ሥዕሉን ፡ ይመልከቱ) ። መሥራት ፡ አለመሥራቱን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ማንኛቸውንም ፡ መፍቻዎች ፡ ይምቱ ።

Upon selecting it, the Keyman icon is replaced by the Wazéma icon, as shown below. To verify that it does work, type anything ...

Russitôt que la sélection est faite, l'icône de Keyman est remplacée par l'icône de Wazéma, comme on le voit ci-dessous. Pour vérifier que ça marche, appuyez n'importe quelle touche ...

• አንድ ፡ ነገር ፡ ቀረ ፤ ተስማሚዎን ፡ ቅርጸት ፡ ይምረጡ ።

ለምሳሌ ፡ ከቀዜማ ፡ 2003 ፡ ቅርጾች ፡ ውስጥ ፡ "A0 Desta Unicode"ን ፡ ይምረጡ ።

ከንግዲህ ፡ ባማርኛም ፡ ኾነ ፡ በማንኛቸው ፡ የኢትዮጵያም ፡ የምዕራብ ፡ አውሮፓም ፡ ቋንቋዎች ፡ እንደ ፡ ልብ ፡ ሊጽፉ ፡ ይችላሉ ።

ለጊዜው ፡ የፈለጉትን ፡ መፍቻ ፡ እየመቱ ፡ ፊደላት ፡ መታተማቸውን ፡ ብቻ ፡ ያረጋግጡ ፤ ወረድ ፡ ብለን ፡ ያመታት ፡ ስልቱን ፡ በዝርዝር ፡ እናጠናዋለን ። የዋዘማ ፡ ሥርዓትን ፡ ያጸጸፍ ፡ ስልት ፡ በፍጥነት ፡ አሟልተን ፡ እንደናውቀውና ፡ እንደንሠራበትም ፡ ተብሎ ፡ የተሰናዱ ፡ ዐጫጨር ፡ መለማመጃዎች ፡ አሉልን ፡ (ምዕራፍ ፡ 4ን ፡ ይመለከታል) ።

• Finally, choose one of the Wazéma2003 Unicode fonts ("A0 Desta Unicode", for example).

You have now all that is needed to start writing in Amharic or any other Ethiopian language, together with any West European language, without having to change or switch keyboard.

But, for now, just press any character keys to verify that Ethiopic characters are entered.

In the sections below, we shall see in greater detail, all aspects of the Wazéma writing system. A series of small exercises are also provided to quickly enable you to use the full functionalities of Wazéma System (refer to Chapter 4).

• Enfin, choisissez une police de caractères parmi les polices Unicode de Wazéma2003 [par exemple, "A0 Desta Unicode"].

Vous disposez, maintenant, de tout ce dont vous avez besoin pour écrire à la fois en amharique [ou toute autre langue éthiopienne], et en toute langue occidentale, cela, sans avoir à changer de clavier.

Mais pour lors, vérifiez que des caractères éthiopiens sont entrés lorsque vous appuyez les touches de caractères.

Dans les sections qui suivent, nous verrons plus en détail tous les aspects du système d'écriture Wazéma. Une série de courts exercices y sont aussi offerts pour vous permettre de rapidement maîtriser toutes les fonctionnalités du système d'écriture Wazéma [voyez le chapitre 4].

2.2 Mac OS X

ከ) የተከከ : ሰነዶች : ፎክላክ ::

ዋዜማ : 2003 : እ Mac OS X :
መግቢር : ላይ : ለመትከል :
wazema_Mac.zip : የተሠኘውን :
ጭፍቅ : ሰነድ : በመጠቀሚያው :
መቀጭቀጭ : ፍልፈላውን :
ማስገምገም :: ጭፍቅ : ሰነድም : በገዛ :
እጁ : ተፈልፍሎ :
ሊያበቃ : ተከላውን : ይገምራሉ ::

A) Extraction of Installation Files

Start the installation of Wazéma2003 by double-clicking the zipped file wazema_Mac.zip to extract the installation files, and proceed to the installation steps.

A) Extraction de fichiers d'installation

Pour installer Wazéma2003, cliquez deux fois sur wazema_Mac.zip pour extraire les fichiers d'installation, et procéder à l'installation propre.

በ) የቅርጽ : ተከከ ::

እተፈለፈለው : ማሳደር : ውስጥ :
የሚገኙትን : የዋዜማ : ሥርዐት :
ቅርጾች : (A0 Addis Abeba Unicode, A0 Desta Unicode, A0 Tesfa Unicode) : እ MacOS X :
ማስለያም : ላይ :
ለመትከል : ቅርጾችን :
በመጠቀሚያው : ከማሳደሩ :
ጎትተው : እማስለያም : የቅርጹት :
ማሳደር : ውስጥ :
(Library→Fonts) : ይዳሏቸው ::
ማስለያም : ለማንበቢያ : ብቻ :
ላይኾን : ለመጻፈያም :
እንዲያገለግልዎ :
የዋዜማ : ሥርዐት : መፍቻ-
ገበታ : መትከል : ይኖርብዎአል ::

B) Fonts Installation

Install the Wazéma fonts (A0 Addis Abeba Unicode, A0 Desta Unicode, A0 Tesfa Unicode) by selecting them with the mouse, to drag and drop them into the (Library→Fonts) folder of your Mac.

But, surely you want more than read from your PC: you also want to write with it. For that purpose, you need also install the Wazéma keyboard systems.

B) Installation des polices

Pour installer les polices de caractères Wazéma, (A0 Addis Abeba Unicode, A0 Desta Unicode, A0 Tesfa Unicode) sélectionnez et placez-les dans le dossier (Library→Fonts) de votre Mac.

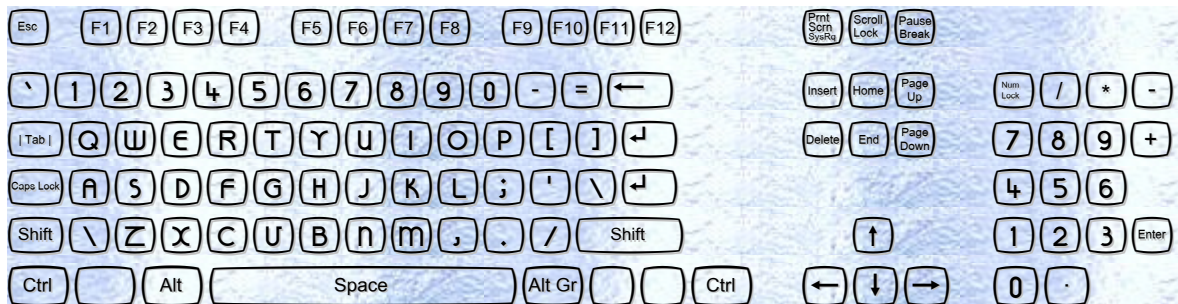
Mais, naturellement, vous souhaitez plus que lire avec votre ordinateur, vous souhaitez aussi écrire: pour cela, vous devez installer le clavier Wazéma.

ገ) የመፍቻ-ገበታ : ተከካ ::	C) Mac Keyboard Installation	C) Installation du Clavier Mac
<p>"Wazéma 2003 Ethiopian KB.keylayout" : የተባለውን : የመፍቻ : ገበታ : ሰነድ : "Wazéma Ethiopian KB.icns" : የተባለውን : የዋክሙ : ሥርዐት : ምስል : ሰነድ : አኹንም : በመጠቀሚያው : ገብታ : ማሳደር : ውስጥ : [Library→Keyboard Layouts] : ይዱላቸው :: በመጨረሻም : ማስለያዎን : ዳግመኛ : ያስነሡት ::</p> <p>ዋክሙ : 2003 : ሹሉም : በሹሉ : አራት : ዐይነት : የመፍቻ- ገበታ : ሥርዐቶች : አሉት :: ያሜሪካ : [US] : የብሪታንያ : [UK] : የፍራንስ : [Fr]ና : የጀርመን : [De] ::</p> <p>ለMac : ማስለያዎ : መፍቻ-ገበታ : አስታተር : ተስማሚውን : መርጠው : ይትከሉ : [ማለት : ያሜሪካ : መፍቻ- ገበታ : እንደ : ኾነ : ያለዎ : ::</p> <p>"Wazéma2003 Ethiopian Keyboard-US" : የሚለውን : ለይተው : ይትከሉ :: አራቱንም : ቢተክሏቸው : ይችላሉ :: መምረጫውን : ከማጣበባቸው : ሌላ : ምንም : ጉዳት : አይኖርም ::</p> <p>ቀጥለው : የሚፈልጉትን : የዋክሙ : መፍቻ-ገበታ : ከአህጉራዊው : ሰሌዳ : [International Panel] : ይምረጡ ::</p>	<p>Drag and drop into your Mac's keyboard folder [Library→Keyboard Layouts] the file "Wazéma 2003 Ethiopian KB.keylayout" which corresponds to the system of your choice [US, UK, French, German], together with the Wazéma icon file "Wazéma Ethiopian KB.icns". Then restart your Mac.</p> <p>Wazéma2003 comes with four varieties of keyboard systems: the US, UK, French and German versions of Wazéma2003 's Unicode keyboard.</p> <p>If, for example, you happen to have the US keyboard system as the default keyboard system for your Mac, then select the "Wazéma2003 Ethiopian Keyboard-US" for installation. You can also install all four versions; it won't do any harm, except perhaps overcrowd the selection menu.</p> <p>Then, from the "International" panel select the Wazéma keyboard of your choice.</p>	<p>Sélectionnez le système de clavier "Wazéma 2003 Ethiopian KB.keylayout" correspondant à la configuration de votre Mac, ainsi que le fichier icône "Wazéma Ethiopian KB.icns", que vous glissez dans le dossier des claviers de Mac [Bibliothèque→Keyboard Layouts].</p> <p>Wazéma2003 comporte quatre variétés de clavier: française, US, UK, et allemande.</p> <p>Si, par exemple, votre ordinateur est équipé d'un clavier français, et que c'est le clavier par défaut pour votre Mac, alors sélectionnez "clavier éthiopien Wazéma2003 - Fr" pour l'installation. Vous pouvez aussi installer les trois autres versions; cela ne fera aucun mal, excepté peut-être encombrer le menu de sélection.</p> <p>Ensuite, à partir du panneau "International", sélectionnez le système de clavier Wazéma de votre choix.</p>
ደ) መጻፍ	D) Begin Typing	D) Commencez à "taper"
<p>የዋክሙ : 2003 : ቅርጾችንም : መፍቻ-ገበታም : እ Mac : ማስለያዎ : ከተተክሉልዎ : በኋላ : ባማርኛም : ኾነ : በማንኛቸውም : የኢትዮጵያ : ቋንቋዎች : ለመጻፍ : የሚያስፈልገው : ሹሉ : ተገኝቶልዎአል ::</p> <p>መገናኛው : ከመፍቻ-ገበታ : መምረጫው : ተስማሚዎን : የዋክሙ : መፍቻ-ገበታ : ይምረጡ ::</p> <p>እንበል : "Wazéma2003 Ethiopian Keyboard-US"ን : መርጠው : እንደ : ኾነ : ለፈረንጅኛው : እንደ : ዐይነተኛው : ያሜሪካ : መፍቻ-ገበታ : ይሠራል :: ለኢትዮጵያው : አጻጻፍ : ደግሞ : : መጫን : ይበቃል :: [የመታተን : ዝርዝር : እምዕራፍ : 4 : ላይ : ያገኛል] ::</p>	<p>Now that the Wazéma2003 fonts and keyboard system are installed on your Mac, you are in a position to start typing in Amharic or any other Ethiopian language.</p> <p>From the "keyboard" menu (top-right of your screen), select the Wazéma keyboard version of your choice, say, "Wazéma2003 Ethiopian Keyboard-US". This is identical to the US keyboard; but by pressing the key, you switch to the Wazéma Ethiopian keyboard, allowing you the entry of Ethiopian characters [see Chapter 4].</p>	<p>Maintenant que les polices de caractères ainsi que le système de clavier Wazéma2003 sont installés sur votre Mac, vous êtes en mesure d'écrire en amharique ou toute autre langue éthiopienne.</p> <p>Tout d'abord, choisissez le clavier Wazéma de votre choix, le "clavier éthiopien Wazéma2003-fr" par exemple, à partir du menu de sélection [en-haut, à droite de votre écran]. Celui-ci est identique au clavier français; mais en pressant la touche , vous passez au clavier Wazéma, ce qui vous permet d'entrer les caractères éthiopiens [voir le chapitre 4].</p>

3. የዋዜማ : ሥርዓት : መፍቻ-ገባታ : አሰታተር : ምሳሌት : ስኬት ::

Keyboard Layout and Typing Method • Disposition de clavier et méthode de frappe

3.1 የፒሲ : መፍቻ-ገባታ : አሰታተር • Standard PC keyboard layout • Disposition standard du clavier PC

የዋዜማ : ሥርዓት : መፍቻ-ገባታ : አሰታተር : ደግሞ : በዚያው : በ"ፒሲ" : መደበኛ : መፍቻ-ገባታ :

ላይ : ከሮማይስጡ : ፊደል : ጎን : የኢትዮጵያው : ፊደል : ለጥቁ : እንደተመለከተው : በ"አባባይ" : ተራ : ለፍርድታል ::

The Wazéma keyboard layout, juxtaposes Ethiopian characters next to the Roman characters of the standard PC keyboard, in the "አባባይ" order, as indicated below.

Le clavier Wazéma s'illustre par la juxtaposition de caractères éthiopiens à côté des caractères latins, selon l'ordre "አባባይ", comme l'illustre le schéma ci-dessous.

3.2 የዋዜማ : መፍቻ-ገባታ : አሰታተር • Wazéma keyboard layout • disposition du clavier Wazéma

(በ Mac : OSX : : መጠን : for Mac OSX, press • pour Mac OSX, appuyer la touche)

በቀይ : የተመለከቱት : መፍቻች : : ግእዝ : ፊደላትን :

ካዕብ⁷⁷ : ሃልስ : ራብዕ : ኃምስ : ሳድስ : ሳብዕ : የሚያደርጉ : "ምልዋጥ"⁷⁸ : ናቸው :: ከሳብዕ :

ቀጥሎ : በ"ዕ" : "ዓ" : "ኀ" : "ሀ" : "ሐ" : : : : : : ተደርገው : ተሰትረዋል :: ይህ : አደራረባቸውም : በግራም : በቀኝም : እጅ : ምልዋጦችን : እንደ : ልብ : ለመምታት : ያመቻል ::

ባረንጓዴ : ቀለም : የተመለከቱት : መፍቻች : ደግሞ : በራሳቸው : ወይም : ከምልዋጦች : ጋራ :

የኢትዮጵያን : ያውሮፓንም : ፊደሎች : ለመጻፍ : ያስችላሉ ::

ለምሳሌ : "ዋዜማ" : የሚለው : ቃል : በፊደል : አጠራሩ : ዋ-ሆ-ብዕ ÷ ዜ-ኃምስ ÷ ማ-ሆ-ብዕ : ስለ : ኾነ : በዚህ : መንገድ : በ

76 : ዕብሮት : የሚመታ : ፊደልን : ሳድስ : ያደርጋል ::

77 "ግእዝ" : "ካዕብ" : "ሃልስ" : "ራብዕ" : "ኃምስ" : "ሳድስ" : "ሳብዕ" :

ማለት : በያንዳንዱ : "1ኛ" : "2ኛ" : "3ኛ" : "4ኛ" : "5ኛ" : "6ኛ" : "7ኛ" : ማለት : ነው ::

78 "ምልዋጥ" : በድን : ስልት : የሚነገር : ቃል : ነው :: ይህም : ግእዝና : አራራይ : ዜማን : ዕዝል : ማድረግ : ስልት : ነው :: ዜማን : የመለወጡ : ስልት : ፊደልን : ከግእዝ : ወደ : ካዕብ : ሃልስ : ራብዕ : ኃምስ : ሳድስ : ወይም : ሳብዕ : ከመለወጡ : ስለማይለይ : ይህንን : ሚያ : ለሚውሉ : መፍቻች : "ምልዋጥ" : የሚለውን : ስም : ስጥተናቸዋል :: በእንግሊዝኛ : "Dead Keys" : ይሏቸዋል :: ቃል : በቃል : "ምወት : መፍቻች" : ብሎ : መፍታቱ : አሻሚ : አለዚያም : ትርጉም-የለሽ : ይኾናል ::

ይመታል ።

 : ደግሞ ፡ ያበሻ ፡ አኃዞችን ፡ በጥንታዊው ፡ የፊደል ፡ አምሳያቸው ፡ ለመምታት ፡ ያገለግላል ።

ለምሳሌ ፡ "ከ።"ን ፡ ለመጻፍ ፡

ብሎ ፡ አከታትሎ ፡ መምታት ፡ ነው ። (ዝርዝሩን ፡ "ልምምድ" ፡ እተሠኘው ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ እናየዋለን) ።

The keys marked in red are so-called "dead-keys", which allow the entry of all seven orders of each syllable, as well as all labio-velars, Ethiopic numerals, diacritical marks, Church music notations, etc., in combination with the first order keys [ከ ፡ በ ፡ ፡ ፡ ፡ ፡ ...]

Les touches marquées en rouges représentent les soi-disant "touche-mortes", qui sont utilisées pour l'entrée de tous les ordres de chacune des alphabets, ainsi que les labio-velaires, les chiffres éthiopiens, les signes diacritiques, les notes de la musique d'Église, etc., en combinaison avec les touches de premier ordre [ከ ፡ በ ፡ ፡ ፡ ፡ ፡ ...]

3.3 የቀዜማ ፡ ሥርዓት ፡ መፍቻ-ገባታ ፡ ተከጣፊዎች

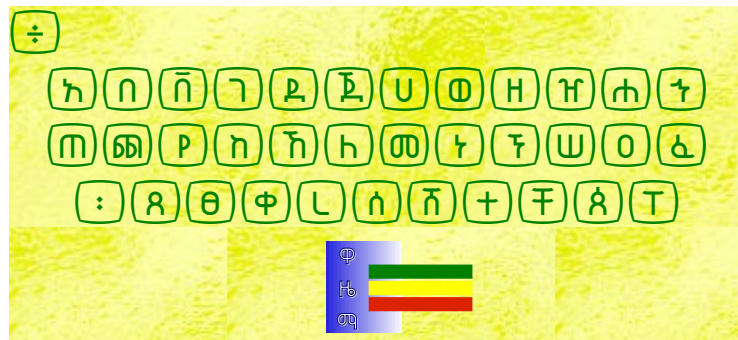
Wazéma System Keyboard Stickers • Étiquettes auto-collantes pour clavier Wazéma Système

የኢትዮጵያ ፡ መደበኛ ፡ የማሰሊያ ፡ መፍቻ-ገባታ ፡ ገና ፡ ስላልተሠራና ፡ ለጊዜው ፡ በተገኘው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ መፍቻ-ገባታ (QWERTY ፡ AZERTY ፡ QWERTZ ፡ ወዘተ.) ፡ መሠረት ፡ ስለምንሠራ ፡ የቀዜማ ፡ ሥርዓት ፡ መፍቻ-ገባታ ፡ አሰታተር ፡ በተለጣፊ ፡ ምልክቶች ፡ ወይም ፡ ቀጥታ ፡ በቀለም ፡ ማመልከት ፡ ይኖርብናል ። (ለዚህ ፡ ተብሎ ፡ ከቀዜማ ፡ ሥርዓት ፡ ጥቅል ፡ ጋራ ፡ የተዘጋጁ ፡ ተለጣፊዎች ፡ እደራሲው ፡ ዘንድ ፡ ይገኛሉ) ።

እላይ ፡ በተመለከተው ፡ አሰታተር ፡ መሠረት ፡ በማነኛውም ፡ ተለጣፊ ፡ ወረቀት ፡ (ከዝርዝሩ ፡ ማጣቀሻ ፡ መጫ ፡ ያለው ፡ ወረቀት) ፡ ላይ ፡ ፊደላቱን ፡ ዐትሞ ፡ እያንዳንዱ ፡ መፍቻ ፡ ላይ ፡ አከታትሎ ፡ በመለጠፍ ፡ አለዚያም ፡ እያንዳንዱ ፡ መፍቻ ፡ ላይ ፡ በቀለም ፡ እየጻፉ ፡ መፍቻ-ገባታውን ፡ በቀላሉ ፡ ማመልከት ፡ ይቻላል ።

Specially made keyboard stickers in vinyl, with Ethiopian characters printed on them are available from the author. These stickers are to be stuck directly on the key caps in the order indicated in the illustration below; and this, irrespective of the fact that it is a QWERTY, an AZERTY, a QWERTZ, or any other keyboard layout. You can easily make your own stickers using any sticky label; you may also directly inscribe each character on the actual key using any suitable (contrasting colour) ink.

Des étiquettes auto-collantes en vinyle, sur lesquelles sont imprimés les caractères éthiopiens sont disponibles auprès de l'auteur. Ces étiquettes doivent être collées directement sur chacune des touches dans l'ordre indiqué ci-dessous, cela, quel que soit le type de clavier [AZERTY, QWERTY, QWERTZ ou autre]. Vous pouvez aussi fabriquer vos propres étiquettes, à partir de papier autocollant; ou encore inscrire dans une couleur appropriée chaque caractère sur chacune des touches de votre clavier.

3.3 ምሳሌት : ስኬት : ከ Windows ::

ዋዜማ : 2003 : የመላ : ኢትዮጵያንና : የምዕራብ : አውሮፓውያንን : ፊደላትና : ልዩ : ልዩ : አህጉራውያን : ባርመቶች : (የነጠብጣብ : የቃል : የሐሳብ : ... : ምልክቶችን) : ባንድ : ቅርጽ : ያጽፋል ::

የዋዜማ : 2003 : አሠራር : መርሕ : የኢትዮጵያንም : ያውሮፓውያንንም : ፊደላት : በየራሳቸው : የመፍቻ : አመታት : ማጻፍ : ነው ::

"Wazéma2003 pan-Ethiopic Unicode Keyboard"ን : ከመረጡ : በኋላ : ማነኛውንም : የኢትዮጵያ : ፊደል : በቀጥታ : ወይም : ከምልዋጦች : ጋር : አጣምረው : ይመቱበታል ::

ያውሮፓውያን : ፊደሎችንና : አህጉራውያንን⁷⁹ : ምልክቶችን : ለመምታት : ደግሞ :

- የቀኝ-ማማረጫ : መፍቻ : ጎን : ወይም : የቀኝ-ቀጥጥር : መፍቻ : ጎን : እንደተጫኑ : ሳይለቁ : የፈረንጅኛ : መፍቻ : መምታት ::
- ወይም : ጎን : አንዴ : ቁልፎ : ከዚያ : የፈረንጅኛዎቹን : መፍቻ : መምታት ::
- ወይም : ደግሞ : ከእግርጌው : የመፍቻ-ገበታ : መምረጫ : (በመስኮቱ : ቀኝ-እግርጌ) : "No Keyman" : የሚለውን : መርጦ : የፈረንጅኛዎቹን : መፍቻ : መምታት ::

3.3 Typing Method

The Wazéma writing system allows the entry of all Ethiopian, Western and International characters from the same keyboard.

Once the "Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard" is selected, Ethiopian characters are entered by directly hitting relevant keys, whereas Western and international characters are entered by either:

- typing the relevant keys while pressing and holding the control keys (or
- or by pressing and entering the relevant upper-case keys (hold the SHIFT key to enter lower-case characters);
- or by selecting the "No Keyman" option in the Keyman pop-up menu (bottom-right of your screen) of the tool bar.

3.3 Méthode de frappe

Le système d'écriture Wazéma autorise l'entrée de tous les caractères éthiopiens, occidentaux et internationaux, à partir du même clavier.

Une fois que le clavier "Wazéma2003 clavier Unicode pan-éthiopien" est sélectionné, on entre les caractères éthiopiens en frappant directement les touches correspondantes, alors que les caractères occidentaux et internationaux sont entrés soit :

- en frappant les touches correspondantes tout en appuyant les touches de contrôle (ou
- ou en appuyant , puis en frappant les touches correspondantes;
- ou encore, en sélectionnant l'option "No Keyman" du menu de la barre-des-tâches [en bas, à droite de votre écran].

3.4 ምሳሌት : ስኬት : ከ Mac • Typing Method for Mac • Méthode de frappe pour Mac

የዋዜማ : 2003 : የ Mac : መፍቻ-ገበታ : ያመታት : ስልት : ከ Windows ዙ : ክለሳ : ጋር : ከሞላ : ጎደል : ተመሳሳይ : ነው :: በ Windows : "Keyman" : የተባለውን : መሳሊያ : ማስነሣት : ሲኖር : በ Mac : ግን : ጎን : መጫን : ይበቃል :: ሌሎች : ልዩነቶች : ጥቃቅን : ናቸው :: ተጨማሪ : ማብራሪያ : እዚህ : አያሻቸውም ::

The typing method for the Mac is similar to that for Windows. The only major difference is in the starting of the system where, in Windows the application "Keyman" must be

La méthode de frappe pour le Mac est similaire à celle de Windows. La seule différence majeure c'est que, sous Windows l'application "Keyman" doit être déclenchée; alors que sous Mac il

79 "አህጉራውያን" : ማለት : ቃል : በቃል : "ያገሮች : የጋራ" : ወይም : በፈረንጅኛው : "International" : ማለት : ነው :: "ወለ : አህጉራዊ" : ወይም : "በይናተ : አህጉራዊ" : ማለትም : ይቻላል :: "አህጉር" : የሚለውን : የግእዝ : ቃል : (በማርኛ : "አገሮች") : ለፈረንጅኛው : "Continent" : ማዋሉ : ግን : አኹን : የመጣ : ስሕተት : ነው :: "Continent" : ለሚለው : ቃል : "የብስ" : "Continental" : ለሚለው : ቅጽሉ : ደግሞ : "የብላዊ" : ትክክለኛው : አተረጓጎም : መኾኑን : ዐዋቂዎች : ዘወትር : ያሳስባሉ ::

started; whereas in Mac, the key is pressed to switch to the Wazéma keyboard system.

The examples given in Chapter 4 are based on the Windows environment. Mac user will, therefore, need to take into account the above difference while doing the exercises.

suffit d'appuyer sur la touche pour passer au clavier Wazéma.

Les exemples donnés au chapitre 4 sont basés sur l'environnement Windows. Les utilisateurs de Mac devront donc tenir de la différence notée ci-dessus lorsqu'ils effectuent les exercices.

ፆመክ : ኢትዮጵያ : ሴዶከፋ : በክከፋት : ተሪ ::

Pan-Ethiopian Alphabet · Alphabet pan-éthiopien

ፆሴፍ ሰም	ግክዝ	ካዕብ	ሣፍሰ	ራብዕ	ኃምሰ	ሳድሰ	ሳብዕ	ሳድሰ : ወግክዝ	ካዕብ : ወሣፍሰ	ሳድሰ : ወወ	ሳድሰ : ወደ	ሳድሰ : ወዋ	ሳድሰ : ወዌ	ሳድሰ : ወው
አልፍ	አ	አ፡	አ፡	አ	አ፡	አ፡	አ	አ፡	አ፡	አ፡	አ፡	አ፡	አ፡	አ፡
ቤት	በ	በ፡	በ፡	በ	በ፡	በ፡	በ		በ፡	በ፡	በ፡	በ፡	በ፡	በ፡
ሸ	ሸ	ሸ፡	ሸ፡	ሸ	ሸ፡	ሸ፡	ሸ		ሸ፡	ሸ፡
ገምል	ገ	ገ፡	ገ፡	ገ	ገ፡	ገ፡	ገ		ገ፡	ገ፡	ገ፡	ገ፡	ገ፡	ገ፡
ኘ	ኘ	ኘ፡	ኘ፡	ኘ	ኘ፡	ኘ፡	ኘ		ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡
ድልት	ደ	ደ፡	ደ፡	ደ	ደ፡	ደ፡	ደ		ደ፡			ደ፡		
ደ	ደ	ደ፡	ደ፡	ደ	ደ፡	ደ፡	ደ		ደ፡			ደ፡		
ጀ	ጀ	ጀ፡	ጀ፡	ጀ	ጀ፡	ጀ፡	ጀ		ጀ፡			ጀ፡		
ጀ	ጀ	ጀ፡	ጀ፡	ጀ	ጀ፡	ጀ፡	ጀ		ጀ፡			ጀ፡		
ሆይ/ሃሌ ታ	ሀ	ሀ፡	ሀ፡	ሀ	ሀ፡	ሀ፡	ሀ	ሀ፡	ሀ፡			ሀ፡		
ዋዌ	ወ	ወ፡	ወ፡	ወ	ወ፡	ወ፡	ወ		ወ፡			ወ፡ ⁸⁰		
ዛይ	ዘ	ዘ፡	ዘ፡	ዘ	ዘ፡	ዘ፡	ዘ		ዘ፡			ዘ፡		
ዝ	ዝ	ዝ፡	ዝ፡	ዝ	ዝ፡	ዝ፡	ዝ		ዝ፡			ዝ፡		
ሐመር	ሐ	ሐ፡	ሐ፡	ሐ	ሐ፡	ሐ፡	ሐ	ሐ፡	ሐ፡			ሐ፡		
ኅርም/ብ ዙኃን	ኀ	ኀ፡	ኀ፡	ኀ	ኀ፡	ኀ፡	ኀ	ኀ፡	ኀ፡	ኀ፡	ኀ፡	ኀ፡	ኀ፡	ኀ፡
ጠይት	ጠ	ጠ፡	ጠ፡	ጠ	ጠ፡	ጠ፡	ጠ		ጠ፡			ጠ፡		
ሸ	ሸ፡	ሸ፡	ሸ፡	ሸ፡	ሸ፡	ሸ፡	ሸ፡		ሸ፡			ሸ፡		
ጨ	ጨ	ጨ፡	ጨ፡	ጨ	ጨ፡	ጨ፡	ጨ		ጨ፡			ጨ፡		
የማን	የ	የ፡	የ፡	የ	የ፡	የ፡	የ		የ፡			የ፡		
ካፍ	ከ	ከ፡	ከ፡	ከ	ከ፡	ከ፡	ከ		ከ፡	ከ፡	ከ፡	ከ፡	ከ፡	ከ፡
ኸ	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡		ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡	ኸ፡
ላዊ	ለ	ለ፡	ለ፡	ለ	ለ፡	ለ፡	ለ፡		ለ፡			ለ፡		
ማይ	መ	መ፡	መ፡	መ	መ፡	መ፡	መ		መ፡			መ፡		
ነሐስ	ነ	ነ፡	ነ፡	ነ	ነ፡	ነ፡	ነ		ነ፡			ነ፡		
ኘ	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡	ኘ፡		ኘ፡			ኘ፡		
ሠውት/ን ጉሥ	ሠ	ሠ፡	ሠ፡	ሠ	ሠ፡	ሠ፡	ሠ		ሠ፡			ሠ፡		
ዐይን	ዐ	ዐ፡	ዐ፡	ዐ	ዐ፡	ዐ፡	ዐ	ዐ፡	ዐ፡			ዐ፡		
ፈፍ	ፈ	ፈ፡	ፈ፡	ፈ	ፈ፡	ፈ፡	ፈ		ፈ፡			ፈ፡		
ጸደይ/ጸ ሎት	ጸ	ጸ፡	ጸ፡	ጸ	ጸ፡	ጸ፡	ጸ		ጸ፡			ጸ፡		

80 "ዋ"ና : "ዊ" : ምንም : በድምፅ : አንድ : በከፍት : በሚያ : የተለያየ : በመከናወን : የ"ዊ" : መኖር : አስፈላጊ : ኾኗል ። በሀገራዊ : ሥልጣን : እስከወሰነበት : ድረስ : በዓክሜ : ሥርዓት : አቀማመጥ : በግል : አገልግሎት : ክልል : (ግ.አ.ክ.) : ውስጥ : ታክሏል ።

የዕድሜ ስም	ግእዝ	ገዕዝ	ሣጠነ	ፍ-በዕ	ኃምስ	ሳድስ	ሳብዕ	ሳድስ ፡ ወግእዝ	ገዕዝ ፡ ወሣጠነ	ሳድስ ፡ ወወ	ሳድስ ፡ ወዌ	ሳድስ ፡ ወዋ	ሳድስ ፡ ወዓ	ሳድስ ፡ ወው
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ		አ			አ		
በአ/በሓይ	በ	በ	የ	የ	ዒ	ዕ	ዖ		የ			የ		
ቮ	ቮ	ቮ	ኀ	ኀ	ኂ	ኃ	ኄ		ኀ			ኀ		
ቆፍ	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ		ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
ቸ	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ		ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ
ርእስ	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሪ	ር	ሮ		ሩ			ሩ		
ሳት	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሶ		ሲ			ሲ		
ሸ	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ		ሹ			ሹ		
ታው	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቲ	ት	ቶ		ቱ			ቲ		
ቸ	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ		ቹ			ቺ		
ጸ	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጺ	ጽ	ጸ		ጹ			ጹ		
ፒ	ፒ	ፑ	ፒ	ፓ	ፒ	ፕ	ፖ		ፑ			ፑ		

የ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ የመላ ፡ ዓለምን ፡ ፊደሎች ፡ ያጠቃለለ ፡ ቢኾንም ፡ እነዚህን ፡ ኹሉ ፡ ፊደሎች ፡ የያዘ ፡ ቅርጽ ፡ እስካሁን ፡ አልተሠራም ። የዋዜማ ፡ ሠርዐት ፡ ቅርጾች ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ፊደሎች ፡ ጋራ ፡ የምዕራባውያንን ፡ ፊደሎች ፡ እንዲሁም ፡ አህጉራውያን ፡ የጽሕፈት ፡ የሒሳብ ፡ ወዘተ. ፡ ምልክቶችን ፡ ይዘዋል ። ተከታዩ ፡ ሰንጠረዥ ፡ ዝርዝሩን ፡ ያሳያል ።

[illegible]

4. ክምምድ • Exercises • Exercices

ከብዙ ፡ ሐተታ ፡ ይልቅ ፡ ዐጨር ፡ መለማመጃ ፡ ጉዳዩን ፡ በቀላሉ ፡ ለመገንዘብ ፡ ስለሚያስችል ፡ ጊዜ ፡ ሳናጠፋ ፡ ወደ ፡ ልምምዱ ፡ እናምራ ።

አ) በመገናኛ ፡ የሚፈልጉትን ፡ የመጻፊያ ፡ መግባር ፡ (እንደ ፡ OpenOffice ና ፡ እንደ ፡ Word ፡ ያለ ፡ ቃል - ማሳኪያን ፡ አለዚያም ፡ እንደ ፡ Notepad ፡ ያለ ፡ ተርታ ፡ መጻፊያን) ፡ ያስነሡና ፡

በ) ቀጥለው ፡ በ Tavultesoft ፡ Keyman ፡ አማካይነት ፡ ለማስለያዎ ፡ የሚሰማውን ፡ የዋዜማ ፡ 2003 ን ፡ መፍቻ-ገበታ ፡ ይምረጡ ፤ (ለምሳሌ ፡ የማስለያዎ ፡ መፍቻ-ገበታ ፡ ያሜሪካው ፡ የኾነ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ "Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard - US" ፡ የሚለውን ፡ መፍቻ-ገበታ ፡ ይምረጡ) ፤

ገ) ከዋዜማ ፡ 2003 ን ፡ ቅርጾች ፡ አንዱን ፡ ይምረጡለት ፡ ለምሳሌ ፡ "A0 Desta Unicode" ፡ የተባለውን ፡ ቅርጽ ።

አኹን ፡ ልምምዱ ፡ ሊገናኝ ፡ ይችላል ፤ ለዚህ ፡ ተብሎ ፡ ባለ 12 ፡ ረድፍ ፡ ሙሉ ፡ መለማመጃ ፡ ተሰናድቶልዎልዎልዎል ፤ ረድፎቹን ፡ አንድ ፡ ባንድ ፡ ይውጧቸው ።

ልምምዱን ፡ ከመገናኛዎ ፡ በፊት ፡ ለጥቅ ፡ የተመለከተውን ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዓት ፡ መፍቻ-ገበታ ፡ አስታተር ፡ አንድ ፡ አፍታ ፡ ያጥኑት ፤ ልምምድዎንም ፡ ኾነ ፡ የወደ ፡ ፊት ፡ ሥራዎን ፡ እጅግ ፡ የሚያገራልዎ ፡ ዋና ፡ ብልጎት ፡ ነው ።

We will have a better and quicker grasp of Wazéma by trying it out practically; so, let us do the series of graded small exercises below. To that effect,

- Start any word-processor, [OpenOffice, Word, or even Notepad];
- Set the Wazéma2003 keyboard system on by selecting from the Keyman pop-up menu the "Wazéma2003 Pan-Ethiopian Unicode Keyboard" corresponding to your default keyboard system (US, UK, Français, Deutsch), as described earlier;
- Finally, set the word-processor's font to any one of the Wazéma2003 Unicode fonts, say: "A0 Desta Unicode".

We may now start our work-out; but first let us try to memorise the Wazéma keyboard layout as indicated below: it will greatly accelerate our learning process.

Nous aurons une compréhension meilleure et rapide de Wazéma en l'essayant de manière pratique; effectuons donc la série de douze petits exercices gradués ci-dessous. Pour ce faire,

- Démarrez un traitement de texte de votre choix, [OpenOffice, Word, voire même Notepad];
- A partir du menu de Keyman, choisissez le clavier Wazéma2003 correspondant au système de clavier par défaut de votre ordinateur [clavier US, UK, Deutsch], soit, "Wazéma2003 clavier Unicode pan-éthiopien", comme on l'a vu plus-haut;
- Enfin, choisissez une police de caractère Unicode Wazéma2003, soit, "A0 Desta Unicode".

Nous pouvons maintenant commencer l'exercice; mais, auparavant, essayons un bref instant, de mémoriser la disposition du clavier Wazéma tel qu'il est indiqué ci-dessous: cela accélérera notre processus d'apprentissage.

5 ^ኛ ኃምሌ	÷	▶	⋈
6 ^ኛ ሳይሉ	÷	▶	⋈
7 ^ኛ ሰብአ	÷	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	1 ^ኛ ግኢዝ	▶	⋈
2 ^ኛ ካብብ	2 ^ኛ ካብብ	▶	⋈

ወይም ፡ በኸለት-ነጥብ ፡ ተለዋጭነት ፤

1 ^ኛ ግኢዝ	:	▶	⋈
2 ^ኛ ካብብ	:	▶	⋈
3 ^ኛ ሳይሉ	:	▶	⋈
4 ^ኛ ሰብአ	:	▶	⋈
5 ^ኛ ኃምሌ	:	▶	⋈
6 ^ኛ ሳይሉ	:	▶	⋈
7 ^ኛ ሰብአ	:	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	1 ^ኛ ግኢዝ	▶	⋈
2 ^ኛ ካብብ	2 ^ኛ ካብብ	▶	⋈

ወይም ፡ ደግሞ ፡ በቀጥረ-መፍቻዎች ፡ አማካይነት ፤

1 ^ኛ ግኢዝ	1	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	2	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	3	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	4	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	5	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	6	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	7	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	8	▶	⋈
1 ^ኛ ግኢዝ	9	▶	⋈

የኢትዮጵያ ፡ ዘጠኝ-ነጥብ ፡ ይህ ፡ እያለ ፡ (⋈) ፡ በፈረንጆች ፡ አጻጻፍ ፡ የሚገኝ ፡ የተሠረዘን ፡ መስቀል ፡ (※) ፡
 የመሰለ ፡ ነጥብ ፡ በየኒኮድ ፡ ደንብ ፡ በምትኩ ፡ ቀርቧል ። ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ትክክለኛውን ፡ ነጥብ ፡ (⋈) ፡
 ተክቷል ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ በጥንታዊያን ፡ የብራና ፡ መጻሕፍትም ፡ ኾነ ፡ በኢትዮጵያ ፡ አርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡
 ክርስቲያን ፡ የቅዳሴና ፡ የዜማ ፡ መጻሕፍት ፡ በጥቅርና ፡ በቀይ ፡ ቀለም ፡ ተመልክቶ ፡ የምናየውን ፡ ዘጠኝ ፡ ነጥብ ፡
 (⋈) ፡ በማለሊያም ፡ እንደዚሁ ፡ በኸለት ፡ ቀለም ፡ ለይቶ ፡ መጻፍ ፡ እንዲቻል ፡ ዘጠኝ-ነጥብ ፡ በኖላት-አልቦ ፡
 (widthless) ፡ ፀምስት-ነጥብ ፡ በዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ተተክቷል ። ስለዚህ ፡ ባለኸለት ፡ ሕብር ፡ ዘጠኝ-ነጥብን ፡
 ለመጻፍ ፡ አራት-ነጥብንና ፡ ፀምስት-ነጥብን ፡ አከታትሎ ፡ መምታትና ፡ ያምስት-ነጥብን ፡ ሕብር ፡ ወይም ፡ ቀለም ፡ ወደ ፡
 ቀይም ፡ ኾነ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቀለም ፡ መለወጥ ፡ ይበቃል ። ዘጠኝ ፡ ነጥብን ፡ ባንድ ፡ ሕብር ፡ መጻፍ ፡ ከተፈለገ ፡
 ደግሞ ፡ ባንድ ፡ ምት ፡ የሚመታውን ፡ ዘጠኝ ፡ ነጥብ ፡ (⋈) ፡ መምታት ፡ ይቻላል ። (የተሠረዘውን ፡ መስቀል ፡ (※) ፡
 መጻፍ ፡ ለሚፈልጉ ፡ ደግሞ ፡ ባ 16-የሽ ፡ የየኒኮድ ፡ ቀመር ፡ ቀጥር ፡ 203B ፡ (ወይም ፡ ባ 10 የሽ ፡ የየኒኮድ ፡ ቀመር ፡
 ቀጥር ፡ 8251) ፡ ተቀምሮ ፡ ይገኛል ። በኅርመት ፡ ማውጫ ፡ (Character Map) ፡ አማካይነት ፡ ሊጻፍ ፡ ይችላል) ።

ግእዝ ስ ግእዝ ቀ ግእዝ በ

ብሎ : መምታት : ይቻላል ፤ አለዚያም ፥

Alt Gr 2 0 Alt Gr 1 0 0 Alt Gr 8 ? ::

ፍጹምድ : 6 ፤ ሮማይስጥ : ኅርመዶች • Latin Characters • Caractères latins

የሚከተለውን : ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit :

ፓሪስ : (Paris)

የሚከተለውን : መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

4th ፒ 3rd ሊ Shift ስ ፡ Caps Lock Shift (P Shift A R I S)

ወይም • or • ou bien

4th ፒ 3rd ሊ Shift ስ ፡ Shift (Right Ctrl Shift P Right Ctrl A R I S)

ወይም : ደግሞ • or again • ou bien encore

4th ፒ 3rd ሊ Shift ስ ፡ Shift (Alt Gr Shift P Alt Gr A R I S)

ከዚያው : ከዋዜማ : መፍቻ-ገበታ : ሳይወጡ : በኢትዮጵያም : በሮማይስጥም : ኅርመዶች : በነዚህ : በሦስቱ : መንገዶች : ሊጽፉ : ይችላሉ ። ከዚህም : ወዲያ : በቀኝ-እግርጌ : ያለውን : ዋከማ : ሥርዐት ፤ ምስል : በመጠቁሚያ : አንድ : ጊዜ : ቀጭ : ሲያደርጉት : የመፍቻ-ገበታ : መምረጫ : ይከሰታል ፤ "No Keyman Keyboard" : የሚለውን : ሲመርጡ : መፍቻ-ገበታው : ወደ : መደበኛው : (ምዕራባዊ) : የማስለያም : መፍቻ-ገበታ : ይቀየራል ።

ፍጹምድ : 7 ፤ ኢንቴርኔሽናል ምልክቶች • International signs • Signes internationaux

የሚከተለውን : ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit :

open(_ሰነድ, write)

የሚከተለውን : መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

Alt Gr O P E N Alt Gr Shift () - ስ ጥ Shift) Alt Gr , W R I T E Alt Gr Shift ()

ወይም • or • ou bien

Right Ctrl O P E N Right Ctrl Shift () - ስ ጥ Shift) Right Ctrl , W R I T E Right Ctrl Shift ()

በማንኛውም : መፍቻ-ገበታ : (ማለት ፡ በ US ፡ UK ፡ French ፡ German) : የሚገኙት : አህጉራዊዎች : ምልክቶች : ሹሉ : (ማለት ፡ ፡ ` - = [] ; ' # \ , . / ! " £ \$ % ^ & * () _ + { } ~ | < > ? : ወዘተ.) ፡ በዋከማም : መፍቻ-ገበታ : በ Alt Gr ፡ በ Right Ctrl ፡ አማካይነት : በቀጥታ : ይመታሉ ፤ ስለዚህ : መፍቻ-ገበታውን : ከዋከማ : ሥርዐት ፤ ወደ : US ፡ UK ፡ French : ወይም : German : መፍቻ-ገበታ : መቀየር : ወይም : "No Keyman"ን : መምረጥ : ግድ : አያሰኝም ።

ፍጹምድ : 8 ፤ ቦሊትቶጽታ : ቋንቋዎች • Ethiopian Languages • Langues éthiopiennes

አ) የሚከተለውን : ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit ፤

ደደደደደደደ
ቸቸቸቸቸቸ
ኀኀኀኀኀኀኀ
ጸጸጸጸጸጸጸ

አረፍተ : ነገሮቹ ፡ ምንም ፡ ባጸጸፍ ፡ አንድ ፡ ቢኾኑ ፡ በመጥበቅና ፡ በመላላት ፡ ትርጉማቸው ፡ ይለያያል ። ይዘት ፡
የተሠኘ ፡ ማጥበቂያ ፡ ምልክት ፡ አለ ፤ ይህም ፡ ማጥበቂያ ፡ ምልክት ፡ በ Unicode ፡ ተቀምጯል ። ነገር ፡
ግን ፡ ትውፊታቸው ፡ ይዘት ፡ ([˙]) ፡ ባላንድ ፡ ነጥብ ፡ መኾኑ ፡ እየታወቀ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ቋንቋዎች ፡ አጥኚ ፡ ፈረንጆች ፡
ባለኹለት ፡ ነጥቡን ፡ ([˘]) ፡ በይዘት ፡ ምልክትነት ፡ ከነምሳ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ ሠርተውበታል ፡ በሚል ፡ ተገቢነት ፡
የሌለው ፡ ምክንያት ፡ ባለኹለት ፡ ነጥቡን ፡ ይዘት ፡ በ Unicode ፡ ደንብ ፡ ውስጥ ፡ በጉልበት ፡ አጽንተውብናል ። ዋዜማ ፡
ሥርዐት ፡ ኢትዮጵያዊውን ፡ ባላንድ ፡ ነጥብ ፡ ማጥበቂያ ፡ ቀምጯል ። ይህን ፡ የመሳሰሉ ፡ መጋፋቶች ፡ በ Unicode ፡
ደንብ ፡ ውስጥ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ይታያሉ ። ምክንያቱ ፡ ሌላ ፡ አይደለም ፤ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ እግዚአናውን ፡ ገና ፡
አላስከበረምና ፡ "አላዋቂ ፡ ቤት ፡ እንግዳ ፡ ናኝበት" ፡ ያሉት ፡ ደርሶብን ፡ ይመስላል ። ዐዋቂዎችስ ፡ ሞልተዋል ፤ እነላፊነቱ ፡
ቦታ ፡ የሚያስደርሳቸው ፡ የለም ፡ እንጂ ። ይህንኑ ፡ ችግር ፡ የመፍትሔውንም ፡ ተፈላጊነት ፡ ወረድ ፡ ብለን ፡ በምዕራፍ ፡ 7 ፡
እንመለስበታለን ።

የማላሊያ ፡ ምልክት ፡ አስፈላጊነት ፡ አያጠራጥርም ። ለምሳሌ ፡ ባለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡
ውስጥ ፡ መጥበቅ ፡ የሚገባቸውን ፡ ፊደላት ፡ በቅንፍ ፡ (ጥ) ፡ ብለው ፡ ያመለክቱባቸዋል ፤ የይዘት ፡ ምልክት ፡ ([˙]) ፡
በማተሚያ ፡ ቤተ ፡ ቅርጾች ፡ ባለመኖሩ ፡ እንጂ ፡ በብራና ፡ ጽሑፍ ፡ ይዘት ፡ የተለመደ ፡ አገልግሎት ፡
ነበረው ። ለማላላት ፡ ደግሞ ፡ (ላ) ፡ የሚል ፡ ምልክት ፡ አመልክተውበት ፡ ይታያል ።

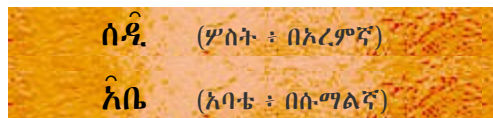
ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ከመሠረቱ ፡ ማለት ፡ ከክለሳ ፡ 1.0 ፡ አንሥቶ ፡ የማጥበቂያም ፡ የማላሊያም ፡ ምልክቶችን ፡
አሟልቶ ፡ አቅርቧል ።

የማላሊያ ፡ ምልክት ፡ ([˘]) ፡ በ Unicode ፡ ደንብ ፡ ውስጥ ፡ አልታከለም ፤ ዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ እግ.አ.ክ. ፡ ውስጥ ፡
ምልክቱን ፡ ቀምጯል ። የማጥበቂያንም ፡ ኾነ ፡ የማላሊያን ፡ ምልክት ፡ አገልግሎት ፡ ለመገንዘብ ፡ ያኽል ፡ የሚከተለውን ፡
እንመልከት ፤

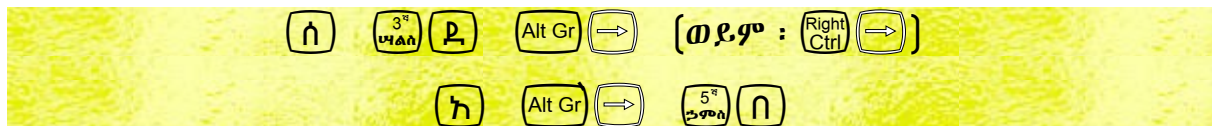
መሳይ ፡ (ምስል ፡ የሚሠራ ፡ የሚመስል)	/	መሳይ ፡ (የሚመስል) ፤
አሰኖፈ ፡ (በሰይፍ ፡ አስመታ)	/	አሰኖፈ ፡ (በሰይፍ ፡ አካኼድ ፡ ኼይ) ፤
የጦር ፡ ዐቅድ	/	የልማት ፡ ዕቅድ ፤
አማካይ ፡ (የሚያማክል)	/	አማካኝ ፡ (የሚያመካኝ) ፤
አሰ ፡ ወይም ፡ ዐሰ ፡ (ተናገረ)	/	አሰ ፡ (በሕይወት ፡ አሰ) ፤
ፊደልን ፡ መጠንቀቅ	/	ከስሕተት ፡ መጠንቀቅ
ሲገዙ ፡ ይገዙ ፤ ሲገዙ ፡ ይገዙ ።		

ምልክቶቹ ፡ አሻሚ ፡ የኾነ ፡ ጽሑፍ ፡ አገላለጽን ፡ ለመለየት ፡ አስፈላጊ ፡ ሲኾኑ ፡ እንጂ ፡ ለዘወትር ፡ አገልግሎት ፡
አያሹም ። በተለይ ፡ ለመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ለውል ፡ ሰነድ ፡ የልዩ ፡ ልዩ ፡ ቋንቋዎችን ፡ ቃላት ፡ በትክክለኛ ፡ ድምፃቸው ፡
መመዝገብ ፡ በሚያስፈልግበት ፡ ኹሉ ፡ መቃኛ ፡ ምልክቶች ፡ እጅግ ፡ ያገለግላሉ ።

በ) የሚከተለውን ፡ ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit ፤

የሚከተለውን ፡ መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

አረምኛና ፡ ሉማልኛ ፡ እንዳረብኛ ፡ ኹሉ ፡ የፊደልን ፡ ድምፅ ፡ የማርዘም ፡ ልማድ ፡ አላቸው ።
ለምሳሌ ፡ በአረምኛ ፡ "ሦስት" ፡ ሲል ፡ "ሰዲ" ፡ ይላል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ "ዲ" ፡ ይረዝማል ። ማርዘሚያ ፡ ምልክት ፡ በዜማ ፡
ካልኾነ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ እስካኹን ፡ አልነበረም ። ከዜማ ፡ ጭረቶች ፡ ውስጥ ፡ ተመሳሳይ ፡ ሚያ ፡ ያላቸው ፡
ምልክቶች ፡ ስላሉ ፡ (ለምሳሌ ፡ ድፋት ፡ [˘]) ፡ በቀላሉ ፡ ለዚህ ፡ ሚያ ፡ ልናውላቸው ፡ እንችላለን ። ፊደልን ፡ የማርዘም ፡
ልማድ ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋም ፡ ጥንት ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ይነገራል ፤ ይህም ፡ ሊታወቅ ፡

ሀሌታው ፡ ሀ-ግእዝ ፡ ከሃ-ራብዕ ፡

ሐመሩ ፡ ሐ-ግእዝ ፡ ከሐ-ራብዕ ፡

ኅርሙ ፡ (ወይም ፡ ብዙኃኑ) ፡ ኅ-ግእዝ ፡ ከኃ-ራብዕ ፡

አልፉ ፡ አ-ግእዝ ፡ ከአ-ራብዕ ፡

ዐይኑ ፡ ዐ-ግእዝ ፡ ከዓ-ራብዕ ፡

በመልክ ፡ የተለያዩትን ፡ ያኽል ፡ በሚያ ፡ አኹንም ፡ ቢኾን ፡ ይለያያሉ ፤ በድምፅ ፡ ደግሞ ፡ ባኹኑ ፡ ዘመን ፡ አንድ ፡
በመስሉን ፡ በጥንቱ ፡ አነጋገር ፡ ይለያዩ ፡ እንደ ፡ ነበር ፡ ሊቃውንት ፡ ያስረዳሉ ፡ ራብዕ ፡ የበለጠ ፡ አፍን ፡ ያስከፍታል ፤ ይህ ፡
በዐረብኛ ፡ አኹን ፡ ድረስ ፡ አለ ፡ ለምሳሌ ፡ በግእዝ ፡ [ባማርኛ] ፡ ዘሩን ፡ "ገበረ" ፡ ብለን ፡ ሣልስ ፡ ቅጽሉን ፡ "ገባሪ" ፡
ስንል ፡ በ-ግእዝን ፡ በባ-ራብዕ ፡ እንተካዋለን ፡ እንደዚሁ ፡ "ጸሐፊ" ፡ ብለን ፡ ሣልስ ፡ ቅጽሉን ፡ "ጸሐፊ" ፡ ስንል ፡ ሐ-
ግእዝን ፡ በሐ-ራብዕ ፡ እንተካዋለን ፡ ሐ-ራብዕ ፡ እንግዲሁ ፡ ረዥም ፡ ሐ-ግእዝ ፡ ወይም ፡ ሐ ፡ መኾኑ ፡ ነው ።

ዐረብኛም ፡ ዘሩን ፡ صحف ፡ (ጸሐፊ) ፡ ብሎ ፡ በ ር-ግእዝ ፡ የጻፈውን ፡ ሣልስ ፡ ቅጽሉን ፡ صحافي ("ጸሐፊዬ") ፡ ብሎ ፡ በ ራ-
ራብዕ ፡ ይጽፈዋል ፤ መጻፍ ፡ ብቻም ፡ አይደል ፡ አርዝም ፡ ያነበዋል ፡ ለአረምኛም ፡ ፊደልን ፡ ማርዘማያ ፡ ራብዕ ፡ በበቃ ፡
ነበር ፤ ዳሩ ፡ ግን ፡ ካዕብም ፡ ሣልስም ፡ ኃምስም ፡ ሳብዕም ፡ የሚረዝሙበት ፡ ቃላት ፡ በአረምኛ ፡ ይገኛሉ ፡
(ለምሳሌ ፡ "አብሙ" ፡ ወይም ፡ ባማርኛ ፡ "ማዘዝ") ፡ ስለዚህ ፡ እንደ ፡ አረምኛና ፡ ሱማልኛ ፡ ያሉ ፡ የኢትዮጵያን ፡
ቋንቋዎች⁸⁹ ፡ እንዲሁም ፡ የባዕድን ፡ ቋንቋዎች ፡ በፊደላችን ፡ አሟልተን ፡ ለመጻፍ ፡ የተለየ ፡ የማርዘማያ ፡ ምልክት ፡ በግድ ፡
ያስፈልገናል ። ዋዜማ ፡ ሠርዐት ፡ ድፋት ፡ የተሠኘውን ፡ የዜማ ፡ ጭረት ፡ የሚመስል ፡ ምልክት ፡ ፡ ፡ ለማርዘማያ ፡ ሚያ ፡
አውሎታል ፤ ማማረጫ ፡ የሚኾኑ ፡ እንደ ፡ ~ ፡ ያሉ ፡ ሌሎች ፡ ምልክቶችም ፡ ይገኛሉ ።

የአ-ሀ-ሐ-ኀ-ዐ-ግእዝና ፡ የአ-ሃ-ሐ-ኃ-ዓ-ራብዕ ፡ ሚያ ፡ እላይ ፡ የተገለጸው ፡ መኾኑ ፡ እየታወቀ ፡ ከካያኛው ፡ ምእት ፡
ዓመት ፡ አጋማሽ ፡ አንሥቶ ፡ ምዕራባውያን ፡ ኅይሎች ፡ ትግርኛን ፡ አረምኛን ፡ ዐፈርኛን ፡ ወዘተ. ፡ ከግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡
ለመለያየት ፡ ሲሉ ፡ አ-ሀ-ሐ-ኀ-ዐ ፡ በትግርኛ ፡ በአረምኛና ፡ በዐፈርኛ ፡ የ"አ-ኸ" ፡ ድምፅ ፡ እንዲኖራቸው ፡ በጣልቃ-
ገብነት ፡ አስደርገዋል ። ለምሳሌ ፡ "አኸስም" ፡ የሚለው ፡ ስም ፡ በትግርኛ-አረምኛ-ዐፈርኛ-ወዘተ. ፡ "አኸስም" ፡ ተብሎ ፡
ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ "አኸስም" ፡ ተብሎ ፡ በ"አ-ግእዝ" ፡ ተሰተካክሎ ፡ የተጻፈ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ "አኸስም" ፡ ተብሎ ፡ ይነበባል ፡
ማለት ፡ ነው ፤ እንደዚሁም ፡ "አበበ" ፡ የሚለው ፡ ስም ፡ "አበበ" ፡ ተብሎ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ "አበበ" ፡ ተብሎ ፡ ይነበባል ፡
ማለት ፡ ነው ፤ "አ-ግእዝ" ፡ አለጠባዩና ፡ አለልማዱ ፡ በ"አ" ፡ ድምፅ ፡ ይድመጥ ፡ ተብሎ ፡ በምዕራባውያን ፡ ተወስኖብናልና ፡
ነው ። የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ለዚህ ፡ ዲያብሎሳዊ ፡ የከፋፍለክ ፡ ግዛ ፡ ስልት ፡ ራሱን ፡ የሚያሰላበት ፡ ምክንያት ፡
የለውምና ፡ አይቀበለውም ። አንድ ፡ ያደረገን ፡ ፊደላችን ፡ እባዕድ ፡ እጅ ፡ ገብቶ ፡ ተመልሶ ፡ አይከፋፍለንም ።

በዚሁ ፡ መንፈስ ፡ ምዕራባውያን ፡ በጣልቃ-ገብነት ፡ የሮማይስጥን ፡ ፊደል ፡ ለአረምኛ ፡ ለሱማልኛ ፡ ለዐፈርኛና ፡
ለሌሎችም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ መጻፊያ ፡ እንዲኾን ፡ በእጅ-አዙር ፡ አስደርገዋል ፤ ይህ ፡ ግን ፡ ከሕዝብ ፡ ፈቃድ ፡
ውጭ ፡ በመኾኑ ፡ አግባብ ፡ አይደለም ፤ ጽናትም ፡ የለው ። ከዚህም ፡ ጋራ ፡

- አንደኛ ፡ የነዚህን ፡ ቋንቋዎች ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ልዩ ፡ ድምፆች ፡ (እንደ ፡ "ቀ" ፡ "ጨ" ፡ "ጸ" ፡ "ጰ" ፡ ያሉትን) ፡
የሮማይስጡ ፡ ፊደል ፡ ቢያጽፍም ፡ ሊያሰማቸው ፡ ሊያደምጣቸው ፡ አይችልም ፤ ውጤቱ ፡ አኻሚ ፡ ይኾናል ፡
(ለምሳሌ ፡ "k"ና ፡ "q" ፡ ለ"ከ"ም ፡ ለ"ቀ"ም ፡ ይውላሉ) ።
- ኹለተኛ ፡ የሮማይስጥ ፡ አጻጻፍ ፡ የፊደል ፡ ብክነት ፡ አለው ፤ የኢትዮጵያ ፡ አጻጻፍ ፡ በሦስት ፡ የፊደል ፡ ቅንጣት ፡
የሚጽፈውን ፡ ሮማይስጡ ፡ ዐምስት ፡ ፊደል ፡ አይበቃውም ፤ ለምሳሌ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጸሐፍ ፡ "ጋፈቹ" ፡ (መጠየቅ) ፡
ብሎ ፡ በሦስት ፡ ፊደልና ፡ አንድ ፡ ጭረት ፡ የሚያጽፈውን ፡ የአረምኛ ፡ ቃል ፡ የሮማይስጡ ፡ አጻጻፍ ፡ "gaafachu" ፡
ብሎ ፡ ስምንት ፡ ፊደል ፡ ይፈጃል ።

ሱማልኛ ፡ ደግሞ ፡ በመሠረቱ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ቋንቋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከኻውያትም ፡ ሴማውያትም ፡ ቃላት ፡ አሉት ። በተለይ ፡
ደግሞ ፡ በእስልምና ፡ ሃይማኖት ፡ ምክንያት ፡ የዐረብኛ ፡ ቃላት ፡ በሱማልኛ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ድርሻ ፡
አላቸው ። ዐረብኛ ፡ "አልፉ ፡ -አ"ንና ፡ "ዐይኑ-ዐ"ን ፡ በድምፅ ፡ ይለያል ፤ እንዲሁም ፡ "ሀሌታው-ሀ"ን ፡ ፡ ሐመሩ-
ሐ"ንና ፡ "ኅርሙ-ኅ"ን ።

ዐፊጪ ፡ ስም	አልፍ	ዐይን	ሆይ ፡ (ሀሌታ)	ሐመር	ኅርም
ዐፊጪ ፡ መጠክ ፡ በኢትዮጵያ ፡ በዐረብኛ	አ = ا	ዐ = ع	ሀ = ه	ሐ = ح	ኅ = ح

ለኹለቱም ፡ አጻጻፍ ፡ ጥራትና ፡ ቅልጥፍና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጸሐፍ ፡ ከምንም ፡ ምን ፡ ያመቻል ፤ አጻጻፍን ፡ ይቁጥባል ፡ ድምፅን ፡
በትክክል ፡ ያነባል ፡ ፊደልን ፡ ይጠነቅቃል ።

ለጥቆ ፡ የተመለከቱት ፡ ቃላት ፡ ያስረዱናል ፡-

89 ባማርኛም ፡ ቢኾን ፡ ፊደል ፡ ረዝም ፡ የሚነብበት ፡ ጊዜ ፡ አይጠፋም ፤ ለምሳሌ ፡ "ያልቃል" ፡ (ይጨረሳል) ፡ "ያልቃል" ፡ (ያበልጣል) ።

የሱማልኛ ፡ ቃል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ጸሐፍ (የፊደል ፡ ብዛት)	የሱማልኛ ፡ ቃል ፡ በሮማይስጥ ፡ ጸሐፍ (የፊደል ፡ ብዛት)	ትርጉም	የፊደል ፡ ቀጠባ	የድምፅ ፡ የፊደልና ፡ የትርጉም ፡ ትክክልነት
ላ ፡ አቅባላይ ፡ {6}	La aqbalay ፡ {9}	መቀበል	-33%	
ሐሳብ ፡ {3}	Hisaab ፡ {6} Xisaab ፡ {6}	ሐሳብ	-50%	ኢትዮጵያው ፡ "ሐሳብ" ፡ ብሎ ፡ በሐመሩ-ሐ ፡ ፊደልን ፡ ጠንቅቆ ፡ ሲያጽፍ ፡ ሮማይስጡ ፡ አይለይም ። "ሀ" ፡ "ሐ" ፡ "ሳ" ፡ በመልክም ፡ በድምፅም ፡ ይለያሉ ፤ የሮማይስጥ ፡ "ከ" ፡ ግን ፡ ብቸኛ ፡ በመኾኑ ፡ አሻሚ ፡ ነው ፤ ለሦስቱ ፡ ድምፆች ፡ አይመጥንም ። ኾኖም ፡ ኾግሩን ፡ ለማስወገድ ፡ "X"ን ፡ ለ"ሐ" ፡ ድምፅ ፡ ስላዋሉት ፡ "Xisaab" ፡ ተብሎ ፡ ይጻፋል ። ኾግሩ ፡ ግን ፡ "X" ፡ ለአረምኛ-"ቁቤ" ፡ የ"ጠ"ን ፡ ሚያ ፡ ስለሚውል ፡ ተጨማሪ ፡ ኾግር ፡ ፈጥሯል ፡- ሱማልኛ ፡ "መሐመድ" ፡ ሲል ፡ "Muxammed" ፡ ብሎ ፡ የጻፈውን ፡ የአረምኛ-"ቁቤ" ፡ አንባቢ ፡ "መጣመድ" ፡ ብሎ ፡ ያነበዋል!
ባቃል ፡ {3}	Baqal ፡ {5}	በቅሎ	-40%	የሮማይስጥ ፡ "q" ፡ "h"ም ፡ "ቀ"ም ፡ ተብሎ ፡ ሊነበብ ፡ ይችላልና ፡ ያሻማል ።
ቢሊል ፡ {3}	Bisil ፡ {5}	ብስል	-40%	የሮማይስጥ ፡ "i" ፡ እንደ ፡ ሣልስም ፡ እንደ ፡ ሳድስም ፡ ሊነበብ ፡ ይችላልና ፡ ያሻማል ።
ቦቆር ፡ {3}	Boqor ፡ {5}	በኮር	-40%	
ዳራጃ ፡ {3}	Darajo ፡ {6}	ደረጃ	-50%	የሮማይስጥ ፡ "j" ፡ "ገ"ም ፡ "ጃ"ም ፡ ተብሎ ፡ ሊነበብ ፡ ይችላልና ፡ ያሻማል ።
ዶሮ ፡ {2}	Dooroo ፡ {5}	ዶሮ	-60%	

ባንድ ፡ ቃል ፡ የሮማይስጡ ፡ ጸሐፍ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ቃንቋዎች ፡ አይመጥናቸውም ፡ ብሎ ፡ መደምደም ፡ ይቻላል ።

ለጊዜው ፡ ይህ ፡ መከፋፈል ፡ ቢታይም ፡ ለዘለቄታው ፡ የሚያሠጋ ፡ አይኾንም ፤ የማታ ፡ ማታ ፡ ለቋንቋው ፡ ዐብሮ ፡ በቀል ፡ የኾነው ፡ የሚስማማውና ፡ የቀለጠፈው ፡ ይረታል ፤ ሮማይስጡን ፡ ፊደል ፡ ግን ፡ በከንቱ ፡ ያስገምተዋል ።

ለግእዝ ፡ ያነበብ ፡ ስልት ፡ ማመልከቻ ፡ ወይም ፡ መማሪያ ፡ የሚረዱ ፡ የፊደል ፡ መቃኛዎች ፡ በዋዜማ ፡ ሥርዐት ፡ ይገኛሉ ፡-

- 1) ተነሽ ፡ (ድምፅን ፡ የሚያስነሣ ፡ በኀይለ ፡ ቃል ፡ የሚነገር) ፤ ለምሳሌ ፡ **ቀተሰ** ፤
 - 2) ወዳቂ ፡ (ድምፅን ፡ የሚያወድቅ ፡ "የሚያቈላምጥ") ፤ ለምሳሌ ፡ **ብእሲ** ፤
 - 3) ሰያፍ ፡ (ዐመሉ ፡ እንደ ፡ ተነሽ ፡ ኾኖ ፡ ከመጨረሻ ፡ ሳድስ ፡ ፊደል ፡ በፊት ፡ የሚውል) ፡ ለምሳሌ ፡ **ገብርኤል** ፤
 - 4) ተጣይ ፡ (ዐመሉ ፡ እንደ ፡ ወዳቂ ፡ ኾኖ ፡ ከመጨረሻ ፡ ሳድስ ፡ ፊደል ፡ በፊት ፡ የሚውል) ፡ ለምሳሌ ፡ **ቀድሶት** ፤
- አመታታቸውም ፡   ፡ እና ፡   ፡ ነው ፡ ወይም ፡   ፡ እና ፡   ።

የኢትዮጵያ ፡ አጻጻፍ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ላፍሪቃ ፡ ቋንቋዎችም ፡ እጅግ ፡ ሊጠቅም ፡ ይችላል ፤

- አንደኛ ፡ ሮማይስጥ ፡ የማይሰጣቸውን ፡ የድምፅ ፡ ዐይነቶች ፡ ኢትዮጵያ ፡ በመደበኛነት ፡ ያሟላላቸዋል ፤
- ኹለተኛ ፡ ባማካይ ፡ 50% ፡ ባነሰ ፡ የፊደል ፡ መጠን ፡ ማንኛውንም ፡ ቃል ፡ ያጽፍላቸዋል ፤
- ሦስተኛ ፡ ፊደላቱ ፡ የድምፅ ፡ አሻሚነት ፡ የላቸውም ።

ለምሳሌ ፡ "ሷሂሊ" ፡ ለተባለው ፡ የምሥራቅ ፡ አፍሪቃ ፡ ቋንቋ ፡ ኢትዮጵያው ፡ ጸሐፍ ፡ ምንኛ ፡ ሊጠቅመው ፡ እንደሚችል ፡ እንመልከት ፡-

እንግሊዝኛው ፡ በሮማይስጥ ፡ ፊደል ፡ ለጥቆ ፡ የተመለከተው ፡ የተባበሩት ፡ መንግሥታት ፡ ብሔራዊ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ መብቶች ፡ ገለጻ ፡ አንደኛ ፡ አንቀጽ ፡-

"All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood."

[Article 1 of the Universal Declaration of Human Rights] ፡ የሷሂሊ ፡ ትርጓሜው ፡ በሮማይስጥ ፡ ፊደል ፡ ሲጻፍ ፡ ደግሞ ፡-

"Watu wote wamezaliwa huru, hadhi na haki zao ni sawa. Wote wamejaliwa akili na dhamiri, hivyo yapasa watendeanne kindugu."

ቃሉ ፡ 98 ፡ የሮማይስጥ ፡ ፊደሎችን ፡ ፈጅቷል ፤ በኢትዮጵያ ፡-

"ዋቱ ፡ ወቱ ፡ ወመዛኪዎ ፡ ሱቱ ፡ ሀፒ ፡ ና ፡ ሀኪ ፡ ዛኑ ፡ ኒ ፡ ሳዋ ። ወቱ ፡ ወመዛኪዎ ፡ ከኪኪ ፡ ና ፡ ሄጢ። ሀፒዛ ፡ ወቱ፡፡ ስፊ፡፡ "

ብለን ፡ ስንጽፈው ፡ 51 ፡ ፊደሎች ፡ ብቻ ፡ ይበቁታል ፤ ከሮማይስጡ ፡ 47 ፡ ፊደላት ፡ ቀንሶልናል ፡ (-52%) ። ባማካይ ፡ ያ 50% ፡ የጽሑፍ ፡ መጠን ፡ ቅናሽ ፡ በመላ ፡ ምሥራቅ ፡ አፍሪቃ ፡ ደረጃ ፡ ሲታሰብ ፡ እንግዲህ ፡ በወረቀት ፡ ብዛት ፡ በቀለም ፡ ፍጆታ ፡ በማንገዝ ፡ ወጪ ፡ በመደብር ፡ መጠን ፡ በንባብ ፡ ፍጥነት ፡ ባጸጸፍ ፡ ቅልጥፍና ፡ ወዘተ. ፡ የሚያስገኘው ፡ ቀራጫ ፡ ምቹት ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ይኾናል ። ለምሳሌ ፡ በ"ቁቤ" ፡ ሲጻፍ ፡ 2000 ፡ ገጽ ፡ የሚኾነው ፡ የሷሊ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ በኢትዮጵያ ፡ 1000 ፡ ገጽ ፡ ይበቃዋል ፤ 1 ፡ ኪሎ ፡ ይከብድ ፡ የነበረው ፡ የኪሎ ፡ እኩሌታን ፡ ይቀንሳል ፤ ጽሑፉ ፡ ረቆ ፡ የነበረው ፡ ጎላ ፡ ጎላ ፡ ብሎ ፡ ይታተማል ፤ ጠቅላላው ፡ ጽሑፍ ፡ 20MB ፡ የነበረው ፡ ወዳ 10MB ፡ ይወርዳል ፤ "download"ና ፡ "upload" ፡ የዚያኑ ፡ ያኽል ፡ ይፈጥናሉ ፤ ... ።

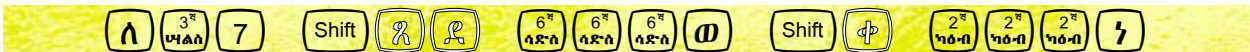
እዚያ ፡ ለመድረስ ፡ ግን ፡ ኢትዮጵያ ፡ አስቀድሞ ፡ በኹለት ፡ እግሮቿ ፡ መቆም ፡ ይኖርባታል ።

ፍጹምድ ፡ 10 ፤ የዜማ ፡ ምልክቶች • Church Music Notation • Notes musicales de l'Église

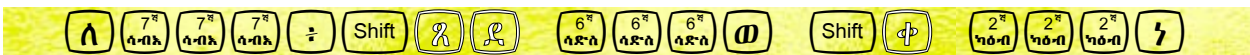
የሚከተለውን ፡ ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit ፤

ለጽድቅ

የሚከተለውን ፡ መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

ወይም • or • ou bien

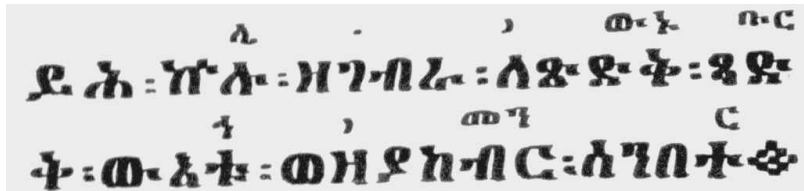

የኢትዮጵያ ፡ አርቶዶክስ ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ትውፊታውያን ፡ የዜማ ፡ ጭረቶች ፡ ከምላ ፡ ጎረቤት ፡ ዘጠኝ ፡ ናቸው ፤

ስም	ምልክት	ደመታት ፡ ስፊት ፡ [1]	ደመታት ፡ ስፊት ፡ [2]
ይዘት ፤	.	1 ^ኛ ማክዝ 1 ^ኛ ማክዝ 1 ^ኛ ማክዝ 1 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 1
ርከርከ ፤	:	2 ^ኛ ካዕብ 2 ^ኛ ካዕብ 2 ^ኛ ካዕብ 2 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 2
ርከርከ ፤	:	3 ^ኛ ሀሳል 3 ^ኛ ሀሳል 3 ^ኛ ሀሳል 3 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 3
ደረት ፤	--	4 ^ኛ ፊብሳ 4 ^ኛ ፊብሳ 4 ^ኛ ፊብሳ 4 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 4
ድፋት ፤	--	5 ^ኛ ኃምሳ 5 ^ኛ ኃምሳ 5 ^ኛ ኃምሳ 5 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 5
ጭረት ፤	፡	6 ^ኛ ሳድሳ 6 ^ኛ ሳድሳ 6 ^ኛ ሳድሳ 6 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 6
ቅናት ፤	,	7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 7
ኸደት ፤	---	7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ 8 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 8
ቀረጥ ፤	+	7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ ሳብኦ 7 ^ኛ 9 ^ኛ	3 ^ኛ ሀሳል 9

ዘጠኙም ፡ የዜማ ፡ ጭረቶች ፡ በ Unicode ፡ ተቀምጧል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ከጭረቶች ፡ ሌላ ፡ በፊደል ፡ የሚመለከቱት ፡ የዜማ ፡ ምልክቶች ፡ (ወይም ፡ ስረቶች) ፡ በ Unicode ፡ ይቀረጡ ፡ ስላልተቀመጡ ፡ ባኹኑ ፡ ኹኔታው ፡ Unicode ፡ የኢትዮጵያን ፡ ዜማ ፡ ምልክቶች ፡ አሟልቶ ፡ አያጽፍም ። ይህንኑ ፡ በመገንዘብ ፡ ዋዜማ ፡ ሥርዓት ፡ ተጨማሪ ፡ የዜማ ፡ ምልክቶችን ፡ በግል ፡ አገልግሎት ፡ ክልል ፡ (ግ.አ.ክ. ፡ ወይም ፡ Private Use Area) ፡ ውስጥ ፡ ኹሉንም ፡ የፊደል ፡ ምልክቶች ፡ በነቂስ ፡ ቀምጥታል ። ከ"አ" ፡ እስከ "ሯ" ፡ ያሉት ፡ ፊደሎች ፡ (ዲቃላ ፡ ፊደሎችንም ፡ ጨምሮ) ፡ እንዲሁም ፡ የኢትዮጵያ ፡ አኃዞች ፡ (፩ ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ ፬ ፡ ፭ ፡ ፮ ፡ ፯ ፡ ፰ ፡ ወዘተ.)ና ፡ ነጠብጣቦች ፡ በዜማ ፡ ምልክት ፡ ቅጽ ፡ ተቀርጸው ፡ በዋዜማ ፡ ሥርዓት ፡ ቅርጾች ፡ ውስጥ ፡ ታክለዋል ። አመታቸውም ፡ ቀላል ፡ ነው ፤ እላይ ፡ እንዳየነው ፡ የዜማ ፡ ልምክቱን ፡ ለማመልከት ፡ ምልዋጡን ፡ 3 ፡ ጊዜ ፡ መቶ ፡ የፊደሉን ፡ መፍቻ ፡ አንዴ ፡ መምታት ። የዜማ ፡ ጭረቶችን ፡ ለማመልከት ፡ ደግሞ ፡ ሀሳል-ምልዋጥን ፡ አንዴ ፡ መቶ ፡ ከቀረጥ ፡ ጠፍጣፍ ፡ (Numeric Keypad) ፡ የተፈለገውን ፡ መፍቻ ፡ መምታት ።

የሚከተለው ፡ ሙሉ ፡ ማስረጃ ፡ ይሰጣል ፤

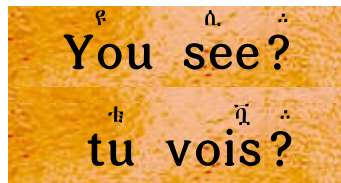
ይ.ሕ. ኩሉ : ዘገብራ : ለጽድቅ : ጸድቅ : ውክቱ : ወዘያከብር : ሰንበተ ❖

ይ.ሕ. ኩሉ : ዘገብራ : ለጽድቅ : ጸድቅ : ውክቱ : ወዘያከብር : ሰንበተ ❖

ይ.ሕ. ኩሉ : ዘገብራ : ለጽድቅ : ጸድቅ : ውክቱ : ወዘያከብር : ሰንበተ ❖

ጭምድ : 11 ፤ ተመከሳሳች • Mutual Transliteration • Translittération mutuelle

የሚከተለውን : ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit ፤

የሚከተለውን : መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

ወይም • or • ou bien :

"ተመላላሽ" : የጻፈ : ፈሊጥ : የባዕድ : አገርን : ቋንቋዎችና : ጽሕፈታቸውን : ለመማር-ማስተማርም :

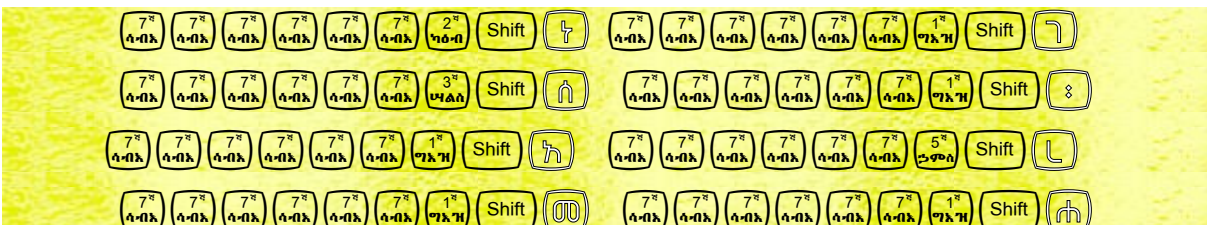
ኾነ : ድምዳሜውን : በትክክል : ለማድመጥና : ለመመዝገብ : ይጠቅማል ።

ጭምድ : 12 ፤ ጥንታዊ : የኢትዮጵያ : ክፍለ : Proto-Ethiopic Writing • Écriture éthiopienne ancienne

የሚከተለውን : ለመጻፍ • to write the following • pour écrire ce qui suit :

የሚከተለውን : መምታት • type the following • frappez ce qui suit ፤

(ማስጠንቀቂያ ፤ "ሳባዊ" : የሚባለው : ጥንታዊው : የኢትዮጵያ : ጽሕፍ : በ Unicode : ገና : ስላልተቀመረ ፤ በዋይማ : ሥርዐት : ቅርጾች : ብቻ : እንጂ : በሌሎች : ቅርጾች : በዚህ : አቀማመጥ : አይገኝም ፤ ወይም : አካቲውን : ፈጽሞ : አይገኝም ።)

5. ተደጋጋሚ : ጥያቄና : መልስ

Frequently asked questions • Des questions fréquemment posées

5.1. ዋዜማ : 2003 : ከቀድሞዎቹ : የዋዜማ : ሥርዐት : ከላላዎች : (በተለይ : ከክለሳ : 1.5) : በምን : ይለያል ።

ዋዜማ : 2003 : ከቀድሞዎቹ : የዋዜማ : ሥርዐት : ከላላዎች : ባቀማመሩ : ፈጽሞ : ይለያል ። የዋዜማ : 2003 : አቀማመጥ : በየኒኮይ : መሠረት : ነው ፤ የየኒኮይ : አቀማመጥም : ባዳዲሶች : ምግባሮችና : መከየዶች : ሹሉ : ብቸኛው : አቀማመጥ : ኾኗል ።

የየኒኮይ : አቀማመጥ : ለኢትዮጵያ : ፊደል : የተለየ : ክፍልን : ስለ : መደበለት : ዋዜማ : 2003 : የኢትዮጵያን : ፊደሎች : በዚህ : ልዩ : ክፍል : ወስጥ : ባንድ : የቅርጽት : መደብ : ብቻ : (A0 Desta Unicode) : ቀምጥቶል ። ስለዚህ : በዋዜማ : 2003 : የተጻፉ : ሰነዶች : ሹሉ : በማንኛውም : የየኒኮይ : ቅርጽት : ይነበባሉ ። ይህም : የየኒኮይ : አቀማመጥም : የኢትዮጵያን : ፊደሎች : ብቻ : ሳይኾን : የመላ : ዓለምን : ጸሐፊትና : ፊደላት : ያጠቃለለ : በመኾኑ : እጅግ : ታላቅ : መሻሻልን : አስገኝቷል ።

የቀድሞዎቹ : የዋዜማ : ከላላዎች : ግን : በዚያው : በጠባቡ : የANSI : አቀማመጥ : መሠረት : በኹለት : የቅርጽት : መደቦች : (A1 Desta/A2 Desta : ወዘተ.) : ላይ : የኢትዮጵያን : ፊደሎች : የቀመሩ : ናቸው ። ከዚህም : በላይ : አቀማመጥቸው : ባውሮፓውያን : ፊደላት : አቀማመጥ : ቦታ : ላይ : በመኾኑ : ላቀማመሩ : ትክለኛዎች : አልነበሩም ። ኾኖም : የየኒኮይ : ለዊንዶውስ : 95/98 : በቀጥታ : ስለማይሠራ : በጠባቡ : የANSI : አቀማመጥ : መደብ : ግዴታ : ነበር ። ይህ : ያቀማመጥ : ችግር : በየኒኮይ : አንዴ : ለመቼም : ተወግዶልናል ፤ ኾኖም : በየኒኮይ : የኢትዮጵያ : ፊደል : አቀማመጥ : ረገድ : አደገኛ : አገማሚያዎች : አሉ ። እነዚህ : ግን : መገናኛያ : በግዛት : ደረጃ : መስተካከል : ይኖርባቸዋል ።

ከሞላ : ጎደል : ያቀማመሩ : መሻሻል : በቅርጽቱም : በመፍቻ- ገበታውም : መሻሻልን : አስከትሏል ።

5.1. How much does Wazéma2003 v.3 differ from previous versions of Wazéma, especially version 1.5?

Wazéma2000-3 are based on the Unicode encoding standard which is now used on all the latest operating systems and platforms.

The Unicode standard has set a specific encoding area for the Ethiopian script, as well as for just about any script of the World. Each encoding area is, more or less, specific to a particular script, which avoids encoding ambiguities, as was the case with the minuscule ANSI encoding.

Previous versions of Wazéma were all based on the ANSI encoding because Windows 95/98 were not Unicode compatible, and for Ethiopic we had to contend with an overlapping encoding, i.e. using the same ANSI code for both Western characters and Ethiopic characters at the same time, fonts playing the role of distinguishing characters using, in the case of Wazéma, a multi-layered font system [A1 Desta/A2 Desta, etc.]

Unicode has now definitively settled the encoding issue. Concerning the Ethiopic encoding in Unicode though, there are serious outstanding issues, which can only be

5.1. Combien Wazéma2003 diffère-t-il des versions précédentes de Wazéma, plus particulièrement de la version 1.5?

Wazéma2000-3 sont établis sur le codage Unicode en vigueur maintenant sur pratiquement tous les systèmes d'exploitation et plates-formes récents.

Le standard Unicode a assigné au script éthiopien une section spécifique de codage. Chacun des scripts retenus par Unicode a plus ou moins une section de codage qui lui est propre, évitant par là même, tout risque d'ambiguïté de codage, comme cela a été malheureusement le cas avec le codage ANSI, du fait de son exiguïté.

Les versions précédentes de Wazéma étaient toutes établies sur le codage ANSI -- puisque Windows 95/98 n'étaient pas compatibles avec Unicode -- de sorte que le codage Wazéma était en superposition au codage occidental ANSI. Ceci donnait lieu à une ambiguïté de codage que seules les polices de caractères à plusieurs niveaux [A1 Desta/A2 Desta, etc.] réussissaient à résoudre.

Le problème de codage est maintenant, en grande partie, résolu grâce à Unicode, même si, en ce qui concerne la partie codage

addressed at the political level first.

éthiopien, il existe de sérieux différends qui ne pourront être adressés qu'au niveau politique d'abord.

5.2. በቀድሞዎቹ ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዓት ፡ ክለሳዎች ፡ በ ANSI ፡ አቀማመጥ ፡ የተጻፉት ፡ ሰነዶች ፡ እንዴት ፡ ወደ ፡
Unicode ፡ አቀማመጥ ፡ ሊመለሱ ፡ ይችላሉ ፡፡ በዚህ ፡ ረገድ ፡ ምን ፡ የታሰበ ፡ አለ ፡፡

የዋዜማ ፡ ሥርዓት ፡ አቀማመጥ ፡ በተመለከተ ፡ ሰነዶችን ፡ ከ ANSI ፡ አቀማመጥ ፡ ወደ ፡ Unicode ፡ አቀማመጥ ፡
መመለሻ ፡ መግባቱ ፡ ይዘጋጃል ፤ እንዲያውም ፡ የመግባቱ ፡ የመዝናኛው ፡ ክለሳ ፡ ተግባሩ ፡ ባንስተኛ ፡ ሰነዶች ፡
ይፈተኛል ። መግባቱ ፡ በሚገኝ ፡ ከተፈተኝ ፡ በኋላ ፡ በነጻ ፡ ይኖራል ።

5.2. Are there ways of converting the encoding of files written with previous (ANSI) versions of Wazéma to Unicode encoding? Are there any plans regarding this issue?

Concerning the Wazéma ANSI encoding, a conversion tool is in preparation; in fact, a prototype is currently being tested on a small scale. As soon as a satisfactory version is built, it will be made freely available.

5.2. Est-ce-qu'il existe un moyen de convertir des fichiers écrits à l'origine avec les versions ANSI de Wazéma, vers des fichiers de codage Unicode? Envisagez-vous d'offrir une solution à ce problème?

Concernant le codage ANSI de Wazéma, le prototype d'un outil de conversion de fichier est actuellement en phase de vérification. Il sera gratuitement disponible aussitôt qu'une version satisfaisante sera construite.

6. ሥርጭት • Distribution

ዋዜማ : 2003 ንፍ : እለቁጥሯዊ : መመሪያውን ፥ እንዲሁም ፥ በእለቁጥሯዊ : አቀጻጽ ፥ ዐዲስ ፥ የወጡትን ፥ የግእዝ ፥ ዐማርኛ ፥ መሠረተ ፥ ትምህርት ፥ መጻሕፍትና ፥ መዛግብተ ፥ ቃላት ፥ ካማርኛ ፥ መጽሐፍ ፥ ቅዱስ ፥ ጋራ ፥ የያዘውን ፥ ግእዝ ፥ ዐማርኛ ፥ [ክሐሳ ፥ 3.0] ፥ ከሚከተለው ፥ የመርበብት ፥ አድራሻ ፥ በነጻ ፥ መቅዳት ፥ ይቻላል ፤

Wazéma2003, together with its user manual, as well as the newly released electronic collection containing some of the most important G'z-Amharic textbooks and dictionaries, the full Amharic Bible, etc., gzamargna [version 3.0] can be downloaded for free from the following Internet address:

Wazéma2003, son manuel électronique, de même que la version 3.0 de gzamargna, une collection électronique comportant quelques uns parmi les plus importants manuels et dictionnaires de g'z-amharique ainsi que la Bible en amharique, peuvent être téléchargés librement à partir de l'adresse Internet suivante:

<http://www.gzamargna.net>

ሙሉውን ፥ ግእዝ-ዐማርኛ ፥ [ክሐሳ ፥ 3.0] ፥ እማስሊያ ፥ ላይ ፥ ከቀዱት ፥ በኋላ ፥ የኢንተርኔት ፥ መስመርን ፥ ለጊዜው ፥ ዘግቶ ፥ ተከላውን ፥ ማካከል ፥ ይቻላል ። ወይም ፥ የተሻለ ፥ ደግሞ ፥ ከኢንተርኔት ፥ ጋራ ፥ በሐብልም ፥ ኾነ ፥ በሐብል-አልቦ ፥ ፈጽሞ ፥ እማይገናኝ ፥ ማስሊያ ፥ ላይ ፥ ግእዝ-ዐማርኛ ፥ [ክሐሳ ፥ 3.0]ን ፥ መትከልና ፥ ከለላና ፥ ከልክፍት ፥ አደጋ ፥ ተጠብቆ ፥ በሰላም ፥ ሥራን ፥ መሥራት ፥ ይቻላል ።

Once Gzamargna v.3.0 is downloaded on your PC, disconnect from Internet to proceed with its installation. Even better, install Gzamargna v.3.0 on a PC that has no Internet connection, for a virus free and spyware-secure working environment.

Une fois que Gzamargna v.3.0 est téléchargée sur votre PC, déconnectez Internet avant de procéder à l'installation. Mieux encore, installez Gzamargna v.3.0 sur un PC non-connecté à Internet, pour un environnement de travail plus sûr.

ወኬ ፡ ነጋ • Welé Negga

P O Box 1165, Croydon, Surrey, CR9 2EB, United Kingdom

ስልክ
Tel. ፡ [London] 020 8251 2492

ከውጭ ፡ ካር ፡ ሲደውሉ ፡ when calling from outside the UK ፡ en appelant de l'étranger ፡

[+] 44 20 8251 2492

(ማስጠንቀቂያ ፤ ለዘጠኝ ፥ ዓመት ፥ ያገለገለኝ ፥ የመልእክት ፥ ሣጥን ፥ P. O. Box 1165 ... ፥ ከ 2000 ፥ ዓ.ም. ፥ አጋማሽ ፥ እስከ ፥ 2001 ፥ ዓ.ም. ፥ አጋማሽ ፥ ድረስ ፥ ላንድ ፥ ዓመት ፥ ያኸል ፥ አላግባብ ፥ በ Royal Mail ፥ ተዘግቶብኝ ፥ ነበር ። ቀጥራቸውን ፥ መቼም ፥ የማላውቀው ፥ ደብዳቤዎች ፥ ሳይደርሱኝ ፥ ቀርተዋል ። ደብዳቤ ፥ ልከውልኝ ፥ ሳይደርሱኝ ፥ ቀርቶ ፥ መልስ ፥ ካጡት ፥ ሰዎች ፥ ጥቂቶቹ ፥ "የላክነው ፥ ደብዳቤ ፥ ተመልሶ ፥ መጣልን ፥ የመልእክት ፥ ሣጥኑ ፥ ተዘግቷል ፥ ወይ ፡ " እያሉ ፥ በስልክ ፥ ወይም ፥ በግንባር ፥ በጠይቁኝ ፥ ጉዳዩን ፥ ለ Royal Mail ፥ ደጋግሜ ፥ አመለከትኩ ። ባመለከትኩም ፥ ቀጥሮ ፥ "የደረሰ ፥ ደብዳቤ ፥ የለም" ፥ እያሉ ፥ መልሰውኛል ። በመጨረሻ ፥ አንደኛዋ ፥ ሠራተኛ ፥ "በዚህ ፥ ቀጥሮ ፥ የመልእክት ፥ ሣጥን ፥ እዘርፍ ፥ ጽሕፈት ፥ ቤታችን ፥ የለም ፤ የ Royal Mail ፥ ዋና ፥ ጽሕፈት ፥ ቤት ፥ ብትጠይቅ ፥ ይሻላል ፥ ስትል ፥ መከረኞኝ ፥ ለዋና ፥ ጽሕፈት ፥ ቤቱ ፥ ደጋግሜ ፥ አመለከትኩ ። ከኹለት ፥ ወር ፥ ጥበቃ ፥ በኋላ ፥ "የመልእክት ፥ ሣጥኑን ፥ ዘግተነው ፥ ነበር ፥ መልስን ፥ ከፍተኛዋል ፥ የተከፈለውንም ፥ ያንድ ፥ ዓመት ፥ ኪራይ ፥ እንመልስልካለን" ፥ አሉኝ ፤ ሣጥኑን ፥ የዘገቡትን ፥ ዓመት ፥ ሙሉም ፥ "የደረሰ ፥ ደብዳቤ ፥ የለም" ፥ እያሉ ፥ ያሰናበቱበትን ፥ ምክንያት ፥ ግን ፥ አልገለጡልኝም ።

ከዚያ ፥ ወዲህ ፥ የሚደርሱኝ ፥ ደብዳቤዎች ፥ እጅግ ፥ ጥቂቶች ፥ ኾኑዋል ፤ እስከ ፥ ቅርብ ፥ ጊዜም ፥ የሚደርሱኝ ፥ እስከ ፥ 7 ፥ ሳምንት ፥ ዘግይተው ፥ ነበር ፤ Royal Mail ፥ ዓለም ፥ ዐቀፍ ፥ የፖስታ ፥ ስምምነቶችን ፥ ፈርሞ ፥ ይህን ፥ ለምን ፥ ያደርጋል ፥ ብዬ ፥ በደብዳቤ ፥ ካመለከትኩበት ፥ ወዲህ ፥ ኹኔታው ፥ ለጊዜው ፥ የተስተካከለ ፥ ይመስላል ።

ጽፋችሁልኝ ፥ መልስ ፥ ያጣችኹ ፥ ከቡራትና ፥ ከቡራት ፥ ኹላችኹ ፥ ችግረን ፥ አይታችኹ ፥ ይቅርታ ፥ እንደምታደርጉልኝ ፥ አምናለኹ ። መልእክታችኹን ፥ በመነፈጌ ፥ የሚሰማኝ ፥ ቀጭን ፥ የእናንተም ፥ እንደሚኾን ፥ አገምታለኹ ።

በተመሳሳይ ፥ ምክንያት ፥ የእለቁጥሯዊ ፥ ጦማር ፥ አድራሻዬን ፥ ልሠርዝ ፥ ተገድጃለኹ ፤ የቀድሞ ፥ የስልክ ፥ አድራሻዬንም ፥ ዘግቼ ፥ ዐዲስ ፥ መስመር ፥ ልከራይ ፥ ተገድጃለኹ ።)

7. በኢትዮጵያዊ ፡ ስኬት ፡ ሠርዐት ፡ ዋዜማ ።

On the Eve of the Ethiopian Computer Standard • A la veille du standard informatique éthiopien

"ግብጻውያን ፡ ከነርሱ ፡ ዘንድ ፡ የኼዱ ፡ አቅዲዎች ፡ እንደ ፡ ኾኑና ፡ መሪያቸውም ፡ አዚሪስ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ይናገራሉ ። አቅኚዎች ፡ የጥንት ፡ ትውፊቶቻቸውን ፡ ስለ ፡ ጠበቁ ፡ የግብጻውያን ፡ ልማዶች ፡ ባብዛኛው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ናቸው ፡ ይላሉ ። ከነዚህም ፡ ነገሥታትን ፡ አማልክት ፡ ማለት ፡ የቀብርን ፡ ሥርዐት ፡ ማክበርና ፡ ሌሎችም ፡ ብዙ ፡ ነገሮች ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ግብሮች ፡ ናቸው ። እንዲሁም ፡ የሐውልቶቻቸው ፡ ፈሊጥ ፡ ያጸጸፋቸውም ፡ ቅጽ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ነው ። "

ዲዮዶሮስ ፡ (1ኛ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ቅድመ ፡ ልደተ ፡ ክርስቶስ) ።⁹⁰

ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ የሥልጣኔ ፡ መንከፊታቸውና ፡ መንገድ ፡ መኾናቸውን ፡ ቀደም ፡ ብለን ፡ አይተናል ። እንዲሁም ፡ በዘመናችን ፡ ያልታወጀ ፡ አጠቃላይ ፡ የሥልጣኔ ፡ ጦርነት ፡ በዓለማችን ፡ መካከኛውም ፡ አውስተናል ። በተለይ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ረገድ ፡ ሕዝቧ ፡ እግዚአናውን ፡ ገና ፡ እንዳልከበረና ፡ የጥቂት ፡ ባዕዳን ፡ መንግሥታት ፡ ፈቃድ ፡ በእጅ ፡ አዙር ፡ እንደ ፡ ጸናበት ፡ በብዙ ፡ ማስረጃዎች ፡ አረጋግጠናል ።

ለመደምደሚያ ፡ ሦስት ፡ መሪ ፡ ሐሳቦችን ፡ እናያለን ፡—

- ኢትዮጵያዊ ፡ የስሌት ፡ ደንብ ፡ አለመኖሩ ፡ ኢትዮጵያንና ፡ ኢትዮጵያውያንን ፡ ጎድቶናል ። በተለይ ፡ ሕዝብ ፡ እግዚአናውን ፡ ባልከበረበት ፡ በዚህ ፡ ዐንጉል ፡ ኹኔታ ፡ የሚሠራ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የስሌት ፡ ደንብ ፡ ጥቅሙ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ለባዕዳን ፡ ጎደሎች ፡ ጉዳቱ ፡ ደግሞ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ በኢትዮጵያና ፡ በሥልጣኔዋ ፡ ላይ ፡ ይኾናል ፤
- የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ከምንም ፡ ምን ፡ አብልጦና ፡ አስቀድሞ ፡ እግዚአናውን ፡ ለማስከበር ፡ መታገል ፡ ይኖርበታል ፤
- የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ዐዲሱን ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱን ፡ ሠርቶ ፡ እግዚአናውን ፡ እንዳልከበረ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ መሠረት ፡ ራሱ ፡ የሚጠቀምበትንና ፡ ከዓለምም ፡ ጋራ ፡ የሚያስማማውንና ፡ የሚያሳትፈውን ፡ የማስለያ ፡ ደንብ ፡ በባለሟያዎች ፡ አሠርቶና ፡ አጽድቆ ፡ በአህጉራዊ ፡ ደረጃ ፡ ሊያስፈጽመው ፡ ይችላል ።

እንዚህን ፡ ሦስት ፡ መሪ ፡ ሐሳቦች ፡ ከማየታችን ፡ በፊት ፡ የምንገኝበትን ፡ ታሪካዊ ፡ ኹኔታ ፡ አንድ ፡ አፍታ ፡ በዐይኑ ፡ ጎሊናችን ፡ እንመልከተው ።

7.1. "ነበር ፡ ለካስ ፡ እንዲህ ፡ ቅርብ ፡ ኖሯል ፡ ..."፡⁹¹

"ኢትዮጵያ ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ መዝናኛው ፡ የተመሠረተች ፡ አገር ፡ ናት ፤ አምልኮንና ፡ ሥርዐትን ፡ የገመዳም ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ናቸው ። "

እስቴፋኖስ ፡ ዘቁስጥንጥንያ ፡ (7ኛ ፡ ምእት ፡ ዓመት) ።⁹²

ኢትዮጵያ ፡ የስድስት ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ ምዝግብ ፡ የነጻነት ፡ ታሪክ ፡ ያላት ፡ ጥንታዊት ፡ ሥልጣኔ ፡ ናት ። አፍሪቃ ፡ ለካም ፡ ልጅ ፡ ለኩሽ ፡ (ለኢትዮጵያ) ፡ በዕጣ ፡ ስትደርሰው ፡ መዲናውን ፡ አኩሽም⁹³ ፡ ላይ ፡ አድርጎ ፡ ከሀንደኬ ፡ (የዛሬዋ ፡ ሀንድ)ና ፡ ፋርስ ፡ እስከ ፡ ማሊና ፡ ሴኔጋል ፡ ከገብጸና ፡ አሶር ፡ እስከ ፡ ሞዛምቢክና ፡ ማዳጋስካር ፡ በሚዘረጋ ፡ ብሔር⁹⁴ ፡ ላይ ፡ ተዘልሎ ፡ መኖሩን ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ መስክረዋል ፤ ከነሱም ፡ ወዲህ ፡ የነሐሜር ፡ የነሄሮቶስ ፡ የነስትራቦ ፡ የነሐሲያን ፡ የጥንተ ፡ ታሪክ ፡ መዛግብት ፡ ተርከውታል ፤ የነዚህ ፡ ኹሉ ፡ አገሮች ፡ ሕዝቦችም ፡ ባፈ ፡ ታሪክ ፡ አውስተውት ፡ በባህላቸውና ፡ በሥልጣኔያቸው ፡ አንጻባርቀውት ፡ በደማቸውና ፡ በዘራቸው ፡ አካል ፡ ሰጥተው ፡ ከሥተውት ፡ እስከ ፡ ዘመናችን ፡ በእውን ፡ ተመስክሮ ፡ ይገኛል ።

ረጋብና ፡ ጦርነት ፡ አሰድጋቸው ፡ ንግድና ፡ ሥልጣኔ ፡ ሰቧቸው ፡ በኩሻዊው ፡ መደባይ ፡ ሕዝቧ ፡ ላይ ፡ በየዘመኑ ፡ ካካባቢው ፡ አገሮች ፡ እንደ ፡ ማዕበል ፡ እየሠገሩ ፡ መጥተው ፡ የተዘረሩበት ፡ ብዙ ፡ ሕዝቦች ፡ በሰላም ፡ ተቀላቅለውት ፡ በፍቅር ፡ ተዋሕደውታል ።

90 "The Aithiopians [Ethiopians] say that the Egyptians are settlers from among themselves and that Osiris was the leader of the settlement. The customs of the Egyptians, they say, are for the most part Aithiopian, the settlers having preserved their old traditions. For to consider the kings gods, to pay great attention to funeral rites, and many other things, are Aithiopian practices, and also the style of their statues and the form of their writing are Aithiopian." Diodorus Siculus, (1st century B.C.)

91 ባለቤታቸው ፡ ዐፄ ፡ ምኒልክ ፡ እንዳረፉ ፡ እቴጌ ፡ ጣይቱ ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት ፡ ወጥተው ፡ እንጦሮ ፡ ተቀምጠው ፡ ነበር ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ከቤታቸው ፡ ኾነው ፡ ቀልቀው ፡ ዐዲስ ፡ አበባን ፡ ሲመለከቱ ፡ አንድ ፡ ሕንጻ ፡ በተለይ ፡ ጎላ ፡ ብሎ ፡ ከሩቅ ፡ ቢታያቸው ፡ ደንገጥራቸውን ፡— ያ ፡ ቤት ፡ የትኛው ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ጠየቁት ። ርሷም ፡ ስትመልስ ፡— የመቤቴ ፡ ዕልፍኝ ፡ አዳራሽ ፡ ነበር ፡ አለቻቸው ። እቴጌ ፡ ጣይቱ ፡ አንድ ፡ አፍታ ፡ ተከዘው ፡— ነበር ፡ ለካስ ፡ እንዲህ ፡ ቅርብ ፡ ኖሯል ፡ አሉ ፡ ይባላል ።

92 "Ethiopia was the first established country on earth and the Ethiopians were the first to set up the worship of the gods and to establish laws." Stephanus of Byzantium (7th century A.D.)

93 "አኩሽም" ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ የኩሽ ፡ ልጆች ፡ የኩሻውያን ፡ ምድር ፡ ማለት ፡ ነው ።

94 ምድር ።

በተለይ ፡ በ 3600 ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ወይም ፡ ከጌታችን ፡ መድኃኒታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ልደት ፡ 1900 ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ የተሠኙ ፡ ሴማውያን ፡ ሕዝብ ፡ ርታብ ፡ ጸንቶባቸው ፡ ከእስያ ፡ ክፍል ፡ ፈልሰው ፡ በየመን ፡ አድርገው ፡ የምንዳቤውን ፡ በር ፡ ባብ ፡ አልመንደብን ፡ ተሻግረው ፡ ለምለሙን ፡ ያዋሽን ፡ ሸለቆ ፡ ተከትለው ፡ በመጡባት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተቀብላቸው ፡ ከምሥራቅ ፡ እስከ ፡ ምዕራብ ፡ ከሰሜን ፡ እስከ ፡ ደቡብ ፡ በመላ ፡ ብሔሯ ፡ አስተናግዳቸዋለች ፤ ባገሬነትም ፡ ሠርታቸዋለች ። ይዘውት ፡ የመጡት ፡ ቋንቋቸው ፡ ግእዝ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ምድር ፡ ተተክሎ ፡ የምናውቀውን ፡ ታላቅነት ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሥልጣኔ ፡ አትርፏል ። ኢትዮጵያም ፡ ግእዝ ፡ ቋንቋዋን ፡ ከኢትዮጵያ ፡ አገር-በቀል ፡ ጸሐፊ ፡ ጋራ ፡ አጣምራ ፡ ሥልጣኔዋን ፡ በመላ ፡ ዓለም ፡ ለማንጸባረቅ ፡ ችላለች ።

የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ተራውን ፡ ወደ ፡ አካባቢው ፡ አገሮች ፡ እየወጣ ፡ በየደረሰበት ፡ የሥልጣንነቱን ፡ መልካም ፡ ዝና ፡ ተክሏል ። ብዙ ፡ ማስረጃዎች ፡ መጥቀስ ፡ ይቻላል ፤ አንባቢን ፡ ማሰልቸት ፡ እንዳይችን ፡ ለምልክት ፡ ያኽል ፡ ብቻ ፡ ግብጽን ፡ የገዛውን ፡ 25 ኛ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ሥርወ ፡ ነገሥት ፡ ተወዳጅነቱ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ የሚወላለትን ፡ ባ 14 ኛው ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ የመንን ፡ የገዛውን ፡ ያበሻ ፡ ሥርወ ፡ ነገሥት ፡ ባ 15 ኛው ፡ ክፍለ ፡ ዘመን ፡ ምዕራብ ፡ ቤንጋልን ፡ የገዛውን ፡ ያበሻ ፡ ደንብ ፡ እንጠቅሳለን ። እነዚህ ፡ ሹሉ ፡ የተጠቀሱትን ፡ አገሮች ፡ በጦር ፡ ኃይል ፡ ወረው ፡ አንበርክከው ፡ የገዙ ፡ ሳይኾኑ ፡ ሥልጣንነታቸው ፡ ፍትሐዊነታቸው ፡ ታማኝነታቸው ፡ ዝግግንነታቸው ፡ ከሰው ፡ ሹሉ ፡ እያስመረጣቸው ፡ ሕዝቦች ፡ እንደ ፡ መድኃኒት ፡ እየፈለጉ ፡ እየጠሩ ፡ ሲያገኙባቸውም ፡ እየሾሙና ፡ እያከበሩ ፡ የሰጧቸው ፡ የውዴታ ፡ የፍቅር ፡ ክብር ፡ ነው ፤ የዛሬን ፡ አድርገውና ።

ጥንታዊው ፡ ቀርቶ ፡ ዘመናዊው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ገና ፡ በሚገኝ ፡ አልተመረመረም ፤ እንዲያውም ፡ ቅኝ ፡ ገዢ ፡ ኃይሎች ፡ አካባቢውን ፡ ለመቁጣጠር ፡ ዐይናቸውን ፡ ካተከሩበትና ፡ እጃቸውን ፡ ከሰደዱበት ፡ ወዲህ ፡ የሚጻፈው ፡ የሚለፈፈው ፡ "ታሪክ" ፡ ታሪክን ፡ የሚቀላብስ ፡ የሚቀብር ፡ ኢትዮጵያን ፡ የሚያከራክር ፡ ያላትን ፡ የሚያሳጣት ፡ ትውልዷን ፡ የሚያደናገር ፡ አለጃታውን ፡ የሚነሣው ፡ ዐይኑንም ፡ የሚያጠፋው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ እጅግ ፡ ልንጠነቀቀው ፡ ይገባል ። ከጄምስ ፡ ብሩስ ፡ "በሬ ፡ ወለደ" ፡ እስከ ፡ ፋሺስቱ ፡ ኤንሪኮ ፡ ቼሩሊ ፡ "ፕሮፓጋንዳ"ና ፡ እስከ ፡ አንቶኒ ፡ ሞክለር ፡ "ቆሞ ፡ የሚኼድ ፡ ውሸት" ፡ በኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ላይ ፡ ተዘብቶበታል ። ከቀረው ፡ ዓለም ፡ የባሰውን ፡ የኛኑ ፡ ወገኖች ፡ አእምሮ ፡ በክሏል ። ሊቃውንት ፡ አባቶቻችን ፡ ከሚነግሯቸው ፡ ይልቅ ፡ የፈረንጅ ፡ "አውታንቲ" ፡ የሚሰብካቸውን ፡ ለመቀበል ፡ የሚሰሉ ፡ ሊቃውንት ፡ አባቶቻችንን ፡ ከመጠየቅ ፡ ይልቅ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መሬት ፡ እግሩን ፡ ካላስደረሰ ፡ ፈረንጅ ፡ "አገኘነው" ፡ ማለቱ ፡ የሚያከራጁባቸው ፡ አንዳንድ ፡ ግብዞች ፡ በቅለዋል ፤ ዘመኑም ፡ አግኝቶታል ።

ሰማቸውን ፡ እዚህ ፡ የማልጠቅሰው ፡ አንድ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ታሪክ ፡ ጸሐፊ ፡ ካሥራ ፡ ዐምስት ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ እስሜን ፡ አሜሪካ ፡ በሚታተም ፡ ወርቃዊ ፡ መጽሔት ፡ ላይ ፡ የሚከተለውን ፡ አስደንጋጭ ፡ ትረካ ፡ ከተሳሳተ ፡ ሐተታቸው ፡ ጋራ ፡ አቅርበው ፡ ነበር ። በካይኛው ፡ ክፍለ ፡ ዘመን ፡ መባቻ ፡ ከኢጣልያ ፡ ወረራ ፡ በፊት ፡ እጃን ፡ ሜዳ ፡ የፈረሰ ፡ መጋለቢያ ፡ ውድድር ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ እንደደቡብ ፡ አፍሪቃ ፡ "አፓርታይድ" ፡ አውሮፓውያንና ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ሰዓት ፡ ተለይቶላቸው ፡ "ዩሮፕሮግ" ፡ ለብቻቸው ፡ ቀጥለው ፡ "አቢሲኒየን" ፡ ለብቻቸው ፡ ይወራረዱ ፡ ነበር ፤ ማስረጃውም ፡ ይህውና ፡ ብለው ፡ በዘመኑ ፡ ታትሞ ፡ ይለጠፍ ፡ የነበረውን ፡ እንግሊዝኛ ፡ ማስታወቂያ ፡ ቅጂ ፡ ከሰፊ ፡ ሐተታ ፡ ጋራ ፡ ዐትመው ፡ "ይግረማችኹ" ፡ ብለውን ፡ ነበር ። ጽሑፋቸውን ፡ እንዳነበብኩ ፡ ማመን ፡ አቅቶኝ ፡ እስቲ ፡ ሽማግሌ ፡ ልጠይቅ ፡ ብዬ ፡ ጠየቅኩ ። መጠየቅ ፡ ጥሩ ፡ ነው ፤ ሽማግሌው ፡ በወጣትነት ፡ ዘመናቸው ፡ ጃን ፡ ሜዳ ፡ ድረስ ፡ እየኼዱ ፡ የፈረሰ ፡ እሽቅድድም ፡ ማየት ፡ ይወዱ ፡ ነበርና ፡ ትዝታቸውን ፡ ከብዙ ፡ ታሪክ ፡ ጋራ ፡ ካጫወቱኝ ፡ በኋላ ፡ ያነበብኩትን ፡ ባብራራላቸው ፡ የምቀልድ ፡ መስሏቸው ፡ ሣቁ ፤ ወዲያው ፡ "ማስረጃውን" ፡ አሳየኳቸው ። እጅግ ፡ ተገርመውና ፡ ዐዝነው ፡ አዬ ፡ የዛሬ ፡ ልጆች ፤ አዬ ፡ የኛ ፡ ምሁሮች ፤ ምናል ፡ ብትጠይቁ ፡ "ዩሮፕሮግ"ና ፡ "አቢሲኒየን" ፡ የሚያመለክቱት ፡ የፈረሶቹን ፡ ዐይነት ፡ እንጂ ፡ ሰዉን ፡ አይደለም! ፡ ያበሻ ፡ ፈረሶች ፡ እንደ ፡ ሞንጎሊያና ፡ እንደ ፡ ቲቤት ፡ ፈረሶች ፡ የደጋ ፣ የተራራ ፡ ፈረሶች ፡ ናቸው ፤ መጠናቸው ፡ ከፈረንጅ ፡ ፈረሰ ፡ ያንላል ፤ እንዲያውም ፡ ፈረንጆቹ ፡ ሲያሸፉ ፡ "ፖኔ" ፡ ይሏቸዋል ። ያበሻ ፡ ፈረሰ ፡ ለረዥም ፡ ጉዞ ፡ ብርቱ ፡ ነው ፤ ለሽምጥ ፡ እሽቅድድም ፡ ግን ፡ ከፈረንጅ ፡ ፈረሰ ፡ ጋራ ፡ አይወዳደርም ፤ የፈረንጁ ፡ ጥሎት ፡ ይኼዳል ። ስለዚህ ፡ የፈረንጅ ፡ ፈረሶች ፡ ለብቻቸው ፡ ይወዳደሩ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ካበሻው ፡ ጋራ ፡ ዐብረው ፡ አይወዳደሩም ። ተመልካቹ ፡ ተወራራቹ ፡ ሕዝብ ፡ ግን ፡ አበሻውም ፡ ፈረንጁም ፡ ሹሉም ፡ ዐብሮ ፡ ነው ። ልዩነቱ ፡ በፈረሶቹ ፡ እንጂ ፡ በሰዎቹ ፡ የለም ፤ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ነገር ፡ በኢትዮጵያ ፡ ምድር ፡ አይታሰብም ። ይህን ፡ የጻፈ ፡ ሰው ፡ ከመጻፉ ፡ በፊት ፡ ምናል ፡ ቢጠይቅ ፡ የውድድሩ ፡ ጎሳ ፡ ሙሴ ፡ ኮስሮፍ ፡ አኹን ፡ ድረስ ፡ በሕይወት ፡ ነበሩለት ፤ ለምን ፡ አልጠየቃቸውም ። ሲሉ ፡ ከታዘቡ ፡ በኋላ ፡ እንዲያውም ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ፈረንጅን ፡ ዐሳማ ፡ ይበላል ፡ ብለው ፡ ይንቃሉ ፡ ፍል ፡ ውሃም ፡ ዐብረን ፡ አንታጠብም ፡ ይላሉ ፡ ተብለው ፡ በሚገኝ ፡ ስሞታ ፡ ቀርቦላቸዋል ፤ እስከ ፡ መማታት ፡ ደርሰው ፡ ባራዳ ፡ ዘበኛ ፡ የተያዙም ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ አልጠፉ ፡ ብለው ፡ ደብድበው ፡ ከፍል ፡ ውሃ ፡ መታጠቢያ ፡ ያመለጡ ፡ የኹለት ፡ ሰዎችንም ፡ ታሪክ ፡ አውስተው ፡ አስረዱኝ ፡ ሰውየው ፡ ይህን ፡ ከመጻፉ ፡ በፊት ፡ በምኒልክ ፡ መንግሥት ፡ በጣይቱ ፡ ከተማ ፡ እንዴት ፡ ሊኾን ፡ ቻለ ፡ ብሎ ፡ መጠየቅ ፡ ሲገባው ፡ ገበና ፡ መግለጥ ፡ ከሟያ ፡ ይቁጠር ፡ ይመስል ፡ የዱሮ ፡ ሰው ፡ ሊያደርገው ፡ ቀርቶ ፡ የማያስበውን ፡ እንዲህ ፡ ያለውን ፡ ስሕተት ፡ ይሳሳታል ፡ ብለው ፡ ባንዳንድ ፡ የዘመኑ ፡ ሰዎችም ፡ ማዘናቸውን ፡ ገለጡልኝ ።

ቀጥለው ፡ ለዚህ ፡ ኹኔታ ፡ መነሻ ፡ የኾነውን ፡ መሠረታዊ ፡ ችግር ፡ እንዲህ ፡ ሲሉ ፡ አብራሩልኝ ፡ ባ፻፱፻፱፻፳፻ ፡ ዓ.ም. ፡ ኢትዮጵያ ፡ ኢጣልያን ፡ ድል ፡ አድርጋ ፡ ካባረረች ፡ በኋላ ፡ መንግሥት ፡ ተመልሶ ፡ ሲቋቋም ፡ ደጃዝማች ፡ መኰንን ፡ ደስታ ፡ የተባሉ ፡ ብልጎነትን ፡ ከወውቀትና ፡ ከችሎታ ፡ ጋራ ፡ ያጣመሩ ፡ ምሁር ፡ አገር ፡ አፍቃሪ ፡ የትምህርት ፡ ሚኒስትር ፡ ኾነው ፡ ነበር ። ርሳቸውም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዘመናዊት ፡ አገር ፡ እንድትኾን ፡ ትውልዷ ፡ አስቀድሞ ፡ ቋንቋዎቿን ፡

ግእዝና፡ ዐማርኛን ፡ ባህሉንም ፡ በሚገባ ፡ ማወቅ ፡ አለበት ፡ ብለው ፡ ስላመኑ ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ መሠረተ ፡ ትምህርት ፡ ከመቼውም ፡ የበለጠ ፡ ተደራጅቶ ፡ በመላ ፡ ያገሪቱ ፡ ትምህርት ፡ ቤቶች ፡ በገበር ፡ ተከናወነ ፡ መልካም ፡ ውጤት ፡ ማሳየት ፡ ገና ፡ ሲዝምርም ፡ ሚኒስትሩ ፡ ተሸረው ፡ በእንደራሴነት ፡ ወደ ፡ ሩቅ ፡ አገር ፡ ተላኩ ፡ ወዲያው ፡ የሚኒስቴሩ ፡ የትምህርት ፡ አደረጃጀት ፡ ለእንግሊዝና ፡ ለሰሜን ፡ አሜሪካ ፡ አማካሪዎች ፡ ተሰጠ ፡ ከዚያን ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ ግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ከገዛ ፡ አገራቸው ፡ ተሸረውና ፡ ተግዘው ፡ እንግሊዝኛ ፡ በላያቸው ፡ ሠለጠኑባቸው ፡ ካንደኛ ፡ ደረጃ ፡ እስከ ፡ ከፍተኛ ፡ ደረጃ ፡ ድረስ ፡ ትምህርቱ ፡ በእንግሊዝኛ ፡ እንዲሰጥ ፡ ዐማርኛ ፡ ባጫፋሪነት ፡ እንዲቀርብ ፡ ግእዝ ፡ ደግሞ ፡ ፈጽሞ ፡ እንዲባረር ፡ ተደረገ ፡ ዛሬ ፡ የምናየው ፡ የዚህን ፡ ዐጉል ፡ ውሳኔ ፡ መዘዝ ፡ ነው ፡ ከኢጣልያ ፡ ወረራ ፡ በፊት ፡ ዘመናዊ ፡ ትምህርትን ፡ ያጠናቀቁትና ፡ ከጦርነቱ ፡ ወዲህ ፡ በእንግሊዞች ፡ ዕቅድ ፡ ዘመናዊ ፡ ትምህርትን ፡ የተማሩት ፡ ትውልዶች ፡ በመንፈስ ፡ ተለያይተዋል ፡ የፊትኞቹ ፡ ባብዛኛው ፡ በራሳቸው ፡ የሚተማመኑ ፡ የበታችነት ፡ ስሜት ፡ የማይታይባቸው ፡ በሀገራዊ ፡ ባህላቸው ፡ የሚከራክሩ ፡ "ሰው ፡ የሠራው ፡ አያቅተኝም" ፡ የሚሉ ፡ ላገራቸው ፡ ለመሠዋት ፡ ወደ ፡ ኺላ ፡ የማይሉ ፡ ነበሩ ፡ የኺላኞቹ ፡ ምንም ፡ ይህ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ጠባይ ፡ ፈጽሞ ፡ ባይሰጥቸው ፡ የተመገቡት ፡ የትምህርት ፡ ዐይነት ፡ ሳያመነምናቸው ፡ አልቀረም ፡ ጥቂቶቹ ፡ ወደ ፡ ፈረንጅ ፡ አንጋጦ ፡ የማየትን ፡ ዐዲስ ፡ ዐመል ፡ አብቅለው ፡ እናያለን ፤ ዜግነትን ፡ ሃይማኖትን ፡ እንደ ፡ ሰደርያ ፡ መቀያየር ፡ ተለመደ ፤ ላገር ፡ መቆም ፡ ከሞኝነት ፡ ካገር ፡ ወጥቶ ፡ ዜግነትን ፡ ቀይሮ ፡ ተደላድሎ ፡ መኖር ፡ ከብልጎነት ፡ ተቈጠረ ፡ ይህ ፡ አደገኛ ፡ አገማሚያ ፡ ነው ፤ ፈረንጆች ፡ "ማቴሪያሊዝም" ፡ ይሉታል ፡ የዛሬው ፡ ትውልድ ፡ "ቴክኖሎጂ"ን ፡ እንደ ፡ ሥልጣኔ ፡ ቈጥሮታል ፡ "ቴክኖሎጂ" ፡ ግን ፡ የሥልጣኔ ፡ ውጤት ፡ እንጂ ፡ በራሱ ፡ ሥልጣኔ ፡ አይደለም ፡ እንዲያውም ፡ ሥልጣኔ ፡ የሌለው ፡ "ቴክኖሎጂ" ፡ ምናልባት ፡ ስይጣኔ ፡ ቢባል ፡ እንጂ ፡ ሥልጣኔ ፡ አይባልም ፤ ፍጻሜው ፡ ባርነት ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ የማልረሳውን ፡ ትምህርት ፡ አስተማሩኝ ።

እንዲህ ፡ እንዲህ ፡ እያልን ፡ እኻያ ፡ አንደኛው ፡ ክፍለ ፡ ዘመን ፡ ደረሰን ፡ በኢንተርኔት ፡ ዘመን ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የሰሌት ፡ ደንብ ፡ ባለመኖሩ ፡ በዕንቅርት ፡ ላይ ፡ ዠሮ ፡ ገድፍ ፡ ሹኖብን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቋንቋ ፡ ባማርኛ ፡ እንደ ፡ ልብ ፡ መጻጻፍ ፡ አልተቻለም ፡ ማማረጫ ፡ በማጣት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ስላገራችን ፡ ዜናም ፡ ኾነ ፡ ስለ ፡ ማነኛውም ፡ ጉዳያችን ፡ በእንግሊዝኛ ፡ የማንበብና ፡ የመጻጻፍን ፡ መዘዘኛ ፡ ልማድ ፡ ይዘን ፡ ለህልውናችን ፡ ጠንቅ ፡ ኾነናል ፡ ለጠላትም ፡ እጅግ ፡ ተመችተናል ፡ ዛሬ ፡ የጠላት ፡ ጸጥታ ፡ ድርጅትም ፡ ኾነ ፡ ማንም ፡ ኢትዮጵያን ፡ የሚጠላ ፡ ባዕድ ፡ "ኢትዮጵያዊ ፡ ስም" ፡ ይዞ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ መሰሎ ፡ በየ"ዌብሳይቱ" ፡ በየ"ፎረም"ና ፡ በየ"ኒውዝግሩፑ" ፡ ኹሉን ፡ ዐይነት ፡ የነገር ፡ መርዝ ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ነገቶች ፡ ኢትዮጵያውያንን ፡ "አንተ ፡ ... ፡ ሱማሌ" ፡ "አንተ ፡ ... ፡ አረም" ፡ "አንተ ፡ ... ፡ ትግሬ" ፡ "አንተ ፡ ... ፡ ሐማሴን" ፡ እያባባለ ፡ ርስ ፡ በርሳችን ፡ አናክሶና ፡ አለያይቶ ፡ የሌለብንን ፡ ጥላቻ ፡ በዓለሙ ፡ ፊት ፡ "አለባቸው ፡ ርስ ፡ በርስ ፡ ተከፋፍለዋል ፤ ዐብረው ፡ ሊኖሩ ፡ አይችሉም" ፡ ሊያሠኝ ፡ በዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ ሊያስፈርድብንም ፡ ከመቼውም ፡ የበለጠ ፡ ተመችቶታል ፡ ሲፈልገውም ፡ "የማንትስ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የፖለቲካል ፡ ሳይንስ ፡ ፕሮፌሰርና ፡ የፋክልቲ ፡ አፍ ፡ ሎው ፡ ምክትል ፡ ዲን ፡ ወዘተ." ፡ በሚል ፡ ዐጀብ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ስሙን ፡ ሥጋ ፡ ሰጥቶ ፡ አግዝፎ ፡ ስላገራችን ፡ ችግርና ፡ ስለ ፡ ማሰናበቻ ፡ መፍትሔው ፡ ሰበርበር ፡ ባለ ፡ እንግሊዝኛ ፡ አንድምታውን ፡ እያንጉዳጉደልን ፤ አስቀድሞ ፡ ያደራጀልን ፡ የዜና ፡ ድር-ገጽቱም ፡ ባራቱ ፡ ማእዘናት ፡ እንደገደል ፡ ማሟቶ ፡ እያስተጋቡለት ፡ ያን ፡ ከርታታ ፡ ዐማርኛችንን ፡ ወዲያ ፡ ጥለን ፡ አንድ ፡ ፊቱን ፡ ለምን ፡ እንግሊዝኛን ፡ ሀገራዊ ፡ ቋንቋችን ፡ አናደርገውም ፡ ይለናል ።

የግእዝን ፡ ወይ ፡ ያማርኛን ፡ ያኽል ፡ ጥልቀት ፡ ምላት ፡ ጥራትና ፡ ተስፋ ፡ ኖሮት ፡ እንግሊዝኛን ፡ ቋንቋችን ፡ ባደረግነውና ፡ ባልቁጩን ፡ ነበር ፤ ዳሩ ፡ ግን ፡ ምን ፡ ያደርጋል ፡ እግዚአብሔር ፡ አዳምንና ፡ ሔዋንን ፡ ላነጋገረበት ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍትን ፡ ፈትፍቶ ፡ ለሚያገኙበት ፡ ቋንቋ ፡ ለግእዝ ፡ ምን ፡ ዐቻ ፡ ምን ፡ መተኪያ ፡ ይገኛለታል ፡ እንግሊዝኛ ፡ ባ10 ፡ ቃላት ፡ የማይፈታውን ፡ ሐሳብ ፡ ባንድ ፡ ቃል⁹⁶ ፡ የሚያናግረንን ፡ ዐማርኛ ፡ ለምን ፡ ለማን ፡ ብለን ፡ እንለውጠዋለን ፡ ወርቁ ፡ ቢጠፋ ፡ ሚዛኑ ፡ ጠፋ ፡ ዕንቁ ፡ ለጠጠር ፡ ይኾንብናል ፡ አንለውጠውም ፤ አትድከም ፡ እንግሊዝኛን ፡ ግን ፡ ባንድ ፡ ነገር ፡ እንቀናበታለን ፤ ቃላቱ ፡ ከፈረንሳይም ፡ ይገኙ ፡ ከጀርመን ፡ ከሮማይስጥም ፡ ይምጡ ፡ ከጽርእ ፡ ከኬልቲክም ፡ ይውረዱ ፡ ከጌሊክ ፡ ፊደላቸው ፡ ታርሞ ፡ ተጠንቅቆ ፡ በሥርዐት ፡ ይጻፋሉ ፤ በዚህ ፡ ረገድ ፡ እንግሊዞች ፡ በውነት ፡ በልጠውናል ፡ ኢትዮጵያ ፡ እግዚእናዋን ፡ አስከብራ ፡ መንግሥቷን ፡ ስታቆም ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ አይፈጅባትም ፡ ውዝፏን ፡ ኹሉ ፡ በጥቂት ፡ ዓመት ፡ ታጠራዋለች ።

ይልቅስ ፡ አንተ ፡ ራስክ ፡ በእንግሊዝኛክ ፡ ላይ ፡ ግእዝና ፡ ያማርኛን ፡ ብታክልበት ፡ ዓለሙ ፡ ኹሉ ፡ ምንኛ ፡ በመረቀክ ፡ ነበር ፤ ጨለማን ፡ የሚያርቁ ፡ ብርሃናውያን ፡ ቋንቋዎች ፡ ናቸውና ፡ መድረሻው ፡ ሞት ፡ ከኾነ ፡ ከከንቱ ፡ ፍልስፍና ፡ ወደ ፡ ጽድቁ ፡ ወደ ፡ ሕይወቱ ፡ መንገድ ፡ አንተን ፡ ጭምር ፡ ኹሉን ፡ መርተው ፡ በመለሱት ፡ ነበር ።

እንዲያውም ፡ ውርርድ ፡ ልትከልልክ ፡ ቋንቋዎቻችን ፡ ግእዝ-ዐማርኛ ፡ እስከ ፡ 25 ፡ ዓመት ፡ ለማስሊያ ፡ ኹሉ ፡ ቋንቋ ፡ ይኾንታል ።

7.2. ብሔራዊ ፡ ጸሐፍ ።

ወደተነሣንለት ፡ ጉዳይ ፡ እንመለስና ፡ ምዕራባውያን ፡ ሮማይስጥ ፡ ("ላቲን") ፡ ፊደላቸውን ፡ ብሔራዊ ፡ ("ዩኒቨርሳል") ፡ ፊደል ፡

95 ከነት ።
96 "አልተከነዋውላቸውም" ፡ የሚለው ፡ አንድ ፡ ያማርኛ ፡ ቃል ፡ ወደ ፡ እንግሊዝኛ ፡ በስንት ፡ ቃላት ፡ ይተረጎም ፡ ይኾን ፡ ሲያንስ ፡ በ7 ፡ ወይስ ፡ በ8 ፡ ወይስ ፡ በ9 ፡ ... ።

ለማድረግ፡ በየዘመኑ፡ ሞክረዋል ፤ በተለይ፡ በዘመናችን፡ በተጠናከረ፡ አካሄድ፡ ቀጥለውበታል ። በኢትዮጵያ፡

የሚፈጽሙትን፡ ጠቅሰናል ፤ በቀድሞ፡ ሶቪየት፡ ኅብረትና፡ ዩጎስላቪያ፡ መንግሥታት፡ እንደ፡ ሶማልያ፡ ባሉ፡ መንግሥት-አልቦ፡ አገሮች፡ ኹሉ፡ ሞክረው፡ ከሞላ፡ ጎደል፡ ቀንቷቸዋል ።

የሮማይስጥ፡ ፊደል፡ እንደሚሉት፡ "ብሔራዊ"፡ ለመኾን፡ ብቃቱ፡ ቢኖረው፡ እኛም፡ በያዝነው፡ ነበር ። ዳሩ፡ ግን፡ እላይ፡ እንዳየነው፡ በተለይ፡ ለኢትዮጵያ፡ ቋንቋዎች፡ የኢትዮጵያን፡ ፊደል፡ ያኽል ፡—

- ፊደልን፡ አይቈጥብም ፤ (በኢትዮጵያ፡ ፊደል፡ የተጻፈው፡ ወደሮማይስጥ፡ ፊደል፡ ሲመለስ፡ ዕጥፍ፡ ያኽል፡ ፊደላትን፡ ይጠይቃል ፤ ለምሳሌ ፡ "ዋዜማ" ፡ 3 ፡ ፊደልን፡ ሲፈጅ ፡ "Wazéma" ፡ 6 ፡ ይጠይቃል ፤ +100%) ።
- የፊደል፡ አሻሚነትን፡ አያስወግድም ፤ (ለምሳሌ ፡ በእንግሊዝኛ፡ እንደምናየው ፡ "i" ፡ እንደ ፡ "አይ"ም ፡ ("price") ፤ እንደ ፡ "ኧ"ም ፡ ("first") ፡ እንደ ፡ "ኢ"ም ፡ ("will") ፤ ወዘተ. ፤ "a"ም ፡ "e"ም ፡ "o"ም ፡ "u"ም ፡ "y"ም ፡ እንደዚሁ ፤ ኹለቱን፡ ሦስቱን ፡ "ae" ፡ "ai" ፡ "ao" ፡ "au" ፡ "ae" ፡ "aé" ፡ ... ፡ "aue" ፡ "iou" ፡ "eui" ፡ ... ፡ ብለው፡ ቢያጣምሯቸው፡ ደግሞ ፡ ስፍር፡ ቀጥር፡ የሌለው፡ አግባብነቱ፡ ተመርምሮ፡ የማይደረስበት፡ አሻሚ፡ ድምፅ፡ ይሰጠናል) ።
- የቃላትን፡ ከየት-መጣ፡ ለመለየት፡ አይረዳንም ፡ (ለምሳሌ ፡ አልፍ- "አ"ንና፡ ዐይን- "ዐ"ን፡ በዚያው፡ ከአልፍ- "አ" ፡ በተገኘው፡ በ "A" ፡ ካልኾነ፡ በቀር፡ ለይቶ፡ መጻፍ፡ አይቻለንም ፤ "አበየ-እምቢ፡ አለ" ፡ እና ፡ "ዐበየ-ከፍ፡ አለ" ፡ ኹለቱም ፡ "abeye" ፡ ተብለው፡ ባሻሚነት፡ ይጻፋሉ፡ እንጂ ፡ የትርጉም፡ ልዩነታቸው፡ ከፊደላቸው፡ አይነበብም ። በዚህ ፡ ኹኔታ ፡ ትርጉምን፡ መጠንቀቅ፡ ይቀራል ፡ ቋንቋችንም ፡ ካስተሳሰባችን ፡ ጋራ ፡ ዐብሮ፡ ይደኽምል ፤ የሰው፡ ጭራ፡ መኾን፡ ይመጣል) ።
- እንደ ፡ "ጠ" ፡ "ጨ" ፡ "ጸ" ፡ "ፀ" ፡ "ቀ" ፡ ወዘተ. ፡ ያሉትን፡ ድምፆች፡ አያጽፈንም ፡ (ርግጥ፡ ነው፡ ለነሱም ፡ ዐዳዲስ ፡ ፊደሎችን፡ መፍጠር፡ ይቻላል ፤ ለኛ፡ ግን ፡ "ሳይቸግር፡ ጤፍ፡ ብድር" ፡ ይኾንብናል) ።
- ወዘተ. ።

ከኹሉ፡ በላይ ፡ የኢትዮጵያ፡ ፊደል ፡

- ቀዳሚ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤
- የረጋ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ (ላለፉት ፡ ኹለት ፡ ሺ ፡ ዘመን ፡ መሠረታዊ ፡ ለውጥ ፡ ሳያገኘው ፡ እስከ ፡ ዘመናችን ፡ ብቁ ፡ ኾኖ ፡ ዘልቋል) ፤
- መሠረታዊ ፡ አንድነት ፡ ስላለው ፡ (ከግእዝ ፡ ፊደል ፡ ጋራ ፡ ካዕብ ፡ ሣልስ ፡ ራብዕ ፡ ኃምስ ፡ ሳድስ ፡ ላብዕ ፡ ፊደላት ፡ አሉት ፤ ድምፃቸውም ፡ የተለየና ፡ የማይለወጥ ፡ የማይምታታ ፡ ነው) ፤
- መሠረታዊ ፡ አንድነቱን ፡ ሳይተው ፡ ለመስፋት ፡ ምንም ፡ ገደብ ፡ ስለሌለበት ፡ (ሲያስፈልግ ፡ እንደ ፡ "ጐ" ፡ "጑" ፡ "ጒ" ፡ "ጓ" ፡ "ጋ" ፡ ያሉ ፡ ዲቃላ ፡ ፊደሎች ፡ አሉት ፤ ሲያስፈልግም ፡ እንደ ፡ "ኢ" ፡ "ቤ" ፡ "ቪ" ፡ "ፒ" ፡ "ዱ" ፡ "ጁ" ፡ "ሄ" ፡ ... ፡ ያሉ ፡ ዐዳዲስ ፡ ድምፆች ፡ ለኹሉም ፡ ፊደሎች ፡ በመደዳ ፡ ይታከሉላቸዋል) ፤
- የዓለምን ፡ ቋንቋዎች ፡ ኹሉ ፡ የሚያጽፍ ፡ ሙሉ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡

ርሱን ፡ ለሌላ ፡ መለወጥ ፡ ካላዋቂነት ፡ ከሞኝነት ፡ እንጂ ፡ ከብልጻነት ፡ አይቈጠርምና ፡ አንለውጠውም ። ቢኾንልን ፡ ደግሞ ፡ አዳብረን ፡ አምልተነው ፡ ለብሔራዊ ፡ (ለዓለም ፡ ዐቀፍ) ፡ አገልግሎት ፡ እናበቃዋለን ።

የፊደልን ፡ ነገር ፡ እንዲህ ፡ ላይ ፡ ላዩን ፡ ብንጭረው ፡ ስለመሠረቱ ፡ ጥልቅነትና ፡ ስለትምህርቱ ፡ ሰማያዊነት ፡ ሊቃውንት ፡ አባቶቻችን ፡ አስቀድመው ፡ ጽፈዋል⁹⁷ ። አንባቢ ፡ የተሻለ ፡ ማስረጃን ፡ እነርሱ ፡ ዘንድ ፡ ያገኛል ።

የኢትዮጵያ፡ ፊደል፡ ለምን ፡ ባንድነቱ፡ ዘለቀ ፡ ለምንስ ፡ የሮማይስጥ፡ ፊደል፡ እንዲህ ፡ በእንግሊዝ ፤ በፈረንሳይ ፤ በጣልያን ፤ በጀርመን ፤ በሁንጋሪያ ፤ ወዘተ. ፡ አጻጻፎች ፡ ተከፋፈለ ፡ ለሚለው ፡ ጥያቄ ፡ አንድ ፡ መልስ ፡ አለ ፤ ይህም— ኢትዮጵያ፡ የፊደልን ፡ ባሕርይ ፡ አንድ ፡ ስትል ፡ አውሮፓውያን ፡ "ኮንሶንንት"ና ፡ "ቫወል" ፡ ብለው ፡ ለኹለት ፡ ባሕርይ ፡ በመክፈላቸው ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ ይላል ። ይህ ፡ ጭብጥ ፡ ሰፊ ፡ ያለ ፡ ማብራሪያም ፡ ማስረጃም ፡ ይጠይቃልና ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ ይቀርባል ። እስከዚያው ፡ አንባቢ ፡ ጉዳዩን ፡ እንዲያብላላው ፡ የሚከተለውን ፡ እጠቅሳለኹ ።

ፊደልን ፡ "ኮንሶንንት"ና ፡ "ቫወል" ፡ ብሎ ፡ ለኹለት ፡ መለየት ፡ አጻጻፍን ፡ ያቀለጠፈ ፡ ቢመስልም ፡ አሻሚነትን ፡ ያመጣል ። "ቫወል" ፡ ፊደሎች ፡ እነ "a" ፡ "e" ፡ "i" ፡ "o" ፡ "u" ፡ እኹል-ገብ ፡ እየኾኑ ፡ "ኮንሶንንት" ፡ ፊደሎችን ፡ ሲያናብቡ ፡ ምንም ፡ መደበኛ ፡ ሚያ ፡ ቢኖራቸው ፡ ("a" ፡ የ "አ"ን ፡ ሚያ ፡ "e" ፡ የ "ኧ"ን ፡ "i" ፡ የ "ኢ"ን ፡ ወዘተ.) ፡ በየራሳቸውም ፡ የመንበብ ፡ ጠባይ ፡ ስላላቸው ፡ ይህ ፡ መንታ ፡ ጠባይ ፡ ተለዋዋጭነትን ፡ ያመጣባቸዋል ፤ ርጋታን ፡ ይነሣቸዋል ። ለምሳሌ ፡ "ቫወል-a" ፡ በራሱ ፡ የሚነብበት ፡ ጠባይ ፡ አለው ፤ ከ "ኮንሶንንት" ፡ ጋራ ፡

97 ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፤ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገብ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፡ ገጽ ፡ 22-27 ።

የሚኖሩበት ሌላ ፡ ጠባይ ፡ አለው ፤ ከሌላ ፡ "ሻወል" ፡ ጋራ ፡ የሚነባበብበት ፡ ሦስተኛም ፣ አራተኛም ፣ ዐምስተኛም ፣ ... ፡ ጠባይ ፡ ይኖረዋል ። ከዚህ ፡ ወዲያ ፡ ላንዱ ፡ ቋንቋ ፡ (እንበል ፣ ለእንግሊዝኛ) ፡ ባንድ ፡ ዐይነት ፡ ሥርዐት ፡ ሲረጋ ፡ ለሌላ ፡ ቋንቋ ፡ ደግሞ ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ ሥርዐት ፡ ይረጋል ፤ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ያው ፡ ፊደል ፡ በኹለት ፡ ቋንቋ ፡ የተለየ ፡ ድምፅ ፡ ይኖረዋል ፤ ባንድ ፡ አይረጋም ።

በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ እያንዳንዱ ፡ ፊደል ፡ አንድና ፡ አንድ ፡ ባሕርይ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ያለው ፤ "ምንታዌ ፣ በዓዴ" ፡ የለበትም ። ግእዝ ፡ ግእዙ ፡ ፊደል ፡ ለሰባት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ንባባት ፡ በሰባት ፡ ዐምዶች ፡ ይዘረዘራል ፡—

ግእዝ ፡ (1 ኛ)	ካዕብ ፡ (2 ኛ)	ሣልስ ፡ (3 ኛ)	ራብዕ ፡ (4 ኛ)	ኃምስ ፡ (5 ኛ)	ሳድስ ፡ (6 ኛ)	ሳብዕ ፡ (7 ኛ)
አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	አ	ኦ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ግ
ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
...	...					

ለያንዳንዱ ፡ ግእዝ ፡ ፊደል ፡ ሰባት ፡ የማይለወጡ ፣ የማይሻሙ ፣ የማይምታቱ ፣ ቋሚ ፡ ንባባት ፡ አሉት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ዐዲስ ፡ ንባብ ፡ ቢያስፈልግ ፡ ባዲስ ፡ ዐምድ ፡ ይጨመርለታል ፡ እንጂ ፡ እነባሩ ፡ ንባብ ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ መንትያ ፡ ንባብ ፡ አይደረግበትም ። ከሌላ ፡ ፊደል ፡ ጋራ ፡ ሲናበብም ፡ በዚያው ፡ ንባብ ፡ ይጸናል ፡ እንጂ ፡ አይለወጥም ። ይህ ፡ ጽኑነት ፡ የተገኘ ፡ ፊደል ፡ ከዳር ፡ እዳር ፡ ባንድ ፡ ባሕርይ ፡ በመታወቁና ፡ ባንድ ፡ ባሕርይ ፡ በመዋሉ ፡ ነው ።

በክርስትና ፡ ሃይማኖት ፡ ታሪክ ፡ እንደታየው ፡ የእግዚአብሔር ፡ ወልድን ፡ ባሕርይ ፡ ኹለት ፡ ያላች ፡ ካቶሊካዊት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በመቶ ፡ ለሚቁጠሩ ፡ የፕሮቴስታንትና ፡ የአንግሊካን ፡ የጳጳሳዊትና ፡ የየሆዋ ፡ ወዘተ. ፡ ወገኖች ፡ ስትከፋፈል ፡ አንድ ፡ ባሕርይ ፡ ያላች ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በኢትዮጵያም ፡ ይኹን ፡ በግብጽ ፡ በአርማንያም ፡ ይኹን ፡ በሶርያ ፡ በህንድ ፡ መከፋፈል ፡ ሳያገኛት ፡ በተመሠረተችበት ፡ አንድነቷ ፡ ጸንታ ፡ ለኹለት ፡ ሺሕ ፡ ዘመን ፡ ኖራለች ። የቤተ ፡ ክርስቲያንና ፡ የፊደል ፡ ታሪካዊ ፡ ኹደት ፡ መመሳሰል ፡ አጋጣሚ ፡ አይደለም ፤ ሊመረመርና ፡ ሊታወቅ ፡ የሚገባውን ፡ ታላቅ ፡ እውነት ፡ ይዟል ፡ ከማለት ፡ ሌላ ፡ እዚህ ፡ የምጨምረው ፡ ነገር ፡ አይኖርም ።

7.3. የእግዚእና ፡ ጉዳይ ።

የማስለያ ፡ ደንብ ፡ በመዝናኛው ፡ ደረጃ ፡ ስለፊደልና ፡ ስለቋንቋ ፡ አካሄድ ፡ ነውና ፡ አግጣጫው ፡ ወደ ፡ ልማት ፡ እንጂ ፡ ወደ ፡ ጥፋት ፡ እንዳይመራ ፡ መንገዱ ፡ እንዲቀና ፡ እንጂ ፡ እንዳይጠም ፡ ባለቤቱ ፡ ራሱ ፡ ሊደነግገው ፣ ሊቀይሰው ፡ ያሻል ።

የኢትዮጵያ ፡ የሰሌዳ ፡ ደንብ ፡ ጉዳይ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ እግዚእና ፡ ጉዳይ ፡ ተለይቶ ፡ አይታይም ፤ ኢትዮጵያ ፡ እግዚእናዋን ፡ ሳታስከብር ፡ የሰሌዳ ፡ ደንቧን ፡ ሌሎች ፡ እንጂ ፡ ራሷ ፡ ልትሠራው ፡ አትችልም ። ዛሬ ፡ እንዲህ ፡ በተጋለጠችበት ፡ ሰዓት ፡ ባዕዳን ፡ በእጅ ፡ መናኛ ፡— ሠርተኛል ሻል ፡ ብለዋታል ።

አኹንም ፡ "አለባለቤቱ ፡ አይነድም ፡ እሳቱ" ። ጉዳዩ ፡ ባዕዳን ፡ እንዳሉት ፡ ሳይኾን ፡ ባለቤቶቹ ፡ እኛ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ እንደምንፈቅደው ፡ ሊኾን ፡ ይገባል ።

የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ባለቤትነቱን ፡ ባስከበረበት ፡ ኹኔታ ፡ እንዲህ ፡ ያለው ፡ ችግር ፡ ቢገጥመው ፡ ብዙ ፡ ባላሠጋው ፡ ነበር ። ዛሬ ፡ ግን ፡ ዓለም ፡ ኹሉ ፡ በሚያየው ፣ በሚፈርደው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ራሱን ፡ አልገዛም ፤ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ አላደረም ፤ የባዕዳን ፡ መንግሥታትና ፡ ኅይሎች ፡ ፈቃድ ፡ በእጅ ፡ አዙር ፡ ይፈጸምበታል ፤ ዐይኑ ፡ እያየም ፡ ከግል ፡ ርስቱ ፡ ነቅለውታል ፡ የጋራ ፡ ርስት ፡ አገሩን ፡ ሊነጥቁትም ፡ ተቃርበዋል ። የኢ.ሕ.አ.ዴ.ግ. ፡ ካደራጀች ፡ ባንድ ፡ እጅ ፡— ሕዝቡ ፡ ተርጋል ፤ ርዱን! እያሉ ፡ ሲረጡበት ፡ በሌላው ፡ ደግሞ ፡— የሚለማ ፡ መቶ ፡ ሺ ፡ ጋሻ ፡ መሬት ፡ አለን ፤ በቅናሽ ፡ ዋጋ ፡ ኑ! ውሳኔ ፡ እያሉ ፡ አገሩን ፡ ርስቱን ፡ ለባዕዳን ፡ ሲቸበቸቡበት ፡ ኹለቱን ፡ በዚያው ፡ ቅጽበት ፡ እናያለን ። ዛሬ ፡ የቻይናና ፡ የቱርክ ፡ የኮሪያና ፡ የሳውዲ ፡ ዐረቢያ ፡ አልሚዎች ፡ በሚመነጥሩት ፡ ይዞታ ፡ አስታከውና ፡ አላምደው ፡ አመካኝተውና ፡ አረሳስተው ፡ ነገ ፡ ሟት ፡ ምዕራባውያን ፡ እጅግ ፡ በተጠናከረ ፡ ርምጃ ፡ እንደሚከተሉ ፡ ያደባባይ ፡ ምስጢር ፡ ኾኗል ።

ምን ፡ ይደረግ ።

7.4. መዝናኛው ፡ እግዚእናችንን ፡ እናስከብር ።

የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ዐዲሱን ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱን ፡ ራሱ ፡ ሠርቶና ፡ ሥልጡን ሕዝባዊ ፡ መንግሥቱን ፡ መሥርቶ ፡ እግዚእናውን ፡ ማስከበር ፡ ይኖርበታል ። ይህን ፡ ከፈጸመ ፡ ወዲያ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ችግሮች ፡ ኹሉ ፡ ዐይነተኛ ፡ ፈቺያቸውንና ፡ መፍትሔያቸውን ፡ ስለሚያገኙ ፡ የኢትዮጵያም ፡ የማስለያ ፡ ደንብ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ዘላቂ ፡ ጥቅም ፡ ያነዩ ፡ ሊሰናዳ ፡ ይችላል ፤ ቀዜማ ፡ ሥርዐት ም ፡ ዓላማው ፡ ተፈጽሞለት ፡ የመኖር ፡ ምክንያቱ ፡ ዐልፎለት ፡ በዘላቂው ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የማስለያ ፡ ሥርዐት ፡ ይተካል ። የዚያ ፡ ሰው ፡ ይበለን ።

7.5. የኢትዮጵያዊ ማስሊክ ፡ ደንብ ፡ ግዴታዎች ። (ይዘጋጃል)

ተቀጥሎ : 1 ፤ የዓለም ፍታሚ : ዝምድና

Appendix 1: Common Origin of Scripts • Appendice 1: Origine commune des écritures

ጥንታዊ : ኢትዮጵያኛ Proto-Ethiopic proto-éthiopien	ኢትዮጵያኛ Ethiopic éthiopien	ፊንቅኛ Phoenician phénicien	ዕብራይስጥ Hebrew hébreux	ጽርአ Greek grec	ሮማይስጥ Latin	ቁርሎስኛ Cyrillic cyrillique	ዕረብኛ Arabic arabe
አ ለ	አ	𐤀	א	Α α	A a	А а	ا
በ ዘ	በ	𐤁	ב	Β β	B b / V v	Б б	ب
	ሸ				V v	В в	
ገ ገ	ገ	𐤂	ג	Γ γ	G g	Г г	ج
ወ ወ ወ ወ ወ	ደ	𐤃	ד	Δ δ	D d	Д д	د
ሃ ሃ ሃ ሃ ሃ	ሀ	𐤄	ה	Ε ε	(E e)	Е е	ه
ዐ ∞ ∞ ∞	ወ	𐤅	ו	Υ	W w	В	و
ጸ	ዘ	𐤆	ז	Ζ ζ	Z z	З з	ز
	ዠ				J j	Ж ж	
ሠሠ / ሠሠሠ	ሐ/ሰ	𐤇	ח	Η η	H h	И и	ح / خ
ዘ ዘ	ጠ	𐤈	ט	Θ θ			ط
የ	የ	𐤉	י	Ι / Υ	I i / Y y	У у / י	پ
ከ ለ ከ ከ ከ	ከ	𐤊	כ / ת	Κ / Χ	K k / X x	К к	ك
	ኸ					Х х	
ገ ገ	ለ	𐤋	ל	Λ λ	L l	Л л	ل
ጸ ጸ ጸ ጸ ጸ	መ	𐤌	מ / מ	Μ μ	M m	М м	م
ካ ካ ካ	ነ	𐤍	נ / נ	Ν ν	N n	Н н	ن
ጸ ሐ ሐ ሐ ጸ	ሠ	𐤎	ס	Ξ / Σ ξ	S s	Ш ш / Щ щ	س / ص
ዐ ብ ብ	ዐ	𐤏	ע	Ο / Ω ο	O o	О о	ه
ቀ ቀ ቀ	ፈ	𐤐		Π / Φ φ	F f	Ф ф	ف
ሐ ሐ ሐ ሐ ሐ	ጸ	𐤑	צ / צ			Ц ц	ص
Θ	θ			Θ			(ض)
ቀ	ቀ	Φ	ק		Q q		ق
ር ር ር	ረ	𐤒	ק	Ρ ρ	R r	Р р	ر
ሐ ጸ ጸ ጸ ጸ	ሰ	W	ש	Σ	S s	С с	س
ጸ ጸ ጸ ጸ ጸ	ሸ		ש			Ч ч	ش
X	ተ	𐤓	ת	Τ τ	T / t	Т т	ت
(በ ዘ)	ፒ / በ		ק / פ	Π π	P	П п	ث
25	24 + 1 = 25	12 + 5 = 17	9 + 8 = 17	12 + 8 = 20	9 + 11 = 20	11 + 11 = 22	11 + 2 = 13

አንድ : ዕድሜ : ወይ : ተመሳሳይ • identical or similar • identique ou similaire

ተዛማጅ • related • lien de parenté

ተቀጥሎ ፡ ጋ ፡ የቃላት ፡ ዝምድና

Appendix 2: Kinship of Words • Appendice 2: Parenté des mots

ግእዝ ፡ (ዘር)	ዐማርኛ	ዕብራይስጥ	ዐረብ	ሉዓላዊ	ፓንጃቢ	ጽርክ	ሮማይስጥ	እንግሊዝኛ	ፈረንሳይኛ
G'z	Amharic	Hebrew	Arabic	Aramaic	Punjabi	Greek	Latin	English	French
g'z	amharique	hébreu	arabe	araméen	punjabi	grecque	latin	anglais	français
አብ ፡ አባ ፡ (አባ)	አባት	አባ	አባ	አቡ / ባባ	ፒየ	ፓቴሪስ	pater	father/abbot/pope	père/abbé/pape/papa
አልፍ ፡ ቤት	አልፍ ፡ ቤት	አሌፍ ፡ ቤት	አልፍ ፡ ባእ	አላፍ ፡ ቤት	አላፍ ፡ ቤ	አልፋ ፡ ቤታ	alphabetum	alphabet	alphabet
እለቁጥሩ ፡ (ቅጥራን)	እለቁጥሩ	እሌቅጥሮን	ሊቅጥሩን			ኤሌክትሮን	electricus	electron	électron
እም ፡ (አመመ)	እም / እናት	ኤም	ኤም	ኤማ	ማይ / ዋልዳ	ማቴራ	mater	mother	mère
አንስ ፡ (ግ. ፡ አንስ)	አንስ / አንስት	ኤኖሽ	ኢንሳን				(ens, entitas)	(entity)	(entité)
ባቤል ፡ (ባባል)	ባቤል	ባቤል		ባቢል/ባቢሉ		ባቢሎን		Babylon	Babel
ብሉይ ፡ (በለየ)	አሮጌ	(ባላህ)	(በሊያ)	(ብሊይ)	ፒሽሊ	ፓላዮስ	paleo-	paleo-	paleo-
ቢራ ፡ (?)		ቢራህ				ባራ		borough	bourg
በርህ	በራ	ባህር	በራ	በሪህ	ባራ / ባራ			brighten (to)	brillier
በተረ	በተረ	ባታር						batter (to)	battre
ግልፎ ፡ (ገለፈ)	ግልፎ					ግሉፌ		glyph	glyphe
ጐን ፡ (ጐደን)	ጐን	ጎን	ጀንብ	ጋባእ	ጉጥ	ጎኖስ		-gone	-gone
ገርገረ	ገረገረ	ጋራር					gregare	(ag)gregate	(a)gréger
ደነሰ	ደነሰ		ደሊስ				dansare	dance (to)	danser
ድርገት ፡ (ደረገ)	ደረጃ	ዳርጋህ	ደረጀት	ዳራግ	ደርጃ		gradus	degree	degré
ሀገር ፡ (ሀገረ)	አገር	ሀጌር				አጎራ	agri	agri-...	agri-...
ሀይመነ	አመነ	ሄኤማን	ሀይመነ	ሃይማን		(አማን)	(Amen)	(Amen)	(Amen)
ሐብል	ሐብል	ሐቤል	ሐብል	ሐብላ			caplum	cable	cable
ሕግ / ሐቅ ፡ (ሐገገ / ሐቀ)	ሕግ / ሐቅ	ሐቅ	ሐቅ	ሐቅ	ሐቅ				
ሐሳብ ፡ (ሐሰብ)	ሐሳብ	ሐሻቦን	ሐሳብ		ሐሳብ				
የሱስ ፡ [ኢያሱስ]	የሱስ ፡ (ኢያሱስ)	የሹዕ	የሱዕ		የሱ	ዶሱስ	Iesu	Jesus	Jésus
ኸል	ኸል	ኮል	ኸል	ካል	ባባት	ኸሎስ		whole, all, (holistic)	
ኪሎ ፡ (ከለየ)	ኪሎ	(ቁ)ኪሎ		ኪሉ		ኪሎ	kilo	kilo	kilo
ክርታስ ፡ (ክረተ)	ክርታስ	ካራት			ታሽ	ኻርቲስ	carere	card	carte
ሊጦን ፡ (ለጠነ)	ሊጦን					ሊታንያ		litany	litanie
ልጥር	ልጥር	ሊጥራ	ረጥል	ሊጥራ		ሊትራ		litre	litre
መዝቃ ፡ (ሰንቀወ ፡ ነቀወ)	መዝቃ	መሢቃህ		መሢቃ			musica	music	musique
መኪና ፡ (ኬነ)	መኪና	ምኮናህ		መኪናህ	ማሺን	ሜኻና	machina	machine	machine
ምሳሕ ፡ (መስሐ)	ምሳ / ምስ	(ማሻሕ)	(መስሐ)	(ምሻሕ)			missus	mess	mess
ምስጢር ፡ (ሰጠረ)	ምስጢር					ሚስቲረዮን	mistere	mystery	mystère
ምስኪን ፡ (ሰከነ)	ምስኪን	ሚስኪን	ሜስኪና	መስኪን					mesquin
መትር ፡ (መተረ)	ሜትር	ሜጤር		ሚትር		ሜትሮን		meter	mètre
ንጉል ፡ (ነጎል)	(የጠፋ ፡ ባዶ)	ናጎል	?				nihil	nil	nul
ነፍጥ	ነፍጥ	ኔፍጥ	ነፍጥ			naphtha		naphtha	naphte

ግእዝ : (ዘር)	ዐማርኛ	ዕብራይስጥ	ዐረብ	ሱርስት	ፓንጃቢ	ጽርእ	ሮማይስጥ	እንግሊዝኛ	ፈረንሳይኛ
G'z	Amharic	Hebrew	Arabic	Aramaic	Punjabi	Greek	Latin	English	French
g'z	amharique	hébreu	arabe	araméen	punjabi	grecque	latin	anglais	français
ኖትያ : (ኖተወ)	ዋናተኛ / መርከበኛ			ኖትያ			navigare	navigator, nautical	navigateur, nautique
ዐይን	ዐይን	ዐይን	ዐይን	ዔነ / ዔይና	ੳੰ		oculus	eye	œil
ዐልወ	(ሬት)	አሃል	ዑድ	ዐልዋይ		አልዎይ	aloe	aloe	aloès
ዕሴት : (ዐሰዩ)	ዕሴት	ዐሳህ					(assatis)	asset	(assez)
ፈረቀ / ፈረከ(ስ)	ፈረቀ / ፈረከ	ፋራቅ		ፍራቅ			frangere	fraction (to)	fractionner
ቀሚስ	ቀሚስ		ቀሚጽ		ካሚዝ		camisia	chemise	chemise
ቀኖና : (ቀነነ)	ቀኖና		ቀኑን			ካኖን	canonicus	canon	canon
ቀርን : (ቀረነ)	ቀንድ	ቄሬን	ቀርን	ቃርና			cornu	horn	corne
ቅርጽ	ቅርጽ	ሔራጥ				ኸራክቴር	character	character	caractère
ሮደ	(ዘመተ)	ሩድ		ራደ				raid (to)	(raid)
ርትዕ : (ረቲዕ)	ርትዕ : ርት : (ረታ)	ሬታዕ				አርቶስ	rectus	right (ortho-)	droit (di-rect)
ሩዝ	ሩዝ	ኦሬዝ	ሩዛ	ሩዝ		oruza	orizum	rice	riz
ሰይጣን : (ሴጠነ)	ሰይጣን	ሳጣን	ሸይጣን	ሳጣና	ሻታን	Satan	Satan	Satan	Satan
ሰከት : (ሰከተ)	ሰከቴ	(ሸካት)					secta	sect	secte
ሰሌዳ :	ሰሌዳ	ሼሌድ				ሴሊዳ		slate	
ሰሙን : (ሰመነ)	ሳምንት	ሸሙፀ		ሻማኑ	ਸ਼ਮ-ਹਿ-ਸ਼				semaine
ሰከር	ሱካር / ስኪር	ሱካር			ਸ਼ከር	ሳኸረስ	succarum	sugar	sucre
ሰም : (ሰመዩ)	ሰም	ሼም	ኢሰም	ሸም / ሲያሙ		ሴማ		seman -	seman -
ሰንኣ : (ሰንኣ)	(ደኅና)			ሰንኣ			sanus	sane	sain
ሰንበት : (ሰብፀ)	ሰንበት	ሻባት	ሻብታ	ሰብት		ሳባቶን	sabbatum	sabbath	sabbat
ሰፍር : [ቀጥጥር]	ሰፍር	ሳፋር	ሰፍር	ሰፍራ			cifera	cipher	chiffre
ተውር	ቶራ			ታውራ			Taurus	Taurus	Taureau

ተቀጥሎ : 3 ፤ የኢትዮጵያ ፊደል : ደምጥ : በሮማይስጥ : ፊደል : ሲደምጥ

Appendix 3: Transliteration of the Ethiopian Alphabet in Latin Characters • Appendice 3: Translittération du alphabet éthiopien en caractères latins

ግእዝ : (1ኛ)	ካዕብ : (2ኛ)	ሣልስ : (3ኛ)	ፊብዕ : (4ኛ)	ኃምስ : (5ኛ)	ሳድስ : (6ኛ)	ሳብዕ : (7ኛ)
1st order • 1er ordre	2nd order • 2eme ordre	3rd order • 3eme ordre	4th order • 4eme ordre	5th order • 5eme ordre	6th order • 6eme ordre	7th order • 7eme ordre
አ = 'a	ኡ = 'ou	ኢ = 'i	ኣ = 'a	ኤ = 'é	አ = '	ኦ = 'o
በ = be	ቡ = bou	ቢ = bi	ባ = ba	ቤ = bé	ብ = b	ቦ = bo
ሸ = ve	ሹ = vou	ሺ = vi	ሻ = va	ሼ = vé	ሽ = v	ሾ = vo
ገ = ge	ጉ = gou	ጊ = gi	ጋ = ga	ጌ = gé	ግ = g	ጎ = go
ደ = de	ዱ = dou	ዲ = di	ዳ = da	ዴ = dé	ድ = d	ዶ = do
ደ = dhe	ዱ = dhou	ዲ = dhi	ዳ = dha	ዴ = dhé	ድ = dh	ዶ = dho
ጀ = dje	ጁ = djou	ጂ = dji	ጃ = dja	ጄ = djé	ጅ = dj	ጆ = djo
ሀ = ha	ሁ = hou	ሂ = hi	ሃ = ha	ሄ = hé	ሀ = h	ሆ = ho
ወ = we	ዉ = wou	ዐ = wi	ዑ = wa	ዒ = wé	ወ = w	ዐ = wo
ዘ = ze	ዙ = zou	ዚ = zi	ዛ = za	ዞ = zé	ዘ = z	ዐ = zo
ዠ = je	ዡ = jou	ዢ = ji	ዣ = ja	ዤ = jé	ዥ = j	ዦ = jo
ሐ = ha	ሑ = hou	ሒ = hi	ሓ = ha	ሔ = hé	ሐ = h	ሐ = ho
ኀ = ha	ኁ = hou	ኂ = hi	ኃ = ha	ኄ = hé	ኀ = h	ኆ = ho
ጠ = tte ⁹⁸	ጡ = ttou	ጢ = tti	ጣ = tta	ጤ = tté	ጥ = tt	ጦ = tto
ጨ = ttche	ጨ = ttchou	ጨ = ttchi	ጫ = ttcha	ጫ = ttché	ጭ = ttch	ጮ = ttcho
የ = ye	ዩ = you	ዪ = yi	ያ = ya	ዬ = yé	የ = y	ዮ = yo
ከ = ke	ከ = kou	ከ = ki	ካ = ka	ኬ = ké	ከ = k	ኮ = ko
ኸ = khe	ኹ = khou	ኺ = khi	ኻ = kha	ኼ = khé	ኸ = kh	ኹ = kho
ለ = le	ሉ = lou	ሊ = li	ላ = la	ሌ = lé	ለ = l	ሎ = lo
መ = me	ሙ = mou	ሚ = mi	ማ = ma	ሜ = mé	ሞ = m	ሞ = mo
ነ = ne	ኑ = nou	ኒ = ni	ና = na	ኔ = né	ነ = n	ኖ = no
ኘ = gne	ኙ = gnou	ኚ = gni	ኛ = gna	ኜ = gné	ኘ = gn	ኙ = gno
ሠ = se	ሡ = sou	ሢ = si	ሣ = sa	ሤ = sé	ሠ = s	ሡ = so
ዐ = 'a	ዑ = 'ou	ዒ = 'i	ዓ = 'a	ዔ = 'é	ዐ = '	ዒ = 'o
ፈ = fe	ፋ = fou	ፊ = fi	ፋ = fa	ፌ = fé	ፋ = f	ፎ = fo
ጸ = tse	ጹ = tsou	ጺ = tsi	ጻ = tsa	ጼ = tsé	ጸ = ts	ጹ = tso
ፀ = tse	ፁ = tsou	፺ = tsi	፻ = tsa	፺ = tsé	ፀ = ts	፹ = tso

98 "ኢ", "ጠ", "ጨ", "ደ", "ዐ", "ቀ", "ቐ" and "ሐ", in their seven orders, do not have equivalents in western phonetics; the above transliterations of these letters are less than approximative • "ኢ", "ጠ", "ጨ", "ደ", "ዐ", "ቀ", "ቐ", et "ሐ", dans les sept ordres, n'ont pas d'équivalents dans la phonétique occidentale; les translittérations ci-dessus de ces lettres sont moins qu'approximatives.

ግእዝ : (1ኛ)	ካዕብ : (2ኛ)	ሣልስ : (3ኛ)	ራብዕ : (4ኛ)	ኃምስ : (5ኛ)	ሳድስ : (6ኛ)	ሳብዕ : (7ኛ)
1st order • 1er ordre	2nd order • 2eme ordre	3rd order • 3eme ordre	4th order • 4eme ordre	5th order • 5eme ordre	6th order • 6eme ordre	7th order • 7eme ordre
ቀ = qe	ቁ = qou	ቂ = qi	ቃ = qa	ቄ = qé	ቅ = q	ቆ = qo
ቈ = qhe	቉ = qhou	ቊ = qhi	ቋ = qha	ቌ = qhé	ቍ = qh	ቆ = qho
ረ = re	ሩ = rou	ሪ = ri	ራ = ra	ራ = ré	ር = r	ሮ = ro
ሰ = se	ሱ = sou	ሲ = si	ሳ = sa	ሴ = sé	ስ = s	ሶ = so
ሸ = she	ሹ = shou	ሺ = shi	ሻ = sha	ሼ = shé	ሽ = sh	ሾ = sho
ተ = te	ቱ = tou	ቲ = ti	ታ = ta	ቲ = té	ት = t	ቶ = to
ቸ = tche	ቹ = tchou	ቺ = tchi	ቻ = tcha	ቼ = tché	ች = tch	ቸ = tcho
ጸ = ppe	ጹ = ppou	፲ = ppi	፱ = ppa	፳ = ppé	፻ = pp	፼ = ppo
ፒ = pe	ፓ = pou	ፔ = pi	ፕ = pa	ፖ = pé	ፑ = p	ፒ = po

ዲፋካር : ኬኮች • labio-velars ቂ others • labio-velaires ቂ autres						
ኸ = e	ኸ ⁹⁹ = 'we	ኸ ⁹⁹ = 'wi	ኸ ⁹⁹ = 'wa	ኸ ⁹⁹ = 'wé	ኸ ⁹⁹ = 'w	ኸ ¹⁰⁰ = u
	ቡ = bwe	ቡ = bwi	ቢ = bwa	ቢ = bwé	ቡ = bw	ቢ = bu
	ቩ = vwe	ቩ = vwi	ቪ = vwa	ቪ = vwé	ቩ = vw	ቪ = vu
	ጎ = gwe	ጎ = gwi	ጎ = gwa	ጎ = gwé	ጎ = gw	ጎ = gu
	ደ = dwe	ደ = dwi	ደ = dwa	ደ = dwé	ደ = dw	ደ = du
	ደ = dhwe	ደ = dhwi	ደ = dhwa	ደ = dhwé	ደ = dhw	ደ = dhu
	ጀ = djwe	ጀ = djwi	ጀ = djwa	ጀ = djwé	ጀ = djw	ጀ = dju
ህ = he ¹⁰¹	ሀ = hwe	ሀ = hwi	ሀ = hwa	ሀ = hwé	ሀ = hw	ሀ = hu
	ወ = we	ወ = wi	ወ = wa	ወ = wé	ወ = w	ወ = wu
	ዘ = zwe	ዘ = zwi	ዘ = zwa	ዘ = zwé	ዘ = zw	ዘ = zu
	ዝ = jwe	ዝ = jwi	ዝ = jwa	ዝ = jwé	ዝ = jw	ዝ = ju
ኸ = he	ኸ = hwe	ኸ = hwi	ኸ = hwa	ኸ = hwé	ኸ = hw	ኸ = hu
ኸ = he	ኸ = hwe	ኸ = hwi	ኸ = hwa	ኸ = hwé	ኸ = hw	ኸ = hu
	ጠ = ttwe	ጠ = ttwi	ጠ = ttwa	ጠ = ttwé	ጠ = ttw	ጠ = ttu
	ጨ = ttchwe	ጨ = ttchwi	ጨ = ttchwa	ጨ = ttchwé	ጨ = ttchw	ጨ = ttchu
	የ = ywe	የ = ywi	የ = ywa	የ = ywé	የ = yw	የ = yu

99 በዋዜማ : 2002-3 : አቀማመጥ : ቅርጾች : ብቻ : የሚገኙ : ዐዳዲስ : ጎርመቶች • new characters available only in Wazéma : 2002-3 encoding and fonts (Private Use Area) • nouveaux caractères disponibles dans Wazéma2002-3 uniquement.

100 እንደ : ፈረንሳይኛ : (ለምሳሌ : lumière)ና : እንደ : ጀርመንኛ : (ለምሳሌ : Tübingen) : ባሉ : ቋንቋዎች : የሚሰማ : በኢትዮጵያ : ቋንቋዎች : የማይገኝ ።

101 በዋዜማ : 2001 : በተከታይ : ክለሳዎች : አቀማመጥ : ቅርጾች : ብቻ : የሚገኙ : ዐዳዲስ : ጎርመቶች • new characters available only since Wazéma : 2001 (Private Use Area) • nouveaux caractères disponibles depuis Wazéma2001 uniquement.

	ከ። = kwe	ከላ = kwi	ከሏ = kwa	ከ። = kwé	ከ። = kw	ከ። = ku
	ከ። = khwe	ከላ = khwi	ከሏ = khwa	ከ። = khwé	ከ። = khw	ከ። = khu
	ለ። = lwe	ለላ = lwi	ለሏ = lwa	ለ። = lwé	ለላ = lw	ለ። = lu
ሚ = miya	መ። = mwe	መላ = mui	ሚ = mwa	ሚ = mwé	መላ = mw	ሚ = mu
	ነ። = nwe	ነላ = nwi	ነሏ = nwa	ነ። = nwé	ነላ = nw	ነ። = nu
	ኘ። = gnwe	ኘላ = gnwi	ኘሏ = gnwa	ኘ። = gnwé	ኘላ = gnw	ኘ። = gnu
	ሠ። = swe	ሠላ = swi	ሠሏ = swa	ሠ። = swé	ሠላ = sw	ሠ። = su
	ዐ። = 'we	ዐላ = 'wi	ዐሏ = 'wa	ዐ። = 'wé	ዐላ = 'w	ዐ። = 'u
	ፈ። = fwe	ፈላ = fwi	ፈሏ = fwa	ፈ። = fwé	ፈላ = fw	ፈ። = fu
	ጽ። = tswe	ጽላ = tswi	ጽሏ = tswa	ጽ። = tswé	ጽላ = tsw	ጽ። = tsu
	ፀ። = tswe	ፀላ = tswi	ፀሏ = tswa	ፀ። = tswé	ፀላ = tsw	ፀ። = tsu
	ቁ። = qwe	ቁላ = qwi	ቁሏ = qwa	ቁ። = qwé	ቁላ = qw	ቁ። = qu
	ቈ። = qhwe	ቈላ = qhwi	ቈሏ = qhwa	ቈ። = qhwé	ቈላ = qhw	ቈ። = qhu
ሯ = riya	ረ። = rwe	ረላ = rwi	ረሏ = rwa	ረ። = rwé	ረላ = rw	ረ። = ru
	ሰ። = swe	ሰላ = swi	ሰሏ = swa	ሰ። = swé	ሰላ = sw	ሰ። = su
	ሸ። = shwe	ሸላ = shwi	ሸሏ = shwa	ሸ። = shwé	ሸላ = shw	ሸ። = shu
	ቱ። = twe	ቱላ = twi	ቱሏ = twa	ቱ። = twé	ቱላ = tw	ቱ። = tu
	ቼ። = tchwe	ቼላ = tchwi	ቼሏ = tchwa	ቼ። = tchwé	ቼላ = tchw	ቼ። = tchu
	ጸ። = ppwe	ጸላ = ppwi	ጸሏ = ppwa	ጸ። = ppwé	ጸላ = ppw	ጸ። = ppu
	ፑ። = pwe	ፑላ = pwi	ፑሏ = pwa	ፑ። = pwé	ፑላ = pw	ፑ። = pu

ተቀጥሎ : 4 ፣ ፕሮሎግ - ቅመራ : ባማርኛ

Appendix 4: PROLOG Programming in Amharic • Appendice 4: Programmation PROLOG en amharique

ፕሮሎግ ፡ በአግባብ ፡ ወይም ፡ "ሎጂክ" ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ የስሌት ፡ ቋንቋ ፡ ነው ። አሉ ፡ ከሚባሉት ፡ የስሌት ፡ ቋንቋዎች ፡ ውስጥ ፡ በጎረቤት ፡ ግንባር ፡ ቀደም ፡ ነው ፡ ማለት ፡ ይቻላል ። ስለ ፡ ፕሮሎግ ፡ በሰፊው ፡ መዘርዘር ፡ በተገባ ፡ ነበር ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ጊዜውና ፡ ቦታው ፡ ይህን ፡ ዕድል ፡ ስለማይሰጠን ፡ ቋንቋውን ፡ ለማያውቁትና ፡ ማወቅ ፡ ለሚሹ ፡ "Prolog" ፡ ወይም ፡ "logic programming • programmation logique" ፡ ብሎ ፡ ኢንተርኔትን ፡ ቢያሥሡ ፡ ዝርዝሩን ፡ በቀላሉ ፡ ያገኛሉ ።

ባጨሩ ፡ ለመግለጽ ፡ ያኽል ፡ Prolog ፡ ባ1964 ፡ ዓ.ም ፡ አለን ፡ ኮልሜራውር (Alain Colmerauer)ና ፡ ፊሊፕ ፡ ሩሴል ፡ (Philippe Roussel) ፡ የተባሉ ፡ የUniversité de Marseille ፡ (ደቡብ ፡ ፍራንስ) ፡ ኹለት ፡ ፈረንሳውያን ፡ ተመራማሪዎች ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ በምርምር ፡ ደረጃ ፡ አለን ፡ ሮቢንሰን ፡ (Alan Robinson ፡ አሜሪካዊ)ና ፡ ሮበርት ፡ ኮቫልስክ ፡ (Robert Kowalski ፡ ብሪታንያዊ) ፡ የደረሱበትን ፡ "resolution principle • principe de résolution" ፡ ወይም ፡ የፍቺ ፡ መርህ ፡ ተከትለው ፡ በተለይ ፡ ለሰብአዊ ፡ ቋንቋ ፡ አክራሪ ፡ (natural language processing • traitement de langage naturel) ፡ እንዲውል ፡ ያከናውኑት ፡ የስሌት ፡ ቋንቋ ፡ ነው ። ስለ ፡ ፕሮሎግ ፡ ከጥራት ፡ ጋራ ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ የምናስተውለው ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደሎች ፡ ልንቀምርበት ፡ መቻላችንን ፡ ይኾናል ። እስከማውቀው ፡ ድረስ ፡ የፕሮሎግን ፡ ያኽል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፊደል ፡ መቀመርን ፡ የሚያስችል ፡ ሌላ ፡ የስሌት ፡ ቋንቋ ፡ የለም ። ለማስረጃ ፡ ያኽል ፡ ከዚህ ፡ ቀጥለን ፡ አንድ ፡ እጅግ ፡ አነስተኛ ፡ የፕሮሎግ ፡ ቅምርን ፡ ወይም ፡ "program"ን ፡ እናበጃለን ።

የተለያዩ ፡ የፕሮሎግ ፡ ማሰናጃዎች ፡ (compiler • compilateur) ፡ በነጻም ፡ በዋጋም ፡ ይገኛሉ ። ዕድለኛዎች ፡ ኾነን ፡ በዋጋ ፡ ያገኘውን ፡ በነጻ ፡ የሚያድል ፡ እውነተኛ ፡ ባለጸጋ ፡ የኾነ ፡ ያን ፡ ሺለሜክር ፡ (Jan Wielemaker) ፡ የተባለ ፡ በሆላንድ ፡ የአምስተርዳም ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ተመራማሪ ፡ የሚያበጀው ፡ መቀመሪያ ፡ SWI-Prolog ፡ ከኢንተርኔት ፡ በነጻ ፡ ይገኛል ። መርበቢያው ፡ <http://www.swi-prolog.org> ፡ ነው ። SWI-Prolog ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ ካሉት ፡ የፕሮሎግ ፡ መቀመሪያዎች ፡ ኹሉ ፡ በጥራት ፡ በምላትና ፡ በዘመናዊነት ፡ በመዝገመሪያ ፡ ከሚጠሩት ፡ ውስጥ ፡ ነው ። ባማርኛ ፡ መቀመርን ፡ በማስቻል ፡ ግን ፡ ተወዳዳሪ ፡ እስካኹን ፡ አልተገኘለትም ።

ቅመራውን ፡ ከመዝገመራችን ፡ በፊት ፡ SWI-Prolog ፡ የኢትዮጵያን ፡ ፊደሎች ፡ እንዲያገኛቸው ፡ ቅርጸቱን ፡ ለምሳሌ ፡

"A0 Addis Abeba Unicode"

ብለን ፡ እንምረጥለት ።

Prolog is a very high level computer programming language, based on Logic Programming, developed in 1971-2 at the University of Marseilles, by two French researchers, Professor Alain Colmerauer and Professor Philippe Roussel, based on the theoretical works on logic programming in general and the resolution principle in particular, by the American, Professor Alan Robinson, and the Briton of Polish origin, Professor Robert Kowalski.

Prolog has become the programming language of choice for Artificial Intelligence and Natural Language Processing applications.

The very simple and yet powerful syntax of PROLOG gives the unique opportunity of programming with it in the Ethiopic script as well as any script. This has been made possible, to a large extent, by the existence of a Prolog compiler, SWI-Prolog, developed by the Dutch

Prolog est un langage de programmation informatique de très haut niveau, fondé sur la Programmation Logique. Il a été développé en 1971-2, par deux chercheurs français, le professeur Alain Colmerauer et le professeur Philippe Roussel, de l'Université de Marseille, en s'appuyant sur les travaux théoriques concernant la programmation logique en général, et le principe de la résolution, en particulier, de l'américain, professeur Alan Robinson, et du britannique d'origine polonaise, professeur Robert Kowalski.

PROLOG est devenu le langage de choix pour la réalisation d'applications dans les domaines de l'intelligence artificielle ou du traitement du langage naturel.

L'extrême simplicité [et puissance] de la syntaxe du langage PROLOG donne l'unique opportunité de programmer en PROLOG, en utilisant le script éthiopien aussi bien que les scripts du reste du

researcher Jan Wielemaker and his development team at the University of Amsterdam (with considerable input from some of the finest specialists in the field). As the best things in life, SWI-Prolog is freely available from Internet:

<http://www.swi-prolog.org>

To illustrate the point, we will develop a toy-application, consisting in a word extraction tool.

monde. Ceci est rendu possible, en grande partie, par l'existence d'un compilateur Prolog, appelé SWI-Prolog, développé par le chercheur hollandais Jan Wielemaker et son équipe de développement à l'Université d'Amsterdam (avec aussi un apport considérable de spécialistes parmi les meilleurs dans le domaine). Comme les meilleures choses dans la vie, SWI-Prolog est disponible librement sur Internet, à partir de:

Pour illustrer ce point, on va développer une application triviale servant d'outil d'extraction de mots.

የምናበጀው ፡ መግባር ፡ አንድ ፡ አነስተኛ ፡ የቃላት ፡ መልቀሚያን ፡ ይኸናል ፤ ግብሩም ፡-

- ያንድን ፡ ጽሑፍ ፡ ቃላት ፡ አንድ ፡ ባንድ ፡ ለቅም ፡ መዘርዘር ፤
- እያንዳንዱ ፡ ቃል ፡ ምን ፡ ያኽል ፡ ጊዜ ፡ በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ እንዳገለገለ ፡ ማሳየት ፡ ይኸናል ።

ስልተም ፡-

- 1ኛ ፤ የተለቃሚውን ፡ ሰነድ ፡ ስምና ፡ የልቅሞቹን ፡ መመዝገቢያ ፡ ሰነድ ፡ ስም ፡ መቀበል ፤
- 2ኛ ፤ የተለቃሚውን ፡ ሰነድ ፡ ቃላት ፡ (ድግግሞሽ-አልቦ) ፡ ነጥሎ ፡ መዘርዘር ፤
- 3ኛ ፤ እያንዳንዱን ፡ ቃል ፡ እሰነዱ ፡ ውስጥ ፡ ካገለገለበት ፡ ጊዜ ፡ ጋራ ፡ ሰንደቅ ፡ በሰንደቅ ፡ ተራ ፡ መዝግቦ ፡ መያዝ ፤
- 4ኛ ፤ ሰንደቅ ፡ ተራውን ፡ እመመዝገቢያው ፡ ሰነድ ፡ ውስጥ ፡ መመዝገብ ፡ ወይም ፡ በመሳተፊያው ፡ አማካይነት ፡ መክሰት ።

የመግባሩን ፡ ስም ፡ "ቃላትን ፡ መልቀሚያ" ፡ የቅምሩን ፡ ስም ፡ "ቃላትንመልቀሚያ.pl" ፡ እንበል ፤ የቅምሩንም ፡ ይዘት ፡ ከክንዋኔው ፡ ጋራ ፡ እንሆ ፡-

```
% "ቃላትን ፡ መልቀሚያ" ፡ የጽሑፍን ፡ ቃላት ፡ ማውጫ ፡ ንኡስ-መግባር
% word extraction toy tool • mini-outil d'extraction de mots
```

```
% _____ [ የሰነድ_ቃላትን_መመዝገብ
```

```
የሰነድ_ቃላትን_መመዝገብ(_ሰ, _ክፍል_ሰነድ) ፡ -
```

```
    open(_ሰ, read, _ንባብ),
    set_stream(_ንባብ, encoding(utf8)),
    open(_ክፍል_ሰነድ, append, _ጽሑፍ),
    set_stream(_ጽሑፍ, encoding(utf8)),
    ቃላትን_ሚገባበት(_ንባብ, _የቃላት_ተራ),
    ቃላትን_መሰንደቅ(_የቃላት_ተራ, _ሰንደቅ_ተራ),
    sort(_ሰንደቅ_ተራ, _ክፍል_ተራ),
    የሰነድ_ክፍል_ሰነድ_መመዝገብ(_ጽሑፍ, _ክፍል_ተራ),
    close(_ንባብ),
    close(_ጽሑፍ).
```

```
% _____ [ የሰነድ_ቃላትን_መመዝገብ]
```

```
% _____ [ የሰነድ_ቃላት_መጠቀም
```

```
የሰነድ_ቃላት_መጠቀም(_የሰነድ_ስም, _ክፍል_ተራ) ፡ -
```

```
    open(_የሰነድ_ስም, read, _ንባብ),
    set_stream(_ንባብ, encoding(utf8)),
    ቃላትን_ሚገባበት(_ንባብ, _የቃላት_ተራ),
```

```

    ቃካት3_መሰጻጸይ([_ፆካት_ተራ,_ስጓድ_ተራ],
    sort([_ስጓድ_ተራ,_ጅቅም_ተራ],
    close([_ጓባብ]).

%_____ ሰሰኑድ3_ፆካት_መጠቀም]
%_____ [ ሰሰኑድ3_ጅቅሞች_መመዝገብ
ሰሰኑድ3_ጅቅሞች_መመዝገብ([_ፆራት,[_ጅቅም|_ጅቅምተራ]]:-
    write([_ፆራት,_ጅቅም],
    write([_ፆራት,'\n'],
    ሰሰኑድ3_ጅቅሞች_መመዝገብ([_ፆራት,_ጅቅምተራ].
ሰሰኑድ3_ጅቅሞች_መመዝገብ([_ፆራት,[]].
%_____ ሰሰኑድ3_ጅቅሞች_መመዝገብ]
%_____ [ ቃካት3_ሚጓበብ
ቃካት3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,[_ቃጠ|_ፆካት_ተራ]]:-
    \+at_end_of_stream([_ፆረመዳቶች_ኸሊት],!,
    ቃጠ3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆረመዳቶች_ተራ],
    string_to_list([_ቃጠ_STRING,_ፆረመዳቶች_ተራ],
    string_to_atom([_ቃጠ_STRING,_ቃጠ],
    ቃካት3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆካት_ተራ].
ቃካት3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,[]].
%_____ ቃካት3_ሚጓበብ]
%_____ [ ቃጠ3_ሚጓበብ
ቃጠ3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,[_ፆረመዳቶች_ተራ]]:-
    peek_char([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆረመዳቶች],
    \+memberchk([_ፆረመዳቶች, [' ','\n','\t','\f','\r','\a','\b','\c','\d','\e','\f','\g','\h','\i','\j','\k','\l','\m','\n','\o','\p','\q','\r','\s','\t','\u','\v','\w','\x','\y','\z','\AA','\AB','\AC','\AD','\AE','\AF','\AG','\AH','\AI','\AJ','\AK','\AL','\AM','\AN','\AO','\AP','\AQ','\AR','\AS','\AT','\AU','\AV','\AW','\AX','\AY','\AZ','\BA','\BB','\BC','\BD','\BE','\BF','\BG','\BH','\BI','\BJ','\BK','\BL','\BM','\BN','\BO','\BP','\BQ','\BR','\BS','\BT','\BU','\BV','\BW','\BX','\BY','\BZ','\CA','\CB','\CC','\CD','\CE','\CF','\CG','\CH','\CI','\CJ','\CK','\CL','\CM','\CN','\CO','\CP','\CQ','\CR','\CS','\CT','\CU','\CV','\CW','\CX','\CY','\CZ','\DA','\DB','\DC','\DD','\DE','\DF','\DG','\DH','\DI','\DJ','\DK','\DL','\DM','\DN','\DO','\DP','\DQ','\DR','\DS','\DT','\DU','\DV','\DW','\DX','\DY','\DZ','\EA','\EB','\EC','\ED','\EE','\EF','\EG','\EH','\EI','\EJ','\EK','\EL','\EM','\EN','\EO','\EP','\EQ','\ER','\ES','\ET','\EU','\EV','\EW','\EX','\EY','\EZ','\FA','\FB','\FC','\FD','\FE','\FF','\GA','\GB','\GC','\GD','\GE','\GF','\GG','\GH','\GI','\GJ','\GK','\GL','\GM','\GN','\GO','\GP','\GQ','\GR','\GS','\GT','\GU','\GV','\GW','\GX','\GY','\GZ','\HA','\HB','\HC','\HD','\HE','\HF','\HG','\HH','\HI','\HJ','\HK','\HL','\HM','\HN','\HO','\HP','\HQ','\HR','\HS','\HT','\HU','\HV','\HW','\HX','\HY','\HZ','\IA','\IB','\IC','\ID','\IE','\IF','\IG','\IH','\II','\IJ','\IK','\IL','\IM','\IN','\IO','\IP','\IQ','\IR','\IS','\IT','\IU','\IV','\IW','\IX','\IY','\IZ','\JA','\JB','\JC','\JD','\JE','\JF','\JG','\JH','\JI','\JJ','\JK','\JL','\JM','\JN','\JO','\JP','\JQ','\JR','\JS','\JT','\JU','\JV','\JW','\JX','\JY','\JZ','\KA','\KB','\KC','\KD','\KE','\KF','\KG','\KH','\KI','\KJ','\KK','\KL','\KM','\KN','\KO','\KP','\KQ','\KR','\KS','\KT','\KU','\KV','\KW','\KX','\KY','\KZ','\LA','\LB','\LC','\LD','\LE','\LF','\LG','\LH','\LI','\LJ','\LK','\LL','\LM','\LN','\LO','\LP','\LQ','\LR','\LS','\LT','\LU','\LV','\LW','\LX','\LY','\LZ','\MA','\MB','\MC','\MD','\ME','\MF','\MG','\MH','\MI','\MJ','\MK','\ML','\MN','\MO','\MP','\MQ','\MR','\MS','\MT','\MU','\MV','\MW','\MX','\MY','\MZ','\NA','\NB','\NC','\ND','\NE','\NF','\NG','\NH','\NI','\NJ','\NK','\NL','\NM','\NO','\NP','\NQ','\NR','\NS','\NT','\NU','\NV','\NW','\NX','\NY','\NZ','\OA','\OB','\OC','\OD','\OE','\OF','\OG','\OH','\OI','\OJ','\OK','\OL','\OM','\ON','\OO','\OP','\OQ','\OR','\OS','\OT','\OU','\OV','\OW','\OX','\OY','\OZ','\PA','\PB','\PC','\PD','\PE','\PF','\PG','\PH','\PI','\PJ','\PK','\PL','\PM','\PN','\PO','\PP','\PQ','\PR','\PS','\PT','\PU','\PV','\PW','\PX','\PY','\PZ','\QA','\QB','\QC','\QD','\QE','\QF','\QG','\QH','\QI','\QJ','\QK','\QL','\QM','\QN','\QO','\QP','\QQ','\QR','\QS','\QT','\QU','\QV','\QW','\QX','\QY','\QZ','\RA','\RB','\RC','\RD','\RE','\RF','\RG','\RH','\RI','\RJ','\RK','\RL','\RM','\RN','\RO','\RP','\RQ','\RR','\RS','\RT','\RU','\RV','\RW','\RX','\RY','\RZ','\SA','\SB','\SC','\SD','\SE','\SF','\SG','\SH','\SI','\SJ','\SK','\SL','\SM','\SN','\SO','\SP','\SQ','\SR','\SS','\ST','\SU','\SV','\SW','\SX','\SY','\SZ','\TA','\TB','\TC','\TD','\TE','\TF','\TG','\TH','\TI','\TJ','\TK','\TL','\TM','\TN','\TO','\TP','\TQ','\TR','\TS','\TT','\TU','\TV','\TW','\TX','\TY','\TZ','\UA','\UB','\UC','\UD','\UE','\UF','\UG','\UH','\UI','\UJ','\UK','\UL','\UM','\UN','\UO','\UP','\UQ','\UR','\US','\UT','\UU','\UV','\UW','\UX','\UY','\UZ','\VA','\VB','\VC','\VD','\VE','\VF','\VG','\VH','\VI','\VJ','\VK','\VL','\VM','\VN','\VO','\VP','\VQ','\VR','\VS','\VT','\VU','\VV','\VW','\VX','\VY','\VZ','\WA','\WB','\WC','\WD','\WE','\WF','\WG','\WH','\WI','\WJ','\WK','\WL','\WM','\WN','\WO','\WP','\WQ','\WR','\WS','\WT','\WU','\WV','\WW','\WX','\WY','\WZ','\XA','\XB','\XC','\XD','\XE','\XF','\XG','\XH','\XI','\XJ','\XK','\XL','\XM','\XN','\XO','\XP','\XQ','\XR','\XS','\XT','\XU','\XV','\XW','\XX','\XY','\XZ','\YA','\YB','\YC','\YD','\YE','\YF','\YG','\YH','\YI','\YJ','\YK','\YL','\YM','\YN','\YO','\YP','\YQ','\YR','\YS','\YT','\YU','\YV','\YW','\YX','\YY','\YZ','\ZA','\ZB','\ZC','\ZD','\ZE','\ZF','\ZG','\ZH','\ZI','\ZJ','\ZK','\ZL','\ZM','\ZN','\ZO','\ZP','\ZQ','\ZR','\ZS','\ZT','\ZU','\ZV','\ZW','\ZX','\ZY','\ZZ']).
end_of_file]],!,
    get_char([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆረመዳቶች],
    ቃጠ3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆረመዳቶች_ተራ].
ቃጠ3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,[]):-
    get_char([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,_ፆረመዳቶች].
%ቃጠ3_ሚጓበብ([_ፆረመዳቶች_ኸሊት,[]].
%_____ ቃጠ3_ሚጓበብ]
%_____ [ ቃካት3_መሰጻጸይ
ቃካት3_መሰጻጸይ([],[]):-!.
ቃካት3_መሰጻጸይ([_ቃጠ|_ፆካት_ተራ],[[_ቃጠ,_ብዛት]|_ስጓድ_ተራ]]:-
    subtract([_ቃጠ|_ፆካት_ተራ],[_ቃጠ],_ቀሪ_ፆካት_ተራ],
    length([_ቃጠ|_ፆካት_ተራ],_ፆካት_ተራ_ርዝመት],
    length([_ቀሪ_ፆካት_ተራ,_ፆካት_ተራ_ርዝመት],
    _ብዛት is _ፆካት_ተራ_ርዝመት - _ፆካት_ተራ_ርዝመት,
    ቃካት3_መሰጻጸይ([_ቀሪ_ፆካት_ተራ,_ስጓድ_ተራ].
%_____ ቃካት3_መሰጻጸይ]
%_____ [ ቃካት3_መጠቀሚያ
ቃካት3_መጠቀሚያ:-
    new([_መሳተፊያ, dialog('ቃካት3 : መጠቀሚያ')],
    new([_ሰሰኑድ_መጠቀሚያ, editor(text_buffer(''),150, 150, 5)],
    send([_መሳተፊያ, append,editor([_ሰሰኑድ_መጠቀሚያ]),
    send_list([_መሳተፊያ, append,[
        new([_ተከታይ_ስጓድ_ስም, text_item('የተከታይ_ስጓድ : ስም')],
        new([_መጠቀሚያ_ስጓድ_ስም, text_item('ጅቅሞች : የመመዝገብ : ስጓድ : ስም')],
        button([_ጅቅር, message([_መሳተፊያ, destroy]),

```

```

button('ዎቃካት : ህቅዎቹ : ይመዝገቡ', message([prolog, ሰነድ_ዎቃካት_መመዝገብ, _ተከቃሚ_ሰነድ_ስም?
selection, _መጠቀሚያ_ሰነድ_ስም?selection])),

button('የተከቃሚው : ሰነድ : ይዘት : ይከሰታል',
message([prolog, ሰነድ_ደ_ይዘት_መክሰታል, _መሳተፊያ, _ተከቃሚ_ሰነድ_ስም?selection])),

button('የህቅዎቹ : ሰነድ : ይዘት : ይከሰታል',
message([prolog, ሰነድ_ደ_ህቅዎቹ_መክሰታል, _መሳተፊያ, _መጠቀሚያ_ሰነድ_ስም?selection]])),

send(_መሳተፊያ, open).

% _____ ዎቃካት_መጠቀሚያ
% _____ [ ሰነድ_ደ_ይዘት_መክሰታል
ሰነድ_ደ_ይዘት_መክሰታል(_መሳተፊያ, _ተከቃሚ_ሰነድ_ስም):-
new(Font, font('ሰ0 Desta Unicode', ethiopic, 14, 'charset(ansi)'),
read_file_to_codes(_ተከቃሚ_ሰነድ_ስም, _ሰነድ_ጥርመዋቸ, [encoding(utf8)]),
string_to_atom(_ሰነድ_ጥርመዋቸ, _ሰነድ_ይዘት),
get(_መሳተፊያ, member, editor, _ሰነድ_መክሰታል),
send(_ሰነድ_መክሰታል, font, font('ሰ0 Desta Unicode', ethiopic, 14)),
send(_ሰነድ_መክሰታል, clear),
send(_ሰነድ_መክሰታል, append, _ሰነድ_ይዘት).

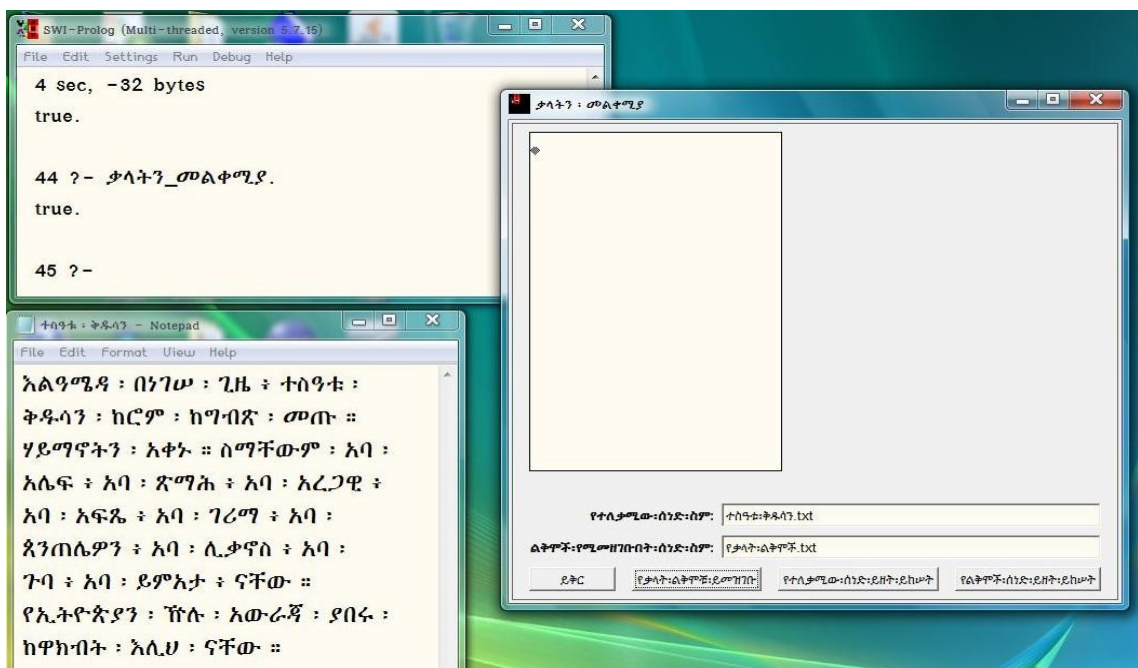
% _____ ሰነድ_ደ_ይዘት_መክሰታል
% _____ [ ሰነድ_ደ_ህቅዎቹ_መክሰታል
ሰነድ_ደ_ህቅዎቹ_መክሰታል(_መሳተፊያ, _መጠቀሚያ_ሰነድ_ስም):-
new(Font, font('ሰ0 Desta Unicode', ethiopic, 14, 'charset(ansi)'),
read_file_to_codes(_መጠቀሚያ_ሰነድ_ስም, _ህቅዎቹ_ጥርመዋቸ, [encoding(utf8)]),
string_to_atom(_ህቅዎቹ_ጥርመዋቸ, _ህቅዎቹ_ይዘት),
get(_መሳተፊያ, member, editor, _ሰነድ_መክሰታል),
send(_ሰነድ_መክሰታል, font, font('ሰ0 Desta Unicode', ethiopic, 14)),
send(_ሰነድ_መክሰታል, clear),
send(_ሰነድ_መክሰታል, append, _ህቅዎቹ_ይዘት).

% _____ ሰነድ_ደ_ህቅዎቹ_መክሰታል
%ፍጻሜ

```

የቅጣር : ንግድ • program execution • execution de programme

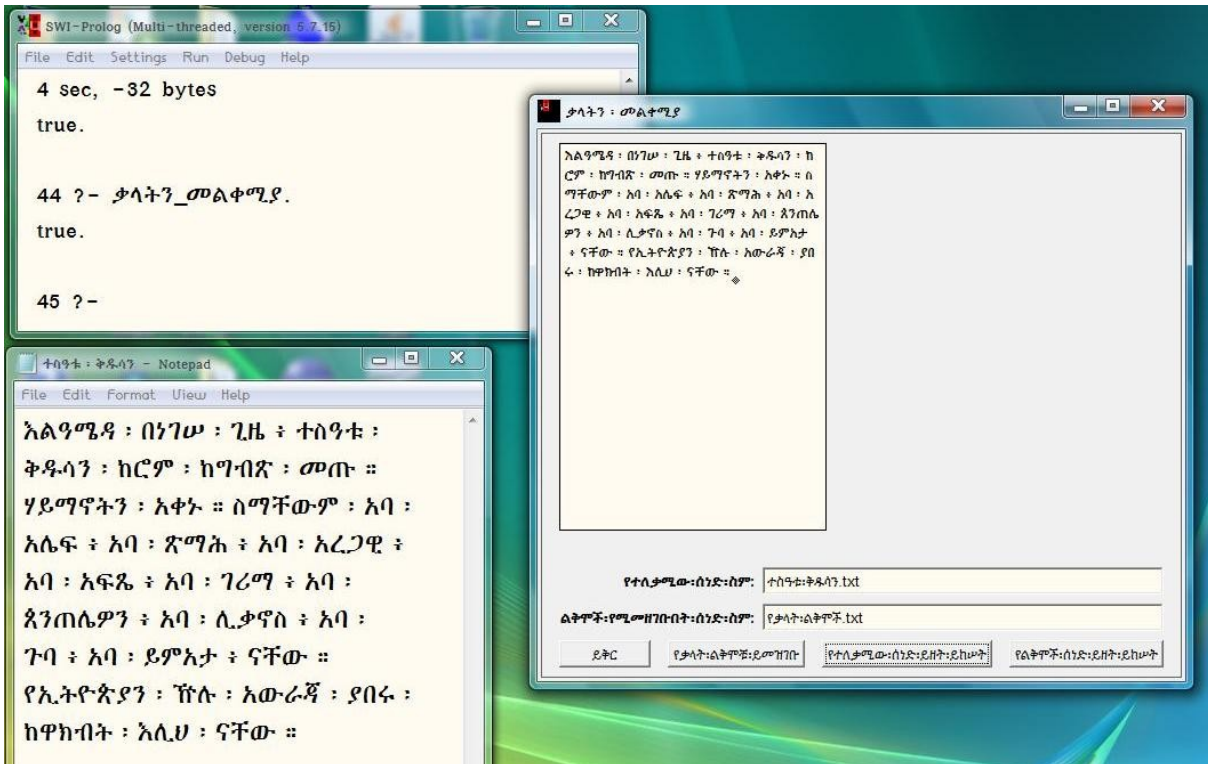
'ዎቃካት_መጠቀሚያ.pl' : የተጣከው : ቅጣር : ሲከናወን :-

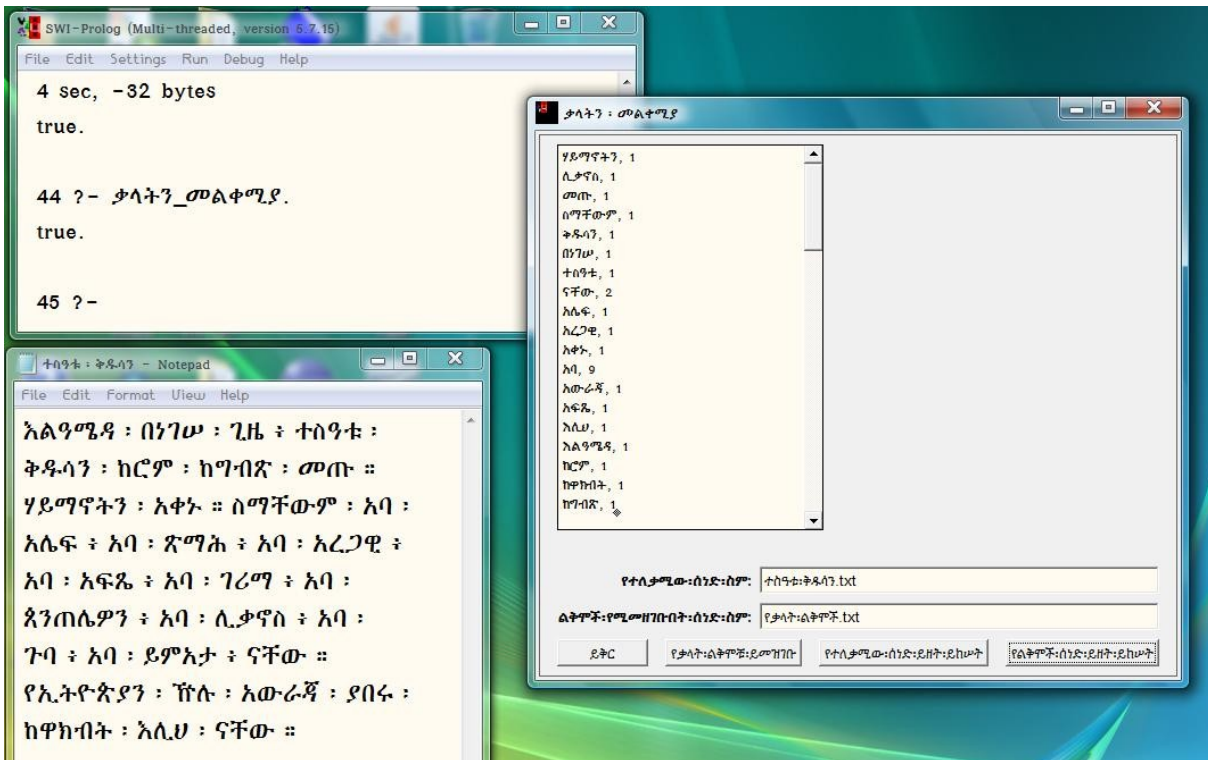
1) : በመሳተፊያው : ከሚከተሉት የተከቃሚው : ሰነድ : ስም : ህቅዎቹ : የመመዝገብ-ስም : ሰነድ : ስም : ከመክሰታል : በኋላ : "ዎቃካት :

ፅቅቆቹ ፡ ይመዝገቡ" ፡ የሚከተለው ፡ ዝሁር ፡ ሊጠቀሙት ፡ የፅቅቆቹ ፡ ምዝገባ ፡ ይከናወናል ።

2) ፡ ቀጥሎ ፡ "የተከታታይ ፡ ሰነድ ፡ ይዘት ፡ ይሠራ" ፡ የሚከተለው ፡ ዝሁር ፡ ሊጠቀሙት ፡ የሰነድ ፡ ጠቅላይ ፡ ይዘት ፡ ኦሪገናል ፡ ካይ ፡ ይሠራል ። (ከሚረጋገጥ ፡ ይኸው ፡ "ተሰጥቶ ፡ ቅጂ-ሳን.ፒኤፒ" ፡ የተሰጠው ፡ ሰነድ ፡ ኦሪገናል ፡ ይታያል)

3) ፡ በመጨረሻም ፡ "የፅቅቆች ፡ ሰነድ ፡ ይዘት ፡ ይሠራ" ፡ የሚከተለው ፡ ዝሁር ፡ ሊጠቀሙት ፡ የፅቅቆች ፡ ሰነድ ፡ ተራ ፡ ኦሪገናል ፡ ካይ ፡ ተዘርዝሮ ፡ ይሠራል ። (በተከታታይ ፡ ሆኖ ፡ ጽሑፍ ፡ ከሚረጋገጥ ፡ ሲሆን ፡ ጠቅላይ ፡ ጽሑፍ ፡ ከሚገኝበት ፡ በሁሉ ፡ የቃላት ፡ ፅቅቆች ፡ እንዲዘረዘሩ ፡ ሰነዱ ፡ ከተዘረዘረ ፡ በኋላ ፡ ከሚገኝበት ፡ ከሚረጋገጥ ፡ ይሠራል ።)

ተቀጥሎ : 5 ÷ በማርኮስ : ግእዝ : እንዲሁም : የኢትዮጵያ : ዳህረት : ካንዳንድ : የዓለም : ቋንቋዎችና : ዳህረት : ጋራ : ሲነፃፀሩ ::

Appendix 5 : G'z-Amharic and the Ethiopic script Compared to Other Languages and Scripts

Appendice 5 : g'z-amharique et l'écriture éthiopienne comparées à d'autres langues et écritures

የጥንታዊ : ወንጌል : ምዕራፍ : 1 : ቀ.1 : ላይ : የሰፈረው : ዐረፍተ : ነገር : ባንድ : ወገን : በ8 : ልዩ : ልዩ : ቋንቋዎች : በስንት : ቃላት : እንደሚነገርና : በየጸሐፊው : (በየጸሐፊው) : ደግሞ : በስንት : ፊደላት : እንደሚጻፍ : አላይተን : በሌላው : ወገን : ጥቅስ : በየቋንቋው : በኢትዮጵያ : ጸሐፊ : ወይም : በኢትዮጵያ : በጸሐፊ : ስንት : ፊደላት : እንደሚያስፈልጉት : እናመለክትና : ኢትዮጵያ : ከሌሎች : ጸሐፊ : ሲነፃጸር : ምን : ያኽል : ፊደላት : እንደሚቈጥብ : በመጨረሻው : ዐምድ : እናመለክታለን ::

The following table shows on the one hand, the usage of words and letters in the enunciation of Chapter 1 verse 1 of the Gospel according to Saint John, for eight different languages in their respective scripts; and on the other hand, their transliteration in the Ethiopic script and the corresponding economy of letters (last column).

La table ci-dessous montre, d'une part, le nombre de mots et de lettres utilisés dans l'énoncé du chapitre 1 versé 1 de l'Évangile selon Saint Jean, en huit langues différentes en leurs écritures respectives; et, d'autre part, leur translittération en l'écriture éthiopienne et les économies de lettres correspondantes [indiquées dans la dernière colonne].

[በ"አበገደ" : ተራ • in ABeGeDe order • par ordre ABeGeDe]

ቋንቋ language langue	ጥቅስ : በመደበኛ : ጸሐፊ : ወይም : በ"ቁጢ" quote in own or "Latin" script citation dans son écriture propre ou en écriture "latine"	ቃላት words mots	ፊደላት (አ) letters lettres	ጥቅስ : በኢትዮጵያ : ጸሐፊ translittération en écriture éthiopienne	ፊደላት (በ) letters lettres	በ/አ
እንግሊዝኛ English anglais	In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God.	17	60	ኢን : ዘ : በ.ጊኒንግ : ወገን : ዘ : ወርድ : ኤንድ : ዘ : ወርድ : ወገን : ዊዝ : ጎድ : ኤንድ : ዘ : ወርድ : ወገን : ጎድ ::	38	0.63
ግእዝ G'z	ቀዳሚሁ : ቃል : ውኃቱ : ወውኃቱ : ቃል : ጎበ : እግዚአብሔር : ውኃቱ : ወእግዚአብሔር : ውኃቱ : ቃል ::	11	40			
ጀርመንኛ German Allemand	Im Anfang war das Wort, und das Wort war bei Gott, und Gott war das Wort.	17	55	ኢ.ም : አንፋ-ንግ : ቫር : ዳስ : ቮርት : ኡንት : ዳስ : ቮርት : ቫር : ባይ : ጎት : ኡንት : ጎት : ቫር : ዳስ : ቮርት ::	40	0.73
ዐማርኛ Amharic amharique	በመገኘቱ : ቃል : ነበረ : ቃልም : በእግዚአብሔር : ዘንድ : ነበረ : ቃልም : እግዚአብሔር : ነበረ ::	10	41			
ዐረብኛ Arabic arabe	فِي الْبَدْءِ كَانَ الْكَلِمَةُ وَالْكَلِمَةُ كَانَتْ عِنْدَ اللَّهِ وَكَانَ الْكَلِمَةُ اللَّهُ.	11	85	ፊይ : እልበድዒ : ካን : እልከለ.መቱ : ወእልከለ.መቱ : ካን : ዒንዳ : አላህ : ወካን : እልከለ.መቱ : አላህ ::	49	0.58
ዕብራይስጥ Hebrew hébreu	בְּרֵאשִׁית הָיָה דְבַר אֱלֹהִים וְדְבַר אֱלֹהִים הָיָה עִמָּהּ וְדְבַר אֱלֹהִים הָיָה הָאֵלֶּה.	11	74	በሬእሺት : ሀያህ : ሀያባር : ወሀያባር : ሀያህ : ኤት-ሀኤሎ-ሂም : ወሀ-አ : ሀያባር : ሀያህ : ኤሎ-ሂም ::	45	0.61
ፈረንሳይኛ French français	Au commencement était la Parole, et la Parole était avec Dieu, et la Parole était Dieu.	16	69	አ : ኮማንሰማን : ኤቱ : ላ : ፓሮል : ኤ : ላ : ፓሮል : ኤቱታቪክ : ዲየ : ኤ : ላ : ፓሮል : ኤቱ : ዲየ ::	34	0.49
ሮማይስጥ Latin	In principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum.	13	57	ኢን : ፕሪንሲፒዮ : ኤራት : ቪርቡም : ኤት : ቪርቡም : ኤራት : አፑድ : ዴሁም : ኤት : ዴሁም : ኤራት : ቪርቡም ::	42	0.74
ሱማልኛ Somali somalien	Bilowgii waxaa jiray Ereyga, Ereyguna wuxuu la jiray Ilaah, Ereyguna wuxuu ahaa Ilaah.	13	71	ቢሎውጊ : ዋሳ : ጂራይ : ኤሬይጋ : ኤሬይጉና : ወሐ : ላ : ጂራይ : አላህ : ኤሬይጉና : ወሐ : አሃ : አላህ ::	46	0.65

ውጤቱን : አንባቢ : ይፍረደው • The reader is free to interpret the results • Au lecteur d'interpréter les résultats

ተቀጥሎ ፡ 6 ፡ ስከግእዝ-ዐማርኛ ፡ ቃላት ፡ አጻጻፍ ፡ አገጣጠን ፡ ትርጉም ፡ መጠንቀቅ ፡፡

Appendix 6 ፡ On G'z and Amharic Spelling • Appendice 6 ፡ sur l'orthographe g'z et amharique

"ስሕተትም ፡ የሠለጠነበት ፡ ምክንያት ፡ ጥፈትና ፡ ትምርት ፡ ተባብረው ፡ ባንድ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ስላልተገኙ ፡ ነው ። ጥፈት ፡ የማያውቁ ፡ መምህራን ፡ የተጣፈውን ፡ ከመተርጎም ፡ በቀር ፡ የጸሐፊትን ፡ ስሕተትና ፡ ግድፈት ፡ ማረምና ፡ ማቅናት ፡ እንዳይችሉ ፡ ሰዋሰው ፡ የማያውቅ ፡ ጸሐፊም ፡ መልክክ ፡ ፊደሉን ፡ ሐረጉን ፡ ቅጠሉን ፡ አጣጣሉን ፡ ብቻ ፡ ከማሳመር ፡ በቀር ፡ ንባቡንና ፡ አገባቡን ፡ አጥርቶ ፡ ማወቅ ፡ ፊደሉን ፡ መጠንቀቅ ፡ አይችልም ።"

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋሰው ፡ 7.6

ቃል ፡ ከባለቤቱ ፡ ዘንድ ፡ በድምፅ ፡ ወይ ፡ በጽሑፍ ፡ ወጥቶ ፡ እተቀባዩ ፡ ዘንድ ፡ ሲደርስ ፡ መልእክቱን ፡ አስተላልፎ ፡ የተፈለገውን ፡ ለውጥ ፡ ወይም ፡ ውጤት ፡ እንዲያስገኝ ፡ በትክክል ፡ ተነግሮ ፡ በትክክል ፡ መንበብ ፡ መነበብ ፡ ወይም ፡ መድመጥ ፡ መጀመጥ ፡ ይኖርበታል ። ትክክልነት ፡ ሲንደል ፡ ውጤትም ፡ ይንደላል ። ይህ ፡ ለንግግርም ፡ ለጽሑፍም ፡ ይረጋል ።

ንግግርና ፡ ጽሑፍ ፡ በእግረኛና ፡ በመኪነኛ ፡ አካሄድ ፡ ይመሰላሉ ።

እግረኛ ፡ መንገዱን ፡ ሲኬድ ፡ እንዳመቸው ፡ በመንገዱ ፡ ግራም ፡ ቀኝም ፡ ሊኾን ፡ ይችላል ፤ ግፉ ፡ ቢል ፡ ያክብርትና ፡ የመሳሰሉ ፡ ወገኖች ፡ ባህሎች ፡ ይኖሩታል ። በማነኛውም ፡ ኹኔታ ፡ ጉዳቱ ፡ መለስተኛ ፡ ስለሚኾን ፡ እግረኛ ፡ የ"ትራፊክ" ፡ ሕግ ፡ የለበትም ። እንደዚሁ ፡ ንግግር ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ አገባብን ፡ አይጠነቅቅም ፡ አረፍተ ፡ ነገርን ፡ አይሞላም ፤ በዘዬ ፡ እያቄላመጠ ፡ በቃለ ፡ አጋኖ ፡ እየደገፈ ፡ በቃለ ፡ አካሄድ ፡ እየገደፈ ፡ ድምፅን ፡ እያገነታ ፡ ወይም ፡ እያሾከሾከ ፡ ራስን ፡ እየነቀነቀ ፡ ፊትን ፡ እያፈካ ፡ አለዚያም ፡ እያከሰተረ ፡ ወዘተ. ፡ በጥቂት ፡ ቃላት ፡ ብዙ ፡ ይናገራል ፡ ይግባባል ።

የመኪና ፡ መንገድ ፡ ግን ፡ አደጋው ፡ ጽኑ ፡ ጉዳትን ፡ ሊያስከትል ፡ ስለሚችል ፡ የማያከብረውን ፡ የሚያስቀጣ ፡ ጥብቅ ፡ ሥርዐት ፡ አለው ። ነጂው ፡- ቀኝኸን ፡ ኹድ ፡ ቅደም ፡ አስቀድም ፡ ቁም ፡ ይባላል ፤ ምልክቶችን ፡ አክብር ፡ ጎላፊነቶችኸን ፡ ዕውቅ ፡ ብታጠፋ ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ ትጠየቃለኸ ፡ ይባላል ። ጽሑፍም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ሥርዐት ፡ አለው ። "ባፍ ፡ ያለ ፡ ይረሳል ፤ በጽሑፍ ፡ ያለ ፡ ይወረሳል" ፡ እንዲሉ ፡ በጽሑፍ ፡ ያለ ፡ ኹሉ ፡ ጉዳዩን ፡ ይዞ ፡ ይኖራል ። ይዞቱም ፡ ለፍቅር ፡ ኾነ ፡ ለጠብ ፡ ለጥቅም ፡ ኾነ ፡ ለጉዳት ፡ ለዋጋ ፡ ኾነ ፡ ለብላሽ ፡ ለቁም ፡ ነገር ፡ ኾነ ፡ ለከንቱ ፡ ጸሐፊውንና ፡ የተጻፈለትን ፡ ወገን ፡ አንባቢን ፡ በጠቅላላው ፡ ያገናኛል ፡ ያጠያይቃል ። ስለዚህ ፡ ያጻጻፍ ፡ ያገባብና ፡ የትርጉም ፡ ትክክልነት ፡ ለጽሑፍ ፡ መልእክት ፡ ተሰሚነት ፡ ለሥርጭቱ ፡ ቅልጥፍና ፡ ለውጤቱም ፡ ስምረት ፡ ዐይነተኛው ፡ ዋስትና ፡ ነው ።

የማስለያ ፡ ዋነኛው ፡ አገልግሎት ፡ የያዛቸውን ፡ ልቅሞች ፡ ወይም ፡ አላዶች ፡ (data) ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ መሰደፍና ፡ የተፈለገውን ፡ አላድ ፡ በቅጽበት ፡ አግኝቶ ፡ መስጠቱ ፡ ነው ። የማስለያን ፡ ችሎታ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ እንድንጠቀምበት ፡ አላዶችን ፡ በሥርዐት ፡ ልንመዘግባቸው ፡ ያሻል ። ለምሳሌ ፡ የስልክ ፡ ማውጫን ፡ በማስለያ ፡ እንመዝግብ ፡ ብንል ፡ "አበበ" ፡ በሚል ፡ መጠሪያ ፡ ምናልባት ፡ ያ 1000 ፡ ሰው ፡ ስልክ ፡ ቀጥሮ ፡ ይመዘገብ ፡ ይኾናል ። የ"አበበ" ፡ ትክክለኛው ፡ አጻጻፍ ፡ ይህው ፡ "አበበ" ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ "አበበ"ም ፡ "ዐበበ"ም ፡ "ዓበበ"ም ፡ ስሕተት ፡ ነው ። የስልክ ፡ መዝገብ ፡ በሥርዐት ፡ የተመዘገበ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ "አበበ"ዎች ፡ ኹሉ ፡ በአልፍ ፡ አ-ግእዝ ፡ ቤት ፡ ተሰድረው ፡ ይገኛሉ ። አላግባብ ፡ ተመዝግበው ፡ ቢኾን ፡ ግን ፡ የ"አበበ"ዎችን ፡ ስልክ ፡ ቀጥሮ ፡ ቢያሥሡ ፡ "አበበ" ፡ ተብለው ፡ በትክክል ፡ የተመዘገቡትን ፡ እንጂ ፡ "አበበ" ፡ ወይ ፡ "ዐበበ" ፡ ወይም ፡ "ዓበበ" ፡ ተብለው ፡ በተሳሳተ ፡ አጻጻፍ ፡ የተመዘገቡትን ፡ በተሰጠው ፡ የማሰሻ ፡ ዝርዝር ፡ ማስለያው ፡ ሊያገኛቸው ፡ አይችልም ። ስለዚህ ፡ የአላድ ፡ ወይም ፡ የልቅም ፡ ኹሉ ፡ አመዘጋገብ ፡ ትክክል ፡ በኾነ ፡ መጠን ፡ የማስለያውን ፡ ዐቅም ፡ የተሻለ ፡ እንሠራበታለን ፤ የመልእክታችንም ፡ ሥርጭት ፡ የበለጠ ፡ ይቀለጥፍልናል ።

ይህ ፡ ማስለያው ፡ የሚያስገኘን ፡ ተጨማሪ ፡ ጥቅም ፡ ነው ። አላይ ፡ እቀደሙት ፡ መነሻዎች ፡ ላይ ፡ የጠቀስናቸው ፡ ጥቅሞች ፡ (ማለት ፡ አጻጻፍን ፡ አገባብንና ፡ ትርጉምን ፡ ከመጠንቀቅ ፡ የሚገኙት ፡ ጥቅሞች) ፡ ደግሞ ፡ መሠረታውያን ፡ ናቸው ፤ በዝርዝር ፡ እንመልከታቸው¹⁰² ።

1. ፊደልን ፡ መጠንቀቅ¹⁰³ ፡፡

- 1.1. ያማርኛ ፡ ከግእዝ ፡ መወለድ ፡ የቃላቱን ፡ ትርጉም ፡ ድምፅና ፡ አጻጻፍ ፡ እንዲሁም ፡ የቋንቋውን ፡ አገባብ ፡ በመጠኑም ፡ ቢኾን ፡ ይወስነዋል ። ካማርኛ ፡ ቃላት ፡ በግምት ፡ 90%ው ፡ በቀጥታ ፡ ከግእዝ ፡ ተወርሰዋል ፤ ቀሪው ፡ ደግሞ ፡ ከሌሎች ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ ወይም ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ ቋንቋዎች ፡፡
- 1.2. በቀጥታ ፡ ከግእዝ ፡ የተወረሱት ፡ ቃላት ፡ ወይ ፡ በቁሙ ፡ (ማለት ፡ በትርጉምም ፡ በድምፅም ፡ ባጻጻፍም ፡ ሳይለወጡ) ፡ አለዚያም ፡ ከጥቂት ፡ ለውጥ ፡ ጋራ ፡ ተወርሰዋል ። ለምሳሌ ፡ ግእዝ ፡ "ቀደሰ" ፡ ያለውን ፡ ዘር ፡ ዐማርኛም ፡ ትርጉም ፡ ሳይለውጥ ፡ ፊደልም ፡ ሳይቀንስ ፡ ሳይጨምር ፡ በቁሙ ፡ "ቀደሰ" ፡፡

102 ስለ ፡ ግእዝና ፡ ስላማርኛ ፡ የፊደል ፡ ያገባብና ፡ የትርጉም ፡ አጠነቃቀቅ ፡ ሥርዐት ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ከተጠቀሱት ፡ ካለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌና ፡ ካለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ መጻሕፍት ፡ ሙሉ ፡ መረጃ ፡ ይገኛል ። ለዚህ ፡ ሥራ ፡ የጠቀሙኝ ፡ እነዚህ ፡ መጻሕፍት ፡ ናቸው ፤ በተለይ ፡ ደግሞ ፡ መጻሕፍቱን ፡ ያስተዋወቁኝ ፡ አገልግሎታቸውን ፡ ያስገነዘቡኝ ፡ እንዲሁም ፡ ከራሳቸው ፡ ሰፊ ፡ ተመክሮና ፡ ጥልቅ ፡ ዕውቀት ፡ ያካፈሉኝ ፡ ባንድ ፡ ቃል ፡ ያስተማሩኝ ፡ ክ. ፡ ሊ. ፡ ጌጌራል ፡ ነጋ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ ፡ ናቸው ። በጽሑፌ ፡ የሚገኘው ፡ ስሕተት ፡ ኹሉ ፡ ግን ፡ የኔና ፡ የኔ ፡ ብቻ ፡ መኾኑ ፡ ይታወቅልኝ ።

103 መጠንቀቅ ፤ "ጠ" ፡ ይላላል ።

ይለዋል ። ግእዝ ፡ "ጸሐፊ" ፡ ያለውን ፡ ዐማርኛ ፡ "ጸ"ንና ፡ "ሐ"ን ፡ አዋሕዶ ፡ "ጸፊ" ፡

ይለዋል ። እንዲሁም ፡ ግእዝ ፡ "ዐ"ንና ፡ "ወ"ን ፡ አዋሕዶ ፡ "ዖቀ" ፡ ያለውን ፡ ዐማርኛ ፡ "ወ"ን ፡ ለይቶ ፡

አድምጦ ፡ "ዐወቀ" ፡ ይለዋል ።

- 1.3. ዐማርኛ ፡ ከግእዝ ፡ የወረሳቸውን ፡ ቃላት ፡ በድምፅ ፡ ሲለውጣቸው ፡ ፊደሎቻቸው ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚወራረሱበት ፡ ደንብ ፡ አለ ። ለምሳሌ ፡ ግእዝ ፡ "ሀለወ" ፡ (ኖረ) ፡ ያለውን ፡ ዐማርኛ ፡ "አለ" ፡ ብሎ ፡ "ሀሌታው-ሀ"ን ፡ በ"አልፋ-አ" ፡ ይተካዋል ። በጠቅላላው ፡ ፊደሎች ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚወራረሱበትን ፡ ደንብ ፡ የሚከተለው ፡ ሰንጠረዥ ፡ ከብዙው ፡ በጥቂቱ ፡ ከረዥሙ ፡ ባጨሩ ፡ ይከሥትልናል ።

ተወራራሽ ፡ ፊደሎች	ግእዝ	ዐማርኛ
"ሀሌታው-ሀ"ን ፡ "አልፋ-አ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ሀ</u> ገር <u>ሀ</u> ይመነ	<u>አ</u> ገር <u>አ</u> መነ
"ድልት-ደ"ን ፡ "ጀ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>እ</u> ድ <u>ፈራጂ</u>	<u>እ</u> ጀ <u>ፈራጀ</u>
"ዛይ-ዘ"ን ፡ "ዝ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ዘ</u> ገነ <u>ዘ</u> መረ <u>ዘ</u> አብ	<u>ዝ</u> ገነ ▶ ዝግና ፡ ኾነ <u>ዝ</u> መረ <u>ዝ</u> ብ
"ሐመሩ-ሐ"ን ፡ "ዐይኑ-ዐ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ሐ</u> ገገ <u>ሐ</u> ሰበ	<u>ዐ</u> ገገ <u>ዐ</u> ሰበ
"ኅርሙ-ኅ"ን ፡ "ዐይኑ-ዐ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ኅ</u> ብአ <u>ኅ</u> ይለ <u>ኅ</u> ተመ	<u>ዐ</u> ባ ፡ (ደበቀ) <u>ዐ</u> የለ <u>ዐ</u> ተመ
"ካፍ-ከ"ን ፡ "ኸ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ከ</u> ልኤት <u>ከ</u> ሉ <u>ኮ</u> ነ	<u>ኸ</u> ለት <u>ኸ</u> ሉ / <u>ኸ</u> ሉ <u>ኸ</u> ነ
"ነጉሡ-ሠ"ን ፡ "ሸ" ፡ ይወርሰዋል ፤	<u>ሢ</u> ጠ <u>ሢ</u> መ	<u>ሸ</u> ጠ <u>ሸ</u> መ / <u>ሠ</u> የመ
"ጸሎቱ-ጸ"ን ፡ "ጠይቱ-ጠ"ና ፡ "ጨ" ፡ ይወርሱታል ፤	<u>ጸ</u> ብእ <u>ጸ</u> ፈነ <u>ሐጸ</u> ረ <u>ኅጸ</u> ረ <u>ዐጸ</u> ረ	<u>ጠ</u> ብ <u>ጨ</u> ፈነ <u>ዐጠ</u> ረ ፡ (ዐጥርን) <u>ዐጠ</u> ረ ፡ (ዐጨር ፡ ኾነ) <u>ዐጠ</u> ረ ፡ (ጠመቀ ፡ ዐጣረ)
"ፀሐዩ-ፀ"ን ፡ "ጠይቱ-ጠ"ና ፡ "ጨ" ፡ ይወርሱታል ፤	<u>ፀ</u> መደ <u>ፀ</u> መረ	<u>ጠ</u> መደ <u>ጨ</u> መረ

- 1.4 "አልፋ-አ" ፡ "ዐይኑ-ዐ" ፡ "ሀሌታው-ሀ" ፡ "ሐመሩ-ሐ" ፡ "ኅርሙ-ኅ" ፡ "ዋዌው-ወ" ፡ በግእዝ ፡ ቃል ፡ መኻል ፡ ወይም ፡ በቃሉ ፡ መጨረሻ ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ ዐማርኛ ፡ ይውጣቸዋል ፡ ወይም ፡ የቀደማቸውን ፡ ፊደል ፡ ራብፅ ፡ አድርጎ ፡ ያዋሕዳቸዋል ። ለምሳሌ ፡

<u>ግእዝ</u>	<u>ዐማርኛ</u>
<u>ገብአ</u>	<u>ገባ</u>
<u>ኅብአ</u>	<u>ዐባ</u> ፡ (ደበቀ)
<u>ጠብሐ</u>	<u>ጠባ</u> ፡ (ዐረደ ፡ በለተ)
<u>ጠበወ</u>	<u>ጠባ</u> ፡ (ጡት ፡ ጠባ)
<u>ጸብሐ</u>	<u>ጠባ</u> ፡ (ነጋ ፡ መስከረም ፡ ጠባ)
<u>ጸሐፊ</u>	<u>ጸፈ</u>
<u>ፈርሀ</u>	<u>ፈረ</u>
<u>ትምህርት</u>	<u>ትምርት</u>
<u>ትፅግሥት</u>	<u>ትግሥት</u>
<u>ወዘተ.</u>	

1.5 በግእዝና ፡ ባማርኛ ፡ ዲቃላ ፡ ፊደል ፡ ያሉባቸው ፡ ቃላት ፡ የተወሰኑ ፡ ናቸው ። ኾኖም ፡ የካዕብ ፡ ድርቦች ፡ (እነ"ግ፡ ጐ፡ ኀ፡ ነ፡ ነ፡ ቀ፡ ...") ፡ እንዲሁም ፡ የግእዝ/ሳብዕ ፡ ድርቦች ፡ (እነ"ጐ፡ ጐ፡ ከ፡ ቈ፡ ...") ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ ያሳስቱናል ። ለምሳሌ ፡ "ጐደለ" ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "ጎደለ" ፡ ተጽፎ ፡ ይታያል ፤ አፍራሻውን ፡ "ቆመ" ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "ቈመ" ፡ ወዘተ. ። ለዚህ ፡ መድኃኒቱ ፡ መዝገበ ፡ ቃላትን ፡ አይቶ ፡ ማረጋገጥ ፡ ነው ። ዘሩ ፡ ዲቃላ ፡ ፊደል ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ርባታው ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በዲቃላ ፡ ፊደል ፡ ይቀጥላል ፤ ለምሳሌ ፡—

ጐደለ ፡ ጐዳይ ፡ ጐዳይ ፡ ጐድለት ፡ ጐደሎ ፡ ጐዳሌ ፡ ወዘተ.

1.6. ባማርኛ ፡ ነጠላና ፡ ብዙ ፡ እቃሉ ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ በሚታከል ፡ ምእላድ ፡ ይሰያሉ ። ነጠላው ፡ ቃል ፡ በሳድስ ፡ በያልቅ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ ሳድሱ ፡ ሳብዕ ፡ ይኾንና ፡ በ"ኾ" ፡ ያልቃል ። አለዚያ ፡ ቃሉ ፡ እንዳለ ፡ ኾኖ ፡ "ዎኾ" ፡ ምእላድ ፡ ይታከልበታል ፤ ለምሳሌ ፡—

ቤት	►	ቤቶች
ሥራ	►	ሥራዎች
በር	►	በሮች
በሬ	►	በሬዎች

"በሬ"ን ፡ ሲበዛ ፡ "በሬዎች" ፡ በማለት ፡ ፋንታ ፡ "ሮ"ን ፡ አላልተው ፡ "በሮች" ፡ የሚሉ ፡ አሉ ፡ በተለይ ፡ በንግግር ፡ በጽሑፍ ፡ ግን ፡ አሻሚ ፡ ስለሚኾን ፡ "በሬዎች" ፡ ማለቱን ፡ ብዙዎች ፡ ይመርጣሉ ። በሳድስ ፡ የማያልቁ ፡ ቃሎችን ፡ ኾሉ ፡ በ"ዎኾ" ፡ ማብዛቱ ፡ የትርጉም ፡ አሻሚነትን ፡ ያስወግዳል ።

ንዳ	►	ንዳዎች
ንድ	►	ንድች

ከግእዝ ፡ የተወረሰ ፡ የማብዛት ፡ ዘይቤ ፡ ባማርኛም ፡ ይገኛል ፤ ለምሳሌ ፡ በግእዝ ፡ ነጠላው ፡ "ካህን" ፡ ሲበዛ ፡ "ካህናት" ፡ እንደሚሠኝ ፡ ባማርኛም ፡ ነጠላው ፡ "ካህን" ፡ ሲበዛ ፡ እንደ ፡ ግእዙ ፡ "ካህናት" ፡ ሊሠኝ ፡ ይቻላል ፤ አለዚያም ፡ ባማርኛው ፡ የማብዛት ፡ ዘይቤ ፡ "ካህናች" ፡ ማለት ፡ ይቻላል ። "ካህናቶች" ፡ ማለት ፡ ግን ፡ አይገባም ፤ የግእዝንና ፡ ያማርኛን ፡ ብዙዎች ፡ ስለደራረቡ ፡ ትርፍ ፡ ነው ፤ ወይ ፡ "ካህናች" ፡ ማለት ፡ አለዚያም ፡ "ካህናት" ፡ ማለት ፡ ይበቃል ።

1.7. ሣልስ ፡ ቅጽሎች ፡ ኾሉ ፡ ባለዎስት ፡ ፊደል ፡ የኾኑቱ ፡ ኹለተኛ ፡ ፊደላቸው ፡ ራብዕ ፡ ይኾናል ፤ ባላራት ፡ ፊደል ፡ የኾኑቱ ፡ ደግሞ ፡ ሦስተኛ ፡ ፊደላቸው ፡ ራብዕ ፡ ይኾናል ፤ ወዘተ. ፤ ለምሳሌ ፡—

ገጠመ	►	ገጣሚ
ጸሐፊ	►	ጸሐፊ
መዘገበ	►	መዝጋቢ

"ሀ"ና ፡ "ሃ" ፡ "ሐ"ና ፡ "ሐ" ፡ "ኀ"ና ፡ "ኃ" ፡ ድምፃቸው ፡ አንድ ፡ ቢኾንም ፡ ሚያቸው ፡ መለያየቱን ፡ እናስተውላለን ።

1.8. በ"ረ" ፡ ቤት ፡ በሚዝገምሩ ፡ ቃላት ፡ መነሻ ፡ "እ"ን ፡ የማስገባት ፡ የተለመደ ፡ ስሕተት ፡ አለ ፤ ለምሳሌ ፡ "ረመደ" ፡ ብሎ ፡ "ርምጃ" ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "እርምጃ" ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ እንደዚሁም ፡ "ረዳ" ፡ ብሎ ፡ "ርዳታ" ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "እርዳታ" ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ ነው ። "እ" ፡ ምእላድ ፡ ኾኖ ፡ ባገባብነት ፡ ሲገባ ፡ መድረሻን ፡ ያመለክታል ፤ ለምሳሌ ፡ "አበበ ፡ እቤቱ ፡ ገባ" ፡ ቢል ። እንደዚሁም ፡ የትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ ሥር ፡ ሲኾን ፡ "እበላ" ፡ "እጠጣ" ፡ ያሠኛል ።

1.9. አንዳንድ ፡ የውጭ ፡ ቋንቋዎችን ፡ ቃላት ፡ በኢትዮጵኛ ፡ ሲጽፏቸው ፡ የ"አ" ፡ የ"ሀ" ፡ ወይም ፡ የ"ሰ" ፡ ድምፅ ፡ ያለባቸው ፡ እንደ ፡ ኾነና ፡ የቃላቱ ፡ ዘር ፡ በግእዝ-ዐማርኛም ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ተመሳሳይ ፡ ቢኾን ፡ ፊደልን ፡ መጠንቀቅ ፡ ይኖራል ። ለምሳሌ ፡ ዐረብ ፡ "مكس-መክነስ" ፡ ቢል ፡ ቃሉ ፡ በግእዝም ፡ "ክነስ" ፡ (ሰበሰበ) ፡ ከሚለው ፡ ስለሚወጣ ፡ በ"ሳቱ-ሰ" ፡ እንጂ ፡ በ"ነጉሡ-ሠ" ፡ ሊጽፉት ፡ አይገባም ። እንደዚሁ ፡ ዐረብ ፡ "سلطان-ሠልጣን" ፡ ቢል ፡ ቃሉ ፡ በግእዝም ፡ ከ"ሠለጠ" ፡ ስለሚገለስ ፡ በነጉሡ-ሠ ፡ ልንጽፈው ፡ ይገባል ። በጽርክ ፡ (በግሪክ) ፡ ደግሞ ፡ "Omega" ፡ ቢል ፡ በመሠረቱ ፡ "ዎሜጋ" ፡ በፊደልነት ፡ ከ"ዐይኑ-ዐ" ፡ የተገኘ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ከ"አሜጋ" ፡ ይልቅ ፡ "ዎሜጋ" ፡ ብለው ፡ በ"ዐይኑ-ዐ" ፡ ሊጽፉት ፡ ይገባል ። እንግዲህ ፡ የዓለም ፡ ቋንቋዎችን ፡ ቃላት ፡ ዘር ፡ ኾሉም ፡ ሰው ፡ ካላወቀው ፡ ማለት ፡ አይቻልም ። የሚያውቁ ፡ እያረሙ ፡ ቢጽፉ ፡ የማያውቁ ፡ እየጠየቁ ፡ ቢያርሙ ፡ ኾሉ ፡ ይሰምራል ። ዘሩ ፡ የማይታወቅ ፡ ቃል ፡ ቢኾን ፡ ግን ፡ በ"አልፋ-አ" ፡ በ"ሀሌታው-ሀ" ፡ በ"ሳቱ-ሰ" ፡ መወሰኑ ፡ ይሻላል ። ለምሳሌ ፡ "Alaska" ፡ ቃሉ ፡ ለግእዝ-ዐማርኛ ፡ ባጋምም ፡ በቀጋ ፡ ስለማይዘመድ ፡ "ዐላስካ" ፡ ወይ ፡ "ዓላስካ" ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ "አላስካ" ፡ ብሎ ፡ ከመጻፍ ፡ ይልቅ ፡ "አላስካ" ፡ ብሎ ፡ በ"አልፋ-አ-ግእዝ" ፡ መወሰኑ ፡ ይቀላል ። እንደዚሁ ፡ "Scotland" ፡ ቢል ፡ "ሥኮትላንድ" ፡ ብሎ ፡ ከመጻፍ ፡ ይልቅ ፡ "ስኮትላንድ" ፡ ብሎ ፡ በ"ሳቱ-ሰ" ፡ መወሰኑ ፡ ይሻላል ።

1.10. ብዙዎቻችን ፡ ስላላከበርነው ፡ እንጂ ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ አጻጻፍ ፡ ጥብቅ ፡ ሥርዐት ፡ አለው ፤ ሥርዐቱም ፡

ቅን ፣ ገር ፣ ተገቢ ፣ እንጂ ፣ አንዳች ፣ ጠማማ ፣ ወልጋዳ ፣ ወይ ፣ ማስረጃ-አልቦ ፣ ልብ ፣ ወለድ ፣ ነገር ፣
የለውም ። በዚህ ፣ ምክንያት ፣ በላዩ ፣ ታላቅ ፣ "ሕንጻ" ፣ ሊታነጽበት ፣ ይችላል ። የማንኛውም ፣ ያማርኛ ፣ ወይ ፣ የግእዝ ፣
ቃል ፣ ተገቢ ፣ አጻጻፍ ፣ ኹል ፣ ጊዜም ፣ ቢኾን ፣ አንድና ፣ አንድ ፣ ብቻ ፣ ነው ። ለምሳሌ ፣ "ሥርዐት" ፣ የሚለውን ፣ ሳቢ ፣
ዘር ፣ በስምንት ፣ ዐይነት ፣ መንገድ ፣ መጻፍ ፣ ይቻላል ፡—

ሥርዐት ✓	ስርዐት ✕
ሥርዓት ✕	ስርዓት ✕
ሥርአት ✕	ስርአት ✕
ሥርአት ✕	ስርአት ✕

ተገቢው ፣ ግን ፣ የመገናኛው ፣ "ሥርዐት" ፣ ብቻ ፣ ነው ። ዘሩ ፣ "ሥርዐ" ፣ ስለ ፣ ኾነ ፣ "ሳቱ-ሰ"ና ፣ "አልፉ-አ" ፣
ተገቢነት ፣ የላቸውም ፤ ከዚህ ፣ ወዲያ ፣ "ዐይነት-ዐ"ም ፣ ቢኾን ፣ ተገቢው ፣ ግእዝ-ዐ ፣ እንጂ ፣ ራብዐ-ዓ ፣ ስሕተት ፣
ነው ። ለምሳሌ ፡

ዘሩን ፡ "ሰመረ" ፡ ብሎ ፡ ሳቢ ፡ ዘሩን ፡ "ስምረት" ፡ እንጂ ፡ "ስምራት" ፡ አይሉም ።

ዘሩን ፡ "በለጠ" ፡ ብሎ ፡ ሳቢ ፡ ዘሩን ፡ "ብልጠት" ፡ እንጂ ፡ "ብልጣት" ፡

አይሉም ።

እንደዚህ ፡

ዘሩን ፡ "ሥርዐ" ፡ ብሎ ፡ ሳቢ ፡ ዘሩን ፡ "ሥርዐት" ፡ እንጂ ፡ "ሥርዓት" ፡ አይሉም ።

ወዘተ. ። ራብዐ ፣ የሚውለው ፣ ብዛትን ፣ ለማመልከት ፣ (ም. ፤ ብዙሳ ፣ ብዙኃን/ብዙኃት) ፣ ወይም ፣ እላይ ፣ (1.7) ፣
እንዳየነው ፣ በሣልስ ፣ ቅጽል ፣ (ም. ፤ ጸሐፊ ፣ ጸሐፊ ፤ ገበረ ፣ ገባረ) ፣ ነው ።

- 1.11. መደምደሚያውን ፣ የግእዝንና ፣ ያማርኛን ፣ አጻጻፍ ፣ ሥርዐት ፣ በመንገዱ ፣ በከተሉት ፣ ከቀላልነት ፣
የበለጠ ፣ ምስጢርን ፣ መግለጹ ፣ አእምሮን ፣ ማነጹ ፣ ዐሳብን ፣ ማደርጀቱ ፣ አስተሳሰብን ፣ ማስፋቱ ፣ ነገርን ፣
ማገናዘብ ፣ ጥቅሙ ፣ በጠቅላላው ፣ እጅግ ፣ ስለ ፣ ኾነ ፣ ኹል ፣ ጊዜም ፣ በደስታ ፣ ይመላለሱበታል ፤ ከዚያም ፣ ወዲያ ፣
የፊደል ፣ ስሕተት ፣ እንደ ፣ ነውር ፣ ኹሉ ፣ ያጸይፋል ፣ ያሠቀጥጣል ። አለመንገዱ ፣ ግን ፣ ዐቀብት ፣ ነው ፤ አይዘለቅም ።

2. አገባብን ፣ መጠንቀቅ ።

2.1. የዐቢይና ፣ የደቂቅ ፣ አገባቦች ፣ አጻጻፍ ፣ ካልተጠነቀቁለት ፣ የትርጉም ፣ ለውጥን ፣ ወይም ፣ አሻሚነትን ፣ ያስከትላል ።

2.2. ዐቢይና ፣ ደቂቅ ፣ አገባብ ፣ የተባሉ ፣ እነ ፡ "እ ፣ እንደ ፣ እስከ ፣ በ ፣ ወደ ፣ ስ ፣ ሲ ፣ ..." ፣ ናቸው ።

2.3. ካገባቡና ፣ አገባቡ ፣ ከሚጫነው ፣ ስም ፣ (ወይ ፣ አንቀጽ) ፣ መካከል ፣ "የ" ፣ ተውጦ ፣ እንደ ፣ ኾነ ፣ አገባቡና ፣ ስሙ ፣
ይዋደዳሉ ፣ (ይጣበቃሉ) ፣ አለዚያ ፣ በየራሳቸው ፣ ተለይተው ፣ ይጻፋሉ ። ለምሳሌ ፡

"እንደእግዚአብሔር ፣ ባሪያ ፣ ኹኑ ፣ እንጂ ፣ ..." (1ኛ ፣ ጴጥ. ፣ 2 ፣ 16)

ሲል ፡

"እንደ ፣ የእግዚአብሔር ፣ ባሪያ ፣ ኹኑ ፣ እንጂ ፣ ..."

ማለቱ ፣ ነው ፤ "የ" ፣ ተውጧል ። ስለዚህ ፣ "እንደእግዚአብሔር" ፣ ብሎ ፣ ኹለቱን ፣ ቃል ፣ ባንድ ፣ ቃል ፣ አዋዶ ፣
ይጽፏል ። እንዲሁም ፤

"ስለ ፣ ክርስቶስ ፣ መነቀፍ ፣ ..." (ዕብ. ፣ 11 ፣ 25)

ብሎ ፣ በኹለት ፣ ቃል ፣ የተጻፈውን ፡

"ስለክርስቶስ ፣ ..."

ብሎ ፣ ባንድ ፣ ቃል ፣ መጻፍ ፣ የተዋጠ ፣ "የ" ፣ አልነበረምና ፣ እከባድ ፣ የትርጉም ፣ ስሕተት ፣ ላይ ፣ ይጥላል ።

- 2.4. **ዐቢይ** ፣ አገባቦች ፣ ("እ ፣ እንደ ፣ እስከ ፣ በ ፣ ወደ ፣ ከ ፣ ስ ፣ ሲ ፣ ...ወዘተ.") ፣ አንቀጽን ፣ ሲጫኑ ፣ ወይም ፣
ሲቀድሙ ፣ አንቀጹ ፣ በ"አ" ፣ በ"አ" ፣ በ"ዐ" ፣ ወይም ፣ በ"ዓ" ፣ ፊደል ፣ ቢገኝም ፣ ፊደሉ ፣ ተውጦ ፣ ዐቢይ ፣ አገባቡና ፣
አንቀጹ ፣ ተዋደው ፣ ይጻፋሉ ፤ መዋደጃ ፣ ፊደላቸውም ፣ ራብዕ ፣ ይኾናል ፣ ወይም ፣ በ"ያ" ፣ ይተካል ። ለምሳሌ ፡—

እንደ ፣ አማረ ፣ ▶ እንዳማረ

ስለ ፣ ዐሰበ ፣ ▶ ስላሰበ

ስ ፣ አገኝ ፣ ▶ ሳገኝ

ሲ ፣ አገኝ ፣ ▶ ሲያገኝ

2.5. ደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ("እ ፡ እንደ ፡ እስከ ፡ በ ፡ ወደ ፡ ከ ፡ ...ወዘተ.") ፡ ስምን ፡ ሲጫኑ ፡ ወይም ፡ ሲቀድሙ ፡ ስሙ ፡ በ"አ" ፣ በ"አ" ፣ በ"እ" ፣ በ"ዐ" ፣ በ"ዓ" ፣ ወይም ፡ በ"ዕ" ፡ ፊደል ፡ ቢገኝምር ፡ ፊደሉ ፡ ተውጦ ፡ ደቂቅ ፡ አገባቡና ፡ ስሙ ፡ ተዋደው ፡ ይጻፋሉ ፤ መዋደጃ ፡ ፊደላቸውም ፡ እንደ ፡ ኹኔታው ፡ ራብዕ ፡ ወይም ፡ ሳድስ ፡ ይኾናል ። ለምሳሌ ፡—

- እንደ ፡ አገሩ ▶ እንዳገሩ
- ስለ ፡ ዐሳቡ ▶ ስላሳቡ
- እስከ ፡ እገር ▶ እስከገር

ኾኖም ፡ ይህኛው ፡ የደቂቅ ፡ አገባቦች ፡ ዐዋጅ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ የትርጉም ፡ አሻሚነትን ፡ ስለሚያስከትል ፡ አንዳንዶች ፡ አይቀበሉትም ። ለምሳሌ ፡ "በእግራቸው ፡ ኼዱ" ፡ ያለውን ፡ "እ"ን ፡ ውጦ ፡ "በግራቸው ፡ ኼዱ" ፡ ቢል ፡ "በግራ ፡ አቅጣጫ ፡ ኼዱ" ፡ አሠኝቶ ፡ ትርጉም ፡ ያለውጣል ፡ ያሻማል ። ለጉብርና ፡ ለሠምና ፡ ወርቅ ፡ ጨዋታ ፡ ግን ፡ እጅግ ፡ ያመቻል ።

2.6. የ"ነበረ" ፡ የ"ነው"ና ፡ የ"ነበር" ፡ ሟያ ፡ ይለያያል ። "ነበረ/ነው" ፡ አለ ፣ ኖረ ፡ ማለት ፡ ኾኖ ፡ ባ 10 ሩ ፡ ሰራዊት ፡ ይዘረዘራል ፡ ("ነበረ" ፣ "ነበርኸ" ፣ "ነበረች" ፣ "ነበርሽ" ፣ .../ "ነው" ፣ "ነኸ" ፣ "ነች" ፣ "ነሽ" ፣ ወዘተ.) ። "ነበር" ፡ ግን ፡ በትንቢትና ፡ በግዛ ፡ አንቀጽ ፡ መጨረሻ ፡ እየገባ ፡ አይዘረዘርም ፡ ("ነው"ም ፡ እንደዚሁ ፡ የማይዘረዘርበት ፡ ኹኔታ ፡ አለ) ። ለምሳሌ ፡—

- "ማን ፡ ያርዳ ፡ የቀበረ ፤ ማን ፡ ይመስክር ፡ የነበረ ። "
- "እግዚአብሔርም ፡ ያደረገውን ፡ ኹሉ ፡ አየ ፡ እንሆም ፡ እጅግ ፡ መልካም ፡ ነበረ ። "
- "ምድርም ፡ ባዶ ፡ ነበረች ፡ አንዳችም ፡ አልነበረባትም ፤ ጨለማም ፡ በጥልቁ ፡ ላይ ፡ ነበረ ፤ የእግዚአብሔርም ፡ መንፈስ ፡ በውሃ ፡ ላይ ፡ ሰፊ ፡ ነበር ። " ("ሰፊ" ፡ ግዛ ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ "ሰፊ ፡ ነበር" ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ "ሰፊ ፡ ነበረ" ፡ አይልም ።)
- "አብርሃምና ፡ ሣራም ፡ በዕድሜያቸው ፡ ሽምግለው ፡ ፈጽመው ፡ አርጅተው ፡ ነበር ። " ("አርጅተው" ፡ ግዛ ፡ አንቀጽ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ "አርጅተው ፡ ነበሩ" ፡ ቢል ፡ ስሕተት ፡ ይኾናል ።)

3. ትርጉምን ፡ መጠንቀቅ ።

3.1. ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ "አልፍ-አ"ንና ፡ "ዐይን-ዐ"ን ፡ ባጻጸፍና ፡ በትርጉም ፡ እንጂ ፡ በድምፅ ፡ አይለዩም ፤ እንደዚሁ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ "ሀሌታው-ሀ"ን ፡ "ሐመሩ-ሐ"ን ፡ "ነርሙ-ነ"ን ፤ በሌላው ፡ ወገን ፡ "ጸሎቱ-ጸ"ንና ፡ "ፀሐዩ-ፀ"ን ፡ ባጻጸፍና ፡ በትርጉም ፡ እንጂ ፡ በድምፅ ፡ አይለዩም ። ለምሳሌ ፡ "ነጸረ"ና ፡ "ነፀረ" ፡ ድምፃቸው ፡ አንድ ፡ ሳለ ፡ አጻጻፋቸው ፡ ይለያያል ፤ ያጻጻፋቸው ፡ መለዩት ፡ የትርጉም ፡ ልዩነታቸውን ፡ ያመለክታል ። "ነጸረ" ፡ በ"ጸሎቱ-ጸ" ፡ ሲጻፍ ፡ "አየ" ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በ"ፀሐዩ-ፀ" ፡ ሲጻፍ ፡ ደግሞ ፡ "ለየ" ፡ ማለት ፡ ነው¹⁰⁴ ።

አበየ ፡ (እምቢ ፡ አለ)	ቧበየ ፡ (ከፍ ፡ አለ)
አደመ ፡ (አማረ)	ቧደመ ፡ (ቀጠረ)
አደፈ ፡ (ጐደፈ ፡ ቈሸሸ)	ቧደፈ ፡ (ጠረገ ፡ ወለወለ)
አዘዘ ፡ (ትእዛዝ ፡ ሰጠ)	ቧዘዘ ፡ (ጸና ፡ በረታ)
አሰረ ፡ (ጠፈረ)	ቧሠረ ፡ (ዐሥር ፡ አደረገ)
ውሒድ ፡ (የተዋሐደ)	ውኃድ ፡ (የጐደለ)
ሒብር ፡ (ቀለም)	ኃብር ፡ (ኅብረት)
ሒለየ ፡ (አመሰገነ) ▶ ማሕሌት	ኃለየ ፡ (ፀሰበ) ▶ ኅሊና
ሠለጠ ፡ (ሠለጠነ)	ሰለጠ ፡ (ጨረሰ)
ሠየመ ፡ (ሾመ)	ሰየመ ፡ (ሰመየ ፡ ስም ፡ አወጣ)
ሠርዌ/ሠራዊት ፡ (ዐምድ/ዐምዶች)	ሰርዌ/ሰራዊት ፡ (ጦረኛ/ጦረኛዎች)
ፈጸመ ፡ (ጨረሰ)	ፈፀመ ፡ (ዘጋ)
ቀረጸ ፡ (ቀረጠ)	ቀረፀ ፡ (ሸለተ)

እንግዲህ ፡ "ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ይቀነስ ፤ አንድ ፡ 'አ' ፡ አንድ ፡ 'ሀ' ፡ አንድ ፡ 'ጸ' ፡ አንድ ፡ 'ሰ' ፡ ይበቃል" ፡ የሚለው ፡ ሐሳብ ፡ ከጥቅሙ ፡ ጉዳቱ ፡ ያመዝናል ፡ ብለን ፡ አንዴ ፡ ለመቼውም ፡ እንደመድማለን ።

104 ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፤ ርብሐ ፡ ስም ፡ ወአንቀጽ ። ገጽ ፡ 65-66 ን ፡ መመልከት ።

- 3.2. የፊደላቱ ፡ አወራረስ ፡ ደንብ ፡ እላይ ፡ እንደተዘረዘረው ፡ ቢኾንም ፡ ባግባቡ ፡ በሥራ ፡ መዋል ፡
አለበት ፡ ለምሳሌ ፡ "ጠባይ" ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "ጸባይ" ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፤ "ጠባይ" ፡ በግእዝም ፡ "ጠባይእ" ፡
ነውና ፤ "ጸን" ፡ "ጠ" ፡ ቢወርሰው ፡ እንጂ ፡ "ጠን" ፡ "ጸ" ፡ አይወርሰውም ፡ እንደዚሁ ፡ "ጠበል" ፡ (የፈለቀ ፡
ውሃ ፡ ወይም ፡ የዝክር ፡ ጠላ) ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ "ጸበል" ፡ ቢሉ ፡ ትርጉሙ ፡ ይለያል ፤ "ጠበል" ፡ በግእዝም ፡
ያው ፡ "ጠበል" ፡ ነው ፤ "ጸበል" ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ደግሞ ፡ "ዐቧራ" ፡ ማለት ፡ ነው ።
- 3.3. ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ ባጻጸፍና ፡ በትርጉም ፡ እንጂ ፡ በድምፅ ፡ የማይለዩዋቸውን ፡ ፊደሎች ፡ ሌሎች ፡ ሌማውያን ፡
የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋዎች ፡ (ትግርኛና ፡ ትግረ) ፡ እንደ ፡ ዐረብ ፡ ፅብራይስጥና ፡ ሱርስት ፡ በድምፅም ፡
ይለዩዋቸዋል ፡ "መሀረ" ፡ (ትምህርት ፡ አስተማሪ)ና ፡ "መሐረ" ፡ (ምሕረት ፡ አደረገ) ፡ በፊደልና ፡ በትርጉም ፡
የተለዩትን ፡ ያኽል ፡ በድምፅም ፡ ይለያሉ ፤ የ"ሐመሩ-ሐ" ፡ ድምፅ ፡ "ከሀሌታው-ሀ" ፡ ይጠነክራል ፡ ጉረርን ፡
ያስከፍታል ፡ እንደዚሁ ፡ ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ "እኅት" ፡ ያሉትን ፡—

ዐረብኛ ፡ اخت • አኅት ፡ ብሎ ፡ "ኅ"ን ፡ አሻክሮ ፡ ያነበዋል ፤

ፅብራይስጥም ፡ תחת • አኅት ፡ ብሎ ፡ "ኅ"ን ፡ አሻክሮ ፡ ያነበዋል ።
- 3.4. በዘመናችን ፡ በተለይ ፡ በማወራጃዎች¹⁰⁵ ፡ የሚዛመዱ ፡ የተለመዱ ፡ ስሕተቶች ፡ አሉ ። ገቢርና ፡ ተገብርን ፡
ካለመለየት ፡ የሚመጡ ፡ ስሕተቶች ፤ ለምሳሌ ፡— "ተወከለ" ፡ በሚባልበት ፡ "ወከለ" ፡ ማለት ፡ የተለመደ ፡ ስሕተት ፡
ነው ፤ ወከይ ፡ ባለቤት ፡ ነው ፡ ተወካይ ፡ ደግሞ ፡ ባለቤቱ ፡ የወከለው ፡ የወክልናው ፡ ተቀባይ ፡ ነው ። "አበበች ፡
ሕዝብን ፡ ወክላ ፡ መጣች" ፡ ቢል ፡ ባለቤቱን ፡ ዘርፍ ፡ ዘርፉን ፡ ባለቤት ፡ አድርጓልና ፡ ተሳስቷል ። ማለት ፡
የሚገባው ፡ "አበበች ፡ በሕዝብ ፡ ተወክላ ፡ መጣች" ፡ ወይም ፡ "አበበች ፡ ሕዝብ ፡ ወክሏት ፡ መጣች" ፡ ወይም ፡
ደግሞ ፡ "ሕዝብ ፡ አበበችን ፡ ወክሎ ፡ ላካት" ።
- 3.5. ፊደልን ፡ ወይም ፡ ትርጉምን ፡ ካለመለየት ፡ የሚሳሳቱትም ፡ አለ ። ለምሳሌ ፡—

• ቀጣና ፡ (መተላለፊያ ፡ መስምሪያ) ፡ ለማለት ፡ ቀጠና ፡ (ረኃብ) ፡ ማለት ፤

• ቅርታ ፡ (ቅር ፡ መሠኘት) ፡ ለማለት ፡ ቅሬታ ፡ (ትርፍ ፡ ትራፊ ፤ አለዚያም ፡ የ"ቅሬ" ፡ ንግግር) ፡ ማለት ፤

• አዘብጣጭ ፡ (ጎታች ፡ እኳላ ፡ የሚያስቀር) ፡ ለማለት ፡ አድጓሪ ፡ (መራቂ ፡ የኳላ ፡ ሰው ፡ አድራጊ) ፡ ማለት ፤

• ማማረጫ ፡ (የሚያማርጡት ፡ ዕቃ ፡ ወይ ፡ ነገር) ፡ ለማለት ፡ አማራጭ ፡ (ዐብሮ ፡ የሚያማርጥ ፡ ሰው) ፡ ማለት ፤

• ሚያን ፡ መዋል ፡ ለማለት ፡ ሚና¹⁰⁶ ፡ መጫወት ፡ (ቃል ፡ በቃል ፡ "ወገን ፡ መጫወት?") ፡ ማለት ፤

ወዘተ. ፡ ይህ ፡ ኹሉ ፡ ሊያርሙት ፡ የሚገባ ፡ የተለመደ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።
- 3.6. አባባሎችን ፡ ከውጭ ፡ ቋንቋ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ መመላለስ ፡ አግባብ ፡ እየመሰላቸው ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡
ይሳሳታሉ ። ለምሳሌ ፡ እንግሊዝ ፡ "to take decision" ፡ ቢል ፡ ለ"idiomatic"ወ. እንግሊዝኛ ፡ አግባብ ፡
ይኾናል ፤ ለማርኛ ፡ ግን ፡ ፈጽሞ ፡ አይኾንም ። "መወሰን" ፡ ብሎ ፡ ቀናውን ፡ ባማርኛ ፡ ማለት ፡ ሲገባ ፡ ቃል ፡
በቃል ፡ "ወሳኔ ፡ መውሰድ" ፡ ብሎ ፡ ወዳማርኛ ፡ ቢመልሱት ፡ ትርጉምን ፡ ያጣል ፡ አስተሳሰብን ፡
ያደክማል ፤ ያደበዝዛል ፡ ተናጋሪውንም ፡ ክፉኛ ፡ ያስገምታል ። እንደዚሁ ፡ እንግሊዝ ፡ "take a seat" ፡
ቢል ፡ "መቀመጫ ፡ ውሰድ" ፡ ብሎ ፡ ሰውን ፡ ከማደናገር ፡ ይልቅ ፡ "ይቀመጡ" ፡ ቢሉ ፡ ይቀናል ። "ድርጅታችኹ ፡
ምን ፡ ርምጃ ፡ ለመውሰድ" ፡ ያስባል ። " ብሎ ፡ አንዱ ፡ ቢጠይቅ ፡ ጎላፊው ፡ ሲመልሱ ፡— ርምጃ ፡ ይወስዳል ፡ እንጂ ፡
መች ፡ ይወስዳል ። አሉ ፡ ይባላል ። (በጥሩ ፡ ዐማርኛ ፡ "ድርጅታችኹ ፡ ምን ፡ ወስኗል ።" ብሎ ፡ ቢጠይቅ ፡ ያባት ።)
- 3.7. ወደ ፡ ፊት ፡ የፊደልና ፡ ያገባብ ፡ መጠንቀቂያ ፡ መግባር ፡ ["ሰፔሌክር" ፡ "ግራመርፔክር"] ፡ እስኪበጅ ፡
ድረስ ፡ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ቃላትን ፡ አጻጻፍ ፡ አገባብና ፡ ትርጉም ፡ ለመጠንቀቅ ፡ ለግእዝ ፡ ያለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡
ክፍሌን ፡ መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ ፡

<http://www.gzamargna.net/html/gzMezgebeQalat.html> ፡ መመልከት ፤

ላማርኛው ፡ ደግሞ ፡ ያለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድን ፡ ዐዲስ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡

<http://www.gzamargna.net/html/amargnaMezgebeQalat.html> ፡ መመልከት ፡ ይበቃል ።
- 3.8. እነዚህ ፡ ኹለት ፡ መዛግብተ ፡ ቃላት ፡ በጥንታዊው ፡ "አ ፡ በ ፡ ገ ፡ ደ" ፡ ተራ ፡ የተሠሩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ቃላቱ ፡ ኹሉ ፡
የግእዝ ፡ ባንቀጽ ፡ ባንቀጸቸው ፡ ያማርኛው ፡ ደግሞ ፡ በዘር ፡ በዘራቸው ፡ በየአፅማዱ ፡ በዚሁ ፡ ተራ ፡
ተሰድረዋል ፤ ስለዚህ ፡ የ"አ ፡ በ ፡ ገ ፡ ደ"ን ፡ ተራ ፡ ማወቁ ፡ ሥራን ፡ በጣም ፡ ያቀለጥፋልና ፡ አንድ ፡ አፍታ ፡

105 ማወራጃ ፡ ወይም ፡ "የብዙኃን ፡ ማገናኛ" • media ።

106 "ሚና" ፡ የገና ፡ ጨዋታም ፡ ኾነ ፡ የማንኛውም ፡ ቡድን ፡ ወይም ፡ ወገን ፡ ማለት ፡ እንጂ ፡ "ሚያ" ፡ (ወይም ፡ በፈረንጅኛ ፡ "role") ፡
ማለት ፡ አይደለም ። "የእግሌ ፡ ሚና ፡ ይጫወታል" ፡ ቢሉ ፡ እንኳ ፡ ያስኬዳል ፡ "እግሌ ፡ ሚና ፡ ይጫወታል" ፡ ማለት ፡ ግን ፡ ትርጉም ፡
የለውም ።

3.9. በሀገርና በትውልድ ፡ ፊት ፡ ታላቅ ፡ ጎሳፊነትና ፡ ተጠያቂነት ፡ ያለባቸው ፡ መምህራን ፣ ደራሲያን ፣ ዜናኛዎች ፣ የአርትዖትና ፡ የማተሚያ ፡ ድርጅቶች ፡ ወዘተ. ፥ ከዚህ ፡ ቀና ፡ የፊደል ፣ የትርጉምና ፡ ያገባብ ፡ መጠንቀቅ ፡ ተልእኮ ፡ በተስተካከለ ፡ ቀናነት ፡ ይተባበራሉ ። ጥቂቶች ፡ ባይተባበሩ ፡ ደግሞ ፡ የያዘውን ፡ የማይለቅ ፡ ወረቀት ፡ ነገ ፡ ጧት ፡ ምስክር ፡ ይኾንባቸዋል ፤ ለዘመናት ፡ ሲያስፈርድባቸውና ፡ ሲያስነቅፋቸው ፡ ይኖራል ፤ ገበያተኛውም ፡ እያደረ ፡ ገሸሸ ፡ ያደርጋቸዋል ። ኢትዮጵያውያን ፡ ወገኖች ፡ ጥቅማቸውም ፣ ክብራቸውም ፣ አለኝታቸውም ፡ ነውና ፡ ተልእኮውን ፡ ተልእኳቸው ፡ አድርገውት ፡ በዚህ ፡ በቀና ፡ መንገድ ፡ እየተጠቀሙ ፡ እንደሚረማመዱ ፡ ጥርጥር ፡ የለም ፤ ከነሱም ፡ ዐልፎ ፡ በንጹሕ ፡ የንግድ ፡ መንፈስ ፡ የሚሳተፉት ፡ ባዕዳንም ፡ ቢኾኑ ፡ ይከተሏቸዋል ። ግእዝና ፡ ዐማርኛን ፡ አቈርቀውና ፡ አጫጭቶ ፡ መጨረሻውን ፡ ለመግደል ፡ በምትካቸውም ፡ የራሳቸውን ፡ ባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ በግፍ ፡ ሊጭኑባት ፡ የሚጠበቡ ፡ አገሳሪ ፡ ጎይሎች ፡ ግን ፡ ይህንን ፡ አካሄድ ፡ ፈጽመው ፡ ይፃረሩታል ፤ እንዲሰናከልና ፡ እንዲከሸፍም ፡ ሌት ፡ ተቀን ፡ ይጣጣራሉ ። በቅርቡ ፡ አንድ ፡ ደራሲ ፡ የብዙ ፡ መቶ ፡ ገጽ ፡ ድርሰቱን ፡ ለማሳተምና ፡ ለገበያ ፡ ለማብቃት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ለሚሠራ ፡ ባዕድ ፡ የማተሚያ ፡ ድርጅት ፡ ዐደራ ፡ ሰጥቶት ፡ ነበር ። የድርሰቱን ፡ ረቂቅ ፡ ሲያስረክባቸው ፡ በፊደልም ፡ ባገባብም ፡ የተቻለውን ፡ ያኽል ፡ አስቀድሞ ፡ ዐርምና ፡ አሳርም ፡ ቢኾንም ፡ ታትሞ ፡ ሲመጣለት ፡ ዕርማቱ ፡ በሙሉ ፡ አንድ ፡ ባንድ ፡ ፈርሰው ፡ በሥርዐት ፡ ተለቅመውና ፡ ተስተካክለው ፡ የነበሩት ፡ አሻሚ ፡ ፊደሎችም ፡ [እነ "አ/ዐ" ፣ እነ "ሀ/ሐ/ኀ" ፣ እነ "ሠ/ሰ"] -- "በተለመደው ፡ አጻጻፍ" ፡ በሚል ፡ ሰብብ ፡ ይመስላል -- ተበውዘውና ፡ ተዘባርቀው ፡ አገኛቸው ። መጽሐፉም ፡ በዚህ ፡ ያማርኛን ፡ ጥራት ፡ በሚያጠፋ ፡ በዝልጉስ ፡ ኹኔታው ፡ በገበያ ፡ ለሕዝብ ፡ ተናኘ ። ይህ ፡ በሌላው ፡ ዓለም ፡ ከወኝጆል ፡ የሚቈጠርና ፡ የሚያስቀጣ ፡ ድርጊት ፡ ኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ በገሀድ ፡ ይፈጸማል ። ባዕድ ፡ ድርጅት ፡ በመኾኑ ፡ በጠላትነትም ፡ ይኹን ፡ በዕብይነት ፡ እንዲህ ፡ ያለውን ፡ እኩይ ፡ ድርጊት ፡ ቢፈጽም ፡ አይደንቅም ፤ ከዚህ ፡ የባለው ፡ በሕዝብ ፡ ገንዘብ ፣ ለሕዝብና ፡ ለሀገር ፡ ጥቅም ፡ ሊሠራ ፡ የሚገባው ፡ የኢትዮጵያ ፡ አካል ፡ የኾነው ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ ዩኒቨርሲቲም ፡ ዐማርኛን ፡ በማጫጨት ፡ ተልእኮ ፡ ግንባር ፡ ቀደም ፡ መኾኑን ፡ ብዙ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ሊቃውንት ፡ አጋልጠውበታል ። ተቋሙ ፡ ግን ፡ እስካኹን ፡ ምንም ፡ ዐይነት ፡ የመታረም ፡ አዝማሚያ ፡ አላሳየም ፡ ሌሉ ፡ ታዛቢዎች ፡ ይተቸታል ። ሕዝቡ ፡ በሚገብረው ፡ ግብሩና ፡ በገዛ ፡ የገበያ ፡ ዐቅሙ ፡ ሊጠቀም ፡ ሲገባው ፡ በእጅ ፡ አዙር ፣ መጥፊያውን ፡ ኢንዲያፋፋብት ፡ የተደረገ ፡ ይመስላል ። የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ራሱን ፡ ገና ፡ አለመግዛቱን ፡ የባዕዳንም ፡ ፈቃድ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ መፈጸሙንና ፡ መጽናቱን ፡ እንዲህ ፡ ያለው ፡ ድርጊት ፡ እንሆ ፡ ማስረጃ ፡ ኾኖ ፡ ያረጋግጥብናል ። ... ፡ እስከ ፡ ማእከሉ ፡

ተቀጥካ : ገ ፤ የሰምር : አንቀጽ : ርባታ : በግእዝ-ዐማርኛ ::

Appendix 7 : Word Generation from a Radical • Appendice 7 : génération de mots à partir d'un radical

ግእዝና : ዐማርኛ : ሴማውያን : ቋንቋዎች : ስለ : ኾኑ : ካንድ : ዘር : ብዙ : ስሞችን : የማርባት ፣ የመግሰስ : ድንቅ : ጠባይ : አላቸው :: ለምሳሌ : "መቀደስ" : ከሚለው : አንቀጽ : ካምስቱ : አዕማድ : አንደኛው : ከኾነው : ካድራጊ : ዐምድ : (ከ"ቀደስ") : ብቻ :— "ቀዳሽ" ፣ "ቅዱስ" ፣ "መቅደስ" ፣ "ቅዳሴ" ፣ "ቅድስና" ፣ "ቅዱስነት" ፣ ወዘተ. : ይገኛሉ :: ካስደራጊ : አንቀጽም : ("አስቀደስ") : ከተደራጊ : አንቀጽ : ("ተቀደስ") : ካደራራጊ : አንቀጽ : ("አቀዳደስ") : ከተደራራጊ : አንቀጽ : ("ተቀዳደስ") : በዚህ : መንገድ : ዐደሌ : ስሞች : ይረባሉ ::

የሚከተለው : ሰንጠረዥ : የልዩ : ልዩ : አንቀጾችን : ርባታ : (በ"አድራጊ" : ዐምድ : ብቻ) : ያሳያል ::

	የቀተክ : ቤት		የቀደሰ : ቤት		የገብረ : ቤት		የባረከ : ቤት		የሠመ : ቤት		የነደ : ቤት		የቆመ : ቤት	
	ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ		ግእዝ • ዐማርኛ	
አርአስት	ቀቴል	መግደፍ	ቀድሶ	መቀደስ	ገበር	ማደረግ	ባርኮ	መባረከ	ሠዩም	መጥመ	ነዳድ	መንደድ	ቀዊም	መቆም
	ቀቴሎት		ቀድሶት		ገበሮት		ባርኮት		ሠዩሞት		ነዳዶት		ቀዊሞት	
ቀዳማይ	ቀተላ	ገደከ	ቀደሰ	አመሰግኖ	ገብረ	አደረገ	ባረከ	ባረከ	ሠመ	ጥመ	ነደ	ነደደ	ቆመ	ቆመ
ካፍካይ	ይቀትል	ይገደከ	ይቀድሰ	ይመሰግኖ	ይገብር	ይደርጋ	ይባርከ	ይባርከ	ይሠዩም	ይጥመ	ይነድድ	ይነዳፍ	ይቀውም	ይቆማፍ
ዘንድ : አንቀጽ	ይቀትል	ይገደከ : ዘንድ	ይቀድሰ	ይመሰግኖ : ዘንድ	ይገብር	ይደርግ : ዘንድ	ይባርከ	ይባርከ : ዘንድ	ይሠራም	ይጥመ : ዘንድ	ይነድድ	ይነዳፍ : ዘንድ	ይቀም	ይቆመ : ዘንድ
ተአዛዝ : አንቀጽ	ይቀትል	ይገደከ	ይቀድሰ	ይመሰግኖ	ይገብር	ይደርግ	ይባርከ	ይባርከ	ይሠራም	ይጥመ	ይነድድ	ይነዳፍ	ይቀም	ይቆመ
ሣፍሰ : ቅጽ	ቀተላ	ገደከ	ቀዳሴ	የሚያመሰግኖ	ገብረ	አደረገ	ባረከ	ባረከ	ሠዩሚ	የሚጥመ	ነዳዳ	የሚነዳ	ቀዊሚ	የሚቆመ
ሳደሰ : ቅጽ	ቅተል	ገደከ	ቅዱስ	መሰገኝ	ገብር	ደደረገ	ቡሩክ	የተባረከ	ሥዩም	ጥመ	ንዳድ	የነደደ	ቅወም	የቆመ
መሰመ : ቅጽ	መቅትል	ገደከ	መቀድሰ	አመሰግኝ	መሰገኝ	አደረገ			መሠዩም	ጥመ	መንድድ	አንዳፍ	መቀውም	አቆሚ
ሳቢ : ዘር	ቅትለት	አገዳደፍ			ግብረት	ደርገት	በረከት	[በቀመ]	ሣመት	ጥመት	ንደት	አንዳደድ	ቀመት	አቆሚ
ገዝ : አንቀጽ	ቀቴሎ	ገደከ	ቀዳሴ	አመሰግኖ	ገበር	አደርገ	ባርኮ	ባርኮ	ሠዩሞ	ጥመ	ነዳዶ	ነዳ	ቀዊሞ	ቀመ
ዘመድ : ዘር	ቀትል	ተጋደከ	ቀደሰ	መሰጋጋ	ግብር	ደርገዎ					ነድ	ነዳድ	ቆም	ቀመት
ባዕድ : ዘር	ምቅትል	መግደዎ	መቅደስ	[በቀመ] : መደም : መቀደሻ	ምግባር	ማደረገ			ምሥዩም	መጥመዎ	ምንዳድ	መንደዳ	ምቋም	መቆሚዎ
ጥሬ : ዘር		አገዳደፍ	ቅዳሴ	መሰጋጋ			ቡራኬ	መባረከ						
ምዕካድ			ቅድስና	ቅዳሴነት	ግብርና	ሠራነት								
ባዕድ : ከምዕካድ									መሥዩም	መጥመዎ				
መደብፍ	ቀተልት	ገዳዮች	ቀደሰት	ቀዳሾች	ገበርት	ሠራተኞች			ሠዩሞት	ጥመዎች				

ባዕድ ፡ ዘር

መቀመሪያ

ጥፌ ፡ ዘር

ቅማሬ

ወዘተ...

ብሎ ፡ ከሞላ ፡ ገደል ፡ ይረባል ።

እንዲሁም ፡ በፈረንጅኛ ፡ Operating System • Système d'exploitation ፡ የሚለውን ፣ ዘርፍ ፡ ባለቤትን ፡ ያጣመረ ፡ ቃል ፡ አኹንም ፡ "የግብረት ፡ ሥርዐት" ፡ ብሎ ፡ ዘርፍ ፡ ባለቤት ፡ አድርጎ ፡ ቢተረጉሙት ፡ ይመክናልና ፡ በቀጥታ ፡ ከዘፋ ፡ ከ"ገብረ" ፡ አርብቶ ፡ "ምግባር" ፡ ብሎ ፡ ባንድ ፡ ቃል ፡ አሟልቶ ፡ መተርጎሙ ፡ ይሻላል¹⁰⁸ ።

እንዲሁም ፡—

"pointing device" ፡ ቢል ፡ "የጥቁማ ፡ ቁስቁስ" ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፡ "ጠቁመ" ፡ ብሎ ፡— "መጠቁሚያ" ፤

"programming tool" ፡ ቢል ፡ "የመርሐ ፡ ግብር ፡ መሣሪያ" ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፡ "ቀመረ" ፡ ብሎ ፡— "መቀመሪያ" ፤

"web site" ፡ ቢል ፡ "የመረብ ፡ መገኛ" ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፡ "ረበበ" ፡ ብሎ ፡— "መርበቢያ" ፤

ወዘተ. ።

በመጨረሻም ፡ ፈረንጅኛ ፡ አድራጊ ፡ ሰውንና ፡ ማድረጊያ ፡ መሣሪያን ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በስም ፡ አይለይም ።

ለምሳሌ ፡ ዐማርኛ ፡ "ዐታሚ"ና ፡ "ማተሚያ" ፡ ብሎ ፡ ሰውየውንና ፡ መሣሪያውን ፡ በስም ፡ ሲለይ ፡ ፈረንጅኛው ፡ ኹለቱንም ፡ ቀላቅሎ ፡ "printer" ፡ ይላቸዋል ። ስለዚህ ፡ ስንተረጉም ፡ ሠሪንና ፡ መሣሪያን ፡ እየለየን ፡ ይኾናል ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተዘረዘሩት ፡ ያሠራር ፡ ስልቶች ፡ ብዙዎቻችን ፡ ከምንጠብቀው ፡ የበለጠ ፡ ይጠቅማሉ ። የቃላቱ ፡ ካንድ ፡ ዘር ፡ መገኘት ፡ ለጥበባዊ ፡ አስተሳሰብና ፡ ምርምር ፡ የሚከፍተው ፡ አድማስና ፡ የሚዘረዝረው ፡ ዘርፍ ፡ እጅግ ፡

ይሰፋል ፣ ይበዛል ፤ (ወደ ፊት ፡ በዝርዝር ፡ እንመለስበታለን) ። እነ"ፅንሰ ፡ ሐሳብ" ፣ እነ"ንጥረ ፡ ነገር" ፣ እነ"ውሳኔ ፡

ሕዝብ" ፣ እነ"መዘውረ ፡ ሥዕል" ፡ ወዘተ. ፣ ዐንጉል ፡ ትርጉሞች ፡ ራሳቸው ፡ መክነው ፡ በዘመናችን ፡ የብዙ ፡ ምሁራንን ፡

አስተሳሰብ ፡ አምክነው ፡ ስለ ፡ ገቱት ፡ ምሁራኑ ፡ ከገዛ ፡ ቋንቋቸው ፡ ይልቅ ፡ ለባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ ቅልውጥ ፡

አድልተዋል ። ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ የታላቅ ፡ ሥልጣኔ ፡ ጉዳና ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ መጣረሳቸውን ፡ የሚመኙባቸው ፡

አይጠፉም ። የግእዝ-ዐማርኛ ፡ ጠንካራ ፡ ጎን ፡ የኾኑትን ፡ ጠባዮቹን ፡ የመሰወር ፡ አግጣጫን ፡ የማሳት ፡ ፈደልንም ፡

የመበወዝ ፡ ከይሲ ፡ ሥራ ፡ በስውር ፡ በሰፊው ፡ እንደሚሠራብን ፡ ቀድሞም ፡ ሊቃውንት ፡ በጽሑፎቻቸው ፡

አስጠንቅቀውናል ፡ ዛሬም ፡ የምንሠራ ፡ ሰዎች ፡ እውኑን ፡ በገቢር ፡ ደርሰንበታል ። ይህን ፡ ኹሉ ፡ ያመጣብን ፡ ኢትዮጵያን ፡

ያኽል ፡ አገር ፡ ልናጣ ፡ ተቃርበን ፡ የኛ ፡ ማንቀላፋት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ባለቤቶቹ ፡ ነቃ ፡ ማለት ፣ ለሥራ ፡ መነሣትና ፡ መትጋት ፡

አለብን ።

ይህ ፡ የሰሌት ፡ ግስ ፡ ሲሰናዳ ፡ እላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ ሌሎችም ፡ ጠቃሚ ፡ ሐሳቦች ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ከሥራው ፡

ተቀራረዋል ።

ለጠቅላላው ፡ ሥራ ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ በምንጭነት ፡ አገልግለዋል ፤ በተለይ ፡ በግእዝና ፡ ባማርኛው ፡ ረገድ ፡ ያለቃ ፡ ኪዳነ ፡

ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ የግእዝ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ያለቃ ፡ ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላትና ፡ ሊ. ፡ ገፄራል ፡

ነጋ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ ፡ ያሰናዱት ፡ (ያልታተመ) ፡ የቃላት ፡ መፍቻ ፡ እጅጉን ፡ አገልግለውኛል ።

[በክበገደ ፡ ተራ • in ለBeGeDe order • par ordre ለBeGeDe]

ግስ	ዘር	ሚያ	ክምሳያ	English	Français
አገባብ	(ግ. ¹⁰⁹ ፡ ገብአ)	የሥርዐት ፡ ደንብ ።	ስዋስው	syntax	syntaxe
አግባብ	(ግ. ፡ ገብአ)	የሐሳብ ፡ የሐሳብ ፡ ተገቢነት ፡	ሐሳብ "ሎጂክ" "ሎገርክ"	logic	logique
አውታር	(ግ. ፡ ወተረ)	የወትር ፡ የሐብል ፡ ፍግርግር ፡ ትት ።	መረብ መርበብት	network	réseau
አኺያ	(ግ. ፡ ኬደ)	የእለቄጥሯዊ ፡ ልቅም ፡ ስሌት ።	ስሊ ስሎሽ	processing	traitement
አላድ	(ግ. ፡ አለደ)	የተለቀመ ፡ የተሰበሰበ ፡ የተገነዘበ ፡ የመረጃ ፡ ቅንጣት ።	ልቅም ስጥው	data	données

108 በፊተኞቹ ፡ የዋዜማ ፡ ሥርዐት¹⁰⁹ ፡ መመሪያዎች ፡ "operating system" ፡ "የግብረት ፡ ሥርዐት" ፡ ተብሎ ፡ ተተርጎሞ ፡

ነበር ፤ ከዋዜማ ፡ 2003¹¹⁰ ፡ አንሥቶ ፡ ግን ፡ በ"ምግባር" ፡ ተተክቶ ፡ ተሻሽሏል ።

109 ማሳጠሪያዎች ፤ እ. =እንግሊዝኛ ፡ ግ. =ግእዝ ፡ ዐማ. =ዐማርኛ ፡ ዐ. =ዐረብኛ ፡ ዕ. =ዕብራይስጥ ፡ ጽ. =ጽርእ ፡ (ግሪክኛ) ፡ ፌ. =ፈረንሳይኛ

ግስ	ዘር	ሚያ	ኢምሳሌ	English	Français
ኢለቄጥሩ	(ግ. ፡ ቅጥራን)	ረቂቅ ፡ ተፈጥሯዊ ፡ የብርሃን ፡ ጎይል ፡ ሕዋስ ።	"ኤሌክትሮን"	electron	électron
ኢለቄጥሩኛ	(ቅጥራን)	የኢለቄጥሩ ፡ ጥናትና ፡ ሚያ ፡ መስክ ።	ኢለቄጥሩያ "ኤሌክትሮኒክስ"	electronics	électronique
ኢለቄጥሯዊ	(ግ. ፡ ቅጥራን)	የኢለቄጥሩ ።	"ኤሌክትሮኒክ"	electronic	électronique
ኢለቄጥሯዊ ፡ ጦማር		ኢለቄጥሯዊ ፡ መልእክት ፡ መሳላኪያ ፡ ዘዴ ።	ኢ-ጦማር	e-mail	courriel
አቀጻጽ	(ግ. ፡ ቀጽፀ)	የሰነድ ፡ ቅጽ ፡ ዐይነት ፡ (ም. ፡ .txt ፡ .html ፡ .pdf ፡ ...)		format	format
አስሊ	(ዐማ. ፡ አሰላ)	የስሌት ፡ ባለሚያ ።	ስሌተኛ	computer professional	informaticien
አሰላ	(ዐማ.)	<ul style="list-style-type: none"> አበጀ ፡ አዘጋጀ ፡ አደራጀ ፡ አሳመረ ፡ ከ ወነ ፡ አቀና ፡ አቀለጠፈ ። (ደ.ተ.ወ. ፡ 1173) ሒሳብ ፡ ዐሰበ ፡ ስሌት ፡ አደረገ ፡ ቈጠረ ፡ ባሳብና ፡ በቃል ። (ደ.ተ.ወ. ፡ 1173) 	ዐሰበ	To compute	
ቢጋር	(ግ. ፡ በገረ)	<ul style="list-style-type: none"> ማንኛውም ፡ ሥዕል ። ንድፍ ። 	<ul style="list-style-type: none"> ሥዕል ንድፍ 	<ul style="list-style-type: none"> graphic sketch 	<ul style="list-style-type: none"> graphique croquis
ባለ 64-ኸለትዮ ፡ ንምራ ፡ ማስሊያ		የዘመናዊ ፡ ማስሊያ ፡ ኢለቄጥሯዊ ፡ ዐቅምን ፡ መለኪያ ።	ባለ 64-ኸ.ን. ፡ ማስሊያ	64-bit computer	ordinateur 64-bit
ግብረት	(ግ. ፡ ገብረ)	ሥራ ፡ አሠራር ።		operation	opération
ገላፊ	(ግ. ፡ ገለፊ)	ቅርጻት ፡ ቀራጭ ።	ቀራጭ	typographer	typographe
ግልፎ	(ግ. ፡ ገለፊ)	የፊደልና ፡ የምልክት ፡ ኸሉ ፡ ቅርጽ ።	ግልፈት ቅርጽ	glyph	glyphe
ግቱት	(ግ. ፡ ገተተ)	ዕላቂ ፡ ውዳቂ ፡ ውራጅ ፡ አሮጌ ፡ ዕቃ ።	ዘብጣጣ	obsolescent	obsolescent
ደምላይ	(ዐማ. ፡ ደመለለ)	ጠቅላይ ፡ ቀጥጥር ፡ 1 ፡ 2 ፡ 3 ፡ ...	ደምላይ ፡ ቀጥጥር መሉ ፡ ቀጥጥር	integer	entier
ድር-ገጽ	(ዐማ. ፡ አደራ)	ኢለቄጥሯዊ ፡ የመርበብት ፡ (ኢንተርኔት) ፡ ገጽ ።	መረብ-ገጽ መርበቢያ	web-page	page-toile
ድስቅን	(ጽ. ፡ ዲስኮስ)	ኢለቄጥሯዊ ፡ ምልክትን ፡ ወይም ፡ ልቅምን ፡ መመዝገቢያ ፡ ጸሐፊ ፡ ወይም ፡ "ዲስክ" ።	ጸሐፊ "ዲስክ"	disk	disque
ዝልጉስ	(ግ. ፡ ዘልገስ)	<ul style="list-style-type: none"> የተበላሸ ፡ የማስሊያ ፡ ሰነድ ። ያልታረመ ፡ ስሕተት ፡ ያለበት ፡ ማንኛውም ፡ ሰነድ ። 	ዘልጓሳ	<ul style="list-style-type: none"> corrupted (file) erroneous 	<ul style="list-style-type: none"> corrompu (fichier) erroné
ዝራር ፡ (ብ. ፡ አዝራር)	(ግ. ፡ ዘረረ)	በመጠቁሚያ ፡ የሚጠቁም ፡ መሳተፊያ ።	ተጠቋሚ	button	bouton
ሐብል	(ግ. ፡ ሐብለ)	ኢለቄጥሯዊ ፡ ጎይልም ፡ ኾነ ፡ ምልክት ፡ የሚተላለፍበት ፡ ገመድ ፡ ወይም ፡ ሽቦ ።	ሽቦ	cable	cable
ሐሰት	(ግ. ፡ ሐሰ)	ተንቀሳቃሽ ፡ ርእዮት ።		animation	animation
ጎርመት	(ግ. ፡ ጎረወ ፡ ጎረመ)	ማንኛውም ፡ የተቀመረ ፡ ምልክት ።	ምልክት	character	caractère
ጦማር	(ግ. ፡ ጠዋም)	መልክት ፡ ማስተላለፊያ ፡ ዘዴ ።	መልክት	mail	courrier
ኪሎ	(ግ. ፡ ኪሎ)	የመለኪያ ፡ መጠን ።		kilo	kilo
ኪነ-ኢለቄጥሩ	(ቅጥራን)	የኢለቄጥሩ ፡ ጥናትና ፡ ሚያ ፡ መስክ ።	"ኤሌክትሮኒክስ"	electronics	électronique
ኪነት	(ግ. ፡ ኪነ)	የኪን ፡ አፈጻጸም ፡ ወይም ፡ ተግባር ።	ገቢረ ፡ ኪን	technology	technologie
ኪን	(ግ. ፡ ኪነ)	ጥበብ ፡ ብልጎት ፡ ርቅት ።	ብልጎት	technique	technique
ክለሳ	(ዐማ. ፡ ክለሰ)	የማንኛውም ፡ ብጀታ ፡ የዙር ፡ መታወቂያ ።	ዙር	version	version
ክርታስ	(ግ. ፡ ክረተ ፡ ቀረ)	የማስሊያ ፡ መሳተፊያ ፡ ኢለቄጥሯዊ ፡ ሕዋስ ፡		card	carte

ግስ	ዘር	ሚያ	ኢምሳሌ	English	Français
	ፀ)	የተበየደበት ፡ አነስተኛ ፡ ጠርብ ።			
ኹለትዮ	(ግ. ፡ ከልአ)	ኹለትነት ፡ ያለው ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ።	ኹለትዮሽ	binary	binaire
ኹለትዮ ፡ ንምራ		የኹለት-ቤት ፡ ቀጥጥር ፡ (0 ፡ 1)		binary digit	chiffre binaire
ልክፍት	(ግ. ፡ ለከፈ)	የመሳሊያ ፡ "ደቄ" ፡ ካንዱ ፡ ማስሊያ ፡ ወደ ፡ ሌላው ፡ በእለቁጥሯዊ ፡ መንገድ ፡ ተላልፎ ፡ መዝገብ ፡ የሚያዘለጉስ ፡ ወይም ፡ የሚያጠፋ ።	የማስሊያ ፡ "መጋኛ"	virus	virus
ለቀማ	(በማ. ፡ ለቀመ)	ልቅምን ፡ የመልቀም ፣ የመክተት ፣ የማከማቸ ፡ ሥራ ።	ከተታ	data input	saisie de données
ልቅም	(በማ. ፡ ለቀመ)	የተለቀመ ፡ የተገኘ ፡ ማንኛውም ፡ ዝግብ ።	• ዝግብ • አላድ	data	données
ላዛጋ	(በማ. ፡ ላዘገ)	እንደ ፡ "ላስቲክ" ፡ የሚሳብ ፡ የሚገባተት ፡ የሚዝለገለግ ።		elastic	élastique
ልዝብ ፡ ድስቅን	(በማ. ፡ ለዘበ)	እለቁጥሯዊ ፡ ምልክትን ፡ መመዝገቢያ ፡ አነስተኛ ፡ ጸሐፊ ፡ ወይም ፡ "ፍሎፒ ፡ ዲስክ" ።	ድስቅኒት	floppy disk	disquette
መገናኛ	(በማ. ፡ ገነኘ)	አንድ ፡ ድር-ገጽ ፡ ከሌላው ፡ ጋራ ፡ የሚገናኝበት ፡ ያድራሻ ፡ ምልክት ።		link	lien
መገኛ	(በማ. ፡ ገነኘ)	የመርበብት ፡ ስፍራ ፡ መርበቢያ ።	መርበቢያ	site	site
መግበር	(ግ. ፡ ገብረ)	ለስሌት ፡ የሚያገለግል ፡ መሳሊያ ።	መሳሊያ	tool	outil
መገብኛ	(በማ. ፡ ገብኘ)	የመርበብት ፡ መገኛዎችን ፡ የሚገብኙበት ፡ እንደ ፡ Internet ፡ Explorer ፡ ያለ ፡ መግበር ።	መንሻረሪያ	browser	navigateur
መገብፍጨር	(በማ. ፡ ገብፈጨረ)	የማስሊያን ፡ ወይም ፡ የመሳሊያን ፡ ኪደት ፡ መጫር ፡ ማስነሣት ።		• to trigger • to start	• déclencher • démarrer
መጠንቀያ	(በማ. ፡ ጠንቀላ)	የቀለምን ፡ ዐይነት ፡ መለያ ፡ ቈንጥሮ ፡ መውሰጃ ፡ ቈሰቈሰ ።		eye dropper tool	
መጠቁሚያ	(በማ. ፡ ጠቁመ)	በማሳያ ፡ ላይ ፡ የሚታይን ፡ ተጠቋሚ ፡ ለይቶ ፡ መጠቁሚያ ፡ የማስሊያ ፡ ሕዋስ ።	ምእማር	pointing device	outil de pointage
መከየድ	(ግ. ፡ ኬደ)	በተለየ ፡ ምግባር ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ማስሊያ ።		platform	plateforme
መከርተስ	(ግ. ፡ ከረተ ፡ ቀረ ፀ)	ክርታስ ፡ ላይ ፡ ምሕዋሮችን ፡ ማተም ።		to print (circuits on a circuit board)	imprimer (des circuits sur un support)
መምሪያ	(ግ. ፡ መርሐ)	የማስሊያን ፡ ሕዋሳት ፡ መምሪያ ፡ መሳሊያ ።		driver	pilote
መነመሪያ	(ግ. ፡ ነመረ)	ጽሑፍንም ፡ ኾነ ፡ ቢጋርን ፡ በእለቁጥሯዊ ፡ የሥዕል ፡ ቅጽ ፡ መመዝገቢያ ፡ መሣሪያ ።		scanner	numériseur
መነመር	(ግ. ፡ ነመረ)	ምልክትን ፡ በእለቁጥሯዊ ፡ ቅጽ ፡ መዘገበ ።		• to digitise • to scan	numériser
መንሻረር	(በማ. ፡ ተንሻረረ)	ካንዱ ፡ ድር-ገጽ ፡ ወደ ፡ ሌላው ፡ በቅጽበት ፡ መዘዋወር ፡ መንሻለል ።		• to surf • to slide	• "surfer" • "glisser"
መሠኝይ	(ግ. ፡ ሠኝየ)	ሰናጭ ፡ አስጊያጭ ፡ አሳማሪ ።		artist	artiste
መሣሪያ	(ግ. ፡ ሠርዐ)	ማንኛውም ፡ የስሌት ፡ መኪናም ፡ ኾነ ፡ ቈሰቈሰ ።	ዕቃ	hardware	matériel
መፍቻ	(ግ. ፡ ፈትሐ)	ኅርመታዊ ፡ ወይም ፡ ትእዛዛዊ ፡ ምልክትን ፡ በእለቁጥሯዊ ፡ ምልክት ፡ ፈቶ ፡ ለማስሊያ ፡ የሚያስተላልፍ ፡ የመፍቻ-ገበታ ፡ አባል ።	መርኖ	key	clé, touche
መፍቻ-ገበታ	(ግ. ፡ ፈትሐ)	መፍቻዎች ፡ የተሰተሩበት ፡ ገበታ ፡ ወይም ፡ ሰደቃ ፤ የማስሊያ ፡ ሕዋስ ።	መራኅት	keyboard	clavier

ግሰ	ዘር	ሚያ	ኢምሳያ	English	Français
መጻፊያ / ምጽሓፍ	(ግ. ፡ ጸሐፊ)	ጽሑፍን ፡ ጽፎ ፡ ማሰናጃ ፡ መግባቢር ።	.ቃል ፡ ማሳኪያ .ማሳኪያ	word processor	traitement de texte
መቀጭቀጭ	(ዐማ. ፡ ቀጨቀጨ)	በመጠቁሚያ ፡ ኹለት ፡ ጊዜ ፡ ቀጭ ፡ ማድረግ ።	መገጭገጭ	to double-click	cliquer deux fois
መቀመሪያ	(ግ. ፡ ቀመረ)	የቅመራ ፡ ቋንቋ ፡ መሳሊያው ፡ ራሱ ።		• programming language • programming system	• langage de programmation • système de programmation
መቀመር	(ግ. ፡ ቀመረ)	• በቀመር ፡ ቀጥር ፡ መመደብ ፡ ማዘጋጀት • ስሌትን ፡ በማስሊያ ፡ ለማካከል ፡ በሚያስችል ፡ በቀመር ፡ መልክ ፡ መተርጎም ።		• to program • to code	• programmer • coder
መቁጣጠሪያ ፡ ሰሌዳ		የማስሊያን ፡ ችሎታ ፡ ኹኔታ ፡ ለመቁጣጠሪያ ፡ የሚውል ፡ መሳተፊያ ።		control panel	panneau de configuration
መረብ	(ግ. ፡ ረብ)	መረብ - ገጽ ፡ በጅምላቸው ።	መርብብት	web	toile
መረብ - ገጽ		እለቁጥሯዊ ፡ የመርብብት ፡ (ኢንተርኔት) ፡ ገጽ ።	ድር - ገጽ	web - page	page - toile
መርብብያ		የመረብ ፡ ገጽ ፡ አድራሻ ፡ ወይም ፡ መገኛ ።		web - site	site - toile
መርብብት		የመረብ - ገጽ ፡ አውታር ፡ "ኢንተርኔት" ።		Internet	Internet
መሰሚያ	(ግ. ፡ ስምዐ)	ማንኛውም ፡ ድምፅ ፡ የሚደመጥበት ፡ ሥርዐት ።	ማዳመጫ	audio system	système audio
መሳሊያ	(ዐማ. ፡ አሰላ)	ሰውና ፡ ማስሊያ ፡ የሚሳተፉበት ፡ ማስሊያም ፡ የሚመራበት ፡ የስሌት ፡ ረቂቅ ፡ መሣሪያ ።	መግባቢያ	software	logiciel
መሳተፊያ	(ግ. ፡ ሳተፊ)	አስሊን ፡ ማስሊያንና ፡ መሳሊያን ፡ የሚያገናኝ ፡ የሚያሳትፍ ፡ ሕዋስ ።		interface	interface
መታያ	(ግ. ፡ ርእየ)	ማንኛውም ፡ ርእየት ፡ ወይ ፡ ሑሳት ፡ ወይም ፡ መልክ ፡ የሚታይበት ፡ ሥርዐት ።	ምርኣይ	video system	système vidéo
መትር	(ግ. ፡ መተረ)	የልክ ፡ ስም ፡ 100 ፡ ምእትያ - መትር ።	ሜትር	meter	mètre
ማዳመጫ	(ግ. ፡ ደምፀ)	ማንኛውም ፡ ድምፅ ፡ የሚደመጥበት ፡ ሥርዐት ።	መሰሚያ	audio system	système audio
ማኅደር	(ግ. ፡ ጎደረ)	የሰነዶች ፡ ማኖሪያ ።		folder	dossier
ማኼጃ	(ግ. ፡ ኬደ)	ማስሊያ ፡ ማንኛውንም ፡ እለቁጥሯዊ ፡ ልቅም ፡ የሚያነብበት ፡ የሚመዘግብበት ፡ የሚሻበ ት ፡ የሚደልዝበት ፡ ሕዋስ ።		drive	lecteur
ማምሰያ	(ግ. ፡ መሰለ)	የታተመ ፡ ምልክትን ፡ ባምሳያው ፡ ነምሮ ፡ የሚልክ ፡ የሚያስተላልፍ ፡ የስልክ ፡ መሣሪያ ።		fax	facsimilé, télécopie
ማሰናጃ	(ዐማ. ፡ ሰነደ)	የቅምር ፡ መጠንቀቂያና ፡ ማዛረፊያ ።	ማዛረፊያ	compiler	compilateur
ማሳያ	(ግ. ፡ ርእየ)	ጽሑፍም ፡ ኾነ ፡ በጋር ፡ ማንኛውንም ፡ ምልክት ፡ የሚያሳይ ፡ የማስሊያ ፡ ሕዋስ ።	ምርኣይ መታያ	screen	écran
ማስሊያ	(ዐማ. ፡ አሰላ)	የስሌት ፡ መሣሪያ ።		computer	ordinateur
ምእላድ	(ግ. ፡ አለደ)	የልቅም ፡ ወይም ፡ የአላድ ፡ ክምችት ።	መደብ	database	base de données
ምእማር	(ግ. አመረ)	ማመልከቻ ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ መሣሪያ ።		Index	Index
ምግባር	(ግ. ፡ ገብረ)	የማስሊያን ፡ አሠራርና ፡ አካሄድ ፡ የሚወስን ፡ አጠቃላይ ፡ መግባቢያ ፡ ወይም ፡ መሳሊያ ፡ የማስሊያ ፡ አሠራር ፡ ወይም ፡	የግብረት ፡ ሥርዐት	operating system	système d"exploitation

ግስ	ዘር	ሚያ	ኢምሳሌ	English	Français
		ትግብርት ።			
ምሕዋር	(ግ. ፡ ሐረ)	እለቁጥሯዊ ፡ ምልክትን ፡ ማሰራጫ ፡ የማስሊያ ፡ ሕዋስ ።		circuit	circuit
ምልክት	(ግ. ፡ ለአክ)	ትእምርት ።		sign	signe
ምጽሓፍ	(ግ. ፡ ጸሐፊ)	ጽሑፍን ፡ ጽፎ ፡ ማሰናጃ ፡ መግባቢ ።	.ቃል ፡ ማሳኪያ .ማሳኪያ	word processor	traitement de texte
ምርኣይ	(ግ. ፡ ርአየ)	ጽሑፍንም ፡ ኾነ ፡ ቢጋርን ፡ ማንኛውንም ፡ ምልክት ፡ የሚያሳይ ፡ የማስሊያ ፡ ሕዋስ ።	ማሳያ ማያ መታያ	screen	écran
ነቀላ	(ግ. ፡ ነቀለ)	የተተከለን ፡ መሳሊያ ፡ ከተተከለበት ፡ ማስሊያ ፡ መንቀል ።		un - installation	désinstallation
ኑህ-ግንኙነት	(ግ. ፡ ነዊህ ፡ ኑህ)	እለቁጥሯዊ ፡ የሩቅ-ለሩቅ ፡ ግንኙነት ።		telecommunication	télécommunication
ንምራ	(ግ. ፡ ነመረ)	አጋዝ ፡ የተነመረ ፡ የተቈጠረ ።	ቁጥር	number, digit	numéro, chiffre
ንምራዊ		አጋዛዊ ፡ የተነመረ ።		digital	numérique
ሥን	(ግ. ፡ ሠነየ)	የሥራ ፡ መልካምነት ፡ ውበት ።		art	art
ዐሥራስድትያ		ባላ 16 ፡ ቤት ፡ የቀጥር ፡ ሥርዐት ፡ (1 ፡ 2 ፡ 3 ፡ 4 ፡ 5 ፡ 6 ፡ 7 ፡ 8 ፡ 9 ፡ A ፡ B ፡ C ፡ D ፡ E ፡ F) ።		hexadecimal	hexadécimal
ቃል ፡ ማሳኪያ	(ዐማ. ፡ አሳካ)	ቃላትን ፡ በጽሑፍ ፡ መልክ ፡ የሚያሳኩበት ፡ የሚያሳሉበትና ፡ የሚያሰናዱበት ፡ መግባቢ ።	• ማዘጋጃ • ማሰናጃ • ምጽሓፍ	word processor	traitement de texte
ቅመራ	(ግ. ፡ ቀመረ)	የመቀመር ፡ ሥራ ።	• ቅምረት	Programming	programmation
ቅምር	(ግ. ፡ ቀመረ)	የተሰናዳ ፡ የግብር ፡ መመሪያ ፡ ቀመር ።		program	programme
ቅጽ	(ግ. ፡ ቀጽዐ)	የተቀጸ ፡ መልክና ፡ ልክ ፡ ያለው ፤ የልቅም ፡ መቀበያ ፡ ሰንጠረዥ ።		form	fiche formulaire
ቅርጽት	(ግ. ፡ ቀረጸ)	የእያንዳንዱ ፡ ኅርመት ፡ ወይም ፡ ፊደል ፡ ቅርጽ ፡ የተቀመረበትና ፡ የሚመለከትበት ፡ እለቁጥሯዊ ፡ ሰነድ ።		font	police de caractères
ቈሰቈሰ	(ግ. ፡ ከ-ሰከ-ሰ)	ማንኛውም ፡ ረቂቅ ፡ ወይም ፡ ግዙፍ ፡ መግባቢ ።	መግባቢ	device	outil
ሰደረ	(ግ. ፡ ሰደረ)	አላድን ፡ ወይም ፡ ልቅምን ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ ደረደረ ።	ደከነ ሰተረ	To sort	trier
ሰነድ	(ዐማ. ፡ ሰነድ)	ማንኛውም ፡ እለቁጥሯዊ ፡ መዝገብ ።	መዝገብ	file	fichier
ስደራ	(ግ. ፡ ሰደረ)	አላድን ፡ ወይም ፡ ልቅምን ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ መሰደር ፡ መደርደር ።	ስተራ ድከና	sorting	tri
ስሌተኛ		• የስሌት ፡ ሰው ፤ አስሊ ። • የማስሊያ ፡ ተጠቃሚ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ።	• አስሊ	• computer professional • computer user	• informaticien • utilisateur d'ordinateur
ስሌት/ስሌትኛ	(ዐማ. ፡ አሰላ ፡ አ ሰላሰላ)	• የማስላት ፡ የመሳላት ፡ ሥራ ። • የማስላትና ፡ የመሳላት ፡ ጥበብና ፡ ምርምር ፡ ስሌትኛ ፡ ወይም ፡ ስሌትያ ። • አሰላል ፡ አሰላሰል ።	• ስሌትኛ • ስሌትያ • ሒሳብ • ዕባባት	• informatics • computer science • computing • computation • methodology	• informatique • computation • méthodologie
ስልት		• የስሌት ፡ አካሄድ ። • የስሌት ፡ ዘዴ ።		• method • algorithm	• méthode • algorithme
ስምንትዮ	(ግ. ፡ ስመነ)	ስምንትነት ፡ ያለው ፡ ውስጠ ፡ ብዙ ፤		byte	octet
ስምንትዮ ፡ ንምራ		ባለስምንት ፡ ኹለትዮ ፡ ንምራ ።		8 - bit, byte	octet

ግስ	ዘር	ሚያ	ኢምሳያ	English	Français
ሺ-		የሺ : ሴት	ሺዮ	kilo-	kilo-
ሺ-ስምንትዮ : ንምራ		1024 : ባለ 8 : ኹለትዮ : ንምራ ።	ሺ-ስምንትዮሽ	kilo-byte	kilo-octet
ተጠቋሚ	(ዐማ. : ጠቁመ)	በመጠቁሚያ : የሚመለከት : የሚነቃ : የሚጠቁም : እንደ : ዝራር : ያለ ።	ዝራር	button	bouton
ተከላ	(ግ. : ተከለ)	መሳሊያን : ወይም : ማነኛውንም : መግባር : እሚሰሊያው : ምግባር : ውስጥ : መትከል ።		installation	installation
ተራ	(ዐማ. : ተረረ)	• የልቅም : ድርድር ። • የጥበቃ : ተራ ።	• ዝርዝር • ወረፋ	• list • queue	• liste • queue
ትግብርት	(ግ. : ገብረ)	• የሥራ : ስልት ። • የስሌት : ቅመራ ።	• ቅምር • ቅመራ	• program • programming • coding	• programme • programmation • codage
ትርጉም	(ግ. : ረገመ)	• ቃልን : ወደ : ሌላ : ቃል : ከንምስጢሩ : የሚመልስ ። • የነገርን : ምንነት : የሚገልጽ ።		• translation • semantics	• traduction • sémantique

መጥቀሻዎች • References • Références

አድማሱ ፡ ጀንበሬ ፡ (መልአክ ፡ ብርሃን) ፤ *ከሐዘን ፡ ሃይማኖት* ፤ ትንሣኤ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ 1989 ፡ ዓ.ም. ፤ 368 ፡ ገጽ ።

አድማሱ ፡ ጀንበሬ ፡ (መልአክ ፡ ብርሃን) ፤ *መጽሐፈ ፡ ቅኔ* ፤ ትንሣኤ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ 1963 ፡ ዓ.ም. ።

ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ (አለቃ) ፤ *ገበታዋሪያ ፡ የንባብ ፡ መማሪያ* ፤ ድሬዳዋ ፡ 1928 ፡ ዓ.ም. ፤ 62 ፡ ገጽ ።

<http://www.gzamargna.net/html/gebetawariya.html>

ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ (አለቃ) ፤ *ዐዲስ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት* ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1962 ፡ ዓ.ም. ፤ 1285 ፡ ገጽ ። <http://www.gzamargna.net/html/amargnaMezgebeQalat.html>

ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ (አለቃ) ፤ *ርባሐ ፡ ስም ፡ ወአንቀጽ ፡ የስምና ፡ የአንቀጽ ፡ ርባታ* ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1956 ፡ ዓ.ም. ፤ 100 ፡ ገጽ ። <http://www.gzamargna.net/html/rbahasmweanqets.html>

ጥዑመ ፡ ልሳን ፡ ካሳ ፡ (ሊቀ ፡ ካህናት) ፤ *ያሬድና ፡ ዜማው* ፤ ትንሣኤ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1981 ፡ ዓ.ም. ፤ 272 ፡ ገጽ ።

Unicode Consortium ፤ The Unicode Standard ፤ Version 5 ፤ እ.አ.አ. ፡ 2005 ።

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ *ፊደልና ፡ ፊደላዋርያ ፡ የልጆች ፡ አፍ ፡ መፍቻ* ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1941 ፡ ዓ.ም. ፤ 32 ፡ ገጽ ። <http://www.gzamargna.net/html/fidelawariya.html>

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ *መጽሐፈ ፡ ሰዋስው ፡ ወግስ ፡ ወመዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐዲስ* ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1948 ፡ ዓ.ም. ፤ 909 ፡ ገጽ ። <http://www.gzamargna.net/html/gzMezgebeQalat.html>

ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ (አለቃ) ፤ *መዝገበ ፡ ፊደል ፤ የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ መክፈቻ* ፤ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1953 ፡ ዓ.ም. ፤ 64 ፡ ገጽ ። <http://www.gzamargna.net/html/mezgebefidel.html>

ሞገስ ፡ ዕቁበ ፡ ጊዮርጊስ ፡ (ሊቀ ፡ መዘምራን) ፡ *መጽሐፈ ፡ ሥነ ፡ ፍጥረት* ፤ ንግድ ፡ ማተሚያ ፡ ድርጅት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1987 ፡ ዓ.ም. ።

ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገጭራል) ፤ *ሥልጡንሕዝብና ፡ ለንደን* ፡ 1983-89 ፡ ዓ.ም. ።

ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገጭራል) ፤ *ሥልጣንና ፡ ሥልጣኔ* ፤ ፓሪስ ፡ 1982 ፡ ዓ.ም. ። (ያልታተመ)

ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገጭራል) ፤ *ርትዓዊ ፡ ሽታት* ፤ ለንደን ፡ 1986 ፡ ዓ.ም. ፤ 124 ፡ ገጽ ።

ነጋ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ሊ. ፡ ገጭራል) ፤ *የቃላት ፡ መፍቻ* ። (ያልታተመ)

ዐያሌው ፡ ታምሩ ፡ (አለቃ) ፤ *መልእክተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ* ። ዐዲስ ፡ ዐታሚዎች ፤ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1995 ፡ ዓ.ም. ፤ 224 ፡ ገጽ ።

Richard Gillam ፤ Unicode Demystified: A Practical Programmer's Guide to the Encoding Standard ፤ Addison Wesley ፡ Boston ፡ እ.አ.አ. ፡ 2003 ፤ 853 ፡ ገጽ ።

ተሰማ ፡ ሀብተ ፡ ሚካኤል ፡ ግጽው ፡ (ከሣቴ ፡ ብርሃን) ፤ *ዐማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት* ፡ አርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ 1951 ፡ ዓ.ም. ።

ወሌ : ነጋ

Welé Negga

P O Box 1165

Croydon CR9 2EB, United Kingdom

+44 20 8251 2492 (London)

<http://www.gzamargna.net>

ቀኔማ : ሥርዓት • Wazéma System • Wazéma Système © ወሌ : ነጋ : 1988–2003 : ዓ.ም. ፤ Welé Negga, 1996–2010 A.D. ❖

መስተወሰዎች • NOTES